POLSKI ZWIĄZEK NARCIARSKI

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZA SEZONY 1933/34 i 1934/35

KRAKÓW 1935

POLSKI ZWIĄZEK NARCIARSKI

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI WŁADZ I ORGANÓW POLSKIEGO ZWIĄZKU NARCIARSKIEGO

ZA SEZONY

1933/34 i 1934/35

KRAKÓW 1935

NAKŁADEM POLSKIEGO ZWIĄZKU NARCIARSKIEGO
KRAKÓW, UL. BRONISŁAWA PIERACKIEGO 1. TELEFON NR. 157–33

DRUKARNIA NARODOWA W KRAKOWIE

Sprawozdanie z działalności Polskiego Związku Narciarskiego za sezony 1933/4 i 1934/5.

JÓZEF PIŁSUDSKI

JAK TU MÓWIĆ O NASZYM SKROMNYM ODCINKU PRACY, GDY STAŁA SIĘ W POLSCE RZECZ NAJSTRASZNIEJSZA, JAKĄ POKOLENIE NASZE MUSIAŁO PRZEŻYĆ.

W CICHY, MAJOWY WIECZÓR, GDY SŁOŃCE ZACHODZIŁO, W BELWEDERSKIM PAŁACU ZAMKNĄŁ OCZY ON. TEN, KTÓRY NIE ZNAŁ ZA ŻYCIA SPOCZYNKU NI CHWILI, SPOCZĄŁ NA WIEKI.

TEN, KTÓRY CZUŁ I CIERPIAŁ, PRAGNĄŁ I CZYNIŁ, WALCZYŁ I ZWYCIĘŻAŁ — TWORZYŁ ZA NAS WSZYSTKICH, ZA MILJONY POLAKÓW, TEN, KTÓRY SKUPIŁ W SOBIE WSZYSTEK BÓL SERDECZNY PO NASZEJ WIELKIEJ A TRAGICZNEJ PRZESZŁOŚCI, TEN, KTÓRY Z BÓLU TEGO WOLĘ NIEZŁOMNEJ WIELKIEJ PRZYSZŁOŚCI WYKSZTAŁCIŁ, KU NIEJ NAS SPOSOBIŁ, A JĄ SAMĄ W REALNE, DOTYKALNE KSZTAŁTY RZECZYWISTOŚCI PRZYODZIAŁ, — NIE ŻYJE.

ODSZEDŁ OD NAS TEN, KTÓRY OD ZARANIA NASZYCH MŁODYCH LAT POLSKĘ NAM UOSABIAŁ, NIĄ BYŁ.

SAMOTNIK WIELKI WŚRÓD NAS MAŁYCH, ODSZEDŁ, ZOSTAWIAJĄC NAS SAMOTNYCH, JAK PO NAJRODZEŃSZYM OJCU OSIEROCONYCH.

ŻAŁOŚĆ SIĘ TAKA WŚRÓD NAS ROZLAŁA, BÓL TAKI LUDZKI PO TEJ STRACIE ŚCISNĄŁ

NAM SERCA, ŻE NARÓD PŁACZE GO NAJSERDECZNIEJSZEMI, PRAWDZIWIE GORZKIEMI ŁZAMI, TEMI ŁZAMI, KTÓREMI PŁACZE W DOMU, W RODZINIE.

ODCHODZĄC, MUŚNIĘCIEM SKRZYDEŁ, ON, GENJUSZ WOLI, ŁZY NASZE OSUSZA, BY NAM ŻYWYM, WIELKICH, PO NIM PRZEKAZANYCH, POWINNOŚCI ŻYCIA NIE PRZESŁANIAŁY.

GDY CIAŁO JEGO SPOCZĘŁO MIĘDZY KRÓLAMI I BOHATERAMI A SERCE U STÓP MATCZYNYCH, ON — KRÓL DUCH — RZUCIŁ SWĄ SAMOTNOŚĆ, TU MIĘDZY NAMI POZOSTAŁ, W DUSZACH NASZYCH I OCZACH ZAMIESZKAŁ NA SWÓJ JE GÓRNY TON STROJĄC.

BYŁ NASZYM ODDECHEM WIĘC ŻYCIEM, DZIŚ JEST NASZEM ŻYCIEM WIĘC NASZYM CZYNEM, ZAWSZE I WSZĘDZIE, NA CAŁĄ NASZEMI JUŻ RĘKAMI DŹWIGANĄ PRZYSZŁOŚĆ, JAK POLSKA DŁUGA I SZEROKA.

TAK BĘDZIE ZAWSZE I WSZĘDZIE WIĘC I PRZY NAJSKROMNIEJSZYM WARSZTACIE, GDZIE CHOĆBY PYŁEK DROBNY NASZEJ WIELKOŚCI TWORZY.

DZIŚ, NAJŚWIĘTSZEJ I NAJDROŻSZEJ PAMIĘCI JEGO, WIELKIEGO PROTEKTORA DUCHOWEJ I FIZYCZNEJ TĘŻYZNY NARODU, SKŁADAMY NASZ HOŁD — ŚLUB. CHOĆ ŁZA NAM SŁABE, LUDZKIE OCZY PRZESŁANIA, ŚLUBUJEMY TWARDO: POMNOŻYĆ WEDLE NAJLEPSZYCH NASZYCH SIŁ JEGO BŁOGOSŁAWIONĄ PUŚCIZNĘ.

WIDOMYM ZNAKIEM TEGO ŚLUBU BĘDZIE NAM JEGO WIECZYŚCIE PRZECHODNIA NAGRODA, JAKŻEŻ MIŁA NASZEMU SERCU PAMIĄTKA — RELIKWJA.

Sprawozdanie ogólne z działalności wraz ze szczegółowemi sprawozdaniami Rady Narciarskiej, Zarządu Głównego oraz wszystkich Komisyj, tudzież Instytucyj Polskiego Związku Narciarskiego, przedłożone XVI-mu Walnemu Zjazdowi Delegatów PZN, obradującemu w Krakowie dnia 30 czerwca 1935 r.

Kraków, w czerwcu 1935 r.

Za Radę Narciarską P. Z. N.
INŻ. ALEKSANDER BOBKOWSKI
Prezes Polskiego Związku Narciarskiego.

ZA REDAKCJĘ SPRAWOZDANIA: STANISŁAW FAECHER

PRZEDMOWA

ZDAJĄC drukiem sprawę z działalności Polskiego Związku Narciarskiego za okres ubiegłego dwulecia — miały władze związkowe dwa cele na widoku.

Pierwszy z nich to zwyczajowe — w każdej instytucji społecznej obowiązujące — przedstawienie wyników prac, oraz zdanie rachunku z gospodarki materjalnej. Drugim zaś celem było uwypuklenie szeregu problemów i zagadnień, które w życiu narciarstwa zorganizowanego wysunęły się w ostatnich czasach na plan pierwszy. Wymagały one nietylko racjonalnego potraktowania ze strony władz związkowych w czasie ich czynności, ale potrzebują także pełnego zrozumienia wśród Członków na przyszłość.

W ciągu ostatniego dwulecia — ilość towarzystw i organizacyj, składających się na całość Polskiego Związku Narciarskiego wzrosła w sposób niezwykły. Polski Związek Narciarski niemal podwoił ilość ujmowanych przez siebie organizacyj. Stanowi to niewątpliwie duże osiągnięcie Związku, ale też wymaga równocześnie odpowiedniego ustosunkowania się do tego wzrostu.

Wśród organizacyj i instytucyj, które w ostatniem dwuleciu przystąpiły do Polskiego Związku Narciarskiego — wszystkie niemal ożywione są najlepszemi chęciami i najlepszą wolą współpracy z narciarską magistraturą. Jednakże organizacje najmłodsze, wstępujące do Polskiego Związku Narciarskiego, działającego od lat z górą szesnastu i mającego wyrobioną tradycję pracy i poglądów — niezawsze mogły i mogą być należycie poinformowane zarówno o ideologji Polskiego Związku Narciarskiego, jak też o zagadnieniach, które w obecnem narciarstwie powinny być uważane za najważniejsze.

Z tego właśnie powodu, sprawozdanie niniejsze, licząc się ze znacznym wzrostem nowych Członków Polskiego Związku Narciarskiego, zawierać musi w szeregu wypadków nieco szersze omówienie aktualnych zagadnień, na których urzeczywistnieniu polskiemu narciarstwu zorganizowanemu specjalnie zależeć musi. Zamiarem więc niniejszego sprawozdania jest — pomiędzy innemi — pozyskać do współpracy wszystkie nowe, zrzeszone w Związku organizacje i na nich, pospołu z dawniejszymi Członkami, oprzeć przyszłość pracy związkowej.

Działalność Polskiego Związku Narciarskiego od szeregu już lat odróżnia się od pracy innych państwowych Związków Sportowych. Zarówno wielokierunkowość ruchu narciarskiego, jak też jego warunki rozwojowe wymagają specyficznego traktowania naszego sportu. Stąd pochodzi nietylko szczególna poniekąd struktura związkowej działalności, ale także konieczność bezpośredniego stosunku pomiędzy Związkiem a jego Członkami. Sprawozdanie jest wyrazem takich właśnie tendencyj.

Oddając niniejsze sprawozdanie życzliwemu sądowi ogółu swych Członków, czynią to władze związkowe w momencie, który uważać trzeba dla dalszego rozwoju narciarstwa za moment pomyślny, ale zarazem i trudny. Narciarstwo znajduje się w niewątpliwym postępie, a powszechny pęd społeczeństwa do tego wspaniałego sportu, każe liczyć się z dalszym rozkwitem ruchu. Równocześnie jednak potężniejący ruch niesie ze sobą zadania wzmożonej bezpośredniej opieki nad nim, oraz wyłania problemy na dużą skalę, które muszą być urzeczywistnione.

Układ niniejszego sprawozdania oraz jego treść zmierzają więc do tego, aby nietylko dać pogląd na ubiegłe dwulecie, lecz także aby podkreślić te potrzeby, które zdaniem dotychczasowych władz związkowych stanowić winny przedmiot ogólnego zainteresowania wszystkich osób uprawiających narciarstwo w Polsce i pośrednio lub bezpośrednio współpracujących około rozwoju tego sportu.

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

DROGI ROZWOJOWE POLSKIEGO NARCIARSTWA

Nowe formy ustrojowe P. Z. N.

Dwulecie, z którego zdawana jest sprawa, było okresem, w którym działały w pełnej mierze nowe formy ustrojowe Polskiego Związku Narciarskiego ustalone na XV-tym Zwyczajnym Walnym Zjeździe Delegatów, odbytym w Krakowie dnia 2-go lipca 1933 r. Na podstawie uchwalonych wówczas zmian statutu, kadencja władz związkowych trwać miała 2 lata. Podczas nich, ciężar kierownictwa pracami Polskiego Związku Narciarskiego spoczywał wyłącznie na Radzie Narciarskiej, Zarządzie Głównym, oraz wydzielonych komisjach specjalnych. Temsamem obecny XVI-ty Zwyczajny Walny Zjazd Delegatów P. Z. N., odbywający się zgodnie ze statutem poraz pierwszy po dwuletniej przerwie, otrzymuje sprawozdanie z działalności wyżej wymienionych władz związkowych za sezony: 1933/34 i 1934/35 łącznie.

Fakt ten ma niewątpliwie duże znaczenie, gdyż zarówno pod względem formalnym jak też i zasadniczym, oznacza znamienny etap w historji polskiego narciarstwa zorganizowanego. Plony zaś pracy przedstawione obecnie przez władze związkowe działające w ciągu dwuletniej kadencji, mają — pomiędzy innemi — dostarczyć dowodów, czy podjęta na tym odcinku reforma okazała się korzystną dla racjonalnej organizacji pracy.

Aby te plony dwuletniej działalności należycie ocenić oraz wysnuć racjonalne wnioski dotyczące pracy w przyszłości, trzeba uprzednio, w ramach ogólnej części sprawozdania, przeprowadzić analizę warunków pracy Polskiego Związku Narciarskiego, oraz zbadać całokształt sytuacji ruchu narciarskiego w kraju.

Przystosowanie do nowych zadań

Przystosowanie struktury Polskiego Związku Narciarskiego do jego ustawicznie rosnących zadań, oraz do ogólnych warunków pracy społecznej na niwie wychowania fizycznego w Polsce, było troską czynników kierujących Polskim Związkiem Narciarskim — już od szeregu lat. Analiza potrzeb organizacyjnych, oraz obserwacja linij rozwojowych polskiego narciarstwa, oddawna już wysunęła postulat, streszczający się w konieczności usprawnienia władz wykonawczych, nawiązania kontaktu z terenem i zapewnienia określonej ciągłości działań. Opracowany został plan reorganizacji Polskiego

Związku Narciarskiego, plan rozłożony na szereg lat i realizowany stopniowo uchwałami Walnych Zjazdów Delegatów przez odpowiednie zmiany statutu. Akcja ta nie jest jeszcze zakończona i przebiega etapami, przy ciągłej kontroli, pozwalającej na stwierdzenie, czy wprowadzone normy są celowe, czy odpowiadają pierwotnym założeniom, oraz czy w ogólnym rachunku dają dalszy postęp polskiego narciarstwa.

Przekształcanie instytucji tak rozległej, a zarazem o tak różnorodnych kierunkach działania, jaką jest Polski Związek Narciarski, wymaga bardzo dużej ostrożności. Specjalnego umiaru wymaga tendencja dostosowywania struktury P. Z. N. do tych potrzeb czy też nastrojów, które okazać się mogą rychło przemijającemi. Stąd pochodzi umiarkowany stosunkowo proces przystosowywania form Związku do jego nowych zadań. Proces ten jest jednak stały i świadczy o organizacyjnej prężności polskiego narciarstwa, zdającego sobie sprawę ze zmian zachodzących we wielu zakresach życia społecznego, oraz o konieczności umiejętnego przystosowania się do warunków celem zrealizowania nowych postulatów.

Nowe kryterja potrzeb narciarstwa zorganizowanego

Reorganizacja zatem Polskiego Związku Narciarskiego trwa szereg już lat. Zasadniczo rozpoczęła się ona w okresie poprzedzającym przeniesienie siedziby Związku do Krakowa (1932 r.), kiedy zarysowały się nowe kryterja potrzeb narciarstwa zorganizowanego. Okres ten bowiem zbiegł się z zapowiedzią nagłego skoku rozwojowego polskiego narciarstwa, który dopiero później przybrał — w ostatnich już latach — niezwykłe rozmiary. Równocześnie zaś wzrosła ilość zasadniczych postulatów, domagających się realizacji w sposób planowy a szybki. Ruch przybrał cechy masowego, a wyłonione przezeń postulaty urosły do rzędu zasadniczych warunków dalszego prawidłowego rozwoju narciarstwa. Należało rozszerzyć ramy działalności i znaleźć jaknajsprawniejsze formy opanowania nawału zagadnień.

Jednakże warunki towarzyszące urzeczywistnianiu tego zamiaru okazały się trudne. Przedewszystkiem — ogólny kryzys gospodarczy, pogłębiający się stale, tworzył szczególnie dotkliwe obciążenie w pracy około przeprowadzania, rozłożonej na szereg lat reformy Polskiego Związku Narciarskiego. Biorąc zaś pod uwagę masowy rozwój narciarstwa, wyłaniane przezeń nowe potrzeby i konieczność stałego realizowania dawnych wymogów w znacznie powiększonych rozmiarach — stwierdzić trzeba uciążliwy obraz sytuacji w jakiej przebiegać musiała praca władz związkowych około reformy. Naj-

większe zaś nasilenie tej pracy wypadło właśnie na okres sprawozdawczego dwulecia. Władze zaś związkowe — wskutek różnych przyczyn — pozostały na mocy decyzji ostatniego Zwyczajnego Walnego Zjazdu Delegatów P. Z. N. w niezmienionym składzie liczebnym, co równało się wprost niezmiernemu obciążeniu agendami poszczególnych osób pracujących we władzach i instytucjach związkowych.

Praktyczna próba zmian statutowych

Niemniej jednak sprawozdawczy okres dwulecia dostarczył niewątpliwych dowodów, że nowe formy organizacyjne Polskiego Związku Narciarskiego wytrzymały próbę życia, próbę niechybnie bardzo ciężką, a wytrzymały ją z wynikiem chlubnym. Formy te zapewniły powiększoną elastyczność działań, wzmocnienie kontaktu z władzami państwowemi oraz terenem, tudzież dały ciągłość pracy, nieodzowną przy urzeczywistnianiu programu Związku zakreślonego na szereg lat naprzód. Formy organizacyjne Polskiego Związku Narciarskiego — za wyjątkiem liczebności władz związkowych — tworzyły korzystne warunki, w których zadania Związku mogły być pozytywnie spełniane dla dalszego rozwoju narciarstwa.

Równocześnie zaś w ciągu ostatniego dwulecia stworzone zostały wystarczające podstawy do przygotowania i przeprowadzenia dalszego etapu ogólnego planu reorganizacyjnego władz P. Z. N. W programie Związku etap ten jest przewidziany, a jego urzeczywistnienie jest zadaniem Walnego Zjazdu Delegatów, odbywającego się obecnie. Przystosowanie bowiem form Polskiego Związku Narciarskiego do nowych warunków pracy postępuje — jak to wyżej zaznaczono — drogą ewolucyjną, ubiegając poniekąd konieczności, które nieuchronnie wysuwane są przez życie. Było też cechą charakterystyczną polskiego narciarstwa zorganizowanego, że umiało przewidywać nadchodzące potrzeby i według tego przewidywania konstruować zasady i formy dla działalności swej naczelnej magistratury, jaką jest Polski Związek Narciarski. Trzeba też żywić nadzieję, że taka linja postępowania zostanie nadal zachowana.

Jednakże zagadnienie na kilka lat rozłożonej reformy Polskiego Związku Narciarskiego, będąc niewątpliwie sprawą doniosłą, pozostaje mimo wszystko — problemem formalnej natury. Poświęcając mu należytą uwagę, podkreśloną jego omówieniem we wstępie niniejszego sprawozdania, traktować należy ten problem tylko jako domagający się urzeczywistnienia wniosek, wynikający z całokształtu działalności Związku w ciągu lat ostatnich. Reforma bowiem nie jest celem dla siebie, lecz wyłącznie środkiem mającym ułatwić

wyłonionym przez Walny Zjazd Delegatów władzom związkowym sprawniejsze spełnianie przeznaczeń P. Z. N. i jego zadań. A zadania te stają się coraz liczniejsze i coraz bardziej odpowiedzialne.

OGÓLNE WYNIKI DWULECIA

Pomyślny okres polskiego narciarstwa

W okresie dwulecia będącego przedmiotem niniejszego sprawozdania, zadania te realizowane były w stopniu niewątpliwie wysokim. Nie czyniąc porównań z innemi gałęziami zorganizowanego sportu polskiego, oraz nie powołując się na okres dekonjunktury idei sportowej w Polsce w ciągu ostatniego dwulecia — uważać trzeba okres sprawozdawczy za wyjątkowo pomyślny dla narciarstwa. Objektywna analiza rozwoju narciarstwa polskiego od założenia Polskiego Związku Narciarskiego pozwala na określenie, że ostatnie dwulecie było czasem w tym rozwoju najlepszym. Określenie to należy podtrzymać w całej rozciągłości i to mimo spadku ogólnej ilości narciarzy zrzeszonych, co zresztą znajduje swą przyczynę gdzieindziej, a przyczyna ta była od działań P. Z. N. niezależna.

Na tak zaszczytny wynik dwulecia sprawozdawczego szereg złożyło się okoliczności. Na pierwszem niewątpliwie miejscu wymienić należy dalszy wzrost zainteresowania narciarstwem wśród szerokich sfer społeczeństwa polskiego, równoległy ze wzrostem tego zainteresowania na całym świecie. Sprzyjająca atmosfera propagandowa, wynikająca z popierającego stanowiska władz państwowych wobec narciarstwa, oraz szeroki oddźwięk prasowy — tworzyły przychylne warunki dla dalszego postępu narciarstwa w Polsce. Niemniej jednak, jeśli chodzi o narciarstwo zorganizowane w P. Z. N., to nieodzowną rzeczą było dysponowanie przezeń odpowiednim zastępem pracowników organizacyjnych, oraz posiadanie myśli przewodniej, sprecyzowanej we formę planu działalności, zamierzonego na szereg lat, a konsekwentnie realizowanego.

Dobór pracowników organizacyjnych w P. Z. N. i w terenie

Obie te potrzeby — to jest dobór pracowników i dysponowanie planem — zaspokojone były w sposób wymagający bliższego wyjaśnienia. Zagadnienie personalne nie było proste. Jak to wyżej zaznaczono, wskutek decyzji ostatniego Walnego Zjazdu Delegatów ilość członków władz związkowych nie mogła być powiększona stosownie do nieodzownej konieczności. Realizowanie więc zadań związkowych przypadło w udziale bardzo szczupłemu gronu ludzi, a jeżeli udało się im te zadania spełnić, to należy przypisać to wszystkiemu innemu, a w żadnym razie nie wystarczającej jakoby

ilości pracowników. Konsekwencja bowiem nie powiększenia składu osobowego władz związkowych i to wtedy, gdy na tę konieczność zwracały uwagę czynniki kierujące Związkiem i za niego odpowiedzialne — ciążyła silnie na pracach P. Z. N. w ciągu sprawozdawczego okresu. Za okoliczność szczególnie pomyślną uważać trzeba, że żywotne interesy P. Z. N. nie zostały w tych warunkach narażone na szwank bardzo silny.

Mała liczebność składu osobowego władz związkowych wymagała stałego koncentrowania wysiłków. Było ono tem trudniejsze, że wskutek szeregu przeniesień, oraz innych okoliczności, ilość aktywnych pracowników we władzach związkowych, a zwłaszcza w ośrodku centralnym (jakim z natury rzeczy jest w akcji wykonawczej Zarząd Główny) — ulegała z biegiem czasu stopniowej redukcji. Dlatego też w dobie obecnych trudności materjalnych i zwiększającego się zasięgu działań zawodowych — suma pracy oddana Związkowi przez poszczególnych aktywnych działaczy zasługuje na szczególne podkreślenie. W ostatecznym bowiem efekcie Polski Związek Narciarski zdołał dzięki konstrukcji swej pracy oraz ofiarności pracowników we władzach związkowych oraz w terenie, nie tylko utrzymać w okresie sprawozdawczego dwulecia dotychczasowy stan posiadania, ale osiągnąć na wielu polach wyniki szczególnie doniosłe.

Wieloletni program działalności

Wyniki te winny być badane na tle ogólnego planu działalności, który wobec nowych potrzeb polskiego narciarstwa, wobec zarysowujących się wytycznych dla pracy organizacyj wychowania fizycznego w Polsce, wobec wreszcie niesprzyjających warunków gospodarczych — musiał być z jednej strony dalekosiężny, z drugiej zaś dostatecznie elastyczny. Zaznaczyć zaś należy, że w sezonie 1934/35 minęło 16 lat od założenia Polskiego Związku Narciarskiego. Ze skromnej ilości pięciu Członków założycieli osiągnął Związek ostatnio cyfrę 202 zrzeszonych organizacyj narciarskich, rozdzielonych na 10 Okręgów na terenie Rzeczypospolitej. Już same te cyfry świadczą o wzroście agend organizacyjnych, od którego nieodłączny jest wzrost ilości doniosłych postulatów, domagających się urzeczywistnienia. W takiej sytuacji posiadanie wieloletniego planu działalności jest nieodzowne, a równie konieczne jest zapewnienie ciągłości pracy, która ten plan ma realizować.

Główne zamierzenia planu pracy P. Z. N.

Na szereg lat zamierzony program działalności Polskiego Związku Narciarskiego obejmuje w najogólniejszym zarysie: prócz zasadniczego, zgodnego ze statutem, kierownictwa organizacjami zrzeszonemi, także: opanowanie całokształtu zagadnień sportowych, tury-

stycznych i wyszkoleniowych, akcję zrzeszającą, pracę wszerz, działalność o charakterze gospodarczym dla terenu, pracę propagandową i wiele innych zagadnień z troską o narciarstwo niezrzeszone włącznie. Wszystkie te zadania pojmowane są jako skoordynowany system, mający działać korzystnie na polu wychowania fizycznego ogółu społeczeństwa w zakresie narciarstwa. Wielostronność tego planu jednak niesie ze sobą ten niekorzystny objaw, że poszczególne jego działy trudne są nieraz do uzgodnienia, jak naprzykład: kierunek rekordowy i praca wszerz, wyłączność organizacyjna i troska o sport niezrzeszony itp. Rzeczą oceny szerokiego ogółu jest stwierdzenie, w jakim stopniu zdołały władze związkowe osiągnąć to uzgodnienie w okresie sprawozdawczym.

Program działalności Polskiego Związku Narciarskiego nie jest zasadniczo sprecyzowany ściśle w formie zupełnie szczegółowych dyspozycyj, czy też terminarzy, lecz są tylko określone główne jego wytyczne. Wielokrotnie były one przedmiotem obrad Rady Narciarskiej, której główne zadanie polega przedewszystkiem na wytyczaniu dróg rozwojowych polskiego narciarstwa. Rada stwarza temsamem ogólne rzuty polityki Polskiego Związku Narciarskiego i określając kolejność ważności poszczególnych prac, przekazuje ich realizację organom wykonawczym, któremi są: Zarząd Główny i poszczególne jego komisje specjalne. W tym stanie rzeczy zasadniczy program działalności Polskiego Związku Narciarskiego ustalony przez Radę Narciarską na posiedzeniu odbytem w dniu 25. maja 1933 r. obowiązuje po dzień dzisiejszy. Szereg z wyłonionych podówczas postulatów został już w znacznej mierze zrealizowany — jak to wykazuje sprawozdanie szczegółowe. Z nowych zaś zagadnień zarysowuje się teraz, z domaganiem się racjonalnego rozwiązania, problem klubów i organizacyj należących do P. Z. N. Problem ten wymaga osobnego omówienia na łamach niniejszego sprawozdania, a to z tego powodu, że i on także stanowić musi tło analizy osiągnięć Związku w ostatniem dwuleciu.

ZAGADNIENIE KLUBOWE

Towarzystwa narciarskie podstawą pracy P. Z. N.

Podstawą działalności Polskiego Związku Narciarskiego są stowarzyszenia narciarskie zrzeszone w Związku. Wykazują one bardzo różnorodne konstrukcje zarówno ideowe jak i prawne. Praca tych stowarzyszeń, to jest bezpośrednie wykonywanie narciarstwa w najrozmaitszych jego postaciach i kierunkach, odpowiednio koor-

dynowana przez Polski Związek Narciarski, składa się na całokształt rozwoju polskiego zorganizowanego narciarstwa.

Rozwoju polskiego narciarstwa nie można wprawdzie rozpatrywać w oderwaniu od ewolucji całego sportu polskiego, jednakże strukturalne i konjunkturalne warunki narciarstwa są w wysokim stopniu specyficzne. Wynikają one zarówno z masowości tego ruchu, z jego wielokierunkowości (sport, turystyka, komunikacja itp.), jak wreszcie ze specjalnego światopoglądu, jaki narciarstwo reprezentuje. Czynniki te brać trzeba pod uwagę zarówno przy analizie sytuacji w terenie, jak też przy ocenie działalności organizacji nadrzędnej jaką jest P. Z. N.

Zrzeszanie narciarzy w Towarzystwach związkowych

Ilość czynnych narciarzy jest w Polsce bardzo duża i jest to objaw zasadniczo bardzo korzystny. Nie tu narazie miejsce na ustalanie tej cyfry. Faktem natomiast jest, że narciarzy zrzeszonych, to jest należących do klubów i organizacyj związkowych jest — w stosunku do tej ilości — nie wielu. Dokładna cyfra narciarzy zrzeszonych w 202 klubach wynosiła w sezonie 1933/34 10.951 osób, w sezonie zaś 1934/35 10.203 narciarzy. Otóż cyfry te przedewszystkiem nie są już równe osiągnięciom sezonu 1932/33, ale tłumaczyć to należy skasowaniem indywidualnych zniżek kolejowych, stanowiących uprzednio bardzo poważny argument dla zrzeszania luzem chodzących narciarzy.

Cyfry powyższe, w porównaniu z niektóremi innemi działami sportu polskiego, są niewątpliwie dość znaczne, tembardziej, że obejmują jedynie ewidencję osób opłacających wkładki związkowe. Ponadto faktyczna ilość narciarzy zrzeszonych w klubach, sekcjach i organizacjach związkowych jest niechybnie wielokrotnie wyższa niż to wynika z wykazów. (Narazie jednak ilość ta uchyla się z pod ewidencji przez Związek prowadzonej). Jednakże w stosunku do masy polskich narciarzy, cyfry zrzeszonych członków w klubach uważane muszą być w każdym razie za niedostateczne. Zagadnienie to stanowić musi ważną troskę zorganizowanego narciarstwa, wysuwając problem zrzeszania na plan pierwszy. Dysproporcja pomiędzy faktyczną masą narciarzy w Polsce, a ilością zrzeszonych jest w obecnej chwili nadmierna i z zasadniczych względów wysoce szkodliwa.

Środki wpływające na organizowanie narciarzy

Społeczeństwo polskie zrzesza się niechętnie, a jeśli to czyni, to raczej w widoku korzyści materjalnych, niż z bezpośredniego wyczucia konieczności jednoczenia się. Uprzednio — niektóre okoliczności składały się na to, że znaczny odsetek narciarzy zrzeszał się

w klubach i towarzystwach związkowych przedewszystkiem dla otrzymania pewnych świadczeń, jakie Polski Związek Narciarski daje swym Członkom. P. Z. N. zaś stale wyznawał zasadę, aby o ile możności ciągle zwiększać świadczenia dla narciarzy zrzeszonych. Zasadę tę posunął tak daleko, że opłata członkowska w ostatnich latach niemal w całości oddawana była zrzeszonym narciarzom pod najrozmaitszemi postaciami (wydawnictwo „Kalendarza", „Pisma" narciarskiego względnie turystycznego dostarczanego bezpłatnie itp.). Stwierdzić też należy, że świadczenia Polskiego Związku Narciarskiego były niewątpliwie największemi w porównaniu ze świadczeniami innych równorzędnych organizacyj sportowych w Polsce.

Jednakże mimo tych wysiłków, efekty zrzeszeniowe nie były takie, jakich należało się spodziewać. Brakło wykończenia tej akcji na terenie klubów. Punkt bowiem ciężkości tego zagadnienia polega przedewszystkiem na właściwej działalności werbunkowej towarzystw i sekcyj zrzeszonych w Związku, przy równoczesnej rozbudowie świadczeń ze strony tego ostatniego.

Działalność towarzystw na polu zrzeszania narciarzy

Kluby narciarskie, będące podstawą działalności Polskiego Związku Narciarskiego, odgrywają zawsze decydującą i niemal wyłączną rolę w zrzeszaniu czynnych narciarzy. Tymczasem rola ta, a równocześnie także i działalność klubów — zmienne w ostatnich latach przechodziła koleje. Uprzednio dawały towarzystwa i sekcje narciarskie bardzo dużo swym członkom, jeśli już nie świadczeń materjalnych, to starań organizacyjnych i wysiłków towarzyskich. Wytwarzano tą drogą w towarzystwach i sekcjach narciarskich nastrój entuzjazmu, cenionego zarówno przez starszych doświadczonych narciarzy, jak i tych, którzy pierwsze zamierzali stawiać kroki. Nastrój ten był ważnym warunkiem udatnej akcji werbunkowej.

Jednakże z biegiem czasu tak pojęta praca towarzystw i sekcyj — w dość znacznej części uległa zmianie. Tylko w niektórych starszych narciarskich organizacjach dzisiaj pracujących, zachowała się ona nadal w nienaruszonej tradycji. Charakterystyczne zaś jest, że w tych właśnie towarzystwach i sekcjach, które hołdują w dalszym ciągu tym dawnym metodom organizowania życia klubowego — obserwować można stały wzrost i rozkwit, duże zastępy członków i należyty poziom ideowy. Wypróbowane te metody stwierdzają dokładnie w jakim kierunku rozwijać się powinna praca wszystkich bez wyjątku towarzystw i sekcyj związkowych.

Takich zaś towarzystw nie jest obecnie tyle, ile należałoby sobie życzyć. Przeważna ilość świeżych organizacyj, które zgłosiły akces

do Polskiego Związku Narciarskiego w ciągu kilku lat ostatnich, traktowała swe przeznaczenie głównie jako rolę pośredniczenia w oddawaniu swym nielicznym członkom uprawnień i przywilejów, wyjednanych przez Polski Związek Narciarski dla narciarzy zrzeszonych. Były nawet przez pewien czas niepokojące objawy, wskazujące na to, że niektóre nowe towarzystwa względnie sekcje, tworzyły się tylko i jedynie w tym celu, by pozyskać uprawnienia i przywileje zorganizowanego narciarstwa, a nic pozatem nie działać. Objawy te na szczęście weszły w stadjum likwidacji zupełnej już obecnie, dzięki akcji zarządu.

Nadmierne rozdrobnienie towarzystw i sekcyj

Pozatem na terenie towarzystw i sekcyj występuje nadmierne rozczłonkowanie organizacyjne i zróżniczkowanie form, rozpraszające wszystkie poważniejsze wysiłki. W miastach, które mają już oddawna conajmniej wystarczającą (o ile nie nadmierną) ilość stowarzyszeń narciarskich, powstają ciągle nowe towarzystwa i sekcje. Tworzą się one często dla wspomnianego wyżej interesu korzystania ze świadczeń związkowych, często dla ciasno pojętego zadowolenia ambicji własnej jakiejś organizacji społecznej, nieraz też wyłącznie dla przyjemnościowego obcowania małej grupy ludzi, uprawiających narciarstwo na niskim poziomie w kole bliskich znajomych.

Istnieją wskutek tego ośrodki w Polsce, które są przesycone narciarskiemi organizacjami i to tak bardzo, że wszystkie działające w swem sąsiedztwie towarzystwa są bardzo słabe. Rzecz jasna, że nie mogą one wtedy spełniać żadnej roli istotnej, tak w bezpośredniem wykonywaniu sportu, jak w zagospodarowaniu turystycznego terenu, jak wreszcie w zrzeszaniu szerszych mas. Co gorzej — organizacje tego typu wywierają swój ujemny wpływ na towarzystwa silniejsze, a to drogą znacznej redukcji wkładek członkowskich. Mogą to uczynić dlatego, ponieważ opędzają swe wydatki minimalnemi kosztami, niczego pozytywnego nie tworząc.

Dlatego też wartość powyżej opisanych, niektórych towarzystw i sekcyj narciarskich musi być uważana za względną. Przez Polski Związek Narciarski traktowane są one też jedynie jako prymitywna i tymczasowa forma opanowania terenu, ułatwiająca Związkowi penetrowanie zapomocą swych zarządzeń organizacyjnych wgłąb niektórych sfer narciarskiej społeczności. Zresztą Polski Związek Narciarski nie rozporządzał dotychczas żadnemi statutowemi środkami, któreby pozwoliły na wpływanie w kierunku tworzenia się silnych organizacyj, co jest żywotnym interesem polskiego narciarstwa.

ORGANIZACYJNE WARUNKI AKCJI ZRZESZENIA

Towarzystwa samoistne i sekcje regulaminowe

Rzucając szereg powyższych krytycznych rysów na charakter i rodzaj pracy niektórych organizacyj zrzeszonych w Polskim Związku Narciarskim, nie można jednak równocześnie pominąć i drugiej strony zagadnienia, która zresztą jeszcze bardziej komplikuje i tak dość już złożony problem klubów związkowych. Oto organizacje należące do Polskiego Związku Narciarskiego podzielić można na kilka typów, nietylko różniących się materjalnemi warunkami pracy, ale i charakterem oraz stosunkiem do zagadnień wychowania fizycznego, tudzież różnorodnemi formami prawnemi. Powstaje wskutek tego daleko posunięta mozaika organizacyjna, utrudniająca w wysokim stopniu prawidłowy przebieg całokształtu akcji narciarskiej w Polsce i dążności werbunkowe.

Do pierwszego typu należą towarzystwa narciarskie samoistne, rządzące się własnemi statutami, a więc osoby prawne, zdolne do nabywania i pozbywania majątku. Ze stanowiska potrzeb narciarstwa są to twory najcenniejsze, gdyż występuje w nich nietylko czynnik samodzielności i odpowiedzialności, ale równocześnie pęd inwestycyjny (tak w narciarstwie ważny) ma w ich konstrukcji sprzyjające warunki. Nie można zaś taić, że takie właśnie organizacje są najsilniej bodaj zagrożone w swych materjalnych interesach przez organizacje niesamodzielne. Te ostatnie bowiem, nie inwestując i nie działając twórczo w kierunku materjalnym, pobierać mogą bardzo niskie wkładki członkowskie. Temsamem organizacje te pośrednio wpływają na zmniejszenie dochodów towarzystw samoistnych, gdyż pojawia się wędrówka członków do organizacyj tańszych.

Do drugiego typu należą sekcje narciarskie o charakterze regulaminowym różnych organizacyj społecznych. Istnieją więc sekcje o wspólnej przynależności do jednej organizacji macierzystej, ale istnieją też sekcje tworzone pojedynczo przez daną instytucję sportową lub turystyczną. Sekcyjny typ przeważa w Polskim Związku Narciarskim, a dalsza ewolucja idzie w kierunku tego typu.

Narciarstwo w instytucjach o ogólnym charakterze W. F. lub P. W.

Jednakże na tem nie kończy się różnorodność tworów organizacyjnych, należących do Polskiego Związku Narciarskiego. Otóż szereg instytucyj, o powszechnym dla całego państwa charakterze przysposobienia wojskowego, lub wychowania fizycznego w danej grupie społeczeństwa lub w danej sferze działań — także chce organizować narciarstwo dla swych członków i szuka kontaktu z Polskim Związkiem Narciarskim. Wprawdzie Polski Związek Narciarski wy-

maga, aby i tu wyłaniały się terytorjalne i regulaminowo określone sekcje tych instytucyj, gdyż tylko w tej formie należeć mogą one do Związku, ale mimo wszystko — typ tych sekcyj jest zupełnie różny od powyżej opisanego. I on także domaga się uregulowania w takim kierunku, aby mógł większe korzyści przynosić ogólnemu narciarstwu w ramach akcji związkowej.

Uregulowanie form sportowych w organizacjach P. W. lub W. F.

Na tle zagadnienia tej ostatniej sekcyjnej, ale zarazem specjalnej struktury pojawia się problem, będący doniosłem zagadnieniem całego sportu polskiego. W takich organizacjach, jak np. „Kolejowe Przysposobienie Wojskowe", „Pocztowe Przysposobienie Wojskowe", „Związek Harcerstwa Polskiego", „Związek Strzelecki", „Stowarzyszenie Młodzieży Wiejskiej" itp. istnieją zrozumiałe i słuszne tendencje uprawiania nietylko narciarstwa, ale i szeregu innych sportów. Temsamem — licząc się ze statutami magistratur sportowych — muszą być w tych organizacjach zakładane liczne sekcje sportowe, nieraz po kilkanaście w danej organizacji, gdyż inaczej należenie do danego Związku państwowego byłoby niemożliwe. W konsekwencji muszą być składane opłaty do szeregu Związków Sportowych, co pomnożone przez ilość sekcyj w terenie oraz ilość gałęzi sportu, stanowi dla tych oragnizacyj bardzo duże obciążenie materjalne i to tem dotkliwsze, że zrzeszana tu jest młodzież wyjątkowo niezamożna.

Jednakże sprawy tej nie jest w stanie rozwiązać pojedynczy Związek Sportowy (w danym wypadku Polski Związek Narciarski), lecz musi być ona postawiona generalnie przez oficjalny czynnik opiekujący się sportem w Polsce, a mianowicie przez Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i P. W. Punkt ciężkości polega albo na specjalnem uprzywilejowaniu w zakresie wysokości wkładek związkowych ze strony tych organizacyj (co tylko do pewnych granic jest możliwe), albo na skasowaniu ich terytorjalnego podziału tak, że Związki miałyby do czynienia jedynie z kierownictwami danego sportu w organizacjach macierzystych, albo wreszcie na podziale okręgowym. Równocześnie jednak musiałyby być przedsięwzięte wystarczające środki zapobiegające werbunkowi członków ze strony tych organizacyj wśród sfer sobie niewłaściwych tak, aby inne towarzystwa nie poniosły uszczerbku.

ODDZIAŁYWANIE P. Z. N. NA NIESTOWARZYSZONYCH

Przeciwstawienie „dzikiemu" ruchowi — form uporządkowanych

Jeżeli w ogólnej części niniejszego sprawozdania obszerniej wypadło zająć się doniosłem zagadnieniem klubowem, to powody tego

są aż nadto zrozumiałe. Towarzystwa i sekcje — jak to wyżej zaznaczono — są podstawą działalności Polskiego Związku Narciarskiego i racjonalna ich struktura oraz dobre warunki pracy są nieodzownemi czynnikami rozwoju narciarstwa zorganizowanego. Tylko towarzystwa i sekcje spełnić mogą najważniejszy postulat współczesnej doby, a mianowicie przeprowadzić werbunek członków wśród szerokiej masy niezrzeszonych.

Sam bowiem Polski Związek Narciarski tylko w miarę szczególnie dogodnych postanowień statutowych przeciwdziałać mógłby niektórym niepożądanym objawom. Jednakże główne zadanie akcji zrzeszającej może być wykonane jedynie przez towarzystwa związkowe. Tylko one dokonać mogą ujęcia luzem chodzących narciarzy, co jest ważne nietylko z uwagi na materjalny interes samych towarzystw, ale i ze względów społecznych. Przez konsekwentną akcję zrzeszającą, towarzystwa narciarskie staną się silniejsze, a temsamem łatwiej będą mogły spełnić swe zadania. Przy masowości zaś ruchu narciarskiego, przy bardzo dużym pędzie do turystyki, istnieje konieczność przeciwstawienia dzikiemu ruchowi, form zorganizowanych i uporządkowanych.

Odznaki sprawnościowe

Polski Związek Narciarski penetruje już oddawna akcję zrzeszającą, pomiędzy innemi zapomocą form specjalnych, któremi są Odznaka za Sprawność P.Z.N. i Odznaka Górska P.Z.N. Obie te instytucje dostępne są także niezrzeszonym, którzy dzięki nim zapoznają się z uporządkowanemi formami zawodów sportowych, oraz ruchu wycieczkowego. Polski Związek Narciarski jest w posiadaniu dowodów, że akcja ta stanowi niejednokrotnie wstępny etap do zrzeszania, a to głównie przez większe przywileje, jakie w obu tych instytucjach przysługują narciarzom zorganizowanym. Jednakże są to osiągnięcia poboczne, gdyż główne cele obu instytucyj leżą na zupełnie innej płaszczyźnie, daleko oczywiście ważniejszej. Odznaki sprawnościowe są bowiem doniosłemi instrumentami powszechnego wychowania fizycznego w zakresie narciarstwa.

Pozatem, akcja Polskiego Związku Narciarskiego w przeważnej swej części skuteczna może być tylko na terenie narciarstwa zorganizowanego. Tylko bowiem przy odpowiedniej egzekutywie opartej na regulaminach i przepisach, można stosować odpowiednie rygory i wymagać, aby akcja sportowa, turystyczna i wyszkoleniowa przebiegała w uporządkowanych stosunkach. Jest zaś oczywistym pewnikiem, że tylko w zorganizowanych formach można ludzi odpowiednio urabiać, można na nich wpływać dobremi przykładami sportowemi

i turystycznemi, można wzmagać ich doświadczenie. Jednem słowem tylko za pośrednictwem organizacyj można ludzi szkolić na pełno wartościowych narciarzy. Tu też leży zasadnicza waga problemu zrzeszenia, którego wzgląd materjalny (finansowy) stanowi dla Związku zagadnienie raczej drugorzędne, choć nie obojętne.

Ogólno społeczne znaczenie akcji zrzeszającej

Jest to — jak wyżej zaznaczono — ogólno-społeczny problem, stojący w bezpośrednim związku z racjonalnem wychowaniem fizycznem, a nawet ze zdrowotnością szerokiego ogółu. Szczególnie odnosi się to do obecnego bardzo dużego pędu turystycznego. W masowym ruchu turystycznym — z powodu uchylania się większości narciarzy od zrzeszania się — zachodzi duża ilość nieszczęśliwych wypadków. Obserwacje zaś masowego ruchu turystycznego, dokonywane stale przez Polski Związek Narciarski, dostarczają bezspornych dowodów, że towarzystwa i sekcje zrzeszone w PZN, a pracujące według poważnych zasad zimowej turystyki, wykazują zupełnie minimalną ilość wypadków. Stosunek ten jest wręcz uderzający, zwłaszcza gdy się zważy rozmiary ruchu uprawianego przez związkowe towarzystwa i sekcje, a to w łączności z rosnącem działaniem Odznaki Górskiej PZN.

Stanowcza natomiast większość wypadków zdarza się w kołach narciarzy niezorganizowanych. Narciarze ci źle szkoleni i niedostatecznie urabiani, podlegają nieszczęśliwym wypadkom z najbłahszych nieraz powodów. Zrzeszenie zatem ogółu luzem chodzących narciarzy i racjonalne ich stałe szkolenie, przyczynić się może do zredukowania nadmiernej ilości nieszczęśliwych wypadków narciarskich. Temsamem możnaby częściowo rozwiązać doniosłe zagadnienie społeczne, związane dziś z uprawianiem narciarstwa przez sfery bardzo szerokie.

Tu jednak z naciskiem zaznaczyć wypada, że oprócz wytężonej akcji propagandowej ze strony towarzystw i sekcyj, tudzież ze strony samego Związku — nieodzownemi są odpowiednie zarządzenia władz uznających, że związkowa akcja zrzeszania zasługuje na poparcie z wyższych względów. Poparcie to kulminować winno w przyznawaniu zrzeszonym narciarzom niektórych udogodnień specjalnych.

Tu też jest miejsce, aby w łączności z powyższym postulatem omówić pokrótce niektóre przywileje, przyznawane do niedawna narciarzom zorganizowanym.

Polityka udogodnień i przywilejów dla narciarzy zrzeszonych

Takim przywilejem, a zarazem jednym z motorów zrzeszania się, była do niedawna korzyść z indywidualnych zniżek kolejowych,

przyznawanych przez Ministerstwo Komunikacji narciarzom, wykazującym się przynależnością związkową na podstawie t. zw. „czarnej legitymacji PZN“, opatrzonej nalepką ważności na dany sezon. Obecnie jednak przywilej ten, będący motywem wpływającym korzystnie na zrzeszanie się, odpadł niemal zupełnie. Począwszy od 1 stycznia 1934 r. indywidualne zniżki kolejowe dla narciarzy zostały decyzją Ministerstwa Komunikacji — niemal w całości skasowane. Resztki tych zniżek w postaci t. zw. „biletu 1000 km“ i przejazdów grupowych, nie mogły już tego braku zastąpić. Wielokrotne zaś starania Polskiego Związku Narciarskiego w kierunku reaktywowania poprzednich zniżek, nie mogły — wobec zasadniczego stanowiska władz kolejowych w ogólnej polityce zniżek indywidualnych — przynieść pożądanych rezultatów.

Równocześnie jednak zaszedł fakt daleko niekorzystniejszy. Oto szeroki ogół niezrzeszonych narciarzy w dalszym ciągu korzystał i to w ogromnej mierze, z tak zwanych „zleceń na przejazd“ i innych wyjątkowo przystępnych form komunikacji kolejowej, zapewnionych przez Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego dla uczestników kursów i obozów narciarskich. Przy tej sposobności jednak nie była wymagana przynależność do jakiejkolwiek organizacji narciarskiej.

W konsekwencji doszło do tego, że obecnie całe tłumy narciarzy niezrzeszonych i całkowicie nieuświadomionych uprawiają dzikie narciarstwo i dziką turystykę. Wspomniana zaś polityka doprowadziła w rezultacie do tego, że nie było żadnego sposobu szkolenia tej masy i oddziaływania na nią racjonalnemi przykładami turystycznemi i sportowemi. Nie było też sposobu podejścia do sprawy kwalifikowania narciarzy (do ich przebywania w terenach zimowych), do czego Związek miał przygotowane normy. Nie było wreszcie sposobu, aby towarzystwa i sekcje związkowe mogły, już nie tylko powiększyć ilość członków (stosownie do ewolucji narciarstwa), ale przynajmniej utrzymać stan posiadania. Gdy szerokie rzesze otrzymywały bez żadnych zastrzeżeń najważniejsze udogodnienia, nie widziały w towarzystwach dla siebie żadnej szczególnej atrakcji więcej.

Dopiero w ostatnich czasach liczne poglądy i memorjały w tej sprawie, zgłaszane ze strony kierownictwa Polskiego Związku Narciarskiego doznały aprobaty ze strony miarodajnych czynników. Spodziewać się też trzeba, że w bliskiej już przyszłości znaczna część materjalnych udogodnień powyższego typu, przyznawana bę-

dzie przedewszystkiem narciarzom zrzeszonym. Jednakże zaznaczyć trzeba, że nie tylko w bezpośredniem przywilejowaniu leżą środki sprzyjające zrzeszaniu, mającemu tak poważne uzasadnienie społeczne. Chodzi także o korzystne warunki dla samej akcji, o uznanie i poparcie metod tej akcji wtedy, gdy za słuszne i wiodące do celu mogą być one uznane.

AKCJA SZKOLENIOWA W P. Z. N.

Konieczności szkolenia mas

Pominąć więc nawet można w tem miejscu zasadniczy cel organizowania luzem chodzących narciarzy, polegający na tem, aby łączyć ludzi w dążeniu do przeprowadzenia zbiorowego wysiłku, mogącego zapewnić łatwiejsze osiągnięcie szeregu zadań, oraz udogodnień. Natomiast szczególnie doniosłemi są — zwłaszcza w narciarstwie — możliwości szkolenia, które jest podstawą racjonalnego uprawiania narciarstwa. Szkolenie zaś tylko za pomocą sprawnych organizacyj można przeprowadzić.

Nie można bowiem zamykać oczu na fakt, że przeciętny poziom wyszkolenia polskich narciarzy nie jest wysoki. Wynikł ten poziom z wielu przyczyn, pomiędzy któremi jedną z poważniejszych była ta, że swego czasu — jako wynik akcji od Związku niezależnej — wypuszczeni zostali w teren instruktorzy o zupełnie podrzędnych, lub nawet nieistniejących kwalifikacjach. Instruktorzy ci, bardzo często nie umieli wogóle jeździć na nartach, nie mieli pojęcia o uczeniu, a górskie ich doświadczenie równało się zeru.

Kadra egzaminowanych instruktorów P. Z. N.

Otóż tej masie zupełnie źle ukwalifikowanych instruktorów, starał się Polski Związek Narciarski przeciwstawić kadrę instruktorów związkowych, egzaminowanych przez powołane ze strony P.Z.N. czynniki fachowe. Od szeregu też lat przykładano do wyszkolenia instruktorów związkowych wagę zupełnie szczególną. Rozpoczęto tę akcję planowo wielkim, kilkaset osób obejmującym kursem instruktorskim w roku 1932 i rozbudowano obecne związkowe Centrum Wyszkolenia pracą szeregu lat. Związek też jest na drodze ustawicznego podnoszenia wartości i fachowości swych instruktorów, przyczem wyrównać zamierza niższy poziom w tych dzielnicach kraju, w których — ze względu na brak narciarskiego wyrobienia ogólnego — musiano przez pewien czas przykładać mniejsze miary wymagań. Ogłoszone zostały „Zasady Akcji Wyszkoleniowej", które powinny być wystarczającą podstawą dla organizacyjnego

ujęcia tego ważnego zagadnienia, podczas gdy personalne jego opanowanie jest całkowicie zapewnione.

Jednakże akcja ta o tyle jest niewystarczającą, że nie mogła sięgnąć do sfer narciarzy niezrzeszonych. I tutaj więc także nieodzowne jest odpowiednie poparcie ze strony miarodajnych czynników. Jasną bowiem jest rzeczą, że tylko względem podległych Polskiemu Związkowi Narciarskiemu instruktorów stosować można odpowiednie rygory, oraz wymagać, aby trzymali się oni wyznaczonego planu szkoleniowego, tudzież szczegółowego programu. Pozatem tylko w powyższych warunkach wymagać można, aby narciarze należący do towarzystw i sekcyj, szkoleni byli wyłącznie przez egzaminowanych instruktorów P.Z.N.

Nie na tem jednak kończy się ta doniosła sprawa. Ogromna bowiem większość początkujących narciarzy — z przyczyn wyżej naszkicowanych — nie zrzesza się i szkolona jest nieudolnie przez pokątnych, zupełnie niewykwalifikowanych pseudo-nauczycieli narciarstwa. Wskutek tego w teren górski wychodzi co roku masa niedouków, ludzi nie mających wyobrażenia o górach i ich niebezpieczeństwach. Z takim stanem rzeczy należy skończyć, a to w imię bardzo żywotnego interesu dalszego prawidłowego rozwoju narciarstwa. Rozwój ten przy obecnych formach masowych, narażony może być na szwank przy zaniedbaniu powszechnego szkolenia.

Prawna ochrona funkcji instruktora P. Z. N.

Dlatego też obok akcji zrzeszającej, nieodzowna jest na tym odcinku prawna ochrona stanowiska instruktorskiego tak amatorskiego jak i zawodowego, organizowanego przez P.Z.N. Zachowane powinny być zasady egzaminowania, prowadzonego przez Polski Związek Narciarski, w porozumieniu i pod kontrolą czynników opiekujących się sportem w Polsce, a mianowicie Okręgowych Urzędów Wychowania Fizycznego (jak to dzieje się dotychczas).

Postulat prawnej ochrony stanowiska instruktora związkowego, mimo pewnego już zrozumienia tej sprawy i stałej obietnicy poparcia, do tej chwili nie został jednak zrealizowany. Wskutek tego nie można pozbyć się w narciarstwie nauczycieli pokątnych, jak najgorzej wychowujących nowych narciarzy.

Zaznaczyć zaś należy, że autorytet egzaminowanego instruktora P.Z.N., wykazującego się dyplomem związkowym, jest wysoko ceniony. Naogół wszyscy poważniejsi pracownicy na niwie wychowania fizycznego w Polsce zabiegają o uzyskanie legitymacji instruktorskiej P.Z.N., potwierdzanej po egzaminie związkowym przez Okręgowe Urzędy Wychowania Fizycznego i P. W. Instruktorów

tych obejmuje ewidencja związkowa ponad 1000 osób, co jest cyfrą wystarczającą dla całkowitego pokrycia zapotrzebowania w wyszkoleniu corocznego kontyngentu początkujących, zarówno zrzeszonych jak i niezrzeszonych.

Jednakże nieuregulowane ogólne stosunki instruktorskie w Polsce, oraz brak prawnej ochrony dla wykonywania zawodu nauczania narciarstwa sprawiają, że mimo bardzo poważnej ilości egzaminowanych instruktorów związkowych — szeroka publiczność ucieka się do nauczycieli pokątnych. Usunięcie tego istotnego braku, a zarazem przyczyn stanu, demoralizującego akcję szkoleniową, widzieć należy w specjalnych zarządzeniach czynnika nadzorującego polski sport, a to według postulatów szczegółowo przez P.Z.N. opracowanych i Państwowemu Urzędowi Wychowania Fizycznego przedłożonych.

PRACA W TERENIE I ROLA OKRĘGÓW P. Z. N.

Regulowanie życia sezonowego w narciarstwie

Tak więc szkicowo powyżej przedstawiona analiza zasadniczych czynników pracy narciarskiej, nadzorowanej przez Polski Związek Narciarski pozwala na stwierdzenie, że warunki w jakich rozwijać się miał całokształt akcji zrzeszającej i wyszkoleniowej — nie należały, zarówno dla samego P.Z.N. jak i dla związkowych towarzystw i sekcyj, do warunków łatwych. Rzeczą Związku było usuwanie w tej akcji najważniejszych przeszkód i dążenie to stanowiło ważną część podejmowanych ustawicznie wysiłków. Są na tem polu duże już osiągnięcia, ale dalsza troska o ten odcinek dominować musi nadal w pracy związkowej, która zresztą pozatem ma do opanowania i inne zadania, a przedewszystkiem regulować ma bieżący, tak zwany „sezonowy“ tok życia narciarskiego.

Przy analizie warunków tej właśnie pracy wypada skolei zająć się rolą Okręgów Narciarskich, jako organizacyj pośrednich pomiędzy towarzystwami i sekcjami związkowemi, a pomiędzy narciarską magistraturą naczelną. Okręgów tych pod koniec okresu sprawozdawczego było 10 na terenie Rzeczypospolitej. Rozgraniczenie terytorjalne tych okręgów wynikło w głównej mierze z konieczności uwzględnienia nie tylko potrzeb lokalnych, ale i z przesłanek zupełnie szczególnych.

Szczególna rola Okręgowych Związków Narciarskich

Nie sposób bowiem pominąć faktu, że zadanie okręgów narciarskich w Polsce, musi być niemal całkowicie różne od normalnej roli związków okręgowych w innych gałęziach sportu. Okręgi narciarskie powołane zostały głównie i niemal jedynie w tym celu, aby bez-

pośrednio ożywić formy sportowe, oraz akcję wychowania fizycznego w wydzielonym dla siebie terenie. Wskutek tego okręgi są w polskiem narciarstwie nie tyle jednostkami administracyjnemi, ile ujęciami potrzeb bezpośredniego ruchu narciarskiego i to potrzeb zaspakajanych według odrębnych założeń, wynikających z układu warunków narciarskich w Polsce.

Taka koncepcja Okręgów Narciarskich wyniknąć musiała ze specyficznych warunków rozwojowych polskiego narciarstwa. Na całym terenie Państwa Polskiego posiadamy 202 towarzystwa i sekcje narciarskie, a różnice poziomu uprawianego przez ogół narciarstwa, tudzież sportu zawodniczego przez te kluby reprezentowanego — są wyjątkowo duże. Stosunki zaś układają się od szeregu lat w ten sposób, że wyższy poziom sportowy zaobserwować można niemal wyłącznie w terenach i okolicach mających odpowiednie dane dla zaprawy sportowej, oraz sprzyjające warunki atmosferyczno-śnieżne. W okolicach więc podgórskich i górskich poziom uprawianego narciarstwa jest daleko wyższy, niż na szerokich równinach polskich, na których jednakże znajduje się większość narciarskich organizacyj. Z biegiem czasu doszło do tego, że pomiędzy wynikami sportowemi małej garstki klubów górskich, a wynikami olbrzymiej reszty towarzystw w kraju, powstała prawdziwa przepaść, stale powiększająca się. Groziło więc niebezpieczeństwo, że ogromna większość klubów narciarskich w Polsce, zniechęcona brakiem widoków na osiągnięcie wyników sportowych w tak bardzo nierównej konkurencji, zaprzestanie pracy sportowej wogóle. Oczywiście połączone byłoby to z niewątpliwą szkodą dla ogólnego wychowania fizycznego, przyczem ograniczony zostałby tak doskonały środek wychowawczy, jakim jest narciarstwo.

Ożywianie życia sportowego przez Okręgi Narciarskie

Należało więc w tych warunkach znaleźć sposób wpływający na to, aby życie sportowe w narciarstwie nie zamarło w przeważnej części kraju. Przez stworzenie więc Okręgów i takie ich usytuowanie, aby poziom uprawianego ruchu narciarskiego w danym terenie był mniejwięcej równy — uzyskano podnietę sprzyjającą dalszej pracy sportowej. Mistrzostwa Okręgowe oraz zawody o lokalnym charakterze odgrywać muszą wskutek tego w narciarstwie rolę zupełnie szczególną. Zadaniem ich jest podtrzymywanie beposśredniego zainteresowania sportem. Brać trzeba pod uwagę, że główne mistrzostwa kraju dostępne są zasadniczo dla elity najlepszych zawodników, a reprezentanci terenów nizinnych nie mają tu jeszcze szans zbyt wielkich.

Tu leży także powód dla którego Polski Związek Narciarski nie może inaczej traktować zadań swych Okręgów i musi stale domagać się takiej a nie innej pracy od wszystkich dziesięciu zarządów Związków Okręgowych. Zadania te polegają na roli ekspozytur sportowych i roli organizatorów — w pierwszym rzędzie czynnego życia narciarskiego. Administracyjne zaś zadania Okręgów muszą być w tych warunkach na planie drugorzędnym. Częstokroć są to zadania nieistotne wobec struktury samego Związku, którego władze naczelne opanowują całkowicie potrzeby administracyjne.

Tak specjalnie pojęta rola Okręgów narciarskich nie we wszystkich zarządach Związków Okręgowych spotykała się z należytą aprobatą i odpowiedniem zrozumieniem. Zapatrzone na Związki Okręgowe innych gałęzi sportu (mające niejednokrotnie dość znaczne uprawnienia administracyjne) pragnęły także niektóre Okręgi P.Z.N. odgrywać rolę podobną, zapominając o najistotniejszym swym celu. Na tem tle nie brakło też częstych stosunkowo nieporozumień. Z biegiem czasu jednak myśl, którą w stosunku do zadań Okręgów powodowały się stale czynniki kierujące Polskim Związkiem Narciarskim — przyjmowała się coraz silniej.

Należy objektywnie stwierdzić, że niektóre Okręgi w sposób chlubny wywiązały się ze swych zadań, dostarczając w okresie sprawozdawczym dowodów zrozumienia swych przeznaczeń i właściwej roli. W interesie zaś przyszłości narciarstwa w Polsce leży, aby Okręgi pozostały przedewszystkiem środkiem, w miarę możności przeciwdziałającym nierównomiernemu z natury rzeczy układowi warunków sportowych w narciarstwie. Chodzi o to, aby w tych trudnych warunkach Okręgi utrzymały zainteresowanie podległych sobie towarzystw i sekcyj bezpośrednim ruchem narciarskim w jego formach czynnych.

Warunki pracy miejskich środowisk narciarskich

Zagadnienie powyższe jest szczególnie aktualne dla tak zwanych klubów miejskich. Uprawianie narciarstwa przez ośrodki miejskie bardzo rzadko jest w Polsce możliwe w bezpośredniem sąsiedztwie większości miast. Miejskie narciarstwo natomiast przeważnie wymaga dalekich wyjazdów w odległe nieraz tereny podgórskie i górskie. Nim narciarstwo nizinne, nad którego rozwojem Polski Związek Narciarski w okresie sprawozdawczym pracował — rozwinie się należycie, i nim ono będzie mogło stworzyć wystarczającą atrakcję dla szerokich rzesz zamieszkujących niziny — liczyć się trzeba nadal z poważną tendencją wyjazdów z miast. Związane to jest oczywiście z poważniejszemi wydatkami czasu i pieniędzy, co niewątpliwie jest

czynnikiem hamującym rozwój sportu narciarskiego, ujmowanego przez towarzystwa i sekcje narciarskie, mające swe siedziby w miastach.

W konsekwencji kluby miejskie zdradzają oddawna już mniejsze zainteresowanie dla narciarstwa zawodniczego w czystej jego postaci. Wszak z największemi tylko trudnościami mogą one na tem polu osiągać zadawalające wyniki. Natomiast kluby miejskie zwracają się raczej ku turystyce, oraz ku pewnym, zupełnie specjalnym formom wychowania fizycznego na nartach.

Tym tendencjom całkowicie naturalnym i uzasadnionym z powodu układu warunków — stara się uczynić zadość Polski Związek Narciarski za pomocą odpowiednich dyrektyw i działań. Utworzył więc Polski Związek Narciarski jeszcze przed 9-laty, popularną już dzisiaj instytucję Odznaki za Sprawność, oraz od szeregu lat, przestawił w bardzo znacznym stopniu swą działalność na akcję wybitnie turystyczną. Dzieje się to przy równoczesnem kultywowaniu kierunku sportowo-rekordowego jedynie tam, gdzie są odpowiednie po temu warunki lub przynajmniej zapowiedzi tych warunków.

Ogólne wytyczne dla pracy w terenie

Tu właśnie leżą przyczyny owej „specjalnej" polityki Polskiego Związku Narciarskiego, którą stara się on realizować w ciągu szeregu lat, a która w ciągu sprawozdawczego okresu dwulecia znacznie posunięta została naprzód. Związek Narciarski bowiem — jak to podnoszono już w poprzedniem sprawozdaniu, ogłoszonem w czerwcu 1933 r. — ma w dzisiejszej sytuacji dwa bezpośrednie cele do spełnienia. Jeden z nich polega na podniesieniu kultury fizycznej jaknajszerszych warstw przez sport narciarski, drugi zaś zmierza do umożliwienia korzystania z terenów narciarskich jaknajwiększym ilościom narciarzy.

Wobec tak doniosłych celów — troska o tak zwane wyniki rekordowe stanowić może, coprawda bardzo ważną, jednakże nie wielką w stosunku do całości część pracy związkowej. Nacisk główny iść musi na pracę wszerz, na jej właściwe podstawy zapomocą racjonalnego szkolenia, na akcję popularyzującą sprawność fizyczną w narciarstwie, i wreszcie na poczynania turystyczne a wraz z niemi — inwestycyjne, któremi zainteresowana jest ogromna większość nie tylko towarzystw i sekcyj związkowych, ale całej narciarskiej społeczności w Polsce.

W ramach ogólnej części niniejszego sprawozdania, poszczególnym wyżej zaznaczonym odcinkom akcji związkowej poświęcić wypada obszerniejsze uwagi, gdyż stanowią one podstawę dla oceny

osiągniętych wyników pracy, podejmowanej w ciągu sprawozdawczego okresu przez władze związkowe.

KIERUNEK SPORTOWO-REKORDOWY

Ocena szans i możliwości polskiego narciarstwa sportowego

Sprawy rekordowo-sportowe zajmujące ważną część działalności Związku, nie mogły być zagadnieniem wyłącznie absorbującem uwagę władz Związkowych. W rzędzie realizowanych zagadnień zajmowały one pozycję wyraźnie co do rozmiarów określoną. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że nie było to równoznaczne z zaniedbywaniem kierunku ściśle sportowego. Tendencja władz Związku szła zawsze w kierunku takiej oceny ważności tego problemu, na jaką on zasługuje — tak z uwagi na ogólną sytuację narciarstwa w Polsce, jak też z uwagi na zarysowujące się możliwości.

Szczególnie więc jeśli chodzi o reprezentację sportu polskiego, o osiąganie możliwie najlepszych wyników, o racjonalne ich przygotowanie drogą dobrze organizowanych ośrodków zaprawy i zapewnienia opieki trenerskiej — to Polski Związek Narciarski rozwijał w sprawozdawczym okresie usiłowania daleko silniejsze, niż w latach poprzednich. Niewątpliwie też osiągnięte w okresie sprawozdawczego dwulecia wyniki sportowe na arenie międzynarodowej, a zwłaszcza zaszczytne miejsca osiągnięte przez naszą reprezentację na zawodach FIS w Solleftea w r. 1934, oraz przy Szczyrbskiem Jeziorze w r. 1935, były najlepszemi wynikami polskiego narciarstwa sportowego w dotychczasowej jego historji. Jednakże w całej tej akcji Związek nie mógł tracić z oczu właściwej oceny szans i możliwości, a zarazem też skali porównania dotyczącego pracy czysto sportowej w stosunku do innych ogólnych zagadnień narciarstwa. Ogólna zaś sytuacja akcji sportowej Polskiego Związku Narciarskiego wymaga bliższego objaśnienia.

Ogólna ewolucja sportu narciarskiego

Ewolucja narciarstwa przeszła tak w Polsce, jak i na szerokim świecie znamienne koleje, które Polski Związek Narciarski musiał stale badać i obserwować, oraz do tych spostrzeżeń stosować metody swych działań. Przypomnieć więc przedewszystkiem warto, że narciarstwo weszło w sferę zainteresowań sportowo-rekordowych, za pośrednictwem ruchu turystycznego i że z początku kierunek turystyczny w narciarstwie dominował. W Polsce przypadł ten okres na lata przedwojenne (kiedy Polski Związek Narciarski jeszcze nie istniał), jakkolwiek już wtedy — pod koniec tego okresu — pod wpływem budzącego się ogólnego pędu sportowego pojawiać się za-

częły w narciarstwie pierwsze formy zawodów i konkursów. Stały one pod wpływem założeń turystycznych, co znajdowało swój wyraz w typie ówczesnych wyścigów narciarskich o wybitnym czynniku umiejętności zjazdu i opanowania terenu.

Pierwsze natomiast lata istnienia i pracy Polskiego Związku Narciarskiego — to okres coraz bardziej potężniejącego kierunku sportowo-rekordowego, przyczem uprzedni charakter zawodów narciarskich uległ zmianie. Na miejsce biegów o czynniku zjazdowym, coraz większe uznanie zyskiwały sobie t. zw. „konkurencje skandynawskie", kładące decydujący nacisk na zaprawę, kondycję fizyczną, znajomość taktyki wyścigu i techniki chodu, a więc na pierwiastki wybitnie sportowe. Typ tych zawodów uzupełniony konkurencją skoków, będących uwieńczeniem ćwiczeń narciarskich wogóle, dominował coraz silniej, aż wyparł całkowicie uprzedni typ biegów zjazdowych. Okres ten kulminował w Polsce około 1929 r., kiedy Polski Związek Narciarski urządzał z ramienia FIS wielkie zawody Federacji, które zgromadziły 17 narodów i były wspaniałą manifestacją narciarstwa sportowego na skalę światową.

Rozwój programu skandynawskiego

Obserwacja skandynawskiego, t. zw. klasycznego kierunku w narciarstwie sportowem prowadziła do kilku wniosków: Przedewszystkiem stwierdzono ogromną wartość tego kierunku dla wychowania fizycznego, gdyż biegi o charakterze wytrzymałościowym, przy regularnej, rytmicznej pracy całego ciała, przy konieczności rozkładania wysiłku na czas dłuższy, przy nieodzowności programowej zaprawy, musiały znaleźć ocenę jak najwyższą. Pozatem stwierdzono, że z powodu absolutnej przewagi długotrwałości warunków śnieżnych, odwiecznej tradycji, oraz przewagi typu fizycznego — narody skandynawskie górują stanowczo w wynikach sportowych nad narciarzami Europy. Różnica klasy sportowej jest tu niezwykła, co oczywiście wpływać musi deprymująco na ambicję zawodników środkowo-europejskich. Wreszcie spostrzeżono, że wyłączne kultywowanie kierunku skandynawskiego zagrażać może przy pewnych jego przerostach, nietylko turystyce narciarskiej, ale i ogólnemu poziomowi opanowania techniki jazdy narciarskiej w terenie górskim.

Pomijając inne obserwacje należało więc w sytuacji polskiego narciarstwa: dążyć do dalszego utrzymywania i kultywowania kierunku skandynawskiego, jako zawierającego wybitnie wartościowe czynniki sportowe; starać się o przeszczepienie form skandynawskich do organizowanych przez Polski Związek Narciarski insty-

tucyj powszechnego wychowania fizycznego na nartach (co znalazło swój wyraz w regulaminie odznaki za sprawność PZN); przeciwdziałać upadkowi techniki jazdy terenowej zapomocą popierania turystyki, aby przy równoczesnym masowym rozwoju tej ostatniej wyzyskać jej ogromne wartości wychowawcze. Co się zaś tyczy wyników o charakterze reprezentacyjnym, należało dla ich uzyskania organizować prawidłowe ośrodki zaprawy. Wszystko to już od szeregu lat zostało w Polskim Związku Narciarskim urzeczywistnione i przyniosło rezultaty, zwłaszcza w t. zw. „kombinacji klasycznej" tudzież w opanowaniu skoku.

Zwrot ku konkurencjom zjazdowym

Jednakże w tym stanie rzeczy, przed kilku już laty zaczynała się zarysowywać pewna zmiana. W okresie po drugiej olimpjadzie zimowej zaznaczył się w międzynarodowej opinji narciarskiej zwrot ku odnowieniu — w nieco odmiennej już formie — dawnych biegów zjazdowych. Pojawił się kierunek znany dziś pod nazwą „programu alpejskiego" w sporcie narciarskim. Biegi zjazdowe i t. zw. slalom, po krótkotrwałej opozycji konserwatywnych sfer Federacji, weszły do programu zawodów tej ostatniej. Dla wielu krajów środkowej Europy biegi te stały się w ostatnich czasach bodaj ważniejszemi od czynników klasycznego (skandynawskiego) programu. Zwrot ku alpejskim konkurencjom, bogacącym niewątpliwie ogólnosportowy kierunek narciarstwa, stał w związku z rozkwitem zimowej turystyki.

Podobnie jak w stosunku do programu skandynawskiego w narciarstwie sportowem, tak i obserwacja programu alpejskiego dała szereg wniosków, z których najważniejsze były następujące: stwierdzono więc dużą wartość tych biegów, jako czynników znakomicie podnoszących technikę jazdy w terenie górskim; przyznać musiano duże znaczenie tym formom, jako środkom wydobywającym na jaw odwagę, a zarazem psychiczne opanowanie ćwiczących; stwierdzono dalej wysoką stronę widowiskową biegów zjazdowych, a przez to ich dużą skuteczność propagandową. Zarazem jednak nie można było zapoznawać sporej dozy niebezpieczeństwa tych konkurencyj, wynikającego z niedostatecznego po dziś dzień regulaminowego ich ujęcia.

Stwierdzono dalej i tu także, że z powodu przewagi długotrwałości warunków śnieżnych, oraz z racji dysponowania wielką ilością terenów wysokogórskich o rzeźbie nadającej się do tych konkurencyj — niektóre kraje (alpejskie) były w sytuacji wyjątkowo korzystnej. Kraje te mogły w krótkim czasie nietylko wypracować wysoką

klasę sportową zawodników w tej nowej dyscyplinie narciarstwa ale stale i stopniowo zwiększać różnicę w porównaniu z poziomem zjazdowców innych krajów, które warunkami takiemi nie dysponują. Zauważono wreszcie, że kraje mające mechanicznie opanowany dostęp do wysokogórskich terenów zjazdowych zapomocą kolejek linowych, są w posiadaniu nieporównanie korzystniejszych warunków zaprawy i łatwiej osiągają dobre wyniki w biegach zjazdowych.

Zaszczepianie programu alpejskiego w Polsce

W sytuacji polskiego narciarstwa sportowego należało oczywiście dążyć do krzewienia tej nowej gałęzi sportu narciarskiego. Mimo że właśnie w Polsce, podczas zawodów FIS w r. 1929, odbył się pierwszy przez P. Z. N. urządzony bieg zjazdowy w ramach wielkiej imprezy międzynarodowej, to jednak szersze rozpowszechnienie tej nowości sportowej napotykało zrazu na pewne trudności. Zauważyć się dało nawet, że niektóre najbardziej powołane do tej akcji towarzystwa związkowe, a mianowicie organizacje, mające swe siedziby w terenie wysokogórskim, — uważały za stosowne w poszukiwaniu nowych form narciarstwa sportowego, urządzać imprezy o dość niewyraźnem obliczu, zamiast zdecydować się na energiczne organizowanie biegów zjazdowych, zdobywających sobie w świecie coraz większą popularność.

Konsekwentne jednak wstawianie biegów zjazdowych przez władze związkowe do programów każdorocznych mistrzostw kraju, oraz przykład tudzież wysiłki niektórych towarzystw wschodniokarpackich sprawiły, że biegi zjazdowe przyjmowały się w Polsce coraz lepiej. Właściwie jednak dopiero ostatnie dwulecie było widownią pomyślnego rozwoju tej akcji. Poziom sportowy polskiej klasy zawodniczej w biegach zjazdowych zwolna lecz stale podnosił się. Wreszcie w sezonie 1934/35 doszedł do skutku pierwszy na poważną skalę wyjazd naszej reprezentacji zjazdowej na wielkie konkurencje tego rodzaju zagranicą. Wyjazd ten dostarczył dość pomyślnego sprawdzianu wartości naszych dotychczasowych wysiłków na tem polu.

W dalszym ciągu wniosków wynikających z oceny programu alpejskiego, należało w sytuacji naszego narciarstwa wyzyskać niektóre jego formy dla instytucji powszechnego wychowania fizycznego na nartach. Instytucja ta miała kultywować kierunek raczej turystyczny. Koncepcja Odznaki Górskiej PZN jest częściowem uwzględnieniem tego kierunku, jakkolwiek główny jej cel leży na platformie normalizacji ruchu wycieczkowego, oraz propagandy turystyki zimowej. Dalszem ujęciem będzie odznaka zjazdowa PZN, która po

dwuletniej obserwacji warunków jest już gotowa, a regulamin jej wejdzie w życie w sezonie narciarskim 1935/36.

Wytyczne dla akcji sportowej

Całokształt sytuacji narciarstwa sportowego na terenie międzynarodowym, tak w zakresie programu skandynawskiego (klasycznego) jak i alpejskiego (zjazdowego) pozwala na stwierdzenie i to zdaje się bezsporne, że w pierwszym przeważa absolutnie grupa krajów skandynawskich, w drugim zaś grupa krajów alpejskich. Znajduje to swój wyraz w wysokich kwalifikacjach zawodników tych właśnie krajów, oraz w różnicy poziomu sportowego innych krajów, nie dysponujących bądź skandynawskiemi, bądź alpejskiemi możliwościami zaprawy. Tem samem szanse sportowe tych krajów są z natury rzeczy ograniczone.

Z takiej zaś sytuacji, od szeregu już lat płynęły wnioski dla pracy sportowo rekordowej innych krajów, a także i dla Polski. W Polsce ponadto sytuacja utrudniona była jeszcze bardziej, a to przez wyżej opisaną dysproporcję warunków sportowych pomiędzy podgórskiemi okolicami a resztą kraju. Polski Związek Narciarski, który dzięki propagandzie narciarstwa, osiągnął bardzo znaczne rozpowszechnienie tego sportu na terenie całego kraju, musiał się liczyć stale z możliwościami rozwojowemi kierunku rekordowego. Mając zaś na uwadze pracę wszerz, musiał się ustosunkować do ogólnych potrzeb i do nich zastosować metody działań.

PRACA WSZERZ

Odznaki sprawnościowe skutecznemi środkami akcji wszerz

Praca wszerz podjęta oddawna już przez Polski Związek Narciarski wydała niewątpliwie rezultaty bardzo poważne, jakkolwiek lata musiały upłynąć, nim konieczność tej akcji została należycie zrozumiana przez sfery sportowo-narciarskie. Fundamentem, na którym akcja ta spoczęła i na którym opiera się po dzień dzisiejszy, są instytucje odznak za sprawność jako środków powszechnego wychowania fizycznego w zakresie narciarstwa.

W roku 1926 została założona odznaka za sprawność PZN, której zadaniem było krzewienie zamiłowania do sportu narciarskiego w jaknajszerszych masach. Odznaka ta, jako pierwsza wogóle odznaka sprawnościowa na ziemiach polskich, wynikła z przewidywań zarysowujących się potrzeb, a równocześnie odpowiadała ówczesnym nastrojom do dziś dnia jeszcze bardzo aktualnym, a mianowicie nastrojom pochodzącym z kierunku sportowego w narciarstwie.

W roku 1932 stworzona została pierwsza tego typu w Europie odznaka górska PZN o tendencji turystycznej, a o konstrukcji do pewnego stopnia podobnej odznace za sprawność. I ta instytucja także odpowiadała obudzonemu powszechnemu pędowi do turystyki narciarskiej i spełnia już, oraz ma przed sobą do odegrania bardzo dużą rolę jako środek normalizacji ruchu wycieczkowego, jako narzędzie propagandy turystyki zimowej i jako czynnik wpływający na podtrzymanie sprawności turystycznej przez dłuższy okres życia poszczególnej jednostki uprawiającej narciarstwo.

Obie odznaki związkowe spełniały i spełniają niezwykle doniosłe zadania, opracowując zarówno stowarzyszonych narciarzy jak i niezrzeszonych. Wprowadzają one uporządkowane formy i działają propagandowo. Dziś też mogą być one uznane za wypróbowane instrumenty pracy wszerz Polskiego Związku Narciarskiego. Ich rola jest tem większa, że wobec opisanej wyżej dysproporcji sportowej pomiędzy okolicami górskiemi a resztą kraju, stanowią one najsilniejszy motor czynnego ruchu narciarskiego w kraju.

Materjalna strona odznak sprawnościowych

Spełniając powyższą rolę, są obie odznaki także źródłami dochodów dla Polskiego Związku Narciarskiego. Okoliczność ta wywoływała niejednokrotnie już krótkowzroczne zastrzeżenia oraz żądania, aby poszczególne elementy odznak jak np. zapisy startowe, protokoły wycieczkowe, oraz same odznaki — zostały obniżone w cenie. Istniał nawet pewien nacisk ze strony czynników miarodajnych, ażeby przeprowadzić odpowiednią obniżkę cen, co zdaniem tych czynników miałoby się przyczynić do znacznie większej popularyzacji obu odznak, a temsamem do lepszego spełniania przez nie ich zadań.

Uznając w zasadzie, że w miarę coraz trudniejszych ogólnych warunków materjalnych — pewna obniżka cen w gospodarce odznak jest wskazana — przeprowadził Zarząd Główny w okresie sprawozdawczym cały szereg ułatwień, obniżając cenę nabycia odznak przedewszystkiem dla zrzeszonych. Jednakże z kilku względów Związek nie mógł pójść na bardzo znaczną obniżkę na wszystkich polach. Jednym z powodów jest ten, że dochody z odznak stanowią określone pozycje budżetowe, które nie mogą być ograniczone bez niebezpieczeństwa zachwiania równowagą gospodarki związkowej. Drugi powód polega na tem, że Polski Związek Narciarski nie zgodzi się na deprecjację odznak, która niewątpliwie wystąpiłaby wraz z obniżką ich cen. Trzeci wreszcie powód jest ten, że administracja odznak, wymagająca niezwykłej akuratności i dokładności, jest bar-

dzo kosztowna i że w miarę rozwoju obu instytucyj, koszta związane z ewidencją obu odznak rosną do pokaźnych rozmiarów.

Gdy się zaś zważy, że dochody Związku są ograniczone, że wkładki członkowskie niemal w całości zwracane są członkom pod rozmaitemi postaciami, że Związek wydawać musi znaczne kwoty na cele prestiżowe i reprezentacyjne w zakresie spotkań międzynarodowych itp. — stanie się zrozumiałe, że P. Z. N. nie może rezygnować z niewielkich zresztą dochodów, jakie obie instytucje odznak przynoszą.

Warunki skuteczności odznak sprawnościowych

Obserwacje dotyczące skuteczności odznaki za sprawność PZN i odznaki górskiej PZN przedstawione są w szczegółowej części sprawozdania. Tu należy z naciskiem jedynie stwierdzić, że instytucje te muszą być stale pod jaknajdokładniejszą kontrolą władz związkowych i że nie mogą być decentralizowane, jak tego nieraz już pojawiały się żądania. Większość towarzystw i sekcyj narciarskich, współpracujących ze Związkiem na polu rozwoju odznak, wywiązuje się naogół dobrze ze swego zadania. Nie brak jednakże poważniejszych uchybień, których ofiarą padają narciarze poddający swą sprawność kontroli. Wynika z tego bardzo duża szkoda moralna i z tego tytułu też Związek musi mieć w swojej ręce wszystkie rygory, któreby takie nadużycia natychmiast karały i zapobiegały im na przyszłość, a to w interesie rozwoju narciarskiej akcji wszerz.

Naśladownictwo odznak P. Z. N.

Omawiając kwestję odznak narciarskich tak za sprawność jak i górskiej, wypada zwrócić uwagę jeszcze na jeden moment. Oto za przykładem Polskiego Związku Narciarskiego, który pierwszy wogóle w dziejach sportu polskiego zajął się stworzeniem odznak sprawnościowych, poszły i inne organizacje sportowe. Obecnie odznak różnego przeznaczenia namnożyło się bardzo dużo. Poza dyskusją stoi oczywiście Państwowa Odznaka Sportowa (POS) jako najdonioślejszy czynnik wychowania fizycznego społeczeństwa. Pozatem jednak formuje odznaki prawie każdy Związek Sportowy i jakkolwiek rzeczy te nie zawsze są dobrze wykonywane, ani należycie ujmowane pod względem organizacyjnym, to jednak odznaki te istnieją i liczną swą obecnością umniejszają pożytek odznak bardziej celowych i szczególnie ważnych, do jakich — z dużem uzasadnieniem — zalicza Polski Związek Narciarski swoje obie odznaki.

Eksploatacja zasadniczego pomysłu Polskiego Związku Narciarskiego idzie tak daleko, że nawet teksty odnośnych regulaminów są wprost przepisywane, jakkolwiek dla innych sportów zupełnie inne kryterja wchodziłyby pod uwagę. Toteż Związek Narciarski wysuwał niejednokrotnie postulat, aby czynnik opiekujący się spor-

tem polskim podjął ingerencję w kierunku ograniczenia ilości odznak do niewielu odznak najważniejszych. Stan ten jest dodatkowym dowodem, że wobec dużej inflacji innych odznak sportowych, Polski Związek Narciarski musi zachować dużą ostrożność, aby nie dopuścić do utraty wartości swych obu instytucyj. Czyni zaś to stale i czynił także w okresie sprawozdawczym, przez bardzo rygorystyczne traktowanie odnośnych przepisów oraz regulaminów, przez opieranie się tendencjom nie zawsze uzasadnionej obniżki cen, oraz przez skrupulatną administrację, w której wyniku jest w posiadaniu ewidencji, dającej możność ukrócenia nadużyć.

Prawna ochrona odznak P. Z. N.

Z ważniejszych kroków mających na celu przeciwdziałanie nadużyciom przy rozpowszechnianiu odznak, wymienić należy starania w kierunku opatentowania obu odznak i zastrzeżenia wyłączności ich rozpowszechniania jedynie dla Polskiego Związku Narciarskiego. Starania te przyniosły pożądany wynik i Związek jest w posiadaniu świadectw rejestracyjnych, na podstawie których usuwać może nadużycia, jakie już zaczęły się pojawiać, zwłaszcza ze strony prywatnych firm handlowych.

Mówiąc o sprawie odznak w ramach ogólnej części sprawozdania ma Związek na celu podkreślenie ważności tej akcji, która zarówno rozmiarami, jak też i ostatecznym efektem stanowi ważny dział pracy wszerz. Odznaki bowiem nie tylko budzą zainteresowanie sportem i turystyką wśród narciarzy zrzeszonych, ale pozwalają Związkowi na penetrowanie sfer niezorganizowanych. Za pomocą odznak sprawnościowych ma Związek możność oddziaływania na młodzież szkolną, której nie wolno należeć do towarzystw narciarskich. Z wysokiem także uznaniem podnieść należy poparcie udzielane obu odznakom przez władze wojskowe, które nie tylko polecają na zakończenie kursów narciarskich odbywać próby sprawnościowe dla odznak P. Z. N., ale propagują zainteresowanie odznaką górską podczas licznych dalekobieżnych raidów oficerskich.

ORGANIZACJA CENTRUM WYSZKOLENIA P. Z. N.

Osiągnięcia P. Z. N. w akcji wyszkoleniowej

Dalszym działem akcji wszerz jest akcja wyszkoleniowa, pojmowana nie tylko jako środek stałego przygotowywania narybku narciarskiego w towarzystwach związkowych, ale także jako środek oddziaływania na szerokie sfery niezorganizowanych.

Akcja wyszkoleniowa Polskiego Związku Narciarskiego stanowiła w okresie sprawozdawczym przedmiot większej części wysił-

ków władz związkowych. Należy z całą świadomością stwierdzić, że Polski Związek Narciarski był pierwszym związkiem sportowym w kraju, który do tej sprawy przyłożył właściwą miarę i który najwcześniej też poszczycić się mógł odpowiedniemi wynikami. Potrzeba szkolenia w narciarstwie jest daleko konieczniejsza, niż w innych gałęziach sportu i stąd płynie stała troska o należyte uregulowanie tej sprawy w P. Z. N.

Wobec masowego rozwoju narciarstwa stało się rzeczą konieczną usprawnić dotychczasowe formy szkoleniowe, polegające niemal wyłącznie na krótkotrwałych kursach klubowych. Należało stworzyć kadrę instruktorów, dbać o jej stałe uzupełnienie, o jej podnoszenie pod względem kwalifikacyj i wartości instruktorów, tudzież o racjonalne wykonywanie programu. Na tle tych zadań pojawił się w Polskim Związku Narciarskim już przed laty kompleks zagadnień wyszkoleniowych, który w okresie sprawozdawczym został wreszcie niemal całkowicie rozwiązany pod względem organizacyjnym.

Fundamentem tej akcji był odbyty w zimie 1932/33 r. wielki przeszkalający kurs instruktorski, który zgromadził około 250 uczestników. Po przeprowadzonym wówczas egzaminie utworzona została pierwsza kadra dyplomowanych instruktorów PZN, uzupełniona instruktorami dawniejszymi, co do których kwalifikacyj Związek nie miał zastrzeżeń. Wytyczone zostały drogi dalszego postępowania, polegające na uruchamianiu tzw. kursów instruktorskich w akcji okręgów, czy też poszczególnych upoważnionych do tego towarzystw związkowych. Powołano do życia przy każdym okręgu komisje egzaminacyjne, które współpracując w porozumieniu z Okręgowemi Urzędami Wychowania Fizycznego orzekać miały o uprawnieniach nowych kandydatów na zawodowych, względnie honorowych nauczycieli narciarstwa. Opracowane zostały zasady organizacyjne dla nauczycieli narciarstwa i sprecyzowane zostały miary wymagań jakie należało stosować do każdego stopnia tych funkcyj.

Zaczątki Centrum Wyszkolenia P. Z. N.

Jednakże z biegiem czasu i przy dalszej obserwacji całokształtu zagadnień wyszkoleniowych stało się konieczne, aby wszystkie sprawy dotyczące kwestji zarówno szkolenia, jak też nadzoru nad tem zagadnieniem ująć w jedną skoordynowaną całość organizacyjną. W całości tej znaleść powinny realizację zarówno przygotowanie drużyny reprezentacyjnej, jak też kwestja opieki nad nią w postaci badań lekarskich, a ponadto wyszkolenie kadry instruktorskiej, tudzież ujęcie stałych szkół narciarskich niezależnie od planu szkolenia i programu kursów.

Sezon 1933/34 był zaczątkiem tej akcji. Uruchomione zostało w Zakopanem Centrum Wyszkolenia, które objęło swem kierownictwem zarówno ośrodek treningowy, jak też opiekę nad założoną podówczas szkołą jazdy na nartach, która otrzymała licencję Polskiego Związku Narciarskiego. Praca Centrum Wyszkolenia w pierwszym roku jego istnienia rozwijała się pomyślnie, świadcząc o racjonalności koncepcji tej nowej instytucji. Niemniej jednak w początkowej fazie akcja centrum natrafiła na pewne trudności we współżyciu z klubami narciarskiemi na terenie Zakopanego i upłynąć musiał pewien okres czasu, nim konieczność takiej pracy została zaaprobowana przez ogół.

Nowe zasady wyszkoleniowe

Doświadczenia zebrane w roku 1933/34 stały się podstawą do uregulowania wszystkich zagadnień dotyczących spraw wyszkoleniowych w następnym sezonie. W uwzględnieniu tych doświadczeń opracowano i ogłoszono na początku stycznia 1935 r. „Zasady Akcji Wyszkoleniowej Polskiego Związku Narciarskiego". Zasady te, składające się z regulaminowych wytycznych dla akcji wyszkoleniowej P. Z. N., z zasad organizacyjnych dla honorowych i zawodowych nauczycieli narciarstwa, oraz z przepisów porządkowych, stanowią całokształt norm, regulujących akcję wyszkoleniową. Uzupełnieniem norm już sprecyzowanych, ma być co roku ogłaszany program kursów i obozów, mający realizować ogólne założenia, dotyczące metod szkolenia i planu.

Wytyczne dla akcji wyszkoleniowej P. Z. N. wychodzą z założenia, że kierownictwo ogólne oraz kontrola nad narciarskiem wyszkoleniem leżą wyłącznie w zakresie działania Komisji Sportowej P. Z. N., oraz ustanowionych przez nią organów. Dla wykonania zadań wyszkoleniowych powołuje P. Z. N. specjalną instytucję pod nazwą Centrum Wyszkolenia, która to nazwa zastrzeżona jest wyłącznie dla instytucji związkowej. Zasadnicze zadania Centrum streszczają się w następujących punktach: a) przygotowanie drużyny reprezentacyjnej (olimpijskiej), b) przeprowadzanie kursów instruktorskich, trenerskich i przeszkalających, wraz z określaniem kontyngentu nauczycieli w każdym okręgu narciarskim, c) ustalanie i ujednostajnianie metod nauczania jazdy na nartach dla wszystkich kategoryj narciarzy, wraz z opracowywaniem ogólnych zasad szkolenia, tudzież ustalaniem rozkładu corocznych kursów i obozów, d) kontrolowanie działalności szkół narciarskich autoryzowanych przez Polski Związek Narciarski, e) organizowanie opieki lekarskiej nad zawodnikami i przeprowadzanie badań o charakterze naukowym.

Wyszczególnione powyżej zadania ujęte są w instytucji Centrum Wyszkolenia P. Z. N. w postaci wydzielonych referatów. Samo zaś Centrum jest formą ujęcia pracy wykonawczej, rzadko więc obraduje ono kolegjalnie, zajmując się bezpośredniem wykonaniem zadań. Kolegjalnemu traktowaniu podlega w zasadzie jedynie ujednostajnianie metod nauki jazdy na nartach, co odbywa się przez powołanie „grona ekspertów", wymieniających między sobą poglądy i ustalających ogólne przepisy oraz schematy orjentacyjne dla różnych form szkoleniowych. Siedzibą kierownictwa Centrum jest siedziba władz związkowych, natomiast poszczególne jego działy mogą być rozmieszczone w terenie — zależnie od warunków.

Uzupełnianie kadry nauczycieli narciarstwa

Najważniejszym działem pracy Centrum Wyszkolenia jest stałe uzupełnianie kadr instruktorów i trenerów (nauczycieli narciarstwa). Organizacja kursów instruktorskich i trenerskich — zarówno szkolących jak i przeszkalających — dała dotychczas bardzo poważne rezultaty, dzięki którym Związek dysponuje obecnie ponad tysiącem instruktorów, którzy są od szeregu lat zorganizowani w P. Z. N. Ze względu na dążność do stałego podnoszenia fachowości i poziomu moralnego instruktorów P. Z. N., oraz z uwagi na istniejący w terenie silny pęd do uzyskania godności instruktora — zasady wyszkoleniowe P. Z. N. przewidują wprowadzenie tak zwanych „kontyngentów okręgowych". Okazało się bowiem, że w niektórych okręgach narciarskich ilość instruktorów jest zbyt wielka, w innych natomiast niedostateczna. Wprowadzono także zasadę, aby instruktorzy wykazywali się efektywną pracą w zakresie szkolenia, poświadczaną przez właściwe Okręgi Narciarskie. W ten sposób uniknie się utrzymywania na liście instruktorów zbyt wielkiej ilości tz. „martwych dusz".

W konsekwencji uporządkowanej i dobrze zorganizowanej akcji wyszkoleniowej, Polski Związek Narciarski nie uznawał z zasady poza nauczycielami egzaminowanymi i mianowanymi według postanowień związkowych — żadnych innych uprawnień do nauczania jazdy na nartach. Zarazem zwrócił się Związek do wszystkich urzędów i instytucyj opiekujących się wychowaniem fizycznem w Polsce, aby w interesie rozwoju narciarstwa w kraju i prawidłowej akcji wyszkoleniowej, polecały stosować się wszystkim zainteresowanym do norm wyszkoleniowych obowiązujących w Polskim Związku Narciarskim. Należy objektywnie stwierdzić, że zamierzenia te cieszyły się naogół dużem powodzeniem. Dodać trzeba, że w razie urzeczywistnienia omówionej już uprzednio ochrony prawnej funkcji

instruktora narciarskiego P. Z. N. — zagadnienie wyszkoleniowe w narciarstwie, będzie miało widoki trwałego rozwoju dla dobra polskiego narciarstwa.

AKCJA TURYSTYCZNA P. Z. N.

Zwrot ku turystyce w narciarstwie polskiem

Poza omówioną wyżej działalnością ściśle sportową, poza pracą wszerz zapomocą odznak sprawnościowych i poza akcją wyszkoleniową — jeszcze jeden dział pracy stanowił w Polskim Związku Narciarskim szczególny przedmiot zabiegów władz związkowych. Działem tym była akcja turystyczna, która szczególnie w okresie sprawozdawczego dwulecia wykazać się może niezwykłym postępem i zasięgiem. Zwrot ku turystyce jest obecnie w polskiem narciarstwie dominujący i znajduje swój wyraz w nadzwyczajnem ożywieniu ruchu wycieczkowego, w otwieraniu coraz to nowych terenów narciarskich, oraz w obudzonem zainteresowaniu do inwestowania przez kluby — w zakresie gospodarki schroniskowej.

Silnym niewątpliwie bodźcem wpływającym dodatnio na rozwój turystyki narciarskiej była w okresie sprawozdawczym, instytucja Odznaki Górskiej P. Z. N., która poza innemi, wyszczególnionemi już właściwościami — okazała się także środkiem regulowania ruchu wycieczkowego. Zapomocą bowiem odpowiedniego dysponowania wycieczkami punktowanemi, udało się obudzić zainteresowanie do niektórych zaniedbanych dotychczas terenów, względnie odciążyć tereny szczególnie zatłoczone.

Polityka inwestycyjna Związku

W zakresie inwestycyj turystycznych trzymały się władze związkowe dawnej swej zasady, aby popierać w najsilniejszej mierze inwestycyjną działalność organizacyj związkowych i to zarówno finansowo jak i moralnie. Na akcję inwestycyjną klubów, prowadzących gospodarkę w terenach narciarskich — uzyskiwał Związek i przekazywał poważne kwoty, które pobudziły inicjatywę lokalną, oraz przyczyniły się poważnie do urzeczywistnienia budowy szeregu schronisk. W okresie sprawozdawczego dwulecia akcja ta wydała szczególnie piękne rezultaty, a stan posiadania organizacyj związkowych wzmógł się poważnie.

Natomiast Związek sam jako instytucja, unikał bezpośredniego inwestowania przez siebie. W dalszym ciągu, jak i w latach poprzednich, uważał Związek akcję inwestycyjną za przedmiot bezpośredniego zainteresowania klubów. Związek bowiem jako mający do zrealizowania cały szereg problemów ogólnej natury i mnóstwo

działań szczegółowych, nie może angażować się w imprezy o charakterze przedsiębiorstw gospodarczych, gdyż administracja takiemi objektami mogłaby zanadto zaabsorbować siły Związku. Dlatego też Związek i nadal będzie jaknajchętniej widział i najsilniej popierał wszelkie poczynania inwestycyjne swych Członków, pozostawiając sobie oczywiście zawsze ostateczną decyzję co do ważności i kolejności robót, oraz możność rozstrzygania w razie sprzecznych zamierzeń. Natomiast bezpośrednia akcja inwestycyjna samego Związku opierać się winna na dotychczasowych przesłankach.

Skoncentrowanie uwagi władz związkowych na problemy turystyczne, wynika z właściwej oceny obecnych nastrojów i potrzeb narciarstwa, które prawdopodobnie zapowiadają się na czas dłuższy. Wymagać też one będą przez szereg jeszcze lat szczegółowej opieki i wytężonych działań ze strony Polskiego Związku Narciarskiego, jako koordynującego poczynania swych Członków. Osobno załączone sprawozdanie Komisji Turystycznej P. Z. N. daje pogląd na rozwój tego zagadnienia w P. Z. N., oraz na charakter ruchu.

Masowy ruch narciarski a postulaty ochrony przyrody

W łączności z rozwijającym się ruchem turystycznym oraz wyłanianemi przez ten ruch potrzebami, określić musiały władze związkowe — w okresie sprawozdawczego dwulecia — swe zapatrywania na wysunięty w tym czasie (przez ogół polskiego świata turystycznego) problem stosunku potrzeb turystyki do postulatów ochrony przyrody. Z uwagi na wybitnie turystyczny charakter Polskiego Związku Narciarskiego, musiało paść jego oświadczenie w tej sprawie tembardziej, że wszystkie bez wyjątku organizacje turystyczne Polski zajmowały stanowisko w tej kwestji.

Stanowisko Polskiego Związku Narciarskiego sprecyzowane zostało w uchwale Zarządu Głównego, potwierdzonej przez Radę Narciarską, a ogłoszonej w prasie. Stanowisko to opowiada się zasadniczo po stronie postulatów ochrony przyrody, domaga się jednak uwzględnienia nieuchronnych potrzeb ruchu masowego w górach z tem, że w każdym konkretnym wypadku szukać należy przedewszystkiem wyjścia pośredniego, a tylko wtedy gdy one jest niemożliwe, a potrzeby ruchu masowego są absolutne, to one właśnie powinny otrzymać pierwszeństwo.

Logicznym wynikiem takiego stanowiska były ogłoszone przez władze związkowe poglądy dotyczące budowy kolejki linowej w Tatrach. Problem ten miał dla władz związkowych dodatkowe uzasadnienie, nie tylko w potrzebach masowego ruchu turystycznego

i modernizacji terenów zimowo-sportowych w Polsce, ale także w przesłankach czysto sportowych, opartych na wzorach i doświadczeniach z zagranicy.

NARCIARSTWO NIZINNE

Komisja Narciarstwa Nizinnego

Najnowszym wreszcie problemem, który wyłonił się w Związku Narciarskim w ciągu ostatnich lat i który z natury rzeczy musiał zostać zdecentralizowany za pośrednictwem specjalnej komisji mającej swą siedzibę w Warszawie — było zagadnienie narciarstwa nizinnnego. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że jest to sprawa jedna z najżywotniejszych, gdyż układ geograficzny Polski (przewaga nizin o niezłych warunkach śnieżnych), oraz dążność do upowszechnienia narciarstwa wymagają, aby poświęcono specjalną uwagę krzewieniu narciarstwa na całym terenie Rzeczypospolitej.

Trudności jakie z tą sprawą są związane, są niewątpliwie znaczne. Niemniej jednak należy stwierdzić, że w terenach nizinnych Polski istnieje bardzo duże zainteresowanie narciarstwem, i że są warunki dla osiągnięcia z tego ruchu poważnych korzyści dla powszechnego wychowania fizycznego. Władze związkowe są pozatem przekonane, że niezależnie od społecznego uzasadnienia tej akcji, ma ona także uzasadnienie czysto sportowe.

Na szerokich nizinach Polski rozwinąć się powinien w przyszłości typ biegacza długodystansowego zbliżonego do klasy zawodników skandynawskich, co mogłoby się przyczynić do podniesienia poziomu naszych wyników sportowych. Jest to oczywiście kwestja dalekiej przyszłości, ale cel ten nie powinien być już teraz pomijany. Narazie jednak główna akcja polegać może tylko na szkoleniu, oraz na instruowaniu w kierunku domowego wyrobu nart.

APARAT ORGANIZACYJNY P. Z. N.

Cały rozległy kompleks zagadnień, z których najważniejsze tylko zostały w sposób szkicowy powyżej przedstawione, opanowany był w okresie sprawozdawczego dwulecia, przez skrystalizowaną już w ciągu szeregu lat pod względem struktury, organizację Polskiego Związku Narciarskiego. Schemat jej przedstawiony na osobnej tablicy zasługuje na bliższą uwagę.

Rada Narciarska

Na czele władz związkowych stoi, wyłaniana przez Walne Zjazdy Delegatów Rada Narciarska, nadająca ogólny kierunek po-

SCHEMAT ORGANIZACYJNY POLSKIEGO ZWIĄZKU NARCIARSKIEGO

OBJAŚNIENIA
do schematu organizacyjnego
P. Z. N.

Centrum wyszkolenia

1) Ośrodek treningowy wraz z drużyną reprezentacyjną
2) Opieka lekarska
3) Kursy instruktorskie wraz z kadrą instruktorów
4) Plan szkolenia — komitet ekspertów
5) Szkoły narciarskie — inspektorzy szkolenia

Komisja sportowa

1) Komitet budowy skoczni
2) Odznaka za sprawność P. Z. N.
3) Ewidencja zawodników—zawodnicy
4) Sprawy sędziowskie — kadra sędziów
5) Organizacja sportowa

Komisja turystyczna

1) Organizacja turystyki
2) Odznaka Górska — kadra przodowników
3) Inwestycje turystyczne
4) Wydawnictwa specjalne

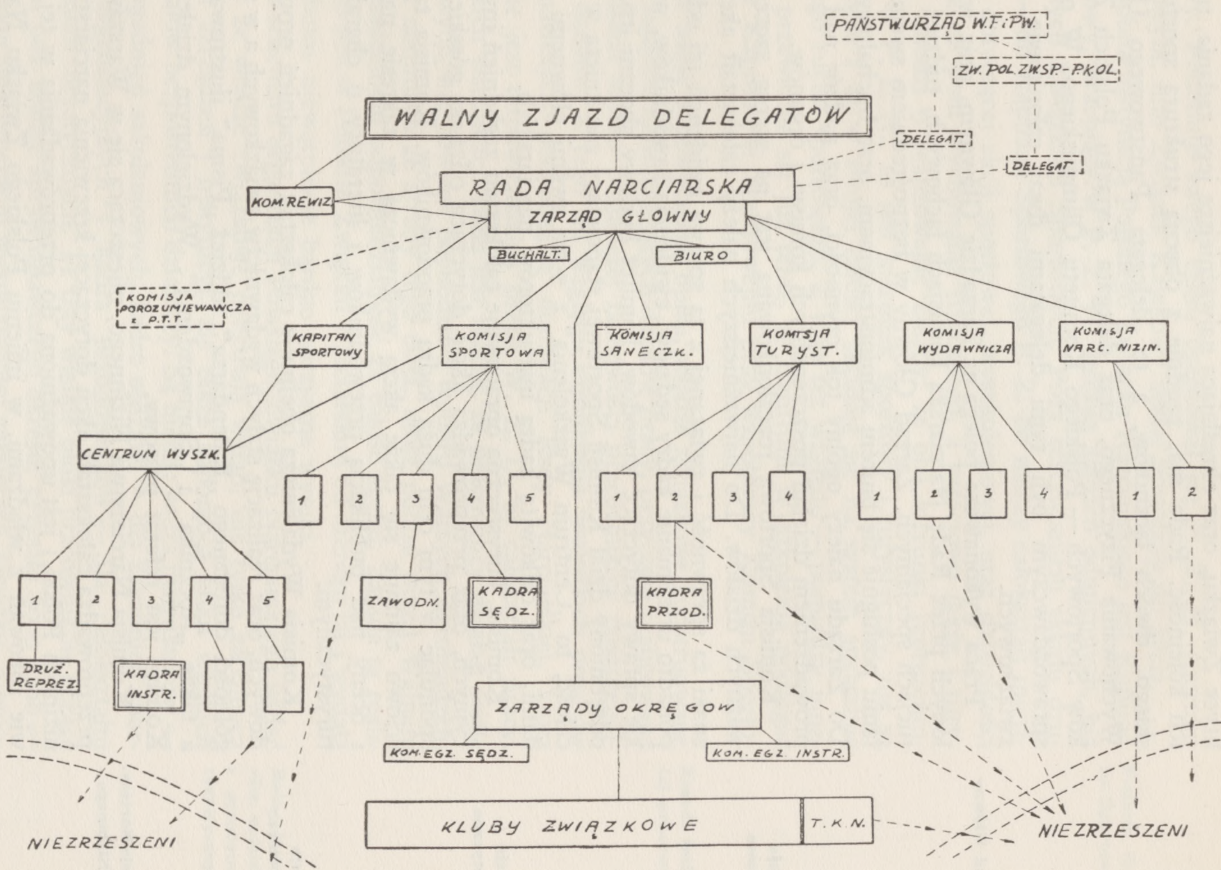
Komisja wydawnicza

1) Redakcja „Kalendarza"
2) Redakcja „Turysty w Polsce"
3) Redakcja Rocznika P.Z.N.
4) Inna wydawnictwa

Komisja narciarstwa nizinnego

1) Szkolenie
2) Domowy wyrób nart

Linje kreskowane ze strzałkami prowadzone od poszczególnych działów prac komisyj wskazują oddziaływanie tychże na narciarstwo niezrzeszone.

lityce Związku, oraz określająca najważniejsze jego zadania, tudzież ich kolejność. Rada ma, zgodnie z obecną strukturą sportu polskiego, dwóch łączników, a to delegata Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego, oraz delegata Związku Polskich Związków Sportowych — Polskiego Komitetu Olimpijskiego. W okresie sprawozdawczym byli tymi delegatami dwaj członkowie władz związkowych.

Zarząd Główny

Praca wykonawcza polega na Zarządzie Głównym, oraz wydzielonych przez Radę Narciarską komisjach fachowych, tudzież instytucjach specjalnych. Zarząd Główny w bezpośredniem swem działaniu posługuje się biurem administracyjnem, oraz buchalteryjnem. Do Zarządu należy ogólny tok czynności, oraz nadzór nad przeprowadzeniem działań poszczególnych komisyj i organów.

Komisja Sportowa

Komisja Sportowa rozczłonkowana jest na szereg szczególnie ważnych działów. Do najważniejszych należy całokształt akcji odznaki za sprawność i związanej z tą sprawą ewidencji tej odznaki, ponadto utrzymanie kadry sędziów, ewidencja zawodników, wszystkie sprawy dotyczące zawodów, komitet budowy skoczni itp. Wyodrębniony dział Komisji Sportowej stanowiący zamkniętą w sobie całość, to „Centrum Wyszkolenia" z 5-ma swemi głównemi agendami, oraz całkowitą kadrą instruktorów narciarskich.

Komisja Turystyczna

Komisja Turystyczna opracowuje całokształt zagadnień inwestycyjnych, oraz przeprowadza akcję dotyczącą odznaki górskiej, dysponując w tym celu dużą kadrą przodowników. Komisja ta częściowo zajmuje się także akcją wydawniczą w zakresie nadzoru i oceny nad publikacją przewodników i literatury o charakterze turystycznym.

Komisja Wydawnicza

Komisja Wydawnicza obejmuje całokształt zagadnień propagandowych, oraz realizację stałych wydawnictw związkowych a w szczególności dorocznego „Kalendarza", tudzież „Pisma" ilustrowanego, a także „Rocznika" i „Sprawozdania". Wydzielonym działem tej Komisji jest referat prasowy.

Komisja Narciarstwa Nizinnego

Komisja Narciarstwa Nizinnego, mieszcząca się w Warszawie — przeprowadza całokształt akcji dotyczącej krzewienia narciarstwa na nizinach Polski i jest upoważniona do przeprowadzania w tej sprawie rokowań z władzami, w imieniu Polskiego Związku Narciarskiego.

Komisja Saneczkarska

Komisja Saneczkarska jest specjalną instytucją Polskiego Związku Narciarskiego, który za jej pośrednictwem opiekuje się sportem saneczkarskim, niezorganizowanym jeszcze w osobny związek pań-

stwowy. Podobnie swego czasu opiekował się P. Z. N. sportem kajakowym, nim Związek Kajakowy został powołany do życia.

Funkcja Kapitana Sportowego

Osobną instytucją Polskiego Związku Narciarskiego jest Kapitan Sportowy, pracujący w P. Z. N. według założeń odmiennych, niż w innych Związkach Sportowych. Poza zestawianiem składu drużyny — do Kapitana Sportowego P. Z. N. należy całokształt inicjatywy, dotyczącej akcji sportowej, wyszkoleniowej, oraz działalności wszerz na polu wychowania fizycznego, a częściowo także i turystyki. Chodzi o realizowanie zasady, że oba kierunki reprezentowane w P. Z. N., to jest kierunek sportowy i turystyczny, nie są rozbieżne i że w swojej całości składają się na system specjalnie pojętego ruchu sportowego. Z tego też względu — pomiędzy innemi — przewiduje się już teraz, że Centrum Wyszkolenia podlegać będzie Kapitanowi Sportowemu przy współpracy Komisji Sportowej.

Zasada fachowości pracowników

Jak widać z powyższego opisu, władze związkowe konstruowane są na zasadzie najważniejszych działów pracy, przyczem realizowana jest zasada daleko posuniętej fachowości pracowników poszczególnych działów. Z tego też względu członkowie wszystkich organów wykonawczych pochodzą z nominacji Rady Narciarskiej, która jedynie jest odpowiedzialna przed W. Z. D. za całokształt pracy. W takich warunkach jasną jest rzeczą, że pracownicy działań ściśle fachowych, nie powinni pochodzić z wyboru Walnych Zgromadzeń, lecz z nominacji ze strony tego ciała, które ponosi przed Walnem Zgromadzeniem odpowiedzialność za całość agend. Zasada ta realizowana jest w Polskim Związku Narciarskim od szeregu lat i wydała dotychczas niewątpliwie bardzo korzystne wyniki.

Rola instruktorów, sędziów i przodowników turystycznych

Ze schematu organizacji Polskiego Związku Narciarskiego widać także, że władze związkowe penetrują wgłąb, nie tylko zapomocą swych zarządzeń i instytucyj, ale także zapomocą kilku wielkich oddziałów bezpośrednich działaczy. Są niemi: kadra instruktorów — dla zagadnień szkoleniowych, kadra sędziów — dla zagadnień sportowo-organizacyjnych i kadra przodowników — dla całokształtu zagadnień turystycznych. Te trzy wielkie bloki pracowników liczące razem, pod koniec sprawozdawczego okresu, przeszło 2000 osób — są silnym instrumentem wykonawczym zamierzeń Związku, niespotykanym bodaj w takich rozmiarach w innych organizacjach W. F. w Polsce.

Związek Narciarski przykłada do organizacji tych właśnie grup pracowników miarę szczególną, czego ilustracją jest bezpośredni

kontakt zapomocą listów, okólników itp. Dzięki tym metodom oddziaływanie w teren i urzeczywistnianie zamiarów Związku jest w znacznej mierze ułatwione. Równocześnie jednak władze związkowe nie mogą stwierdzić wystarczających podstaw do ujmowania tych grup pracowników (sędziowie, instruktorzy, przodownicy) w specjalne kolegja czy związki, a natomiast nabyły przekonania, że dotychczasowe metody organizacyjne były w tym kierunku najsprawniejsze.

WSPÓŁPRACA Z WŁADZAMI I INSTYTUCJAMI

Konieczność utrzymywania rozległych kontaktów

Z zagadnień natury ogólnej domaga się wreszcie omówienia kontakt z władzami, zarówno państwowemi jak i sportowemi. Polski Związek Narciarski, jako związek państwowy przykładać musi do tego kontaktu szczególną wagę, zdając sobie sprawę, iż realizuje zagadnienia o powszechnem znaczeniu dla Państwa.

Zarazem władze związkowe były świadome, że akcja Polskiego Związku Narciarskiego, ma duże znaczenie gospodarcze dla terenu, gdyż ożywiając ruch turystyczny, oraz stwarzając atrakcje za pośrednictwem sportu, wpływa na polepszenie warunków bytu mieszkańców ubogich skądinąd terenów narciarskich w Karpatach.

Wreszcie charakter pracy Polskiego Związku Narciarskiego wymaga lojalnej współpracy z pokrewnemi organizacjami sportowemi i turystycznemi, a nawet z niektóremi instytucjami społecznemi, pozbawionemi charakteru wychowania fizycznego, ale mogącemi mieć znaczenie dla rozwoju akcji narciarskiej w Polsce.

Współpraca z Państwowym Urzędem W. F. i P. W.

Przedewszystkiem zasługuje na analizę stosunek Polskiego Związku Narciarskiego do Państwowego Urzędu WF. i PW., jako do najwyższej państwowej władzy, opiekującej się sportem i wychowaniem fizycznem w kraju. Polski Związek Narciarski jako organizacja, w której problem narciarskiego wychowania fizycznego stanowi przemożny odłam działalności, i który na realizację tego problemu od szeregu lat kładł szczególny nacisk — od początku zdawał sobie sprawę, że pracy tej nie może prowadzić bez koordynowania swych zamierzeń z Państwowym Urzędem WF. i PW.

W wyniku tego stanowiska Polski Związek Narciarski zdołał już przed szeregiem lat zorganizować stałą formę współpracy z Państwowym Urzędem WF. i PW., początkowo w formie dorywczo inicjowanych przez Polski Związek Narciarski konferencyj, które w okresie sprawozdawczym przeobraziły się w stałą instytucję kon-

ferencyj przedsezonowych. Na konferencjach tych Polski Związek Narciarski uzgadniał z Państwowym Urzędem WF. i PW. program swych prac.

W dalszej ewolucji stosunków Polski Związek Narciarski zdołał uzyskać zgodę Państwowego Urzędu WF. i PW. na stały udział delegata tego Urzędu w obradach Rady Narciarskiej PZN. Prace Komisji Narciarstwa Nizinnego PZN, odcinka tak ważnego nietylko w dziedzinie wychowania fizycznego, lecz także mającego duże znaczenie dla obronności kraju, odbywają się w najściślejszem porozumieniu i współpracy. Akcja szkoleniowa, organizacja instruktorów narciarskich PZN., jest dalszym etapem ścisłej koordynacji pracy Związku z Państwowym Urzędem WF. i PW, rozbudowanej na Okręgowe Urzędy WF. i PW.

Wysiłki i inicjatywa Polskiego Związku Narciarskiego znalazły w Państwowym Urzędzie WF. i PW. należyte zrozumienie i ocenę. Najdobitniejszym tego wyrazem jest postanowienie Państwowego Urzędu WF. i PW. wydane w chwili, kiedy władze przystępując do reorganizacji strukturalnej sportu polskiego — postanowiły zwiększyć nadzór i ingerencję czynnika państwowego nad czynnikiem społecznym przez utworzenie swych delegatów do Sportowych Związków Państwowych. Mianowanie delegatem Państwowego Urzędu WF. i PW. do Polskiego Związku Narciarskiego jednego z długoletnich i zasłużonych dla sportu narciarskiego pracowników, a zarazem stałego członka władz związkowych, p. Stanisława Faechera — uważa Związek, jako wyraz zaufania i uznania ze strony czynnika państwowego.

Dziś, kiedy cały polski sport wchodzi w nowy okres organizacji, wyrażający się w zapatrywaniu, że sport i działalność Związków Sportowych jest nietylko problemem społecznym, lecz jest równocześnie także zagadnieniem Państwa (które w jego należytem ujęciu i rozwoju jest szczególnie zainteresowane) — Polski Związek Narciarski jest do tej współpracy przygotowany, a zasadnicza tendencja władz jest raczej wzmocnieniem dotychczasowych dążeń władz związkowych.

Kontakt z Wydziałem Turystyki M. K.

W zakresie działalności turystycznej i inwestycyjnej szczególną uwagę przykłada Polski Związek Narciarski do ścisłego kontaktu z Ministerstwem Komunikacji. Zakres turystyczny działalności Związku, — zwłaszcza o ile chodzi o akcję inwestycyjną, — zależny jest w wysokim stopniu od zamierzeń i pomocy Ministerstwa Komunikacji. Stwierdzić należy, że Związek znajduje ze strony Mini-

sterstwa Komunikacji stałe poparcie dla swej akcji turystycznej i cenne zrozumienie poczynań.

Na szczególne podkreślenie zasługuje poparcie Wydziału Turystyki Ministerstwa Komunikacji, który w należytej ocenie ważności propagandy dla turystyki krajowej, wystąpił wobec Towarzystw turystyki czynnej z pomocą w formie pokaźnego subwencjonowania miesięcznego pisma perjodycznego p. t. „Turysta w Polsce". Znaczenie pisma, docierającego bezpośrednio do rąk każdego zrzeszonego członka PZN, było od wielu lat w Polskim Związku Narciarskim należycie doceniane, czego wyrazem były dotychczasowe wydawnictwa PZN, jak np. „Zima" w sezonie 1933/4. Stanowiły jednak te wydawnictwa znaczne obciążenie finansów Związku, to też pomoc Ministerstwa Komunikacji jest w tej mierze szczególnie cenna, zwłaszcza że przychodzi w porze ogólnego zubożenia społeczeństwa, oraz w okresie redukcji innych cennych udogodnień turystycznych.

Stosunki zagraniczne

Stosunki zagraniczne, z uwagi na prestiżowe dziś stanowisko polskiego sportu narciarskiego, znajdowały stale należyte zrozumienie i poparcie w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Ministerstwo doceniając propagandowe znaczenie polskich reprezentacyj narciarskich zagranicą, udzielało Polskiemu Związkowi Narciarskiemu swego poparcia, oraz wskazówek przy rokowaniach o starty zagraniczne.

Kontakt ze szkołami

W zakresie swej pracy wyszkoleniowej, Polski Związek Narciarski starał się o ścisły kontakt z państwowemi władzami szkolnemi — o ile prace te dotyczyły młodzieży szkolnej. Związek występował niejednokrotnie z inicjatywą konferencyj z władzami szkolnemi, na których kwestje te bywały uzgadniane. Władze szkolne interesowały się poczynaniami Związku, zwłaszcza Odznaką za sprawność, natomiast możność zrzeszania młodzieży pozostała nadal zamknięta.

Z. Z. i P. K. Ol.

O ile chodzi o kontakt PZN do Związku Polskich Związków Sportowych i Polskiego Komitetu Olimpijskiego, to staraniem władz związkowych było zawsze dążenie do jaknajściślejszej współpracy. Wysiłki Polskiego Związku Narciarskiego w tym kierunku znajdowały nietylko coraz żywszy oddźwięk w naczelnych władzach tych magistratur, lecz także należyte poparcie. Idea koordynacji pracy była zawsze w Związku Narciarskim hasłem naczelnem, to też zamierzona reorganizacja naczelnych władz sportu polskiego znalazła w Polskim Związku Narciarskim należytą ocenę i lojalne ustosunkowanie się. Władze związkowe spodziewają się, że reorgani-

zacja ta przyniesie pomiędzy innemi możność łatwiejszego zrzeszania narciarzy niezorganizowanych, oraz przyczyni się do rozwiązania problemu klubowego.

Komisja porozumiewawcza z P. T. T.

Stosunki Polskiego Związku Narciarskiego z Polskiem Towarzystwem Tatrzańskiem układały się również pod hasłem koordynacji pracy i zamierzeń. Stworzona przed kilku laty instytucja stałej Komisji Porozumiewawczej między Polskim Związkiem Narciarskim a Polskiem Towarzystwem Tatrzańskiem, doznała w okresie sprawozdawczym dalszego organizacyjnego wzmocnienia. Cały szereg doniosłych dla przyszłego rozwoju turystyki narciarskiej zagadnień dał się wysiłkiem tej instytucji w interesie dobra sprawy — uzgodnić, a realizację posunąć naprzód. Komisja Porozumiewawcza PZN i PTT stanowi w dzisiejszym układzie stosunków poważny instrument racjonalnej współpracy obu organizacyj w zakresie gospodarki turystycznej w górach.

Kontakt z F. I. S.

Kontakt Polskiego Związku Narciarskiego z Międzynarodową Federacją Narciarską (F.I.S.) doznał w okresie sprawozdawczym dalszego wzmocnienia. Zarazem rozszerzyło się stanowisko polskiego narciarstwa na terenie międzynarodowym przez wybór prezesa Polskiego Związku Narciarskiego inż. Aleksandra Bobkowskiego wiceprezesem Federacji, co dokonane zostało na kongresie w roku 1934 w Solleftea. W ten sposób stały udział PZN. w pracach Międzynarodowej Federacji Narciarskiej stał się jeszcze ściślejszy.

Konferencje przedsezonowe

Ważną formą współpracy Polskiego Związku Narciarskiego z władzami państwowemi i samorządowemi, oraz z instytucjami sportowemi tudzież społecznemi, są organizowane przez PZN konferencje przedsezonowe. Inicjatorem tych konferencyj od 8 lat jest stale PZN, który na szerokiem forum przedstawicieli władz oraz terenu, przedstawia i uzgadnia programy działalności w sezonie, oraz precyzuje najważniejsze postulaty. W okresie sprawozdawczym konferencje te wykazały stale rosnący wpływ na uporządkowanie i przebieg całokształtu życia zimowo-sportowego.

Współpraca z Towarzystwem Krzewienia Narciarstwa

Wspomnieć jeszcze wypada o stosunku Związku do Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa. Wprawdzie instytucja ta jest jednym z Członków podległych organizacyjnie Polskiemu Związkowi Narciarskiemu na zasadach takich samych, na jakich podlegają mu inne towarzystwa — to jednak rola Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa, uważana jest przez władze związkowe za szczególną. Towarzystwo to założone zostało przed 3 laty przez sam Związek, który nieodzownie potrzebował specjalnej formy, zajmującej się popieraniem ruchu

narciarskiego, oraz tworzeniem korzystnych warunków dla jego rozwoju.

Opierając się na wypróbowanych wzorach zagranicznych, a zwłaszcza szwedzkich, gdzie działalność popierająca i krzewicielska ujmowana jest zapomocą odrębnych instytucyj, współdziałających ściśle z władzami sportowo-narciarskiemi, osiągnięto także i w Polsce na tem polu wyniki szczególnie korzystne. W działalności Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa znalazł Związek urzeczywistnienie swych potrzeb, które domagały się zaspokojenia, a czego sam Związek bez nadmiernej rozbudowy i przeciążenia własnej organizacji — spełniać należycie nie mógł.

Wprawdzie utworzenie Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa wywołało w początkowej fazie (przed trzema laty), liczne obawy ze strony towarzystw związkowych, iż nowa ta instytucja stanowić będzie konkurencję dla nich i odbierze im członków — to jednak rozwój życia usprawiedliwił całkowicie poglądy, jakie w tym kierunku władze związkowe stale wyrażały i rozwiał wszelkie obawy. Związek chciał mieć w Towarzystwie Krzewienia Narciarstwa specjalny organ dla załatwiania szeregu spraw, a w szczególności dla wykonania zadań stojących w związku z rozwojem ruchu popularnego.

Toteż okres sprawozdawczego dwulecia był widownią z jednej strony całkowitego zaniku obaw ze strony towarzystw w stosunku do T.K.N., z drugiej strony był widownią dalszego rozwoju tej instytucji, która przez: zorganizowanie stałego komunikatu meteorologicznego, przez urządzenie kilkudziesięciu stacyj turystyczno-narciarskich, przez poparcie akcji inwestycyjnej towarzystw związkowych, przez rozległą działalność propagandową, oraz przez materjalną pomoc w terenie za pośrednictwem rozdawnictwa nart i kursów dla młodzieży wiejskiej — odciążyła sam Związek, a równocześnie doskonale przysłużyła się narciarstwu.

Przykład powyższej współpracy jest ilustracją tendencji, jaką kierują się władze związkowe. Zmierzają one do opanowania całokształtu zagadnień, stanowiących warunki rozwojowe narciarstwa i wyzyskują w tym celu wszystkie formy oraz wszystkie kontakty, które ten dalszy rozwój zapewnić mogą.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

SKRÓT STENOGRAFICZNEGO PROTOKOŁU

z XV Walnego Zjazdu Delegatów PZN, odbytego w dniu 2 lipca 1933 r, w sali obrad Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie.

(Niniejszy skrót jest jedynie wyciągiem z protokołu, przesłanego w pełnem brzmieniu do Członków P. Z. N.)

Lista obecności wykazuje 88 osób, reprezentantów zaproszonych władz, instytucyj, oraz klubów związkowych.

Porządek dzienny: 1) Ustalenie listy obecności i sprawdzenie pełnomocnictw. 2) Zagajenie. 3) Wybór Prezydjum. 4) Przemówienia oficjalne. 5) Wręczenie nagrody przechodniej Pana Prezydenta Rzeczypospolitej za sprawność narciarską — oraz plakiet. 6) Odczytanie i przyjęcie protokołu z W. Z. D. z dnia 26 czerwca 1932 r. 7) Rozpatrywanie i przyjęcie sprawozdań z działalności Rady Narciarskiej, Zarządu Głównego i Komisyj. 8) Sprawozdanie kasowe. 9) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i sprawa udzielenia absolutorjum dla ustępującej Rady Narciarskiej i Zarządu Głównego. 10) Rozpatrywanie i zatwierdzenie preliminarza na sezon 1933/34. 11) Zmiana statutu P. Z. N. 12) Wybory władz P. Z. N. 13) Wybór Komisji Rewizyjnej. 14) Rozpatrywanie i uchwalanie wniosków Rady Narciarskiej i Zarządu Głównego, oraz wniosków zgłoszonych przez członków P. Z. N. 15) Uchwalenie miejsca przyszłego Zjazdu.

ad 1) Prezes inż. Bobkowski powołuje Dr. Bonieckiego, płk. Barzykowskiego, oraz J. Lipowczana do sprawdzenia pełnomocnictw i przysługujących głosów. Komisja ustaliła, że na Zjeździe reprezentowanych jest 57 klubów, przedstawiających ogółem 236 głosów.

ad 2) Prezes inż. Bobkowski zagajając Zjazd wita w serdecznych słowach obecnych przedstawicieli Władz i Instytucyj, dziękuje prezydjum Izby Przemysłowo-Handlowej za użyczenie lokalu, a następnie omawia pokrótce działalność związku w ubiegłym roku i dziękuje Władzom, a w szczególności Min. Spraw Zagranicznych, Min. Spraw Wojskowych, P. U. W. F. i P. W., oraz prasie za skuteczne poparcie Związku w jego działalności.

ad 3) Na wniosek prof. Klemensiewicza wybrano na przewodniczącego Zjazdu Prezesa inż. Bobkowskiego, który zkolei do prezydjum zaprosił Dra Bonieckiego, prof. Klemensiewicza, Dra Macudzińskiego, na sekretarzy zaś Dra Cieszyńskiego, Gismana i Dra Szatkowskiego.

ad 5) Dr. Boniecki wręcza nagrodę przechodnią Pana Prezydenta R. P. przedstawicielom T. N. 2 psp. w Sanoku, które ponownie zdobyło nagrodę 888 punktami. Nagrodę, oraz plakietę odbierają pp. ppłk. Giza i mjr. Matuszek. Następnie odczytuje Dr. Boniecki kolejność w jakiej inne kluby postępują w punktacji o nagrodę Pana Prezydenta R. P.

ad 6) Na wniosek przewodniczącego uchwalono jednogłośnie, rozesłany uprzednio protokół z XIV W. Z. D., bez odczytania przyjąć do wiadomości.

ad 7) Dr. Szatkowski streszcza wydane drukiem i wręczone obecnym spra-

wozdanie z działalności PZN, odnośnie czynności Rady Narciarskiej i Zarządu Głównego PZN, H. Grosman streszcza sprawozdanie Komisji Sportowej, zaś St. Faecher sprawozdanie Komisji Turystycznej, Kapitana Sportowego i Komisji Wydawniczej. Sprawozdanie Rady Narciarskiej, Zarządu Głównego i Komisyj przyjęto bez dyskusji do wiadomości.

ad 8) i 9) Skarbnik Z. Bieżeński składa sprawozdanie kasowe odczytując i wyjaśniając poszczególne pozycje bilansu, oraz zestawienia przychodu i rozchodu umieszczone w drukowanem sprawozdaniu. Zkolei p. Stefan Kormicki odczytuje protokół Komisji Rewizyjnej z odbytej kontroli ksiąg i kasy Związku, zakończony wnioskiem o udzielenie absolutorjum Radzie Narciarskiej, Zarządowi Głównemu i Komisjom, odnośnie gospodarki finansowej Związku za okres sprawozdawczy. Wniosek Komisji Rewizyjnej jednogłośnie uchwalono.

ad 10) Skarbnik Z. Bieżeński przedstawił projekt preliminarza budżetowego Związku na sezon 1933/34, zamykający się po stronie dochodów i wydatków kwotą zł 83.000. Rozwija się dyskusja nad zamierzeniami Związku, a w szczególności nad zaprojektowanem wydawnictwem pisma związkowego, które otrzymywałby każdy członek klubu bezpośrednio, a którego koszt miałby być pokryty częściowo z obowiązkowej opłaty po 50 gr. od każdego członka, a częściowo z funduszów ogólno związkowych. Preliminarz na sezon 1933/34 został jednomyślnie uchwalony.

ad 11) Przedłożony przez Radę Narciarską projekt zmian statutu referuje Dr. Boniecki. Zaprojektowane zmiany idą w kierunku rozszerzenia kadencji Rady Narciarskiej (i odbywania WZD co dwa lata), uzależnienia ilości głosów na WZD od czasu przynależności do Związku. Po dyskusji wybrano komisję złożoną z Dra Bonieckiego, Dra Załuskiego, Mgr. Breuera, jako reprezentantów Zarządu Głównego, oraz pp. kpt. Frühaufa, mjr. Matuszka, Dra Landaua i Zygmunta Leistena imieniem klubów, które stawiały wnioski zmian statutu, celem przedyskutowania przedstawionych wniosków i postawienia propozycji zmiany statutu plenum W. Z. D.

Równocześnie wybrano Komisję Matkę, złożoną z Dra Bonieckiego, Dra Szatkowskiego, Lipowczana, Dra Zielińskiego, por. Trzepałki i J. Oppenheima, celem przedstawienia plenum WZD. kandydatur prezydjum i członków wybrać się mającej Rady Narciarskiej.

W przerwie obiadowej obradowały Komisja Statutowa, oraz Komisja Matka. Po przerwie obiadowej Dr Boniecki odczytuje uchwały Komisji Statutowej, która proponuje WZD przyjęcie zmiany § 16 statutu w następującem brzmieniu: „Walny Zjazd Delegatów jest najwyższą władzą PZN. Odbywa się co dwa lata w latach nieparzystych po ukończeniu sezonu zimowego, a najpóźniej w czerwcu w miejscu oznaczonem przez WZD, a podanem do wiadomości członkom PZN przez Z. G., z dokładnem oznaczeniem miejsca i terminu, oraz porządku obrad, conajmniej na cztery tygodnie przed WZD. Zaproszenie na WZD rozsyła się pocztą“.

Przewodniczący prezes Bobkowski poddaje pod głosowanie przedłożony projekt, przyczem na wniosek Dr. Szatkowskiego uchwalono głosować w ten sposób, aby obliczać głosy przeciwne. W głosowaniu wniosek komisji uzyskał zatwierdzenie przy zgłoszeniu dwóch głosów przeciw, ze strony Dra Münza, imieniem K. S. Makkabi Warszawa.

Przystąpiono do głosowania nad zmianami § 17, ustęp dodatkowy po ustępie 3,

W głosowaniu nad powyższym wnioskiem w sprawie pluralności głosów oświadczyły się przeciw kluby: Nr. 13, 29, 33, 37, 56, 79, 85, 68, 88, 78, 90, 91, 92, 93, 103, 113, 116, 131, 133, reprezentując łącznie sumę 68 głosów. Wobec tego, iż konieczna do ważności uchwał w kierunku zmian statutu kwalifikowana większość wynosi 3/4 głosów obecnych, przeto na 236 reprezentowanych głosów, proponowany wniosek nie uzyskał statutem przewidzianej większości. Prezes Bobkowski zarządził kilkuminutową przerwę i zaprosił członków Rady na krótką konferencję. Po przerwie zakomunikował, że skutkiem demonstracyjnego głosowania Rada Narciarska uchwaliła wszystkie przedłożone W. Z. D. w sprawie zmian statutu, a jeszcze nieuchwalone wnioski wycofać. Następnie wycofują wszystkie kluby złożone wnioski w sprawie zmiany statutu, a w szczególności AZS Kraków, Makkabi Kraków, SN PTT Zakopane, WKN Warszawa. Wniosek SN PTT Drohobycz nie uzyskał większości na Komisji Statutowej.

Na interpelację mgr. Breuera, w jaki sposób traktować należy te §§ statutu, które zależne są od uchwalonej zmiany § 16 statutu, proponuje Przewodniczący, aby WZD upoważnił Radę Narciarską do redakcyjnej zmiany, w duchu powziętej uchwały tych §§-ów statutu, które łączą się z § 16. Propozycja Przewodniczącego nie znalazła sprzeciwu.

ad 12) Dr. Szatkowski imieniem Komisji Matki przedstawia kandydatury 17 członków Rady. Płk. Wagner zgłasza swoją listę. Przewodniczący poddaje pod głosowanie jako dalej idący wniosek listę Komisji Matki. W wyniku głosowania lista Komisji Matki uzyskała większość (205 za, przeciw 31 i 15 wstrzymujących się) głosów.

Do Rady Narciarskiej wybrano zatem: prezes: inż. Aleksander Bobkowski — Kraków, wiceprezesi: Dr. Aleksander Boniecki — Kraków, prof. Zygmunt Klemensiewicz — Lwów, Członkowie: Stanisław Faecher — Kraków, Hugo Grosman — Kraków, Zygmunt Bieżeński — Kraków, Dr. Henryk Szatkowski — Kraków, Dr. Bolesław Macudziński — Kraków, Inż. Tadeusz Ramza — Kraków, Jan Lipowczan — Katowice, Roman Loteczka — Chrzanów, płk. Stanisław Barzykowski — Warszawa, kpt. Marjan Fraühuf — Warszawa, mjr. Stanisław Kurcz — Wilno, prof. Juljan Kolankowski — Przemyśl, Józef Oppenheim — Zakopane, Dr. Kazimierz Załuski — Kraków.

ad 13) W skład Komisji Rewizyjnej wybrano: Edward Güntner — Katowice, Kazimierz Zieliński — Kraków, Karol Kullman — Lwów. Jako zastępców: mgr. Witold Mączka — Kraków, Juljusz Wierucki — Warszawa.

Wnioski AZS Kraków (w sprawie legitymacyj żółtych, oraz w sprawie legitymacyj dla członków nie korzystających ze zniżek kolejowych i nalepek), oraz wniosek SN PTT Zakopane (w sprawie wykazania ilości członków niewykupujących nalepek) został przekazany Zarządowi Głównemu do rozpatrzenia.

Wniosek zbiorowy TN Mościce, SN PTT Tarnów, SN Sokół Tarnów, Samson Tarnów, w sprawie 50% zniżek kolejowych, został po krótkich wyjaśnieniach przekazany Zarządowi Głównemu, celem odniesienia się w tej sprawie do Ministerstwa Komunikacji.

Wniosek SN Watra Cieszyn o wdrożenie starań, celem ubezpieczenia od wypadków wszystkich członków zrzeszonych w PZN, wywołuje dyskusję, w której wszyscy wypowiadają się za wprowadzeniem ubezpieczenia, niemniej jednak

wskazują na wielkie koszta takiego ubezpieczenia. Na wniosek Prezesa Bobkowskiego uchwalono wniosek ten traktować, jako zalecenie dla Zarządu.

Wnioski TN w Mościcach a) w sprawie obliczania czasów w zawodach o odznakę za sprawność, uchwalono na wniosek p. Faechera, przekazać Zarządowi Głównemu, względnie Komisji Sportowej, jako sprawę czysto fachową nienadającą się do dyskusji na WZD, b) o uznanie Krakowa, jako stacji docelowej także w lecie, c) o rozszerzenie zniżek kolejowych 50% na wszystkie stacje docelowe i wyjazdowe w obrębie Dyrekcji Krakowskiej, uchwalono przekazać Zarządowi.

Wnioski SN Sokół im. Grażyny w Warszawie, oraz Harcerskiego Klubu Narciarskiego w Warszawie, w sprawie przedłużenia ważności legitymacyj żółtych na sezon letni, przekazano Zarządowi Głównemu.

Wniosek Harcerskiego Klubu Narciarskiego w Warszawie o przyznanie zniżki składek związkowych dla członków Harcerskich Klubów i Sekcyj Narciarskich takich, z jakich korzystają członkowie Sekcyj Narciarskich Klubów Akademickich, uchwalono jednogłośnie.

Wnioski Wojskowego Klubu Sportowego 3 psp w Bielsku, w sprawie odznaki za sprawność, zostały przez reprezentanta tego klubu wycofane, z prośbą o traktowanie tych wniosków jako zaleceń dla Zarządu.

Wniosek Rady Narciarskiej: o wykluczenie ze Związku Sekcji Narciarskiej TS „Koszarawa“ w Żywcu, za działalność na szkodę Związku, z tem że ewentualne ponowne przyjęcie nastąpić mogłoby po uregulowaniu wszystkich spraw wynikłych z nieprzestrzegania regulaminu odznaki za sprawność, uchwalono jednogłośnie.

ad 15) Ustalenie miejsca przyszłego WZD powierzono Radzie Narciarskiej.

Uchwalono wystosować depesze hołdownicze do Pana Prezydenta R. P., do P. Marszałka Piłsudskiego, do P. Ministra Komunikacji i do p. Wiceministra Spraw Wojsk. Gen. Kasprzyckiego.

Zamykając obrady, przewodniczący Prezes PZN apeluje do wszystkich Klubów, aby przestrzegały przepisów dotyczących zniżek kolejowych, w dobrze zrozumiałym własnym interesie wszystkich członków.

WŁADZE I INSTYTUCJE P. Z. N.
W SEZONIE 1933/34

Rada Narciarska

Prezes: *inż. Aleksander Bobkowski;* wiceprezesi: *dr. Aleksander Boniecki, prof. dr. Zygmunt Klemensiewicz;* sekretarz: *dr. Henryk Szatkowski;* zast. sekretarza: *inż. Tadeusz Ramza;* skarbnik: *dyr. Zygmunt Bieżeński;* zast. skarbnika: *dyr. Roman Loteczka;* członkowie: *płk. Stanisław Barzykowski, red. Stanisław Faecher, kpt. Marjan Frühauf, Hugo Grosman, mjr. Stanisław Kurcz, prof. Juljan Kolankowski, Jan Lipowczan, dr. Bolesław Macudziński, Józef Oppenheim, dr. Kazimierz Harhat-Załuski.*

Zarząd Główny

Prezes: *inż. Aleksander Bobkowski,* wiceprezes: *dr. Aleksander Boniecki,* sekretarz: *dr. Henryk Szatkowski,* zast. sekretarza: *inż. Tadeusz Ramza,* skarbnik: *dyr. Zygmunt Bieżeński,* zast. skarbnika: *dyr. Roman Loteczka,* członkowie: *red. Stanisław Faecher, dr. Bolesław Macudziński, dr. Kazimierz Harhat-Załuski.*

Komisja Rewizyjna

Güntner Edward, Kullmann Karol, Zieliński Kazimierz; zastępcy: *mgr. Mączka Witold, Wierucki Juljusz.*

Komisja Sportowa

Przewodniczący: *Hugo Grosman,* zast. przewodniczącego: *red. Stanisław Faecher,* sekretarz: *mgr. Stanisław Breuer,* członkowie miejscowi: *dr. Ignacy Cieszyński, dr. Jan Dorawski, dr. Jakób Merunowicz, inż. Tadeusz Ramza, dr. Kazimierz Harhat-Załuski;* członkowie zamiejscowi: *Ignacy Bujak, dr. Henryk Szatkowski, dyr. Roman Loteczka, mgr. Andrzej Rieger, Leopold Zylberman.*

Kapitan Sportowy

Red. Stanisław Faecher.

Komisja Turystyczna

Przewodniczący: *red. Stanisław Faecher,* sekretarz: *inż. Tadeusz Ramza,* członkowie: *dr. Jan Dorawski, Józef Jaworzyński, Zygmunt Leisten, dr. Stanisław Leszczycki, dr. Marjan Schoenowitz, Wojciech Siedlecki, dr. Kazimierz Harhat-Załuski, dr. Adam Zieliński.*

Komisja Narciarstwa Nizinnego

Przewodniczący: *płk. Stanisław Barzykowski,* sekretarz: *kpt. Marjan Frühauf,* członkowie: *kpt. Kawalec, mjr. Sekunda Włodzimierz.*

Komisja Wydawnicza

Przewodniczący: *red. Stanisław Faecher,* sekretarz: *dr. Zbigniew Grabowski,* członkowie: *red. Włodzimierz Długoszewski, Hugo Grosman, dr. Henryk Szatkowski, dr. Adam Zieliński.*

Referat Prasowy

Dr. Zbigniew Grabowski.

Komisja Saneczkarska

Przewodniczący: *dyr. Roman Loteczka.*

W SEZONIE 1934/5

Rada Narciarska

Prezes: *inż. Aleksander Bobkowski,* wiceminister Komunikacji; wiceprezesi: *dr. Aleksander Fredro-Boniecki* i *prof. dr. Zygmunt Klemensiewicz;* sekretarz: *dr. Henryk Szatkowski;* zastępca sekretarza: *inż. Tadeusz Ramza;* skarbnik: *dyr. Zygmunt Bieżeński;* zastępca skarbnika: *dyr. Roman Loteczka;* członkowie Rady: *płk. Stanisław Barzykowski, red. Stanisław Faecher, kpt. Marjan Frühauf, Hugo Grosman, prof. Juljan Kolankowski, Jan Lipowczan, dr. Bolesław Macudziński, mjr. Czesław Mierzejewski, Józef Oppenheim, dr. Kazimierz Harhat-Załuski.*

Zarząd Główny

Wiceprezes: *dr. Aleksander Fredro-Boniecki;* sekretarz: *dr. Henryk Szatkowski;* zastępca sekretarza: *inż. Tadeusz Ramza;* skarbnik: *dyr. Zygmunt Bieżeński;* zastępca skarbnika: *dyr. Roman Loteczka;* członkowie Zarządu Głównego: *mgr. Stanisław Breuer, dr. Jan Dorawski, red. Stanisław Faecher, dr. Bolesław Macudziński, dr. Jakób Merunowicz, dr. Kazimierz Harhat-Załuski.*

Komisja Rewizyjna

Członkowie: *Edward Güntner, Karol Kullmann, Kazimierz Zieliński,* zastępcy: *mgr. Witold Mączka, Juljusz Wierucki.*

Komisja Sportowa

Przewodniczący: *Hugo Grosman*; zastępca przewodniczącego: *red. Stanisław Faecher*; sekretarz: *mgr. Stanisław Breuer;* członkowie miejscowi: *mjr. Wiktor Bernacki, dr. Jan Kazimierz Dorawski, Tadeusz Kozień, dr. Jakób Merunowicz, inż. Tadeusz Ramza, dr. Kazimierz Harhat-Załuski*; członkowie zamiejscowi: *Ignacy Bujak, dr. Ignacy Cieszyński, dyr. Roman Loteczka, mgr. Andrzej Rieger, dr. Henryk Szatkowski, Leopold Zylberman.*

Kapitan Sportowy

Red. Stanisław Faecher.

Komisja Turystyczna

Przewodniczący: *red. Stanisław Faecher*; sekretarz: *inż. Tadeusz Ramza;* członkowie miejscowi: *Adam Alberti, dr. Jan Kazimierz Dorawski, Stefan Iwelski, dr. Stanisław Leszczycki, Tadeusz Spiess, dr. Kazimierz Harhat-Załuski, dr. Adam Zieliński*; członkowie zamiejscowi: *kpt. Aleksander Kolasiński, Zygmunt Leisten, dr. Marjan Schoenowitz.*

Komisja Narciarstwa Nizinnego

Przewodniczący: *płk. Stanisław Barzykowski*; sekretarz: *kpt. Marjan Frühauf*; członkowie: *kpt. Tadeusz Kawalec, mjr. Włodzimierz Sekunda.*

Komisja Wydawnicza

Przewodniczący: *red. Stanisław Faecher*; sekretarz: *dr. Zbigniew Grabowski;* członkowie: *red. Włodzimierz Długoszewski, Hugo Grosman, dr. Henryk Szatkowski, dr. Adam Zieliński.*

Komisja Saneczkarska

Przewodniczący: *dyr. Roman Loteczka.*

OKRĘGOWE ZWIĄZKI NARCIARSKIE PO KONIEC SEZONU 1934/35

Siedziby i adresy Okręgów narciarskich

Nr. I. Warszawski Okręgowy Związek Narciarski (W. O. Z. N.) — Warszawa, Al. Jerozolimskie 3, m. 20.

Nr. II. Wileński Okręgowy Związek Narciarski (Wil. O. Z. N.) — Wilno, Jagiellońska 7, Jarosław Niecieck*i*.

Nr. III. Lwowski Okręgowy Związek Narciarski (L. O. Z. N.) — Lwów, Łyczakowska 5.

Nr. IV. Podhalański Okręgowy Związek Narciarski (P. O. Z. N.) — Zakopane, Skrytka pocztowa 167.

Nr. V. Krakowsko-Śląski Okręgowy Związek Narciarski (Krak. Śl. O. Z. N.) — Kraków, Tad. Kościuszki 3, Zemanek Włodzimierz.

Nr. VI. Krynicki Okręgowy Związek Narciarski (K. O. Z. N.) — Krynica, Dom Zdrojowy.

Nr. VII. Grodzieński Okręgowy Związek Narciarski (G. O. Z. N.) — Grodno Narutowicza 4.

Nr. VIII. Przemyski Okręgowy Związek Narciarski (P. O. Z. N.) — Przemyśl, Łukasińskiego 7.

Nr. IX. Pomorski Okręgowy Związek Narciarski (Pom. O. Z. N.) — Toruń, przy D. O. K. VIII, płk. Przemysław Nakoniecznikoff.

Nr. X. Wołyński Okręgowy Związek Narciarski (Woł. O. Z. N.) — Krzemieniec, Liceum, prof. Juljan Kozłowski.

TABELKA
ilości klubów związkowych, i ich członków znajdujących się w ewidencji związkowej

Sezon 1933/34

Okręg	Ilość Klubów	Ilość członków zgłoszonych do P. Z. N.
I. Warszawski	24	1446
II. Wileński	9	9
III. Lwowski	28	1035
IV. Podhalański	15	1243
V. Krakowsko - Śląski	60	5583
VI. Krynicki	9	168
VII. Grodzieński	3	—
VIII. Przemyski	17	1346
IX. Pomorski	3	121
Razem	168	10951

Sezon 1934/35

Okręg	Ilość Klubów	Ilość członków zgłoszonych do P. Z. N.
I. Warszawski	35	2129
II. Wileński	8	10
III. Lwowski	28	1036
IV. Podhalański	18	952
V. Krakowsko - Śląski	64	4526
VI. Krynicki	10	179
VII. Grodzieński	2	16
VIII. Przemyski	25	1160
IX. Pomorski	4	136
X. Wołyński	8	59
Razem	202	10203

TABELKA
ilości klubów oraz ich członków zgłoszonych do P. Z. N. od początku istnienia Polskiego Związku Narciarskiego za sezony 1919/20—1934/35

Rok	Ilość Klubów	Ilość członków zgłoszonych do P. Z. N.
1919/20	5	579
1920/21	6	915
1921/22	8	1229
1922/23	9	1318
1923/24	14	1810
1924/25	18	1874
1925/26	22	1988
1926/27	26	2041
1927/28	31	2361
1928/29	44	3536
1929/30	59	4646
1930/31	82	5358
1931/32	99	6252
1932/33	147	14236
1933/34	168	10951
1934/35	202	10203

(Spadek ilości członków opłacających wkładki do P. Z. N. przypisać należy skasowaniu zniżek kolejowych dla narciarzy zrzeszonych).

SPIS TOWARZYSTW ZWIĄZKOWYCH

z ilością członków, oraz ilością głosów na XVI Walny Zjazd Delegatów P. Z. N.

według stanu po koniec sezonu 1934/35

Uwaga: 1. (*b. s.*) oznacza brak spisu członków; (*p. s.*) oznacza poniżej statutu; (*o. n.*) oznacza opłata nieuiszczona.

2. Ilości członków podane zostały na podstawie nadesłanych przez Towarzystwa spisów, a w razie ich braku na podstawie obliczonych dla danego Towarzystwa wpłacanych wkładek członkowskich.

3. Podane numery porządkowe Towarzystw związkowych są liczbami ewidencyjnemi, stale dla danego Towarzystwa w P. Z. N. utrzymywanemi.

Faktyczna ilość zrzeszonych w P. Z. N. Towarzystw wynosiła po koniec sprawozdawczego okresu 202. W sezonach 1933/34 i 1934/35 skreślone zostały z listy członków P. Z. N. — Towarzystwa z numerami ewidencyjnemi: 32, 34, 42, 49, 51, 54, 56, 57, 95, 135, 142, 181.

Nr. klubu	Okręg	Nazwa	Ilość członków	Ilość głosów
1.	III.	Karpackie Towarzystwo Narciarzy — Lwów	108	3
2.	V.	S. N. Akad. Zw. Sportowy — Kraków *(b. s.)*	155	4
3.	V.	Tatrzańskie Tow. Narciarzy — Kraków	486	9
4.	IV.	SN Polskiego Tow. Tatrz. — Zakopane	136	3
5.	III.	SN I. L. K. S. „Czarni" — Lwów *(b. s.)*	36	1
6.	V.	Wintersportclub des Beskidenverein — Bielsko	102	3
7.	III.	SN L. K. S. „Pogoń" — Lwów *(b. s.)*	—	—
8.	V.	SN Przy Śl. Oddz. PTT „Watra" — Cieszyn	30	1
9.	I.	Warsz. Klub Narciarski — Warszawa	232	5
10.	I.	SN Akad. Związku Sportow. — Warszawa *(o. n.)*	84	2
11.	IV.	ON Tow. „Sokół" — Zakopane *(o. n.)*	153	4
12.	V.	SN PTT Oddz. Babiogórskiego — Żywiec	60	2
13.	V.	SN ŻTTN „Makkabi" — Bielsko	330	6
14.	III.	SN Akad. Zw. Sport. — Lwów *(b. s., p. s.)*	11	—
15.	V.	SN WKS 3 psp. — Bielsko-Biała *(b. s.)*	59	2
16.	I.	SN WKS „Unja" — Lublin	39	1
17.	III.	SN LKS „Lechja" — Lwów *(b. s., p. s.)*	20	—
18.	V.	Śląski Klub Narciarski — Katowice	614	12
19.	VIII.	Przem. Tow. Narc. — Przemyśl *(o. n.)*	253	6
20.	IV.	SN Tow. Sport. „Wisła" — Zakopane *(o. n.)*	252	6
21.	II.	SN Akad. Zw. Sp. — Wilno *(b. s., p. s)*	10	—
22.	VI.	Nowosądeckie Koło Narciarzy — Nowy Sącz	25	1
23.	VI.	Krynicki Klub Narc. — Krynica-Zdrój *(b.s.,p.s.)*	20	—
24.	III.	SN Oddz. Stan. PTT — Stanisławów	87	2
25.	I.	SN Poznańsk. Oddz. PTT — Poznań	29	1
26.	V.	SN RKS „Legja" — Kraków *(b. s.)*	—	—
27.	IV.	SN Zw. Strzeleckiego — Zakopane *(b. s., p. s.)*	5	—
28.	V.	Rybnicki Klub Narciarski — Rybnik	35	1
29.	III.	SN Klubu Tenisowego 1924 — Lwów	52	2
30.	III.	SN KS 6 pułku Lotniczego — Skniłów *(b. s.)*	—	—

Nr. klubu	Okręg	Nazwa	Ilość członków	Ilość głosów
31.	V.	SN Tow. Gimn. „Sokół" — Żywiec *(o. n.)*	14	—
33.	V.	SN ŻKS „Makkabi" — Kraków	545	10
35.	I.	SN Warsz. Klubu Wioślarek — Warszawa	94	2
36.	V.	SN Oddziału PTT — Biała	82	2
37.	I.	SN ŻTGS „Makkabi" — Warszawa	78	2
38.	V.	SN Zw. Młodz. Chrześc. „YMCA" — Kraków	135	3
39.	V.	SN Akad. Zw. Sp. — Cieszyn *(b. s., p. s.)*	8	—
40.	II.	SN WKS „Pogoń" — Wilno *(b. s.)*	—	—
41.	II.	SN Polic. Kl. Sport. — Wilno *(b. s.)*	—	—
43.	II.	SN KS 21 Baon KOP — Niemenczyn *(b. s.)*	—	—
44.	VII.	SN GKS „Cresovia" — Grodno *(b. s.)*	—	—
45.	V.	Towarzystwo Narciarskie — Mościce *(o. n.)*	97	2
46.	IX.	SN Akad. Związku Sport. — Gdańsk *(b. s.)*	16	1
47.	V.	SN TG „Sokół" — Chrzanów *(b. s.)*	27	1
48.	I.	SN Polskiego Tow. Krajozn. — Warszawa	44	1
50.	IV.	SN ŻKS „Hagibor" — Nowy Targ	60	2
52.	III.	SN „Sokół-Macierz" — Lwów	29	1
53.	I.	SN KS „Rodzina Wojsk." — Warszawa *(b.s.)*	35	1
55.	I.	Podl. Klub Narc. — Biała Podlaska *(b. s.)*	—	—
58.	V.	SN TS „Wisła" — Kraków *(b. s.)*	—	—
59.	I.	SN Akad. Zw. Sport. — Poznań *(b. s.)*	30	1
60.	V.	Wintersportverein — Katowice *(b. s.)*	95	2
61.	VIII.	SN PTT — Drohobycz *(b. s.)*	125	3
62.	V.	SN Tow. Tur. „Przyjaciele Przyrody w Polsce" — Bielsko *(b. s.)*	29	1
63.	V.	ON „Sokoła" — Brzeszcze	29	1
64.	I.	SN ZT Krajoznawczego — Warszawa *(o. n.)*	64	2
65.	V.	SN Kolejowego P. W. — Kraków *(b. s.)*	51	1
66.	VI.	SN KS „Krynica" — Krynica *(b. s., p. s.)*	15	—
67.	V.	SN PTT — Tarnów *(b. s., p. s.)*	21	—
68.	V.	SN Żyd. Akad. Koła Miłośn. Kraj. — Kraków	36	1
69.	IV.	ON „Sokół" — Jordanów *(b. s., p. s.)*	19	—
70.	II.	SN Ognisko — Wilno *(b. s.)*	—	—
71.	V.	SN Kol. Przysp. Wojsk. — Limanowa *(b. s.)*	—	—
72.	VIII.	SN Zw. Strzeleckiego — Sambor *(b. s., p. s.)*	1	—
73.	IV.	SN Kol. Przysp. Wojsk. — Zakopane *(b. s., p.s.)*	12	—
74.	I.	SN Zjednoczenie — Warszawa	78	2
75.	V.	SN KS „Jutrzenka" — Kraków *(b. s.)*	26	1
76.	III.	SN PTT — Skole	26	1
77.	VI.	SN Strzeleckiego KS — Nowy Sącz *(b.s.,p.s.)*	5	—
78.	I.	SN Żyd. Tow. Kraj. — Będzin	17	1
79.	V.	SN „Makkabi" — Żywiec II *(b. s.)*	35	1
80.	V.	SN „Beskid" — Andrychów *(b. s.)*	38	1
81.	VIII.	Tow. Narciarskie 2 psp. — Sanok	465	9
82.	X.	SN KS 27 p.a.l. — Włodzimierz *(b. s., p. s.)*	1	—
83.	I.	SN Żeglarskiego Zw. — Warszawa *(b. s.)*	—	—
84.	I.	SN TG „Sokół im. Grażyny" — Warszawa *(b.s.)*	—	—
85.	III.	SN Żyd. Tow. Gimn. „Dror" — Lwów	47	1
86.	VI.	SN Zw. Strzeleckiego — Krynica-Zdrój *(b. s.)*	—	—
87.	V.	SN P. Tow. Gimn. „Sokół" — Jaworzno *(b.s.)*	32	1
88.	III.	SN Żyd. Koła Mił. Kraj. — Lwów *(b. s.)*	30	1
89.	V.	Jastrz. Klub Narc. — Jastrzębie Zdrój G. Śl.	25	1
90.	IV.	SN Klubu Sport. „Makkabi" — Nowy Targ	69	2
91.	IV.	SN Żyd. Kl. Sport. „Makkabi" — Zakopane	56	2

Nr. klubu	Okręg	Nazwa	Ilość członków	Ilość głosów
92.	III.	SN Żyd. Kl. Sport. „Hasmonea" — Lwów	51	2
93.	V.	SN ŻTG Sport. „Makkabi" — Andrychów	21	1
94.	IX.	Bydgoski Klub Narciarski — Bydgoszcz	70	2
96.	III.	SN i Tur. Kol. Przysp. Wojsk. — Lwów *(b. s.)*	46	1
97.	I.	KN Warsz. Tow. Wiośl. — Warszawa *(b. s.)*	45	1
98.	V.	Towarzystwo Krzew. Narciarstwa — Kraków	306	6
99.	I.	Harcerski Kl. Narc. — Warszawa	201	4
100.	IV.	SN Ogniska Zw. Podhalan — Rabka *(b. s.)*	21	1
101.	V.	SN Wojsk. Klubu Sportowego — Cieszyn	31	1
102.	V.	Towarzystwo Wiośl. Narciarskie — Kraków	87	2
103.	V.	SN Krak. Klubu Tennisowego — Kraków *(b.s.)*	75	2
104.	V.	Towarzystwo Przyjaciół Zwardonia ON „Rachowiec" — Zwardoń *(b. s.)*	26	1
105.	V.	SN Zw. Strzeleckiego — Chrzanów *(b. s.)*	33	1
106.	IV.	SN Żyd. Kl. Sport. „Hagibor" — Zakopane *(o.n.)*	26	1
107.	VI.	SN Tow. Gimn. „Sokół" — Nowy Sącz *(b.s.)*	10	—
108.	III.	Okr. Sekc. Narc. KPW — Stanisławów 2 *(b. s.)*	—	—
109.	III.	SN Zw. Oficerów Rezerwy — Lwów *(b. s.)*	85	2
110.	I.	Sekc. Zim. PKC — Warszawa *(b. s., p. s.)*	3	—
111.	V.	SN Związku Powstańców Śląskich — Bystra Śląska *(b.s., p. s.)*	5	—
112.	V.	SN Tow. Gimn. „Sokół" — Tarnów (*o. n.*)	49	1
113.	V.	SN Żyd. Tow. Gimn Sport. „Samson"Tarnów	190	4
114.	V.	SN ŻTG „Makkabi" — Chrzanów *(b. s., p. s.)*	12	—
115.	V.	ON „Sokoła" — Kraków-Podgórze *(b. s., p.s.)*	3	—
116.	V.	SN ŻTG Sport. „Makkabi" — Wadowice	28	1
117.	V.	Klub Narciarski — Kęty	29	1
118.	VIII.	SN Tow. Gimn. „Sokół" — Jasło	20	1
119.	VIII.	SN TG „Sokół" — Krosno	62	2
120.	X.	SN Amat. KS „Bona" — Krzemieniec *(b. s.)*	—	—
121.	X.	SN ŻKS „Hasmonea" — Krzemieniec *(b.s.,p.s.)*	5	—
122.	X.	SN PKS „Horyń — Krzemieniec *(b. s., p. s.)*	19	—
123.	X.	SN Krzem. Kl. Sport. — Krzemieniec *(b.s.,p.s.)*	10	—
124.	I.	SN Kl. Wiośl. „Wisła" — Warszawa *(b. s., p. s.)*	10	—
125.	IX.	SN Kl. Sport. „Gdynia" — Gdynia *(b. s.)*	15	1
126.	III.	SN Lwowsk. Kl. Sport. „Świteź" — Lwów *(b.s.)*	—	—
127.	VIII.	SN przy Druż. Harc. — Zagórz k. Sanoka *(b.s.)*	—	—
128.	VIII.	Tow. Narc. 6 psp — Sambor *(b. s.)*	25	1
129.	II.	SN Kl. Sport. „Strzelec" — Wilno *(b. s.)*	—	—
130.	V.	SN Akad. Oddz. Zw. Strzel. — Kraków *(b.s.)*	—	—
131.	III.	SN Żyd. Tow. Kraj. w Polsce — Lwów *(b.s.,p.s.)*	23	—
132.	VIII.	SN KS Wych. Fiz. „Biali" Borysław *(b. s.)*	31	1
133.	V.	SN ŻTGS „Kadimah" — Oświęcim *(b. s.)*	13	1
134.	VIII.	SN Związku Prac. Przem. i Handl. — Starachowice	30	1
136.	III.	SN Kl. Sport. „Strzelec" — Tarnopol *(b.s.,p.s.)*	9	—
137.	III.	SN Wojsk. Cywil. Kl. Sport. — „Pogoń" Stryj	30	1
138.	III.	SN Kl. Sport. „Rewera" — Stanisławów *(b. s.)*	—	—
139.	IV.	SN Pow. Zw. Strzeleck. — Nowy Targ *(b.s.,p.s.)*	7	—
140.	IV.	SN Tow. Sport. „Wisła" — Szczawnica *(o. n.)*	27	1
141.	IV.	SN przy Oddz. Związku Legj. — Jordanów *(b.s.)*	—	—
143.	V.	Klub Narciarski — Milówka *(b. s.)*	22	1
144.	V.	SN Żyd. Tow. Gimn. — Kraków *(b.s., p.s.)*	8	—
145.	VI.	SN Kolej. Przysp. Wojsk. — Nowy Sącz *(b. s.)*	—	—

Nr. klubu	Okręg	Nazwa	Ilość członków	Ilość głosów
146.	VI.	SN Tow. Gimn. „Sokół" — Gorlice *(b. s.)*	10	1
147.	VII.	SN Wojsk. Kl. Sport. 41 p. p. im. Marsz. J. Piłsudskiego — Suwałki *(b. s.)*	—	—
148.	VII.	SN KS „Rodziny Wojsk." — Grodno *(b. s.)*	—	—
149.	X.	ON przy Zjednoczeniu Organizacyj Społecznych pow. Krzemienieckiego — Krzemieniec *(b. s.)*	—	—
150.	V.	SN Klubu Sport. „Cracovia" — Kraków	63	2
151.	V.	Okoc. Kl. Narciarski — Okocim *(b. s., p. s.)*	3	—
152.	I.	SN Kolej. Przysp. Wojsk. — Warszawa *(b. s.)*	28	1
153.	V.	SN Związku Oficerów Rezerwy *(b. s., p. s.)*	4	—
154.	I.	SN Oddz. Warsz. PTT — Warszawa	336	6
155.	I.	SN Kol. Prz. Wojsk. — Poznań *(b. s., p. s.)*	21	—
156.	II.	SN WKS „Śmigły" — Wilno *(b. s.*	—	—
157.	II.	SN Żyd. Akad. Klubu Sport. — Wilno *(b. s.)*	—	—
158.	III.	SN Odzz. Lwowskiego PTT — Lwów	220	5
159.	III.	SN Żyd. Tow. Gimn. Sp. „Betar" — Drohobycz	25	1
160.	IV.	Narciarski Klub Zjazd. — Zakopane *(o. n.)*	63	2
161.	V.	SN Strzeleckiego Kl. Sport. — Cieszyn *(o. n.)*	34	1
162.	V.	SN TG „Sokół" Katowice I — Katowice	28	1
163.	V.	SN przy Kl. Sp. „Stadjon" — Chorzów I *(o. n.)*	51	2
164.	V.	SN przy Zw. Strzeleck. — Bystra n/Śl. *(b. s.)*	10	1
165.	V.	SN Polsk. Tow. Tatrz. — Skoczów	59	2
166.	V.	SN Oddz. Polskiego Tow. Tatrzańs. w Zagłębiu Dąbrowskiem — Sosnowiec *(b. s.)*	44	1
167.	VIII.	SN WCKS „Ognisko" — Jarosław *(b. s.)*	31	1
168.	VIII.	SN Wojsk. Klubu Sportowego — Kielce	28	1
169.	VIII.	Rzesz. Tow. Narc. — Rzeszów *(b. s., p. s.)*	9	—
170.	VIII.	Ostrow. Koło Narc. — Ostrowiec *(b .s., p. s.)*	3	—
171.	VIII.	Tow. Narc. przy Star. Kl. Sport. — Wierzbnik	21	1
172.	VIII.	Łańcuckie Tow. Narciarzy — Łańcut *(b. s.)*	—	—
173.	VI.	SN Wojskowego Kl. Sport. 1 psp — Nowy Sącz	35	1
174.	V.	Harcerski Kl. Narc. — Katowice	25	1
175.	I.	SN Oddz. Łódzkiego PTT — Łódź	67	2
176.	I.	SN PTT Oddz. w Zagłębiu Dąbrowskiem — Częstochowa	60	2
177.	I.	Chodz. Kl. Narc. — Chodzież *(b. s., p. s.)*	4	—
178.	I.	SN Polskiego Touring Klubu — Warszawa	44	1
179.	VII.	SN Białost. KS „Jagiellonja" — Białystok *(b. s.)*	16	1
180.	IV.	SN Kl. Sport. „Podhale" — Nowy Targ *(b.s.)*	30	1
182.	V.	SN PTG „Sokół" — Kraków *(b. s., p. s.)*	14	—
183.	V.	SN Oddz. Sp. Tow. Urzędn. Miejsk. — Kraków	27	1
184.	VI.	SN Żyd. Tow. Kraj. w Polsce — Nowy Sącz *(b.s.)*	59	2
185.	VIII.	SN Zw. Strzel. — Podburz k. Sambora *)b.s.,p.s.)*	5	—
186.	VIII.	SN Polsk. Tow. Tatrzańsk. — Iwonicz-Zdrój	16	1
187.	X.	SN Wołyńsk. Tow. Krajozn. — Łuck *(b. s.)*	24	1
188.	III.	SN Związku Strzeleckiego — Lwów	76	2
189.	IX.	Klub Narciarski — Chełmża	35	1
190.	IV.	ON Kajak. TG „Sokół" — Nowy Targ *(b.s., p.s.)*	5	—
191.	I.	SN WKS „Żoliborz" — Warszawa *(b. s., p. s.)*	18	—
192.	I.	SN Wojsk. Kl. Sport. „Prosna" — Kalisz *(b. s.)*	24	1
193.	I.	SN Warszaw. Kl. SportówWodnych „Nurt" — Warszawa *(b. s., p. s.)*	10	—
194.	I.	SN Żyd. Kl. Sport. „Makkabi" — Łódź	26	1
195.	I.	SN ŻSGS „Makkabi" — Częstochowa	25	1

Nr. klubu	Okręg	N a z w a	Ilość członków	Ilość głosów
196.	III.	SN Kl. Sport. „Strzelec“ — Broszniów *(b. s.)*	—	—
197.	III.	SN Akad. Oddz. Związku Strzel. — Lwów	25	1
198.	III.	SN Polsk. Tow. Krajozn. — Lwów *(b. s.)*	—	—
199.	IV.	Klub Narc. „Bukowina“—Bukowina *(b. s.)*	11	1
200.	V.	SN Kolej. Przysp. Wojsk. — Katowice	30	1
201.	V.	ON Tow. Gimn. „Sokół“ — Bochnia *(b. s.)*	—	—
202.	VIII.	Oddz. Narciarsko-Kajak. T. G. „Sokół“ — Zagórze k. Sanoka *(b. s.)*	—	—
203.	VIII.	Oddz. Narc. Kajak. T. G. „Sokół“ — Sanok	25	1
204.	VIII.	SN Zw. Strzeleckiego — Drohobycz *(b. s.)*	—	—
205.	VIII.	SN Związku Strzeleckiego — Łańcut *(b. s.)*	—	—
206.	VIII.	SN Związku Strzeleckiego — Ustrzyki Dolne	10	1
207.	X.	SN Kl. Sport. „Strzelec“—Janowa Dolina *(b.s.)*	—	—
208.	V.	SN Kat. Stow. Mł. Męskiej — Kraków *(b. s.)*	—	—
209.	I.	KN „Skimka“ — Warszawa *(b. s.)*	25	1
210.	V.	SN Kl. Kajak. „Chorzowianka“—Chorzów *(b.s.)*	—	—
211.	I.	SN Kl. Wioślarsk. „Syrena“—Warszawa *(b. s.)*	—	—
212.	III.	SN Polsk. Tow. Tatrzańsk. — Stryj *(b. s.)*	—	—
213.	I.	ON Sekcji Sport. Bratniej Pomocy Słuchaczy CIWF — Warszawa	33	1
214.	I.	SN Szkoły Podch. Piech. — Ostrów Mazowiecki	325	6

Razem 10.203 członków.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI RADY NARCIARSKIEJ POLSKIEGO ZWIĄZKU NARCIARSKIEGO ZA OKRES DWULECIA 1933/4—1934/5

Cele i zadania Rady Narciarskiej

Tworząc przed trzema laty odmienne niż poprzednio podstawy organizacji naczelnych władz Polskiego Związku Narciarskiego — Walny Zjazd Delegatów PZN. odbyty w roku 1932, powołał do życia nowy naczelny organ, o charakterze emanacji Walnego Zjazdu Delegatów. Jego pierwszem i naczelnem zadaniem było kierowanie działalnością PZN. i wytyczanie nowych dróg rozwojowych dla Polskiego Związku Narciarskiego w okresie między jednym a następnym Walnym Zjazdem Delegatów.

Takie stanowisko Rady Narciarskiej nabrało na znaczeniu przedewszystkiem w okresie sprawozdawczym, kiedy Walny Zjazd Delegatów odbyty w roku 1933, zmieniając postanowienia statutu — stworzył dwuletnią kadencję władz Polskiego Związku Narciarskiego. Rada Narciarska, jako ciało złożone z wybitnych działaczy, pochodzących z całego terenu Rzeczypospolitej, była równocześnie wy-

kładnikiem więzi organizacyjnej między terenem a władzą bezpośrednio wykonawczą, jaką jest Zarząd Główny Polskiego Związku Narciarskiego i jego fachowe Komisje.

Zdając sprawozdanie z dwuletniej działalności Rady Narciarskiej PZN. wypada z całą świadomością stwierdzić, że Rada tym założeniom ideowym odpowiedziała i że spełniła cel do którego została powołana. Zadania, które w okresie dwuletniej kadencji Rada miała do spełnienia były bardzo poważne, niemniej nowa ta instytucja PZN. z przyjętych na siebie obowiązków wywiązała się należycie i w kierowaniu działalnością oraz wytyczaniu nowych dróg rozwojowych Polskiego Związku Narciarskiego odegrała rolę czynnika decydującego.

W okresie sezonu narciarskiego 1933/4 odbyły się 4 posiedzenia pełnej Rady Narciarskiej, a to w dniu 5. lipca 1933 (konstytuujące skład personalny nowych władz Związkowych), następne w dniu 7. października 1933, 6. stycznia i 31. maja 1934. Sezon 1933/34

Przedmiotem obszernych obrad Rady na powyższych posiedzeniach były przedewszystkiem sprawozdania z działalności Zarządu Głównego. Dyskusja nad niemi stanowiła czynnik kontrolujący Zarząd Główny w jego działalności i pozwalała wysuwać wnioski służące jako drogowskazy dla działalności Zarządu Głównego na przyszłość.

Tok obrad Rady Narciarskiej obejmował po kolei wszystkie ważniejsze problemy związane z przeprowadzeniem sezonu, a ponadto wszystkie bez wyjątku zagadnienia ustrojowe. W szczególności więc przedmiotem rozważań były tak ważne zagadnienia jak: sprawa wyszkolenia narciarskiego i łącząca się z tem kwestja organizacji Centrum Wyszkolenia PZN.; doniosła kwestja szkolenia młodzieży i dzieci; sprawa akcji turystycznej i inwestycyjnej w górach, która była stale przedmiotem żywego zainteresowania się Rady; zamierzenia Zarządu Głównego dotyczące przeprowadzenia i wykonania sezonu tak sportowego jak i turystycznego były osnową programu, który przed rozpoczęciem sezonu Rada szczegółowo ustalała.

Na posiedzeniach Rady referowane były przez Zarząd Główny bieżące sprawy finansowe, sprawy wydawnicze, oraz wszelkie sprawy wynikające z statutowych uprawnień Rady. Przedmiotem obrad były następnie wszelkie kwestje dotyczące nowych organizacyj i instytucyj Polskiego Związku Narciarskiego. Współpraca z innemi organizacjami oraz określenie stosunku do całego szeregu organizacyj, z któremi PZN. miał współdziałać, należały do wyłącznych

atrybutów Rady, podobnie jak przyjmowanie nowych członków PZN. Rada Narciarska obejmowała więc swą działalnością całokształt najważniejszych zagadnień, a opracowane przez nią materjały stały się podstawą pracy wszystkich organów wykonawczych PZN.

Kontrolna działalność Rady

Niezależnie od tych prac, Rada Narciarska wykonywała w ciągu sprawozdawczego okresu także swą kontrolę nad działalnością finansową Polskiego Związku Narciarskiego. Po upływie rocznego okresu administracyjnego, Zarząd Główny PZN. zwołał posiedzenie Komisji Rewizyjnej, która szczegółowo przeprowadziła kontrolę ksiąg i dowodów kasowych oraz rachunkowych za rok 1933/34. Wyniki prac Komisji Rewizyjnej, oraz jej wnioski, jak również zamknięcia i bilans roczny zostały przedłożone sprawozdawczej Radzie Narciarskiej, która zaakceptowała przedłożone jej sprawozdanie.

Sezon 1934/35

Przedmiotem obrad Rady Narciarskiej w sezonie 1934/5 były przedewszystkiem sprawy nowej organizacji powszechnego szkolenia narciarskiego, które ujęte przez Kapitana Sportowego i Komisję Sportową PZN. w nowy schemat organizacyjny, znalazły pełną aprobatę Rady i jej dalszą nad tą sprawą opiekę u miarodajnych czynników. W sezonie tym odbyła Rada 4 zebrania.

W roku przedolimpijskim wysunęła się na czoło sprawa przygotowania reprezentacyjnej drużyny PZN. na Olimpjadę Zimową w Garmisch-Partenkirchen w roku 1936. Odnośne plany zostały przez Radę szczegółowo przedyskutowane i ujęte w należyte ramy organizacyjne.

W tym też okresie żywem zainteresowaniem Rady cieszyła się sprawa reorganizacji sportu polskiego, zainicjowana przez Państwowy Urząd WF. i PW. Jeżeli zaś o tę ostatnią sprawę chodzi, to zaznaczyć należy, że zamierzenia władz państwowych, idą w całości po linji polityki od szeregu lat prowadzonej przez Polski Związek Narciarski.

Wreszcie zajęła się Rada aktualną i o wielkiem znaczeniu dla przyszłego rozwoju Polskiego Związku Narciarskiego akcją zrzeszenia czynnych narciarzy w Polskim Związku Narciarskim, wysuwając szereg postulatów. Dyskutowano także szczegółowo problemy narciarstwa nizinnego i dalszego jego rozwoju na kresach wschodnich i na szerokich równinach Polski.

Nie sposób przedstawić w krótkim zarysie całokształtu prac Rady Narciarskiej wynikających z bieżącego toku działalności PZN., oraz ze statutowych uprawnień samej Rady. Rada zajmowała się

i obejmowała swemi pracami wszystkie ważne zagadnienia Związku dostarczając dyrektyw dla akcji wykonawczej.

Techniczny tok prac Rady wynikał albo z przedstawionego przez Zarząd Główny materjału sprawozdawczego, albo też z konkretnie przygotowanych przez Zarząd Główny referatów i wniosków.

Ogólny plon działalności Rady Narciarskiej PZN

Jak z przedstawionego stanu rzeczy wynika, Rada Narciarska była w okresie sprawozdawczym instytucją, spełniającą rolę kierowniczą i kontrolującą w Związku Narciarskim.

Była przedewszystkiem przedstawicielką interesów całego narciarstwa polskiego. Jako zebranie ludzi, działających w rozmaitych ośrodkach, mogła i wyczuwała potrzeby terenu i była wobec Zarządu Głównego i Komisji PZN. wykładnikiem tych potrzeb.

W posiedzeniach Rady Narciarskiej brali udział przedstawiciele Państwowego Urzędu WF. i PW., Ministerstwa Komunikacji (Wydziału Turystyki), władz szkolnych, Związku Strzeleckiego i Związku Harcerstwa Polskiego. Udział tych przedstawicieli był ze wszech miar cenny, stanowił bowiem konieczny w pracach Związku łącznik tak w stosunku z władzami państwowemi jak i między organizacjami, w których problem wychowania fizycznego stanowi naczelne zagadnienie działalności.

Po dwuletniej kadencji można z całą stanowczością stwierdzić, że Rada Narciarska była instytucją, która w Polskim Związku Narciarskim spełniła swe zadanie i że praca jej wydała dobre rezultaty. Dawała bowiem poważne oparcie i podstawę dla akcji Polskiego Związku Narciarskiego jako całości. Instytucja Rady wymaga na przyszłość dalszej rozbudowy personalnej, koniecznej wobec nowych zagadnień i potrzeb narciarstwa polskiego oraz wobec rozszerzonego jego zasięgu.

Współpraca Rady z władzami i instytucjami

Rada Narciarska Polskiego Związku Narciarskiego kończąc dwuletnią kadencję swej działalności ma zaszczyt złożyć na tem miejscu gorące podziękowania Państwowemu Urzędowi Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, Ministerstwu Komunikacji i jego Wydziałowi Turystyki, Ministerstwu Spraw Zagranicznych, tak za wydatną pomoc materjalną, jak też pomoc moralną i współpracę w zamierzeniach Polskiego Związku Narciarskiego. Ponadto Rada dziękuje wszystkim Instytucjom społecznym wychowania fizycznego, turystyki oraz czynnikom miejscowym w terenach narciarskich za cenną pomoc, dzięki której zamierzenia Polskiego Związku Narciarskiego znalazły łatwiejsze urzeczywistnienie.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU GŁÓWNEGO POLSKIEGO ZWIĄZKU NARCIARSKIEGO ZA OKRES DWULECIA 1933/4—1934/5

I. SEZON 1933/4

Podjęcie działalności w lipcu 1933

Zarząd Główny podjął swe czynności w lipcu 1933 r., w chwili, kiedy rozwój polskiego narciarstwa zrzeszonego w Związku przybierać zaczynał największe nasilenie. Był to w historji Polskiego Związku Narciarskiego o tyle szczytowy okres, że liczba narciarzy zrzeszonych wyniosła podówczas cyfrę 15 tysięcy osób. Cyfra ta musiała z natury rzeczy spowodować pewne przestawienie zasadniczych metod działań. Wzrost ilości narciarzy stał w łączności z konjunkturą indywidualnych zniżek kolejowych.

Poparcie akcji wyszkoleniowej prowadzonej przez Komisję Sportową P. Z. N.

Kwestja nauczania jazdy na nartach i szkolenia narciarskiego, sprawa utworzenia silnych i odpowiedzialnych kadr instruktorskich stała się pierwszorzędną. Problem szkolenia narciarskiego nietylko rzesz w obrębie Związku zorganizowanych, lecz także i poza Związkiem pozostających, stał się problemem centralnym, streszczając w tej mierze obok odznaki za sprawność najważniejszy zakres działalności wyłonionej przez Radę Komisji Sportowej PZN.

Poziom jazdy na nartach wielotysięcznych rzesz narciarzy wiele pozostawiał do życzenia. Chodziło więc w pierwszym rzędzie o właściwe ujęcie sprawy nauczania jazdy na nartach i szkolenia narciarskiego, oraz dostosowanie dotychczasowych ram organizacyjnych do nowych potrzeb. Zarząd Główny poparł energicznie wszystkie wysiłki Komisji Sportowej w tej mierze.

Zorganizowany w roku 1932 centralny obóz instruktorski PZN. w Zakopanem nie mógł już sprostać wielkim wymaganiom nadchodzącego sezonu. Konieczność stworzenia organizacji obejmującej wszystkie dziedziny szkolenia i najszersze możliwie obszary terytorjalne wysunęła się na plan pierwszy. Podstawą całej akcji stało się uruchomione w październiku 1933 r. „Centrum Wyszkolenia PZN." w Zakopanem. W ramach Centrum, — celem stworzenia warunków dla racjonalnego nauczania jazdy na nartach — K. S. PZN. zorganizowała szkołę jazdy na nartach w Zakopanem, udzielając jej autorytetu Związku.

Realizując program wyszkoleniowy oparty na powyższych zasadach, rozszerzono tę akcję także i na inne ośrodki. Najważniejszy z nich zorganizowano na Śląsku, jako stały ośrodek narciarski dla

kursów instruktorskich oraz kursów doskonalących dla zawodników śląskich.

Uruchomienie Komisji Narciarstwa Nizinnego P. Z. N.

Z kwestją wyszkoleniową wiąże się dość ściśle kwestja narciarstwa nizinnego. Ten szczególnie ważny odcinek pracy został w okresie sprawozdawczym pchnięty na nowe tory. Stworzenie w roku 1933 Komisji Narciarstwa Nizinnego z siedzibą w Warszawie, dało temu zagadnieniu właściwe podstawy organizacyjne. Z inicjatywy tej Komisji doszła do skutku konferencja w Państwowym Urzędzie WF. i PW. w Warszawie, na której przedstawiciele Zarządu Głównego i Komisji Narciarstwa Nizinnego opracowali wspólnie z tym Urzędem cały program organizacyjny i wyszkoleniowy na sezon 1933/34. Rezultatem tych prac było stworzenie w Białowieży ośrodka narciarstwa nizinnego, prowadzonego przez Komisję Narciarstwa Nizinnego przy wybitnej współpracy i pełnej pomocy finansowej ze strony Państwowego Urzędu WF. i PW.

Materjalne podstawy dla przygotowań olimpijskich

Organizacyjnie związany został z akcją wyszkoleniową problem zaprawy czołowej grupy zawodników PZN. Oczekująca polskie narciarstwo w roku 1936 Olimpjada Zimowa — wysunęła na pierwszy plan rozwiązanie tego zagadnienia w taki sposób, aby przez dwuletni program zaprawy i treningu, przez udział w tym okresie w najważniejszych zawodach zagranicznych i krajowych, w szczególności zaś przez coroczny start w zawodach FIS, należycie przygotować czołową grupę olimpijską. Opracowany przez Komisję Sportową PZN. plan został wprowadzony w życie przez uruchomienie przy Centrum Wyszkolenia ośrodka treningowego grupy olimpijskiej. Jakkolwiek środki finansowe, któremi na ten cel mógł dysponować Zarząd Główny, były zbyt skromne w stosunku do stanowiska, jakie zajmuje narciarstwo polskie na arenie międzynarodowej, to jednak rezultaty tej akcji już w pierwszym roku okazały się korzystne. Zdobycie Mistrzostwa Czechosłowacji, Mistrzostwa Polski w silnej konkurencji międzynarodowej, wreszcie wyniki na zawodach FIS w Solleftea są oddźwiękiem celowo przez K. S. prowadzonej akcji.

Poparcie akcji prowadzonej przez Komisję Turystyczną PZN

Drugiem naczelnem zadaniem działalności Zarządu Głównego było poparcie akcji turystycznej i inwestycyjnej, prowadzonej przez Komisję Turystyczną PZN. oraz propaganda wszerz. Problem masowej turystyki narciarskiej domagał się szybkiego i racjonalnego ujęcia. Wprowadzona w roku 1932 przez Kom. Tur. instytucja Odznaki Górskiej PZN. wynikała z potrzeb ruchu turystycznego i służyć miała także jako narzędzie mające na celu koordynowanie i rozprowadzanie ruchu turystyczno-narciarskiego w sposób racjo-

nalny po całym obszarze gór polskich. Równocześnie instytucja odznaki górskiej dawała możność Komisji Turystycznej PZN. należycie kontrolować narciarski ruch turystyczny i na podstawie uzyskanych w ten sposób spostrzeżeń wysuwać odpowiednie wnioski, popierane przez Zarząd Główny.

Wnioski te dotyczyły tak samej rozbudowy turystyki narciarskiej jak i polityki inwestycyjnej. Problem inwestycyj górskich, w szczególności zaś budowy schronisk, znakowania zimowego itp. wyłonił się w chwili, gdy turystyka narciarska wykazywać zaczęła żywiołowy rozwój. Zagadnienie inwestycyjne stanowiło w okresie sprawozdawczym przedmiot, któremu Zarząd Główny wiele poświęcił pracy.

Rozwiązanie tego ostatniego problemu szło po linji dawno przyjętej zasady, że PZN jako instytucja — bezpośrednej akcji inwestycyjnej w górach nie prowadzi. Z jednej strony więc, z uzyskanych na ten cel funduszów, subwencjonował Zarząd Główny poczynania Członków PZN., z drugiej zaś akcję tę prowadziło także Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa w ścisłej współpracy z Zarządem Głównym.

Szczegółowe omówienie wyników tej pracy zawiera sprawozdanie z działalności Komisji Turystycznej PZN. Zarząd Główny podaje na tem miejscu do wiadomości, że z uzyskanych na ten cel w roku 1933/34 funduszów, przyznanych jako subwencje przez Ministerstwo Komunikacji udzielił: zł 2.750.— Tatrzańskiemu Towarzystwu Narciarzy na koszta remontu i rozbudowy schroniska na Kalatówkach, zł 1.000.— Przemyskiemu Towarzystwu Narciarzy na budowę schroniska pod Pikujem, zł 3.000.— Towarzystwu Krzewienia Narciarstwa na organizację stacyj turystyczno-narciarskich, zł 2.500.— na organizację stacyj ratunkowych, oraz zł 2.800.— na wyznaczenie turystycznych szlaków narciarskich. Akcja ta zapoczątkowana w roku 1933/34 była prowadzona w roku następnym, a jej rezultatem było wybudowanie względnie poprawienie szeregu schronisk narciarskich należących do Towarzystw związkowych.

Konferencja przedsezonowa

Celem przygotowania sezonu zimowego Zarząd Główny zorganizował, podobnie jak to było jego zwyczajem w latach ubiegłych, doroczną konferencję programową. Konferencje te, mające na celu ustalenie szczegółowego programu każdego sezonu, są ważnym czynnikiem koordynującym prace około przygotowania sezonów zimowych. Podobnie jak w latach ubiegłych, przedzimowa konferencja sezonu 1933/4 dała pożądane rezultaty ustalając program i precyzując postulaty.

Punktem kulminacyjnym sezonu narciarskiego miały być XV. Mistrzostwa Polski w Zakopanem. Obecność Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jubileuszowy charakter zawodów, oraz liczny udział zawodników zagranicznych i krajowych wymagały, aby Mistrzostwom tym nadać wybitnie reprezentacyjne piętno. **Święto Zimy**

Dzięki poparciu Ministerstwa Komunikacji, Zarząd Główny zorganizował w okresie Mistrzostw Polski specjalną imprezę pod nazwą „Święto Zimy", którego całokształt przeprowadził wspólnie z Towarzystwem Krzewienia Narciarstwa. Wysoki poziom sportowy Mistrzostw Polski, oraz atrakcyjny charakter „Święta Zimy" dały zadawalający wynik finansowy. Duży wkład materjalny pozwolił nadać Mistrzostwom Polski charakter wielkiej i poważnej imprezy sportowej, jakiej od czasu zawodów FIS w Polsce nie było. Dochód z całej imprezy pozwolił utrzymać budżet Związku w równowadze, mimo nieproporcjonalnie zwiększonych na cel Święta Zimy wydatków. W ramach Mistrzostw Polski zorganizował Zarząd Główny, w zakresie gospodarczym — stosownie do zawartych przez Polski Związek Narciarski umów — trójmecz słowiański z udziałem drużyn Czechosłowacji, Jugosławji i Polski.

Rozszerzona działalność Komisji Wydawniczej P. Z. N.

Działalność Komisji Wydawniczej została w roku sprawozdawczym rozszerzona i wymagała silnego poparcia ze strony Zarządu Głównego.

„Kalendarz narciarski" w nakładzie 10 tysięcy egzemplarzy zawierał w tym roku treść znacznie bogatszą, i jako wydawnictwo przedewszystkiem informacyjne, przystosowany został do aktualnych zagadnień narciarstwa. Należyte funkcjonowanie wielu instytucyj Polskiego Związku Narciarskiego jest wyłącznie zależne od informacyj zawartych w „Kalendarzu".

W realizacji uchwał Walnego Zjazdu Delegatów, Zarząd Główny przystąpił do stworzenia podstaw materjalnych dla wydania perjodycznego pisma p. t. „Zima" jako organu Polskiego Związku Narciarskiego. Pismo to redagowane przez Komisję Wydawniczą doręczane było każdemu zrzeszonemu narciarzowi pod domowym adresem. Pierwotnego zamiaru wydania 4 numerów, Zarząd Główny spełnić nie mógł; ukazały się tylko 3 numery, czwarty bowiem przewidziany na grudzień 1934 r. był już wobec nowych pertraktacyj w sprawie uruchomienia „Turysty w Polsce" — nieaktualny.

Ponadto Zarząd Główny PZN. sfinansował wydawnictwo, „Narciarska Zaprawa Biegowa i Skokowa" por. Kasprzyka i Bronisława Czecha, oraz zapoczątkował wydawnictwo „Przewodnik Narciar-

ski“ którego pierwsza część, prof. Klemensiewicza wyszła z druku w roku 1934 obejmując opis terenów narciarskich w Bieszczadach.

Skasowanie indywidualnych zniżek kolejowych, przysługujących narciarzom zrzeszonym w P. Z. N.

Na działalności Zarządu Głównego w sezonie 1933/4 r. zaciążył w sposób wybitny fakt zniesienia dotychczasowych przywilejów, z jakich członkowie PZN. korzystali przy przejazdach kolejowych. Zarząd Główny kilkakrotnie dał wyraz w obszernych memorjałach, przedstawionych Ministerstwu Komunikacji swoim przewidywaniom, w jakim stopniu zniesienie indywidualnych ulg kolejowych wpłynie ujemnie na rozwój turystyki narciarskiej, oraz zwrócił uwagę na pochodne następstwa natury gospodarczej tego zarządzenia. Wyeliminowanie z zespołu środków rozwojowych turystyki tego istotnego w dzisiejszym stanie rzeczy momentu psychologicznego, jakim jest indywidualna zniżka kolejowa, musiało wywrzeć na rozwój turystyki zimowej decydujący wpływ ujemny.

Pozatem zniesienie przywilejów kolejowych dla członków zrzeszonych w PZN, wywarło ujemny wpływ na akcję zrzeszenia, oraz na stan finansów Związku. Jeżeli mimo to Zarząd Główny potrafił zrównoważyć bilans finansowy za rok 1933/34 to jest to tylko wynikiem, iż Zarząd Główny zdołał stworzyć nowe źródła dochodu własną zapobiegliwością.

II. SEZON 1934/5

Kontynuowanie prac z poprzedniego sezonu

Zagadnienia wymagające urzeczywistnienia przez władze Polskiego Związku Narciarskiego są tego rodzaju, iż obejść się nie mogą bez systematycznego i konsekwentnego realizowania ich przez dłuższy okres czasu. Dlatego też prace Zarządu Głównego w okresie sezonu 1934/35, poza normalnym tokiem czynności, polegały na dalszej rozbudowie wielu akcyj zapoczątkowanych w roku poprzednim. Jakkolwiek szereg tych zagadnień został znacznie posunięty naprzód, a niektóre z nich zdołał Zarząd Główny całkowicie zrealizować, to jednak wielu z nich nie należy uważać za akcję zakończoną. Wymagać one będą także i w przyszłości dalszej pracy nad ich rozwojem i ugruntowaniem.

Nowe wytyczne dla akcji wyszkoleniowej

Do tych zagadnień szczególnie ważnych należała w pierwszym rzędzie podobnie jak to miało miejsce w roku ubiegłym, praca Zarządu Głównego około poparcia akcji K. S. PZN. w kierunku wyszkolenia narciarskiego. W konsekwentnie prowadzonej akcji określił Zarząd Główny środki materjalne służące do uruchomienia w sezonie 1934/35 „Centrum Wyszkolenia Polskiego Związku Narciar-

skiego" w Zakopanem. Mimo pewnych trudności natury personalnej, prace związane z przygotowaniem drużyny olimpijskiej zostały w całości przeprowadzone. Ponadto Komisja Sportowa PZN. przystąpiła w końcu roku 1934 do zorganizowania nowych ram dla wyszkoleniowej akcji. Sprawy wyszkoleniowe zostały poddane pod bezpośrednią kompetencję Kapitana Sportowego PZN, który w ścisłej współpracy z Komisją Sportową PZN opracował nowe zasady organizacyjne, obejmujące całokształt norm dla akcji wyszkoleniowej. Zasady te Zarząd Główny wydał drukiem i stanowią one odtąd nowe podstawy organizacyjne dla urzeczywistnienia tego ważnego zadania.

Akcja inwestycyjna dla potrzeb turystyki

Wielki nacisk położył Zarząd Główny w roku 1934/35 na akcję inwestycyjną w górach. Opracowany przez Komisję Turystyczną PZN. plan inwestycyjny w zakresie schronisk przedłożony został przez Zarząd Główny na konferencji turystycznej w Jaremczu, zwołanej przez Ministerstwo Komunikacji. Na konferencji tej plan ten został uzgodniony z całokształtem inwestycyj na okres bieżący. W wyniku tej akcji przystąpił Zarząd Główny do realizowania zasadniczego programu subwencjonując z udzielonych przez Ministerstwo Komunikacji zasiłków przedewszystkiem budowę schroniska P.T.N. pod Pikujem, które też w styczniu 1935 r. zostało częściowo otwarte. Następnie subwencjonował Zarząd Główny budowę schronisk K.T.N. na Mariszewskiej, S.N.A.Z.S. W-wa pod Pop Iwanem, oraz zasilił wstępne prace przygotowawcze, związane z zamierzoną budową schroniska na Hali Kondratowej przez T.T.N.

Zarząd Główny przyjął jako zasadę akceptowaną przez Kluby, które subwencje otrzymały, że udzielone tytułem subwencyj kwoty, będą na rzecz Polskiego Związku Narciarskiego hipotecznie zabezpieczone na budynkach powstałych schronisk tytułem pożyczek.

Zabiegi o uruchomienie „Turysty w Polsce"

Wobec przewidywanego dalszego zmniejszania się ilości członków zrzeszonych w PZN, a w następstwie zmniejszania się związkowych środków finansowych, Zarząd Główny stanął przed trudnym problemem kontynuowania rozpoczętej w roku 1933 akcji wydawania własnego organu, jakim była „Zima". Licząc się z możliwościami finansowemi, Zarząd Główny postanowił zwiększyć treść informacyjną „Kalendarza Narciarskiego" zgodnie z rozwojem ogólnych potrzeb, a natomiast zaprzestać chwilowo wydania własnego pisma.

W trudnej sytuacji, w jakiej się znalazł z tego powodu Polski Związek Narciarski, przyszła pomoc ze strony Ministerstwa Komunikacji. Ministerstwo Komunikacji bowiem, na łączny wniosek ze

strony towarzystw czynnej turystyki, występujących z propozycją wydania wspólnego pisma dla członków zrzeszonych w tych towarzystwach, obiecało materjalne poparcie dla urzeczywistnienia tego zamiaru. Zarząd Główny PZN. zdając sobie sprawę z ważności stałego pisma, brał żywy udział w pracach nad zorganizowaniem komitetu administracyjnego i redakcyjnego. Redakcja pisma, które zaczęło wychodzić p. t. „Turysta w Polsce" została powierzona przez Towarzystwa p. Stanisławowi Faecherowi. Do współpracy około wydania pisma przystąpiły: Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Polski Związek Kajakowy oraz Polski Związek Narciarski jako współwydawcy.

W sezonie 1934/35 zostało wydanych do czasu Walnego Zjazdu Delegatów 5 numerów „Turysty w Polsce", które bezpłatnie otrzymują wszyscy członkowie Polskiego Związku Narciarskiego. Udział finansowy Polskiego Związku Narciarskiego wyraża się w kosztach administracyjnych, redakcyjnych i portoryjnych.

Przedsezonowa konferencja na okres 1934/35 r.

Przygotowanie sezonu zimowego 1934/5 zostało dokonane na konferencji porozumiewawczej Polskich Związków sportów zimowych oraz przedstawicieli władz, zwołanej i zorganizowanej przez Zarząd Główny w jesieni 1934 roku. Na konferencji tej omówione zostały w referatach przygotowanych przez Zarząd Główny wszystkie elementy związane z potrzebami nadchodzącego sezonu zimowego, oraz wyłonione zostały postulaty komunikacyjne dla ruchu zimowego.

Mistrzostwa Polski i „Święto Zimy"

Program sportowy ustalony na tej konferencji został przeważnie wykonany, przyczem konkurencje Mistrzostw Polski zostały podzielone na dwie miejscowości: Zakopane i Krynica. W Zakopanem odbyły się XVI-te Mistrzostwa Polski w konkurencji klasycznej i konkurencji alpejskiej, przy udziale silnej drużyny szwedzkiej, oraz drużyny norweskiej. W Krynicy zaś odbył się 50 km bieg o Mistrzostwo Polski. W tym samym czasie odbywały się w Krynicy międzynarodowe zawody saneczkarskie o Mistrzostwo Europy, zorganizowane wzorowo przez Komisję Saneczkarską Polskiego Związku Narciarskiego.

W związku z powyższemi imprezami zorganizował Zarząd Główny PZN. „Święto Zimy" w obu tych miejscowościach. Jakkolwiek warunki, pod któremi Ministerstwo Komunikacji zgodziło się na przydział zniżek kolejowych dla uczestników tej imprezy, były o wiele niekorzystniejsze w porównaniu z rokiem poprzednim — a w następstwie tego i efekt finansowy nie dorównał zeszłorocznemu

— to jednak efekt propagandowy „Święta Zimy“ został w całej pełni osiągnięty.

Nadmierny wzrost ilości wypadków narciarskich, jako następstwo silnego rozwoju turystyki narciarskiej, niskiego stosunkowo naogół poziomu techniki jazdy na nartach oraz niezrzeszania się szerokiego ogółu, skłonił Zarząd Główny do wszczęcia odpowiedniej akcji, mającej na celu zapobieżenie na przyszłość temu niekorzystnemu stanowi rzeczy. Na odbytej z inicjatywy Zarządu Głównego konferencji w Państwowym Urzędzie WF. i PW. ustalone zostały zasady działalności na przyszłość.

Troska o warunki bezpieczeństwa w narciarstwie

Kończąc swe prace po dwuletniej kadencji, Zarząd Główny poświęcił wiele uwagi sprawom związanym z reorganizacją Polskiego Związku Narciarskiego. Rozwój narciarstwa i wyłaniające się nowe problemy stworzyły potrzebę dalszego dostosowania organizacji Polskiego Związku Narciarskiego do nowych zadań. Prace statutowe wymagały wiele uwagi i wielkiej staranności.

Przygotowanie nowych norm statutowych

Najważniejszą w tym kierunku pracą Zarządu Głównego to przedstawiony Radzie Narciarskiej oraz Walnemu Zjazdowi Delegatów projekt zmian statutu PZN. Projekt ten opracowany przez wyłonioną z Zarządu Głównego specjalną komisję, poddany następnie rozważaniom Zarządu Głównego, Rady Narciarskiej, oraz zaproszonych przez Zarząd Główny przedstawicieli terenu, winien dać na przyszłość racjonalne podstawy dla przyszłych prac Polskiego Związku Narciarskiego.

Jak z powyższego sprawozdania Zarządu Głównego za okres dwulecia widać — główny ciężar prac wykonawczych ponoszony był przez Komisje fachowe, powołane przez Radę Narciarską. Do Zarządu Głównego należało w takim układzie stosunków zachować rolę czynnika koordynującego oraz — co było najważniejsze — zapewnić środki materjalne nieodzowne dla wykonania zamiarów Komisyj. Przy zgodnej i harmonijnej współpracy wszystkich instytucyj wykonawczych PZN. — ustalony podział czynności Zarządu Głównego i Komisyj, stanowił w efekcie ostatecznym dobre warunki dla pracy około rozwoju narciarstwa w ramach PZN.

Współpraca Zarządu Głównego i Komisyj fachowych

Zarząd Główny jako emanacja Rady Narciarskiej spotykał się w ciągu swych prac z całkowitem poparciem Rady, co ułatwiło mu wykonanie zadań.

KOMISJA SPORTOWA

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI W DWULECIU 1933/4—1934/5

I. DZIAŁALNOŚĆ OGÓLNA

Bezśnieżne zimy

Ubiegły okres sprawozdawczy — poraz pierwszy dwuletni — za sezony 1933/34 i 1934/35, stał znowu pod znakiem bezśnieżnych zim. Były to zatem po raz trzeci i czwarty z rzędu sezony, w których spowodu braku śniegu nie dało się wykonać całkowitego programu sportowego. Fakt ten musi być na tem miejscu podkreślony, ponieważ łatwo się o nim zapomina, a przecież na pracach Komisji Sportowej, szczególnie się on odbija. Zima 1934 r. była bardzo krótka, a zima 1935 roku rozpoczęła się dopiero w połowie stycznia, to jest wtedy, kiedy normalnie sezon narciarski trwa już 6 tygodni. O takiej porze w innych latach odbył się już cały szereg i to nawet bardzo poważnych zawodów

Nic więc dziwnego, że w roku 1934 wykonano zamierzony program tylko w 80%, a w roku 1935 zaledwie w 70%. Przesuwanie i odwoływanie terminów wprowadziło zamęt, nie tylko w samej organizacji zawodów (powodując nieraz ujemne skutki), ale także wśród zawodników. Ci bowiem, nie mogąc przejść należytego treningu, nie osiągali właściwej formy, a to odbijało się potem niekorzystnie na wynikach w biegach, tak zwykłych jak i zjazdowych.

Wreszcie o ile zima roku 1935 zaczęła się bardzo późno, ale zato dłużej trwała, pozwalając jeszcze w czerwcu na urządzanie biegów zjazdowych w Tatrach Wysokich — to zima roku 1934 zakończyła się już w marcu. Wtedy też odbyły się ostatnie zawody, podczas gdy ruch turystyczny trwał zaledwie do kwietnia, przy bardzo skąpej szacie śnieżnej.

Przygotowanie sezonów

Krótkość zimy względnie słaba szata śnieżna, nie zmniejszyły jednak ilości pracy wykonanej przez Komisję Sportową, która — jak i wszystkie inne Komisje P. Z. N. — pracuje z pełnem natężeniem niemal cały rok. Przygotowanie sezonu sportowego rozpoczyna się już we wrześniu pracami nad zorganizowaniem dorocznych konferencyj porozumiewawczych Związków sportów zimowych, mających na celu uzgodnienie programu imprez zimowych, omówienie postulatów turystycznych, itp.

Na konferencji 8. października 1933 r. w Krakowie wygłoszony został szczegółowy referat o programie sportowym 1933/34 opraco-

wany przez Komisję Sportową, poczem wyłoniona komisja programowa ustaliła terminarz imprez, obejmujący 129 punktów, w tem około 100 narciarskich.

Na konferencji 21. października 1934 r. referat o programie sportowym wygłosił przewodniczący Komisji Sportowej, podkreślając znaczenie urządzanych imprez, a w szczególności ich jakość, która w znacznej mierze zależna jest od pomocy władz państwowych i lokalnych. W programie na sezon 1934/35 znalazło się już 160 imprez, w tem 130 narciarskich, które układano ze specjalnem uwzględnieniem zbliżającej się Olimpjady (wzrost imprez o 30%).

Nowe zasady ewidencji zawodników i sędziów P. Z. N.

Do prac wykonywanych przed rozpoczęciem sezonów należą także sprawy regulaminowe i wydawnicze. Przygotowany od 2 lat nowy, obszerny „regulamin sportowy P. Z. N.", został już w całości opracowany. Nie można było jednak oddać go do druku ze względu na prawdopodobieństwo zmian, które zajść mogą na Kongresie F. I. S. w czasie Olimpjady w 1936 r. Chodzi tu przedewszystkiem o nowe zasady amatorstwa, co do których interpretowania zarząd F. I. S. popadł w konflikt z Międzynarodowym Komitetem Olimpijskim.

Sprawa powyższa jest zagadnieniem wielkiej doniosłości, a jej uregulowanie przez najbliższy kongres F. I. S. wywrze niewątpliwie wielki wpływ na układ międzynarodowych stosunków w sporcie narciarskim. W najbliższej już przyszłości będą musiały władze związkowe przygotować stanowisko P. Z. N. w tej sprawie, a następnie oświadczyć się na kongresie F. I. S.

W częściowem więc tylko wprowadzeniu w życie nowego regulaminu, Komisja Sportowa przeprowadziła jesienią r. 1933 reorganizację zgłoszeń zawodników. Wydano nowe karty zgłoszeń (składające się z pięciu części), które pozwalają na ścisłą ewidencję zawodników tak przez Komisję Sportową, jak też Okręgi i Kluby. Kwestja ta uwzględniona została w nowym regulaminie związków okręgowych, który nałożył na Okręgi — szczególnie w dziedzinie sportowej — szereg nowych praw i obowiązków. Do nich należą: częściowe prowadzenie spraw dyscyplinarnych zawodników, stawianie wniosków w sprawie mianowania sędziów związkowych, oraz mianowanie w własnym zakresie sędziów okręgowych, tworzenie okręgowych komisyj egzaminacyjnych dla nauczycieli narciarstwa, oraz załatwianie wszelkich spraw zleconych przez Zarząd Główny lub jego upełnomocnione organa, a więc także i przez Komisję Sportową. Stan ilościowy zawodników i sędziów przedstawia się następująco:

ZESTAWIENIE

zgłoszonych i prowadzonych w ewidencji związkowej zawodniczek i zawodników w poszczególnych Okręgach Narciarskich

według stanu z końca sezonu 1934/35

Okręg	Zawodniczki	Zawodnicy	Razem
Okręg I. Warszawski	4	13	17
Okręg II. Wileński	14	55	69
Okręg III. Lwowski	6	144	150
Okręg IV. Podhalański	35	452	487
Okręg V. Krakowsko-Śląski	30	302	332
Okręg VI. Krynicki	—	26	26
Okręg VII. Grodzieński	—	—	—
Okręg VIII. Przemyski	6	84	90
Okręg IX. Pomorski	—	5	5
Okręg X. Wołyński	3	74	77
Razem	98	1155	1253

ZESTAWIENIE

sędziów P. Z. N. w poszczególnych Okręgach Narciarskich

według stanu z końca sezonu 1934/35

Okręgi	Sędziowie międzyn.	Sędziowie związkowi	Sędziowie okręgowi	Razem
K. S. P. Z. N.	5	—	—	5
Okręg I. Warszawski		13	38	51
Okręg II. Wileński		1	9	10
Okręg III. Lwowski		15	50	65
Okręg IV. Podhalański		27	46	73
Okręg V. Krakowsko-Śląski		45	129	174
Okręg VI. Krynicki		3	5	8
Okręg VII. Grodzieński		2	1	3
Okręg VIII. Przemyski		4	40	44
Okręg IX. Pomorski		—	7	7
Okręg X. Wołyński		—	8	8
Razem	5	110	333	448

Kwestje wyszkoleniowe, utworzenie C. W.

Doświadczenia sezonów pozwoliły na wydatne posunięcie naprzód sprawy nauczania przez obszerne opracowanie i wydanie drukiem nowych „Zasad akcji wyszkoleniowej P. Z. N.“, które są oficjalną instrukcją Komisji Sportowej. Zasady te opracowane jesienią 1934 r. zatwierdzono do użytku 10. stycznia 1935 r. i z tą chwilą straciły moc wszystkie uprzednie przepisy dotyczące spraw

narciarskiego szkolenia. W ten sposób Centrum Wyszkolenia uzyskało pełne podstawy organizacyjne.

Co do metody nauczania — zamierzała Komisja Sportowa zwołać konferencję ekspertów, celem jej omówienia i ustalenia. Ponieważ względy techniczne nie pozwoliły na odbycie tej konferencji, poleciła Komisja Sportowa kapitanowi związkowemu Stanisławowi Faecherowi opracowanie „Kursu jazdy na nartach", który wydany nakładem Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa, ukazał się w styczniu 1935 r. jako drugie wydanie tego podręcznika. „Kurs jazdy na nartach" jest metodą zaleconą oficjalnie przez Komisję Sportową P. Z. N. dla użytku związkowej akcji szkoleniowej.

Drugim podręcznikiem wydanym i zaleconym przez Komisję Sportową do akcji wyszkoleniowej jest „Narciarska zaprawa biegowa i skokowa" opracowana przez por. Artura Kasprzyka i Bronisława Czecha. Podręcznik ten ukazał się z początkiem 1934 r. i zawiera przepisy treningu dla zawodników, oraz wskazówki dla trenerów, komendantów patroli i instruktorów.

Zarządzenia porządkowe

Z innych spraw regulaminowych wprowadzono w roku 1933 w życie bezwzględny obowiązek zrzeszania się wszystkich instruktorów i sędziów P. Z. N. Stworzono także regulamin dla drużyn wyjeżdżających zagranicę, określono ich strój i przyznano specjalne odznaki. Nadto przyznano prawo noszenia specjalnych odznak zawodnikom pierwszej klasy.

W dziedzinie odznaki za sprawność P. Z. N. wprowadzono również pewne zmiany. Przed sezonem 1934/35 obniżono dla stowarzyszonych cenę odznaki z 3 zł. na 2 zł., co powinno wpłynąć dodatnio na ilość wykupywanych odznak. W myśl zaleceń Rady P. Z. N. wprowadzono przepis pozwalający cudzoziemcom na zdobywanie odznaki, z tem jednak zastrzeżeniem, że muszą być w swych związkach zrzeszeni. W sezonie 1934/35 przedłużono możność wykupywania odznak z ważnością do punktacji o nagrodę przechodnią Pana Prezydenta Rzeczypospolitej do dnia 1-go grudnia 1935 r. W związku z niezatwierdzeniem spowodu błędów organizacyjnych całego szeregu zawodów o odznakę za sprawność, zamierza Komisja Sportowa przed najbliższym sezonem wprowadzić przepisy nakładające surowe kary na niestarannych i niesumiennych organizatorów, a z drugiej strony przewiduje się utworzenie jaknajwiększej ilości tras stałych, znaczonych przed spadnięciem śniegu. Główną bowiem przyczyną odmowy weryfikowania prób przez Komisję Sportową jest niedokładne mierzenie trasy. Sprawa ta

wywołuje słuszne rozgoryczenie wśród uczestników zawodów, którzy nic nie zawiniwszy, najwięcej cierpią.

Biegi pań

W dziedzinie narciarstwa kobiecego ustalono ostateczny typ biegów, w których kobiety mogą startować. Jest to bieg zjazdowy i slalom i wynikająca z obu tych konkurencyj kombinacja alpejska. Zasada ta przyjęta już prawie w całej Europie, wprowadzona u nas została w czasie mistrzostw Polski w roku 1935. Wtedy też poraz pierwszy startowały zawodniczki o tytuł Mistrzyni Polski w biegu złożonym alpejskim. Regulamin tych biegów nie różni się niczem od regulaminu obowiązującego dla mężczyzn. Różnica polega jedynie na krótszej względnie łatwiejszej trasie.

Sprawy biegów zjazdowych i skoczni

Pewien postęp zaznaczył się także w dziedzinie biegów zjazdowych. Wprowadzenie tytułów mistrzowskich w kombinacji alpejskiej, sprowadzanie trenerów zjazdowych zagranicznych, starty zagraniczne a szczególnie udział w zawodach zjazdowych w Wengen i Mürren w Szwajcarji w roku 1935, pobudziły znacznie zainteresowanie tą wciąż zaniedbywaną dyscypliną. Nietylko w Tatrach, gdzie rozwija ożywioną działalność pierwszy w Polsce „Narciarski Klub Zjazdowy" ale także na Śląsku i w Karpatach wschodnich zorganizowano cały szereg biegów zjazdowych i slalomów, które gromadzą na starcie coraz liczniejszych zawodników. W związku z tem podnosi się zwolna także i technika zjazdowa i jakość sprzętu, jakkolwiek daleko jeszcze do wzorów alpejskich. Tragiczny wypadek znakomitego sportowca śp. Tokarza jest groźnem memento, że biegi zjazdowe wymagają szczególnej staranności i opanowania.

Referat skoczni przy Komisji Sportowej opracował podręcznik budowy znormalizowanych skoczni, który ukaże się przed najbliższym sezonem, nakładem Państwowego Urzędu WF i PW. Podręcznik ten winien walnie przyczynić się do spopularyzowania skoków narciarskich w okolicach odległych od dotychczasowych ośrodków sportu narciarskiego. Komisja Sportowa zatwierdziła cały szereg nowych skoczni, z których największa w Worochcie pozwalająca na skoki 60 m. została licencjonowana do konkursów międzynarodowych. Skocznia ta została oddana do użytku w sezonie 1933/34 i posiada wielkie znaczenie dla ożywienia ruchu sportowego i turystycznego na Huculszczyźnie. Z innych ważniejszych skoczni wypada zanotować powstanie skoczni w Brzuchowicach pod Lwowem, co powinno mieć duże znaczenie dla rozwoju skoków w Lwowskim Okręgu.

Komisja Sportowa stworzyła w roku 1934 komitet rozbudowy

skoczni na Krokwi i budowy toru slalomowego w Zakopanem. Komitet przygotował plany powiększenia i zbudowania skoczni z wykończeniem amfiteatralnem. Obecnie rozważane są możliwości sfinansowania tej budowy, która uczyniłaby z Krokwi jedną z największych skoczni w Europie.

II. GŁÓWNE MISTRZOSTWA POLSKI W SEZONACH 1933/4 i 1934/5

W myśl tendencji, aby mistrzostwa Polski urządzać w kilku miejscowościach i kilku terminach (ponieważ są one najlepszym środkiem propagandowym sportu narciarskiego) zorganizowano je w roku 1934 w dwu terminach w Zakopanem i w Wiśle, zaś w r. 1935 w trzech terminach w Zakopanem i w Krynicy. W sezonie 1934/35 spowodu braku śniegu musiano przesunąć termin biegu rozstawnego w Zakopanem z 31 grudnia 1934 na 12 stycznia 1935, zaś biegu 50 km. w Krynicy z 19 stycznia na 7 lutego 1935.

Weryfikacja mistrzostw 1934 r.

Mistrzostwa Polski w roku 1934, z okazji XV-lecia Związku zorganizowane były na wielką skalę z udziałem 8 narodowości, a mianowicie: Czechosłowacji, Finlandji, Jugosławji, Łotwy, Niemiec, Norwegji, Węgier i Polski. Zawody zgromadziły na starcie silną drużynę polskich zawodników, którzy wykazali przewagę w kombinacji klasycznej i wielki postęp w skokach natomiast niedostateczną formę w biegach i małe doświadczenie w zjazdach i slalomie. Mistrzostwo Polski w kombinacji klasycznej zdobył poraz drugi Bronisław Czech (P. Z. N.); w kombinacji alpejskiej Franz Kraus, Niemiec z Czechosłowacji (H. D. W.); w biegu 50 km. Ciril Musil (Czechosłowacja C. S. L.); w biegu rozstawnym poraz drugi drużyna Sekcji Narciarskiej Towarzystwa Sportowego „Wisła“ w Zakopanem. Szczegółowe wyniki mistrzostw były następujące:

Bieg 18 km:

1) Musil Ciril (Czechosłowacja — C. S. L.)	czas	1.36.24
2) Simunek Frantisek (Czechosłowacja — C. S. L.)	„	1.36.44
3) Kucera Jan (Czechosłowacja — C. S. L.)	„	1.38.20
4) Lappalainen Tauno (Finlandja)	„	1.38.41
5) Orlewicz Marjan (SN TS „Wisła“ — Zakopane)	„	1.39.48
6) Skupień Stanisław (SN PTT — Zakopane)	„	1.39.47
7) Smolej Franz (Jugosławja)	„	1.39.56
8) Czech Bronisław (SN PTT — Zakopane)	„	1.40.05

9) Kadavy Bohumil (Czechosłowacja — C.S.L.) czas 1.41.48
10) Jansa Josko (Jugosławja) „ 1.41.54
Startowało 112 — Ukończyło bieg 91

Skok otwarty

1) Nils Eie (Norwegja)	nota	214.22	m	70, 71
2) Czech Bronisław (SN PTT — Zakopane)	„	208.4	„	62, 66
3) Lukes Jaroslav (Czechosłowacja — C.S.L.)	„	194.5	„	60, 58.5
4) Bursa Józef (ON „Sokół" — Zakopane)	„	185.5	„	54, 58
5) Legierski Jan (Śl. Klub Narc.—Katowice)	„	184.3	„	63, 60

Startowało 55 — Sklasyfikowano 52

Bieg złożony

1) Czech Bronisław, Mistrz Polski (SN PTT — Zakopane) nota 440.9
2) Simunek Frantisek (Czechosłowacja — C.S.L.) „ 432.8
3) Marusarz Andrzej (SN PTT — Zakopane) „ 425.0
4) Łuszczek Izydor (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 421.7
5) Orlewicz Marjan (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 411.5
Startowało 42 — Sklasyfikowano 42

Bieg 50 km

1) Musil Ciril (Czechosłowacja — C.S.L.) czas 3.34.25
2) Novak Vladimir (Czechosłowacja — C.S.L.) „ 3.42.59
3) Karpiel Stanisław (SN Strzelec — Zakopane) „ 3.43.23
4) Motyka Zdzisław (ON „Sokół" — Zakopane) „ 3.46.10
5) Koldovsky Frantisek (Czechosłowacja) „ 3.51.36
6) Lappalainen Tauno (Finlandja) „ 3.55.45
Startowało 25 — Ukończyło bieg 17

Bieg zjazdowy

1) Kraus Franz (Czechosłowacja — H.D.W.) czas 2.57
2) Weinschenk Fedor (Wintersportclub — Bielsko) „ 3.16
3) Zajonc Karol (SN PTT — Zakopane) „ 3.19
4) Lauer Franz (HDW — Czechosłowacja) „ 3.23
5) Jabłoński Michał (SN PTT — Zakopane) „ 3.23
Startowało 108 — Ukończyło bieg 62

Slalom

1) Haim Hubert (Jugosławja) czas 2.46.2
2) Braeth Josef (HDW — Czechosłowacja) „ 2.53.7
3) Jabłoński Michał (SN PTT — Zakopane) „ 2.56.7
4) Lorek Eugenjusz (SN PTT — Zakopane) „ 2.56.9
5) Schindler Jan (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 2.59.9
Startowało 40 — Ukończyło bieg 33

Kombinacja alpejska

1) Kraus Franz, Mistrz Polski (Czechosłowacja — HDW) nota 91.26
2) Jabłoński Michał (SN PTT — Zakopane) „ 90.64

3) Weinschenk Fedor (Wintersportclub — Bielsko) nota 89.54
4) Haim Hubert (Jugosławja) „ 89.15
5) Lauer Franz (HDW — Czechosłowacja) „ 88.89

Startowało 33 — Sklasyfikowano 33

Bieg zjazdowy pań

1) Staszel-Polankowa Bronisława (ON „Sokół" — Zakopane) czas 2.01
2) Stopkówna Zofja (SN PTT — Zakopane) „ 2.46
3) Marusarzówna Helena (SN PTT — Zakopane) „ 3.11
4) Chotarska Anna (SN Strzelec — Zakopane) „ 4.59
5) Merlińska Marja (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 5.59

Startowało 15 — Ukończyło bieg 12

Bieg rozstawny 5×10 31. XII. 1933 w Wiśle

1) Drużyna SN TS „Wisła" Zakopane w składzie: Michalski, Nowacki, Sitarz, Orlewicz, Górski czas 4.51.14
2) Drużyna Śląskiego Klubu Narciarskiego w składzie: Fiedor, Haratyk, Legierski, Matuszny, Krzok czas 4.52.10
3) Drużyna ON „Sokoła" Zakopane w składzie: Wowkonowicz, Mrowca, Motyka J., Stopka, Motyka Z. czas 4.57.16
4) Drużyna SN Strzelca, Zakopane w składzie: Pradziad, Dawidek, Kysiak, Mieszczak, Karpiel czas 5.05.05
5) Drużyna SN PTT Biała w składzie: Ropa, Sabath, Kłyś, Sroka, Jurzak czas 5.21.08

Zgłoszono drużyn 12 — Startowało 11 — Ukończyło bieg 8

W ramach Mistrzostw Polski odbył się Mecz Narodów Słowiańskich z udziałem Czechosłowacji, Jugosławji i Polski. Zwycięstwo drużynowe w meczu odniosła Czechosłowacja z notą 1323.755, drugie miejsce zajęła Polska z notą 1318.375, trzecie miejsce Jugosławja z notą 1108.185.

Weryfikacja mistrzostw 1935 r.

Mistrzostwa w roku 1935, stanowiły główną atrakcję zorganizowanego poraz drugi przez P. Z. N. „Święta Zimy" w Zakopanem i Krynicy. Dzięki temu i na skutek sprawnej organizacji, ściągnięto do obu powyższych miejscowości tysiące widzów z całej Polski. Zawody spełniły zatem znakomicie swą rolę propagandową; wiele osób z pośród publiczności poraz pierwszy widziało biegi i skoki narciarskie.

Strona sportowa zawodów dzięki niezwykle silnej konkurencji szwedzkiej w biegach i norweskiej w skokach, stała wyjątkowo wysoko i śmiało można powiedzieć, że na starcie zjawili się biegacze doskonałej klasy (Matsbo, Viklund, Englund, Larsson) i najlepsi skoczkowie świata (Reidar Andersen, Gundersen). Dla zawodników polskich, którzy zjawili się z najodleglejszych stron Polski (Wilno,

Krzemieniec, Stanisławów, Gdańsk, Lwów, Śląsk) zawody te były znakomitą lekcją poglądową narciarstwa i stały się dla nich bodźcem do dalszej, rzetelnej pracy sportowej.

Zasadę biegu rozstawnego zmieniono w tym roku z 5×10 km na 4×10 km, dostosowując ją do międzynarodowego regulaminu zawodów.

Szczegółowe wyniki mistrzostw 1935 r. były następujące:

Bieg 18 km

1) Matsbo Martin (Szwecja)	czas	1.15.15
2) Viklund Elis (Szwecja)	„	1.15.53
3) Moritz Halvar (Szwecja)	„	1.19.26
4) Larson Erik (Szwecja)	„	1.19.37
5) Englund Nils (Szwecja)	„	1.26.23
6) Górski Michał (SN TS „Wisła" — Zakopane)	„	1.27.53
7) Karpiel Stanisław (SN Zw. Strzel. — Zakopane)	„	1.28.49
8) Marusarz Stanisław (SN PTT — Zakopane)	„	1.28.58
9) Berych Władysław (SN PTT — Zakopane)	„	1.29.23
10) Motyka Zdzisław (ON „Sokół" — Zakopane)	„	1.30.20

Startowało 97 — Ukończyło bieg 79

Skok otwarty

1) Andersen Reidar (Norwegja)	nota	228.2	m	69	76
2) Marusarz St. (SN PTT — Zakopane)	„	218.8	„	71	71
3) Gundersen Therstein (Norwegja)	„	215.9	„	64	71.5
4) Marusarz A. (SN PTT — Zakopane)	„	203.9	„	60	65
5) Carlqvist Bengt (Szwecja)	„	196.2	„	57.5	59

Startowało 48 — Sklasyfikowano 37

Bieg złożony o Mistrzostwo Polski

1) Marusarz St. (SN PTT — Zakopane)	nota	463
2) Górski M. (SN TS „Wisła" — Zakopane)	„	427.9
3) Łuszczek I. (SN TS „Wisła" Zykopane)	„	425.68
4) Marusarz A. (SN PTT — Zakopane)	„	424.47
5) Carlqvist Bengt (Szwecja)	„	407.5

Startowało 29 — Sklasyfikowano 29

Bieg 50 km — Krynica 7. II. 1935

1) Czech Władysław (ON „Sokół" — Zakopane)	czas	4.44.47
2) Motyka Zdzisław (ON „Sokół" — Zakopane)	„	4.47.55
3) Motyka Juljan (ON „Sokół" — Zakopane)	„	4.54.52
4) Gabryś Ludwik (SN TS „Wisła" — Zakopane)	„	4.56.53
5) Mamcarz Piotr (SN TS „Wisła" — Zakopane)	„	5.05.00

Startowało 17 — Ukończyło bieg 13

Bieg zjazdowy

1) Andersen Reidar (Norwegja)	czas	2.13
2) Weinschenk Fedor (Wintersportclub — Bielsko)	„	2.22

3) Rajski Adam (SN TS „Wisła" — Zakopane) czas 2.25.5
4) Lipowski Jan (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 2.28
5) Zajonc Karol (SN PTT — Zakopane) „ 2.29.5

Startowało 60 — Ukończyło bieg 55

Slalom

1) Andersen Reidar (Norwegja) czas 2.53.$^{3}/_{5}$
2) Jabłoński Michał (SN PTT — Zakopane) „ 2.55.$^{3}/_{5}$
3) Weinschenk Fedor (Wintersportclub — Bielsko) „ 2.57.$^{2}/_{5}$
4) Lipowski Jan (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 2.59.$^{3}/_{5}$
5) Gąsienica-Męsacz St. (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 3.02.$^{3}/_{5}$

Startowało 27 — Ukończyło bieg 22

Kombinacja alpejska

1) Andersen Reidar (Norwegja) nota 100,00
2) Weinschenk Fedor (Wintersportclub — Bielsko) „ 98.305
3) Lipowski Jan (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 93.285
4) Jabłoński Michał (SN PTT — Zakopane) „ 92.205
5) Zajonc Karol (SN PTT — Zakopane) „ 91.91

Startowało 22 — Sklasyfikowano 22

Bieg zjazdowy pań

1) Staszel-Polankowa Bronisława (ON „Sokół", Zakopane) czas 2.30
2) Stopkówna Zofja (SN PTT — Zakopane) „ 2.43.5
3) Marusarzówna Helena (SN PTT — Zakopane) „ 2.56.5
4) Bednarzówna Karolina (SN PTT — Zakopane) „ 3.21
5) Gajduszek Greta (Wintersportclub — Bielsko) „ 4.25.5

Startowało 9 — Ukończyło bieg 9

Slalom Pań

1) Bednarzówna Karolina (SN PTT — Zakopane) czas 1.59.$^{1}/_{5}$
2) Stopkówna Zofja (SN PTT — Zakopane) „ 2.02
3) Marusarzówna Helena (SN PTT — Zakopane) „ 2.02.$^{2}/_{5}$
4) Merlińska Marja, (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 2.44.$^{1}/_{5}$
5) Pierzchalanka Jadwiga (SN PTT — Zakopane) „ 3.01.$^{3}/_{5}$

Startowało 9 — Ukończyło bieg 7

Kombinacja alpejska pań

1) Stopkówna Zofja (SN PTT — Zakopane) nota 94.80
2) Marusarzówna Helena (SN PTT — Zakopane) „ 91.205
3) Bednarzówna Karolina (SN PTT — Zakopane) „ 87.315
4) Merlińska Marja (SN TS „Wisła" — Zakopane) „ 63.875
5) Musialikówna Zofja (Rybnicki Klub Narciarski) „ 59.31

Startowało 7 — Sklasyfikowano 7

Bieg rozstawny 4×10 km — Zakopane 12. I. 1935.

1) Drużyna SN TS „Wisła", Zakopane w składzie: Wowkonowicz, Michalski, Orlewicz, Górski czas 3.14.02
2) Drużyna SN PTT Zakopane w składzie: Berych Wł., Marusarz A., Skupień St., Marusarz Jan czas 3.16.49

3) Drużyna SN Strzelec Zakopane w składzie: Szpunar, Gołębiowski, Karpiel St., Słowiński czas 3.22.38
4) Drużyna SN TS „Wisła", Zakopane w składzie: Nowacki, Sitarz, Bochenek, Gabryś czas 3.23.06
5) Drużyna ON Sokoła, Zakopane w składzie: Mrowca, Motyka J., Wawrytko, Motyka Z. czas 3.27.48

Zgłoszono drużyn 21 — Startowało 14 — Ukończyło bieg 12

III. CENTRUM WYSZKOLENIA P. Z. N. W SEZONACH 1933/4 i 1934/5

Początki Centrum Wyszkolenia w sezonie 1933/34

Drukowane sprawozdanie P. Z. N. z r. 1932/33 na stronie 64 zapowiada utworzenie ośrodka mającego na celu kierowanie całą akcją szkolenia i przygotowania reprezentacji sportowej. Ośrodek taki, a raczej instytucja pod nazwą Centrum Wyszkolenia P. Z. N. zostało powołane do życia uchwałą Rady P. Z. N. z 28. maja 1933 r. Dnia 3. X. 1933 r. Komisja Sportowa uchwaliła regulamin Centrum Wyszkolenia, mianując zarazem jego kierownikiem Dr. H. Szatkowskiego.

Najważniejsze punkty regulaminu brzmiały: „Celem Centrum Wyszkolenia jest przygotowanie polskiej reprezentacji narciarskiej na Igrzyska Olimpijskie, oraz podniesienie poziomu jazdy na nartach wśród członków P. Z. N. i niezrzeszonych, przez szkolenie instruktorów, oraz wzorowe uczenie w ramach Centrum Wyszkolenia". „Centrum Wyszkolenia dzieli się na trzy grupy: grupa I „olimpijska" obejmuje prace nad przygotowaniem reprezentacji sportowej, grupa II „instruktorska" obejmuje szkolenie trenerów, instruktorów i ich pomocników, grupa III „szkolna", obejmuje szkolenie nowicjuszy".

Centrum Wyszkolenia z siedzibą narazie w Zakopanem miało być wzorową komórką, promieniującą na całą Polskę. Po starannem przygotowaniu organizacyjnem, rozpoczęło Centrum Wyszkolenia swe prace w połowie października 1933 r. Uruchomiono grupę zawodniczą, podzieloną na zespół olimpijski, zawodniczy, juniorów i pań; wydzielono osobną grupę instruktorską i trenerską. Suchą zaprawę prowadził por. A. Kasprzyk, trening na śniegu Bronisław Czech, trener norweski Per Johnson i fiński Tauno Lappalainen. Grupa olimpijska obejmująca 15 osób przeszła 6-tygodniową suchą zaprawę, korzystała z masażu, dożywiania, sprzętu, ekwipunku itp. Przy Centrum Wyszkolenia uruchomiono poradnię lekarską, prowadzoną przez Dr. Einchorna. Z prac grupy olimpijskiej korzystała

również grupa zawodników młodszych. Osobno pracował zespół juniorów — 30 chłopców — pod kierownictwem instruktora Eugenjusza Lorka. Trzy razy na tydzień gimnastykę i treningi dla pań prowadziła instruktorka Zofja Stopkówna. W ciągu listopada odbył się kurs dla pomocników trenerskich w zakresie suchej zaprawy, w którym wzięło udział 50 frekwentantów z wszystkich stron Polski. Frekwentanci korzystali z wydatnej pomocy materjalnej P. Z. N.

Z dniem 11. grudnia 1933 r. uruchomiono szkołę jazdy na nartach prowadzoną pod kierunkiem Centrum Wyszkolenia przez instruktorów R. Bujaka, Andrzeja Wawrytkę i inż. St. Służewskiego. Przy szkole odbywały się stale kursy dla początkujących i zaawansowanych narciarzy. Ponadto szkoła urządzała wspólne wycieczki o Odznakę Górską P. Z. N. Ilość osób korzystających ze szkoły doszła do 500.

Centrum Wyszkolenia posiadało salę ćwiczebną w Sokole, własny lokal w willi „Wersal", oraz biuro informacyjne w Orbisie. Sprzęt gimnastyczny pożyczono od władz wojskowych, względnie zakupiono.

Centrum Wyszkolenia uruchomiło drugą szkołę jazdy na Śląsku pod kierownictwem por. Kasprzyka w Zwardoniu. Jeden oddział tej szkoły prowadził w Szczyrku L. Gajduschek, drugi w Wiśle Al. Rozmus. Przy szkole tej prowadzono kursa instruktorskie, oraz kursa doskonalące dla zawodników śląskich. W tym ostatnim celu urządzono w okresie Świąt Bożego Narodzenia w Wiśle drugą część kursu pomocników trenerskich. Centrum Wyszkolenia delegowało również i subwencjonowało instruktorów na prowadzenie kursów w Wilnie, Bukowinie, Jaszczurówce, oraz kursu zjazdowego na Zaroślaku w Karpatach Wschodnich.

Podkreślić należy, że uruchomienie Centrum Wyszkolenia było próbą tak ze względów finansowych, jak i personalnych bardzo trudną i kosztowną. Wyniki jednak były ponad wszelkie spodziewanie zadowalające i dlatego z pewnemi zmianami uchwalono pracę tę kontynuować w sezonie 1934/35.

Praca Centrum Wyszkolenia w sezonie 1934/35

Sezon 1934/35 jako ostatni przed Olimpjadą musiał z istoty rzeczy być traktowany przeważnie z tego punktu widzenia. To też wszystkie wysiłki Komisji Sportowej szły w kierunku jaknajstaranniejszego przygotowania drużyny reprezentacyjnej i pod tym kątem widzenia uruchomiono Centrum Wyszkolenia. W szczególności więc utworzono grupę olimpijską jako jednostkę wydzieloną i podległą bezpośrednio kompetencji kapitana związkowego, którego też na wniosek P. Z. N. — zatwierdził Polski Komitet Olimpijski jako

kierownika drużyny olimpijskiej. Grupa olimpijska otrzymała własny regulamin, który na miejscu w Zakopanem przewidywał kierownictwo techniczne (por. Kasprzyk) i gospodarcze (p. Zygmunt Leisten). Zajęcia poszły przewidzianym trybem, a więc: sucha zaprawa, masaże, dożywianie, opieka lekarska. Zaprawa trwała najpierw przez 6 tygodni w Zakopanem, następnie spowodu braku śniegu urządzono pod kierownictwem Bronisława Czecha obóz w Dolinie 5-ciu Stawów Polskich. Brak śniegu jeszcze w styczniu dawał się dotkliwie we znaki tak, że nawet nie można było odpowiednio wyzyskać przybyłego w międzyczasie z Norwegji trenera Jakóba Vaage. Z końcem stycznia członkowie drużyny olimpijskiej wyjechali zagranicę, celem wzięcia udziału w szeregu zawodów. Zawody te wszystkie bez wyjątku odbyły się w bardzo ciężkich warunkach atmosferycznych, wskutek czego odbiły się niekorzystnie na formie zawodników.

W ramach Centrum Wyszkolenia uruchomiono również autoryzowaną przez PZN. szkołę jazdy na nartach, w nieco zmienionym składzie personalnym niż w roku poprzednim. Szkoła jednak spowodu braku śniegu mogła rozpocząć swą działalność dopiero z końcem stycznia, co oczywiście silnie zmniejszyło w stosunku do roku ubiegłego frekwencję uczniów.

Wytyczenie nowych dróg dla przyszłej działalności Centrum

Niezależnie od zmienionych warunków pracy Centrum Wyszkolenia w sezonie 1934/35, ugruntowano ostatecznie jego normy organizacyjne na przyszłość przez wydanie wspomnianych już „Zasad akcji wyszkoleniowej“. Instrukcja ta stanowiąca całokształt norm regulujących akcję wyszkoleniową w Polskim Związku Narciarskim obejmuje: regulaminowe wytyczne dla akcji szkoleniowej; zasady organizacyjne dla honorowych i zawodowych nauczycieli narciarstwa, oraz przepisy porządkowe. Instrukcja wprowadza cały szereg rzeczy nowych o bardzo wielkiem znaczeniu, które winny na szereg lat uporządkować trudną i zawiłą kwestję nauczania narciarskiego.

Przedewszystkiem więc stwarza ta instrukcja stałą instytucję Centrum Wyszkolenia PZN z siedzibą prawdopodobnie w miejscu siedziby Komisji Sportowej. Reguluje sprawę mnożących się szkół narciarskich przez autoryzowanie ich przez PZN. i przez zastrzeżenie nazwy. Wprowadza kontyngenty nauczycieli narciarstwa w zależności od potrzeb danego okręgu, oraz zdolności do wyprodukowania nauczycieli stojących na odpowiednim poziomie. Określa zakres egzaminu na instruktora i trenera, a wreszcie ustala sposób ich mianowania.

Dokładne zaznajomienie się z tą instrukcją jest obowiązkiem nietylko każdego instruktora i kandydata na instruktora, ale każdego działacza sportowego, zasiadającego w zarządach klubów, czy okręgów. Od nich bowiem w dużej mierze zależy należyte a energiczne wprowadzenie w życie zasad, mających na rozwój narciarstwa w Polsce wpływ jaknajdonioślejszy.

ZESTAWIENIE
egzaminowanych nauczycieli narciarstwa P. Z. N. z podziałem na poszczególne Okręgi Narciarskie oraz z uwzględnieniem stopni instruktorskich
według stanu z końca sezonu 1934/35

Okręg	Ogółem	Trenerzy	Pomocnicy trenerscy	Instruktorzy	Pomocn. instr.	Instruktorzy narc. niz.	Pomocnicy instr. narc. niz.
I. Warszawski	203	1	2	89	98	3	10
II. Wileński	46	—	2	26	10	1	7
III. Lwowski	182	2	9	88	81	—	2
IV. Podhalański	109	1	3	76	29	—	—
V. Krakowsko-Śląski	417	2	6	205	204	—	—
VI. Krynicki	8	—	—	7	1	—	—
VII. Grodzieński	9	—	—	3	1	1	4
VIII. Przemyski	44	—	2	22	18	—	2
IX. Pomorski	27	—	—	15	8	1	3
X. Wołyński	16	—	2	3	6	—	5
Razem	1061	6	26	534	456	6	33

Trenerzy zagraniczni

W sezonach 1933/34 i 1934/35 pracowało dla PZN. trzech trenerów zagranicznych a mianowicie: w roku 1934 Norweg Per Johnson i Fin Tauno Lappalainen, w roku 1935 Norweg Jakób Vaage. Johson będący przedewszystkiem skoczkiem, prowadził treningi w Zakopanem i na Śląsku. Słabe ośnieżenie skoczni, a także średnie w stosunku do umiejętności naszych zawodników doświadczenie trenera spowodowało, że pobyt jego w Polsce nie wydał tych owoców, co po inne lata. Fin Lappalainen sprowadzony przez Komisję Narciarstwa Nizinnego PZN. w porozumieniu z Państwowym Urzędem WF. i PW. prowadził kursy narciarstwa nizinnego w Białowieży, oraz krótki trening biegowy w Zakopanem dla grupy olimpijskiej. Jakkolwiek Fin dysponował wielkiemi umiejętnościami, doświadczeniem i wiedzą narciarską, to jednak — szczególnie w Zakopanem — spowodu braku tłumacza nie dało się go należycie wyzyskać. Zawodnicy jednak doświadczeni, umiejący obserwować, nauczyli się od niego niejednej rzeczy nowej, a pożytecznej.

W sezonie 1934/5, przebywający w Polsce sympatyczny i niezwykle inteligentny trener Vaage, będący z zawodu nauczycielem matematyki, znakomity pedagog i teoretyk, przytem nieprzeciętny skoczek i biegacz — uległ niestety w drugim tygodniu swej w Polsce działalności — poważnemu wypadkowi na skoczni w Rabce. Musiał więc ograniczyć się wyłącznie do teoretycznego kierowania treningami, a także odpadły jego wyjazdy do ośrodków pozazakopiańskich. Mimo to p. Vaage potrafił swemi instrukcjami wywołać żywe zainteresowanie wśród zawodników, zwłaszcza młodszych, których do 30-stu uczęszczało pilnie na treningi. Można więc śmiało powiedzieć, że pobyt jego nie poszedł na marne, a szczególnie dla najmłodszych przyniósł wyjątkowe korzyści. 14-stu wyróżnionych przez niego chłopców zakopiańskich rokują, jako skoczkowie na przyszłość jaknajlepsze nadzieje. Wielką pomocą przy treningach Vaage'go był p. Odo Lachman, który pracował, jako tłumacz, dzięki czemu żadna z uwag trenera nie poszła na marne.

Komisja Sportowa w dalszym ciągu dba o przygotowanie trenerów krajowych, z których kilku w ostatnich dwu sezonach pracowało już w terenie z bardzo dobremi wynikami. W roku 1935 odbył się w Zwardoniu pod kierownictwem por. Kasprzyka doroczny kurs pomocników trenerskich. Pozatem Komisja Sportowa stara się umożliwić teoretyczne studja z zakresu wychowania fizycznego, jednostkom nadającym się do objęcia funkcyj trenerskich.

Przygotowania do Olimpjady

Przygotowanie narciarskiej drużyny reprezentacyjnej, mającej wystąpić w roku 1936 na zawodach olimpjady zimowej w Garmisch-Partenkirchen w Niemczech, stanowiło ważną część zabiegów Komisji Sportowej w ciągu całego sprawozdawczego okresu. Przedolimpijski ośrodek funkcjonował zarówno w sezonie 1933/4, jak i w sezonie 1934/5. Pracował on w ramach związkowego Centrum Wyszkolenia, dysponując zarówno kierownictwem organizacyjnem, jak i pomocą zagranicznych trenerów specjalistów. Zorganizowana była także opieka lekarska nad zawodnikami, przyczem Związek nie zostawił odłogiem ważnej kwestji dożywiania.

Akcja ta wymagająca dość znacznych wydatków, doprowadziła do tego, że związek rozporządzał szeregiem zawodników, stanowiących podstawę do wyboru olimpijskiej reprezentacji. Właściwe sformowanie drużyny olimpijskiej nastąpiło przy końcu sprawozdawczego okresu w kwietniu 1935 r. Polski Komitet Olimpijski określając kontyngenty drużyn dla różnych gałęzi sportu, wyznaczył dla Polskiego Związku Narciarskiego ośmioosobowy skład jego reprezen-

tacji. Po przedstawieniach jednak ze strony władz związkowych, Polski Komitet Olimpijski zaakceptował propozycje Komisji Sportowej i zgodził się na sformowanie narciarskiego obozu olimpijskiego w ilości jedenastu zawodników.

Zaznaczając, że przydział do drużyny olimpijskiej nie przesądza liczebnego składu właściwej ekspedycji olimpijskiej wyznaczył kapitan sportowy następujących zawodników: Bronisław Czech, Stanisław Marusarz, Andrzej Marusarz, Stanisław Karpiel, Michał Górski, Jan Orlewicz, Jan Bochenek, Izydor Łuszczek, Michał Jabłoński, Stanisław Zając, Fedor Weinschenk. Zaprzysiężenie drużyny przewidziane przez Polski Komitet Olimpijski w pierwszej połowie maja nie odbyło się spowodu żałoby narodowej i zostało przełożone na okres późniejszy.

Plan pracy narciarskiego obozu olimpijskiego przewiduje zaprawę zarówno letnią, jak i zimową bez przerwy przy równoczesnem uwzględnieniu dożywiania. Wzięta jest także pod uwagę właściwa obsada kierownictwa zarówno dla gimnastyki kondycyjnej i suchej zaprawy, jak też treningu właściwego na śniegu. Spoczątkiem sezonu zimowego przewiduje się zgromadzenie całej drużyny w spokojnym i umożliwiającym racjonalny trening ośrodku, a później nastąpi wyjazd na teren przyszłej olimpjady, przyczem kładzie się nacisk na możliwie wczesne przybycie do Garmisch-Partenkirchen, celem przeprowadzenia ostatecznego treningu na miejscu oraz odpowiedniego zaaklimatyzowania się zawodników.

IV. STARTY ZAGRANICZNE W SEZONACH 1933/4 i 1934/5

(Sprawozdanie Kapitana Sportowego PZN)

Funkcja kapitana sportowego

Jak już w ogólnej części sprawozdania zaznaczono, funkcja kapitana sportowego pojmowana jest i wykonywana w Polskim Związku Narciarskim inaczej, niż w innych Związkach Sportowych. Oprócz wyznaczania składu drużyny reprezentacyjnej na zawody międzynarodowe, oraz prócz ewentualnego organizowania i prowadzenia ekspedycyj zagranicznych należy do kapitana sportowego całokształt inicjatywy, dotyczącej wszystkich przejawów życia sportowego, wychowania fizycznego, akcji wszerz, a częściowo także i pracy turystycznej w narciarstwie. Stąd też wyznaczanie składu drużyny reprezentacyjnej stanowi tylko część zainteresowań tej funkcji. Ponieważ jednak inne działania kapitana sportowego zawarte są w szeregu szczegółowych sprawozdań Zarządu i różnych komisyj, przeto na

tem miejscu podany jest tylko zespół spraw dotyczących sportowych kontaktów PZN z zagranicznem narciarstwem.

Ocena startów zagranicą

Okres sprawozdawczego dwulecia — jeśli chodzi o największe zawody zagraniczne, w których brała udział polska reprezentacja narciarska — był widownią bardzo znacznych sukcesów. W szczególne powodzenia obfitował sezon 1933/4, zaznaczony zaszczytnemi wynikami, osiągniętemi na zawodach o mistrzostwo Czechosłowacji w Bańskiej Bystrzycy, oraz na zawodach FIS w Solleftea. W sezonie 1934/5 wartościowemi sukcesami okazały się wyniki osiągnięte w konkursach skoków tak podczas zawodów FIS przy Szczyrbskiem Jeziorze, jak też podczas międzynarodowego konkursu skoków na jednej z największych skoczni Europy, a mianowicie w Planicy (Jugosławja).

Wartości sportowe naszych zawodników okazane w sprawozdawczem dwuleciu w spotkaniach międzynarodowych przedstawiały się w biegach naogół słabo, w skokach natomiast i w biegu złożonym dobrze. Ostatnio zaznaczył się także pewien postęp w zakresie biegów zjazdowych. Stan rzeczy z uprzednich lat nie uległ zatem zmianie. Z biegiem czasu nawet różnica wartości wyników w biegach i skokach powiększyła się bardzo poważnie na korzyść tych ostatnich.

Nie zmieniły się też zasadnicze przyczyny wpływające na taki stan rzeczy. Przyczyny te zauważone były już w poprzednich okresach, a większość z nich w małym stopniu zależna jest od poczynań władz związkowych. Element, z którego rekrutuje się nasza t. zw. reprezentacyjna klasa, ma warunki zaprawy dość trudne. Wymienić tu należy jakość materjału fizycznego ludności, z którego pochodzą nasze reprezentacje, następnie materjalną sytuację życiową zawodników, a wreszcie działanie środowiska, które będąc wielkiem centrum życia sezonowego nie sprzyja poważnemu treningowi. Uboczną okolicznością były bezśnieżne zimy i pochodzące stąd zmniejszenie pracy treningowej.

W kierunku poprawy tych warunków władze związkowe działać mogą w bardzo ograniczonym zakresie, starając się przedewszystkiem o polepszenie dla zawodników ich warunków życiowych za pomocą stosownego dożywiania, o organizowanie treningu pod opieką fachowych trenerów, oraz o kontrolę lekarską. Wydaje się także wskazaną rzeczą, aby dla celów poważniejszego treningu cały skład drużyny reprezentacyjnej był w przyszłości przesiedlany i umieszczany w środowisku zupełnie spokojnem, choćby na krótki okres czasu.

Wyniki 1933/34

Przechodząc do sportowych wyników naszej reprezentacji nar-

ciarskiej zagranicą — zaznaczyć należy, że przedmiotem bezpośrednich zainteresowań władz związkowych są jedynie imprezy wielkie, na jakie ekspedycje organizowane są bezpośrednio i wyłącznie przez sam Związek. Dlatego też sprawozdanie niniejsze pomija wszystkie zawody t. zw. „graniczne“ (których zresztą odbyło się dość dużo), które nie dają żadnego obrazu dla porównania naszej istotnej wartości sportowej na forum międzynarodowem.

Mistrzostwa Czechosłowacji

Skońcem stycznia 1934 r. wyjechała na mistrzostwa Czechosłowacji w Bańskiej Bystrzycy większa ekspedycja PZN. Wyniki osiągnięte na tych zawodach, w bardzo silnej konkurencji, przyniosły pełny triumf polskiemu narciarstwu. Wszystkie najważniejsze punkty klasycznego programu zakończyły się zwycięstwem naszych narciarzy. W szczególności więc: w biegu 18 klm pierwszym był B. Czech, a z innych Polaków osiągnęli: Karpiel — czwarte miejsce, Marusarz S. — siódme miejsce, Orlewicz — jedenaste miejsce, Łuszczek — szesnaste miejsce, Marusarz A. — dwudzieste drugie miejsce. Ponadto w drugiej klasie Górski zajął ósme miejsce. Startowało w tym biegu ponad stu zawodników, wraz ze wszystkimi biegaczami czechosłowackimi, zaliczającymi się do najlepszych dystansowców środkowej Europy.

Najcenniejszy był sukces odniesiony w biegu złożonym, dającym tytuł mistrza Czechosłowacji na rok 1934. Zwycięstwo, a zarazem tytuł mistrza Czechosłowacji zdobył B. Czech, drugi był Marusarz S., a z innych Polaków osiągnęli: Łuszczek — czwarte miejsce, Marusarz A. — ósme miejsce, Orlewicz — piętnaste miejsce. Ponadto Górski osiągnął ósme miejsce w drugiej klasie. Konkurs skoków do biegu złożonego przyniósł cztery pierwsze miejsca dla naszych reprezentantów, w szczególności: pierwszy Łuszczek, drugi Marusarz S., trzeci Czech, czwarty Marusarz A. (najdalszy skok dnia miał Marusarz Stanisław — 59 m).

Niezwykły był także triumf w otwartym konkursie skoków. Zwyciężył w nim Marusarz S. dwoma rekordowemi na skoczni w Bańskiej Bystrzycy skokami (67 i 67 m), drugim był Łuszczek, trzecim Marusarz A.; z innych Polaków: Orlewicz znalazł się na dwunastem miejscu, Kolesar na trzynastem miejscu, a ponadto w trzeciej klasie Bochenek był siódmy.

Start na Węgrzech

Równocześnie niemal z zawodami odbywanemi w Bańskiej Bystrzycy — Związek widział się zmuszonym do wysłania drugiego składu na zawody o mistrzostwo Węgier, odbywające się w Matrahaza. Koncentrując się jednak na ważniejszych (pod względem spor-

towym i prestiżowym) zawodach czechosłowackich — wyznaczyć można było do Węgier skład znacznie słabszy. Na Węgrzech natrafili nasi zawodnicy na silną konkurencję niemiecką, a w skokach norweską, nie wspominając o dużej ilości startujących zawodników węgierskich.

W biegu na 18 km: szóste miejsce osiągnął Legierski, siódme Mrowca, ósme zaś Marusarz J. W biegu zjazdowym Legierski zajął trzecie miejsce, Marusarz J. jedenaste, a Mrowca ominął bramkę i został zdyskwalifikowany. W biegu kombinowanym, składającym się na Węgrzech z potrójnej konkurencji (bieg 18 km, bieg zjazdowy i skok) — piąte miejsce osiągnął Legierski, siódme Marusarz J., a Mrowca nie był klasyfikowany. W otwartym wreszcie konkursie skoków, dziesiąte miejsce osiągnął Mrowca, dwunaste Legierski, a dwudzieste pierwsze Marusarz J.

Zawody F. I. S. w Solleftea

Najtrudniejszym skolei startem polskich narciarzy były w r. 1934 zawody FIS., odbywające się w Solleftea w Szwecji. Niezależnie od stale bardzo silnej na takich zawodach konkurencji sportowej wszystkich krajów, zaznaczyć trzeba, że zawody FIS. odbywające się w jednym z trzech krajów skandynawskich — są zawsze wyjątkowo ciężką próbą dla zawodników środkowo europejskich. Występują bowiem wtedy zawodnicy skandynawscy w ogromnej ilości, dysponując przytem znawstwem terenu i warunków atmosferycznych. Osiągnięcie zatem przez Marusarza S. siódmego miejsca w biegu złożonym (a zarazem pierwszego miejsca wśród zawodników środkowo-europejskich) należy ocenić jako jeden z największych sukcesów narciarstwa polskiego.

W biegu 18 km, w którym startowała elita biegaczy skandynawskich i środkowo-europejskich (w liczbie blisko dwustu) osiągnęli Polacy: Marusarz S. — 65 miejsce, Czech B. — 72 miejsce, Karpiel — 79 miejsce, Łuszczek — 104 miejsce, Marusarz A. — 111 miejsce. W biegu tym, klasyfikowanym odrębnie dla kombinacji skandynawskiej — Marusarz S. zajął 13 miejsce, Czech — 16 miejsce, Łuszczek — 32 miejsce, Marusarz A. — 39 miejsce.

W biegu złożonym S. Marusarz zajął siódme miejsce, osiągając 396.60 punktów, 13-te miejsce zajął Bronisław Czech, 19-te miejsce Łuszczek, 31-sze miejsce Marusarz A. Drużyna nasza w składzie: Marusarz S., Karpiel, Czech i Marusarz A. startowała także w biegu rozstawnym 4×10 km, osiągając piąte miejsce z czasem 2.56:01. W otwartym konkursie skoków, który odbywał się w niekorzystnych naogół warunkach atmosferycznych Polacy zajęli miejsca: Maru-

sarz S. — 21-sze, Łuszczek — 24-te, Kolesar — 34-te, Marusarz A. — 36-te, Czech B. — 37-me.

Należy zaznaczyć, że starty zagraniczne 1934 r. odbywały się naogół w dość dobrych warunkach śnieżnych i atmosferycznych, co miało niewątpliwie swój wpływ na wyniki naszych zawodników, którzy nie dysponując przewagą siły fizycznej, a natomiast stanowiąc dobrą klasę techniczną, mają zwykle w lżejszych warunkach śnieżnych niezłe widoki na powodzenie.

Sezon 1934/5 r.

W odróżnieniu od spotkań naszej reprezentacji w sezonie 1933/4 — starty w sezonie 1934/5 odbywały się niemal bez wyjątku w bardzo ciężkich warunkach atmosferycznych. Należały one niejednokrotnie do wyjątkowych pod tym względem w historji poważnych spotkań narciarskich. Zarówno w Garmisch-Partenkirchen, jak podczas zawodów FIS. przy Szczyrbskiem Jeziorze, jak wreszcie podczas większości naszych startów w biegach zjazdowych w Szwajcarji — fatalne warunki śnieżne i atmosferyczne w bardzo wysokim stopniu utrudniły pracę naszym zawodnikom, co znalazło też swój wyraz, zwłaszcza w rezultatach biegowych.

W sezonie 1934/5, ze względu na kolizję terminów oraz obawę przed przeciążeniem niedostatecznie (spowodu braku śniegu) zaprawionych zawodników, zrezygnowały władze związkowe z udziału naszej reprezentacji w t. zw. „meczu narodów słowiańskich", odbywającym się w Jugosławji. Przewidziano jedynie starty na mistrzostwach Niemiec, na zawodach FIS., na mistrzostwach Anglji oraz udział w konkursie skoków na rekordowej skoczni w Planicy (Jugosławja).

Wyniki startów w sezonie 1934/5 były następujące:

Zawody w Garmisch-Partenkirchen

Na zawody o mistrzostwo Niemiec odbywające się w Garmisch-Partenkirchen, a mające zasadnicze znaczenie dla polskiej reprezentacji (ze względu na możność zapoznania się z terenem olimpjady zimowej 1936 r.) wyjechała większa ekspedycja, z zamiarem startów tylko w klasycznej części programu.

W biegu 50 km startował z Polaków jedynie Karpiel, osiągając 11-te miejsce na 90 startujących. W biegu 18 km kolejność Polaków była następująca: 31 — Górski, 33 — Czech, 43 — Marusarz S., 47 — Orlewicz, 69 — Marusarz A., 89 — Skupień. W biegu złożonym: 11-te miejsce osiągnął Górski, 15-te Marusarz A., 22-gie Orlewicz, 27-me Łuszczek, 28-me Marusarz S., (który zwracał wprawdzie powszechną uwagę rekordowemi skokami, ale który w konkursie do biegu złożonego miał upadek). Wreszcie Polacy

startowali także w biegu rozstawnym 4×10 km, osiągając 6-te miejsce. Natomiast nie doszedł już do skutku start naszych zawodników w otwartym konkursie skoków, gdyż spowodu wyjątkowo złych warunków śnieżnych, konkurs został wogóle odłożony.

Zawody FIS. nad Szczyrbskiem Jeziorem

W zawodach FIS. odbywających się przy Szczyrbskiem Jeziorze w Czechosłowacji, udział polskiej reprezentacji był pokaźny liczebnie, gdyż ze względu na bliskość przejazdu — koszta związane z ekspedycją nie były wielkie. Przed właściwym programem tych zawodów odbył się także międzynarodowy bieg zjazdowy i slalom, w którym startowali polscy zawodnicy, osiągając: w biegu zjazdowym — S. Marusarz 4-te miejsce, B. Czech 9-te miejsce. W slalomie zawodnik polski Schenker znalazł się na 7-mem miejscu, *ex aequo* z Bronisławem Czechem; S. Marusarz zajął 20-te miejsce, Jabłoński 21-sze. W kombinacji alpejskiej: B. Czech zajął 7-me miejsce, S. Marusarz 9-te miejsce, Schenker 14-te, a Jabłoński 19-te.

We właściwym programie klasycznym zawodów FIS. w Czechosłowacji, w biegu 18 km, odbywającym się podczas huraganu śnieżnego — zawodnicy polscy zajęli: 23-cie miejsce Górski, 61-sze Wawrytko, 70 — Haratyk, 71-sze Czech, 73-cie Bursa, 80-te Orlewicz, 93 — Marusarz S., 94 — Wowkonowicz, 99 — Mrowca, 114-te Marusarz A.

W skokach do biegu złożonego Marusarz S. zdobył trzecie miejsce. W biegu złożonym o mistrzostwo, pierwszym z Polaków był Czech zajmując 9-te miejsce, drugi Marusarz S., który zajął 11-te miejsce, podczas gdy siedemnaste miejsce przypadło Orlewiczowi, 18-te Górskiemu, 21-sze Bursie, 25-te Mrowcy, 29-te Marusarzowi A., 30-te Haratykowi.

Otwarty konkurs skoków przyniósł duży sukces dla polskich barw, gdyż w najtrudniejszej konkurencji światowej Marusarz S. zajął 4-te miejsce, a z innych Polaków: B. Czech 11-te miejsce, A. Marusarz — 21-sze, Kolesar — 27-me, Łuszczek — 47-me miejsce.

Mistrzostwa Anglji i puhar Kandaharu

W mistrzostwach Anglji odbywających się w Wengen, wzięła udział dwuosobowa nasza reprezentacja w składzie S. Marusarz i B. Czech. W biegu zjazdowym obaj nasi zawodnicy zajęli pierwsze i drugie miejsce w kolejności S. Marusarz, B. Czech, natomiast w slalomie — spowodu ominięcia bramek — jedynie S. Marusarz został sklasyfikowany osiągając 10-te miejsce, a równocześnie czwarte w t. zw. kombinacji alpejskiej.

Korzystając z pobytu w Szwajcarji drużyna nasza — poza jeszcze jednym startem lokalnym — wzięła udział w jednym z najtrudniej-

szych biegów zjazdowych, jakim jest tradycyjny wyścig o puhar Kandaharu. Bieg ten odbywał się, wśród bardzo silnej konkurencji, przyczem w biegu zjazdowym Czech B. zajął 22-gie miejsce, a kontuzjowany podczas treningu S. Marusarz 24-te. W odbywającym się skolei slalomie B. Czech zajął 22-gie miejsce, a 30-te miejsce S. Marusarz. W ogólnym wyniku kombinacji alpejskiej B. Czech znalazł się na 21-szem miejscu, a S. Marusarz na 27-mem.

Skoki w Planicy

Poważnym sukcesem były wyniki naszych zawodników zdobyte na rekordowej skoczni Europy w Planicy. W konkursie wzięła udział wracająca z Szwajcarji nasza drużyna w składzie: S. Marusarz i B. Czech. Na ogromnej tej skoczni zwyciężył S. Marusarz, osiągając pierwsze miejsce skokami 84,87.5 i 80.5 m, a piąte miejsce osiągnął B. Czech skokami 74, 69, 65.5 m.

Wyniki a opinja

Międzynarodowe wyniki polskich narciarzy przyjmuje powszechna opinja dość niejednolicie. Naogół należy stwierdzić wśród przeważającej niefachowej krytyki brak właściwych kryterjów, jakiemi w narciarstwie są: stała dysproporcja pomiędzy warunkami krajów północnych względnie alpejskich, a warunkami innych państw Europy. Ponadto nie bierze się pod uwagę masowości narciarskiego sportu, którego elita (dzięki bardzo szerokim podstawom) jest znacznie pokaźniejsza rozmiarami, niż najwyższa klasa w innych gałęziach sportu.

Przykładając objektywną miarę oceny wypada stwierdzić, że wyniki sportowe w okresie sprawozdawczego dwulecia były realnym sprawdzianem pracy treningowej zawodników, a częściowo także i ich możliwości. Należy zarazem stwierdzić, że możliwości te w pełni wyzyskane nie były, co przypisać należy niedostatecznemu jeszcze zrozumieniu konieczności regularnej zaprawy, a częściowo także złym warunkom śnieżnym, które tę zaprawę ograniczyły.

Kapitan sportowy poczuwa się do obowiązku złożenia podziękowań zarówno kierownikom poszczególnych ekspedycyj, jak też zawodnikom podkreślając, że dyscyplina tych ostatnich podczas przebywania zagranicą zasługuje na uznanie.

V. KOMITET DLA SPRAW SKOCZNI NARCIARSKICH (SEZONY 1933/4 i 1934/5)

Licencjonowanie skoczni

Komisja Sportowa brała stale pod uwagę, że o skoku narciarskim, mającym tak duże znaczenie w wyszkoleniu narciarskiem, decyduje

nietylko technika skoczka, ale też jakość skoczni i jej przygotowanie, a przedewszystkiem konstrukcja profilu. Jeżeli dawniej kwestja profilu skoczni była tajemnicą nielicznych jednostek, to dzisiaj, dzięki istniejącym materjałom, w łatwy i pewny sposób określić można profil skoczni, dokładnie odpowiadający dla każdej minimalnej i maksymalnej długości skoku w danych warunkach terenowych.

Normalizacja skoczni ustalona przez Międzynarodową Federację Narciarską (F.I.S.) obowiązuje także w PZN. W związku z tem Komisja Sportowa przystąpiła w roku 1934 do rejestracji wszystkich skoczni narciarskich w Polsce ogłaszając w komunikacie Nr. 11 z dnia 12 stycznia 1934 r. zasady, według których odbywa się podział oraz licencjonowanie skoczni narciarskich w Polsce. Równocześnie FIS. zastrzegła sobie licencjonowanie skoczni o charakterze międzynarodowym.

K.S. PZN. posiada obecnie 5 skoczni konkursowych licencjonowanych do zawodów międzynarodowych (skocznia na Krokwi w Zakopanem, w Krynicy, w Głębcach, w Rozłuczu i Worochcie).

W sezonie 1934 Komitet współpracował w zaprojektowaniu skoczni narciarskiej w Worochcie i we Lwowie, ustalając profil znormalizowany, udzielając całego szeregu rad i wskazówek odnośnie ich budowy, które zostały przedsięwzięte.

Pozatem złożono projekty dla skoczni w Krakowie w Lasku Wolskim, oraz plany przebudowy skoczni na Baraniej Górze, która uległa tej zimy wichrom oraz śniegom wiosennym.

Przebudowa skoczni na Krokwi

Osią prac Komitetu była praca nad zaprojektowaniem stadjonu narciarskiego w Zakopanem na miejscu obecnej Krokwi. Komitet przeprowadził przedewszystkiem studja nad profilem i przyszedł do przekonania, że obecny profil powinien zostać naogół bez zmiany poza pewnymi stosunkowo nieznacznemi poprawkami. Projektuje się także zamiast dotychczasowego długiego „wybiegu" — przeciwstok, tak zwaną „miskę". Projekt architektoniczny uwzględniający nowy profil uzupełniony trybunami, budynkami pomocniczemi, drogami dojazdowemi itd., wykonał inż. Kodelski z Warszawy. Projekt ten po zmianach może znaleźć zastosowanie, stanowiąc wspaniałe obramowanie architektoniczne dla jednej z najpiękniejszych skoczni na świecie, jaką jest bezprzecznie Krokiew. Narazie projekt ten spowodu braku kwot odpowiednich, pozostaje w rysunku.

Komitet przeprowadził w sezonie 1934/35 szczegółowe studja porównawcze nad profilami konkursowemi zagranicą, a to: skoczni

narciarskiej w Partenkirchen w Niemczech (Olimpijskiej), oraz słynnej skoczni w Planicy w Jugosławji. Zebrany bogaty materjał ogłoszony został w pracy referenta dla spraw skoczni w K.S. PZN. dyr. R. Loteczki.

Skocznie ćwiczebne

Osobny rozdział zabiegów Komitetu stanowiły skocznie ćwiczebne. Wprowadzenie tych skoczni w Polsce natrafia na znaczne trudności. Zaznaczyć jednak trzeba, że Polska w tej sprawie poszła równolegle ze związkiem Niemieckim (D.S.V.), a nawet znacznie go wyprzedziła, wprowadzając profil treningowy. Charakterystyką tych skoczni jest ich rozmiar średni (35 do 40 metrów) przy stromym rozbiegu i płaskim (płytkim) zeskoku. Skocznie takie dają do przezwyciężenia warunki, jakie przedstawiają skocznie dla skoków o wielkich rozpiętościach. Wymagają one opanowania szybkości na rozbiegu, oraz wytrzymania „ciśnienia" na zeskoku. Skocznie te ze względu na swą wielkość nie są groźne w upadku, z drugiej zaś strony są łatwe i tanie w budowie. Propagandzie tych urządzeń poświęcił Komitet sporo uwagi w przekonaniu, że ich rozpowszechnienie przyczyni się do jeszcze większego postępu polskich narciarzy w dziedzinie skoku.

Skoczni takich zaprojektowano trzy: w Rabce (profil 1934), w Ojcowie (profil 1932 — nieukończony w budowie), oraz na Szyndzielni (profil 1934). Projektu takiego dostarczył Komitet również dla Zakopanego, skocznia ta jednak narazie nie została wykonana.

Zaznaczyć należy niedostateczny brak zrozumienia dla doniosłości skoczni treningowych, szczególnie w ośrodkach nowopowstałych, które domagają się skoczni konkursowych i urządzają popisy przy pomocy obcych zawodników. Posiada to niewątpliwie znaczenie propagandowe, ale nigdy nie rozwiązuje kwestji racjonalnego szkolenia początkujących zawodników danego ośrodka.

Z wykonanych profilów — cofnięto licencję skoczni narciarskiej w Rabce (profil 1932). Skocznia ta nieodpowiadając zasadom skoczni treningowej ani konkursowej, musi ulec gruntownej przebudowie.

Pozatem zarejestrować wypada wzmożony pęd do budowania nowych skoczni w różnych ośrodkach narciarskich w Polsce. Ważną inwestycją była budowa średniej skoczni w Krynicy, która posiadając dotychczas jedynie konkursową skocznię dużych rozmiarów na Górze Krzyżowej, nie mogła rozwinąć klasy swych zawodników. Duże znaczenie ma także budowa skoczni w Wilnie, jakkolwiek formalna strona tej budowy sprawiła sporo kłopotu miejscowym sferom narciarskim.

VI. ODZNAKA ZA SPRAWNOŚĆ P. Z. N. SEZONY 1933/4–1934/5

Działająca od dziewięciu lat odznaka za sprawność P. Z. N. — w ciągu ostatnich czterech sezonów osiągnęła mniejwięcej taki poziom popularności, jaki w dzisiejszych warunkach naszego narciarstwa wydaje się napozór kulminacyjny. Wystarczy porównać cyfrę zdobytych odznak za 4 ostatnie sezony (3811, 4537, 3357, 4763), by dojść do przekonania, że ten punkt kulminacyjny leży obecnie około 4500 odznak rocznie. W każdym razie sezon 1934/5 był rekordowy, wykazując 5659 startujących i 4763 odznak, przy złej naogół zimie.

Wpływ odznaki wśród niezrzeszonych i w sferach narciarstwa nizinnego

Dwa zjawiska stale się potęgujące należy podkreślić. Pierwszem jest coraz wybitniejszy udział w odznace elementów niestowarzyszonych. W pierwszych latach odznaki, przeważali zawsze stowarzyszeni — potem nastąpiło wyrównanie — tak że np. w pierwszych 6 latach stosunek wzajemny wynosił 3573:3582. Dalsze sezony wzmogły liczbę niestowarzyszonych, którzy wreszcie w ostatnim roku (34/5) uzyskali przewagę zupełnie stanowczą 3255:1508.

Drugiem zjawiskiem jest wzrastająca siła narciarstwa nizinnego. Ilość imprez o odznakę na nizinach stale wzrasta, by wreszcie w sezonie 1934/35 dosięgnąć ok. 20% ogólnej cyfry. Podkreślić warto, że główną zasługę w tej akcji przypisać trzeba Korpusowi Ochrony Pogranicza, który najlepiej i najaktywniej propaguje narciarstwo na naszych wschodnich nizinach, mających tak dobre warunki śnieżne.

Dostosowanie regulaminu do stanu narciarstwa

Normy czasów odznaki okazują się nadal zupełnie dostosowane do poziomu naszego narciarstwa. Wynika to tak z faktu, że około 20% startujących nie zdobywa odznaki, jak też ze stosunku zdobytych odznak złotych, srebrnych i bronzowych, który wynosi za ostatnie 2 lata 2:11:100, podczas gdy za poprzednie 7 lat wynosił 1,2:11:100. Widzimy zatem tylko niejakie zwiększenie się liczby odznak złotych, co tłumaczy się częstszem niż dawniej uzyskiwaniem ich przez trzykrotne powtórzenie normy srebrnej. Te dane statystyczne skłaniają Komisję Sportową PZN do pozostawienia norm czasów odznaki nadal bez zmiany.

Uchybienia organizatorów prób sprawnościowych

Największym szkopułem, na jaki Komisja Sportowa natknęła się przy swej pracy weryfikacyjnej, była konieczność niezatwierdzenia kilku biegów, w których uzyskano czasy niewątpliwie świadczące o tem, że trasa, którą zawodnicy przebiegali nie miała prze-

pisanej długości. Poniżej 50 minut na 12 km — albo 42 minuty na 8 km dla pań, potrafi może uzyskać w wyjątkowo korzystnych warunkach nasza ekstraklasa zakopiańska, ale nigdy nietrenowani, przygodnie startujący narciarze. W takich wypadkach nie może być miarodajne oczywiście nawet najdokładniejsze wymierzenie trasy, a jedynie tylko kontrola tej trasy.

Niezweryfikowanie tych prób jest oczywiście rzeczą bardzo przykrą, głównie ze względu na dużą nieraz ilość nic niewinnych startujących narciarzy, lecz dla Komisji Sportowej jest to koniecznością w jej dążeniu do utrzymania prestiżu odznaki na możliwie najwyższym poziomie, takim, jakim cieszy się ona dotychczas.

Punktacja nagrody P. Prezydenta

Szczegółowa punktacja nagrody wędrownej Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, podana była za sezon 1933/4 w Kalendarzu Narciarskim, za sezon zaś 1934/5 — podana być może dopiero po zakończeniu okresu wyznaczonego do wykupywania odznak i zostanie ogłoszona w Kalendarzu na sezon 1935/6.

O rozwoju odznaki za sprawność mówią załączone tabele statystyczne:

TABELA STATYSTYCZNA
rozwoju odznaki za sprawność PZN. w okresie dziewięciolecia od sezonu 1926/27 po koniec sezonu 1934/35

Ilość odznak przyznanych w poszczególnych sezonach, stopniach i kategorjach

W sezonie	Ogółem odznak	Stopnie odznak			Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Kategorja I. Senjorów		Kategorja II. Junjorów	
		Złotych	Srebrnych	Bronzowych			Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta
1926/27	120	—	—	120	101	19	110	10	—	—
1927/28	115	—	49	66	98	17	110	3	2	—
1928/29	645	3	24	618	338	307	398	60	179	8
1929/30	929	3	85	841	525	404	626	97	204	2
1930/31	1535	15	219	1301	712	823	1013	199	312	11
1931/32	3811	67	335	3409	1799	2012	2894	452	418	47
1932/33	4537	47	449	4041	1832	2705	3519	437	501	80
1933/34	3357	81	429	2847	1274	2083	2420	553	328	56
1934/35	4763	76	409	4278	1508	3255	3808	472	401	82
Razem za 9 lat	19812	292	1999	17521	8187	11625	14898	2283	2345	286

Tabela zawodów o odznakę za sprawność Polskiego Związku Narciarskiego — sezon 1933/34

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyzn	Kobiet	Chłopców	Dziewcząt
1	Śląski Kl. Narc., Katowice	Koniaków	11/I 33	16	15	—	1	14	1	14	5	—	10	—
2	WCKS „Korona" Sambor	Sambor	17/XII	19	15	—	4	11	6	9	13	2	—	—
3	Centr. Obóz Sp. „Makkabi"	Sianki	25/XII	4	4	—	1	3	2	2	4	—	—	—
4	„Skimka" Kraków	Bukowina T.	31/XII	49	19	2	1	16	11	8	16	3	—	—
5	55 Pułk Piechoty Brzeżany	Brzeżany	27/XII	32	10	—	—	10	—	10	10	—	—	—
6	SN OB PTT Biała	Magórka	7/I 34	11	10	1	1	8	8	2	10	—	—	—
7	SN Zw. Strzeleck. Zakopane	Kościeliska	6/I	30	24	—	1	23	—	24	17	7	—	—
8	TN 2 psp Sanok	Sanok	12/I	100	96	—	—	96	96	—	48	—	48	—
9	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	7/I	54	45	—	11	34	27	18	31	14	—	—
10	Przemyskie Tow. Narciarzy	Sianki	5/I	37	35	3	2	30	16	19	9	10	12	4
11	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	11/I	89	86	2	19	65	13	73	39	14	30	3
12	WCKS „Ognisko" Jarosław	Jarosław	14/I	16	8	—	—	8	1	7	8	—	—	—
13	Zw. Strzelecki Zakopane	Zakopane	12/I	35	24	—	1	23	1	23	21	3	—	—
14	Pow. Komenda WF i PW	Nowy Targ	13/I	21	21	—	4	17	2	19	21	—	—	—
15	Centr. Obóz Sp. „Makkabi"	Sianki	20/I	7	6	—	—	6	—	6	6	—	—	—
16	KN OB PTT Żywiec	Żywiec	14/I	18	18	1	3	14	7	11	6	6	6	—
17	WCKS „Korona" Sambor	Sambor	14/I	27	25	—	1	24	—	25	20	2	—	3
18	KN OB PTT Żywiec	Hucisko	15/I	13	13	—	3	10	—	13	—	4	—	9
19	Szkoła Narciarska PZN	Zwardoń	16/I	36	23	1	3	19	—	23	9	14	—	—
20	Warsz. Klub Narciarski	P. Chochołow.	30/XII33	24	23	—	4	19	21	2	13	10	—	—
21	Ognisko Zw. Podhalan	Rabka	26/XII	23	12	—	—	12	5	7	12	—	—	—
22	TN 2 psp Sanok	Sanok	14/I 34	87	81	6	14	61	81	—	81	—	—	—
23	ŻTTN „Makkabi" Bielsko	H. Boracza	14/I	79	74	5	24	45	69	5	41	16	17	—
24	Wintersportverein Katowice	Klimczok	14/I	75	67	8	17	42	67	—	37	17	12	1
25	SN Kolej. P. W. Kraków	Zakopane	21/I	31	19	—	5	14	9	10	17	2	—	—
26	Tatrz. Tow. Narc. Kraków	Zwardoń	28/I	107	70	2	8	60	39	31	50	16	4	—
27	Prz. Tow. Narc. Przemyśl	Rozłucz	31/XII33	43	40	—	3	37	6	34	22	17	1	—

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzy-szeni	Niestowa-rzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyzn	Kobiet	Chłopców	Dziewcząt
28	Prz. Tow. Narc. Przemyśl	Sianki	10/I 34	19	19	6	4	9	16	3	11	8	—	—
29	Prz. Tow. Narc. Przemyśl	Rozłucz	17/I	33	33	—	2	31	3	30	21	12	—	—
30	Szkoła Narc. PZN Zwardoń	Zwardoń	27/I	11	5	—	—	5	—	5	5	—	—	—
31	TN 2 psp Sanok	Rozłucz	13/I	95	94	1	10	83	74	20	39	50	1	4
32	Komenda Pow. PW Skałat	Skałat	19/I	24	24	—	1	23	—	24	24	—	—	—
33	Ośr. Narc. Dep. Artylerji	Worochta	26/I	42	39	—	8	31	—	39	39	—	—	—
34	KN OB PTT Żywiec	Hucisko	27/I	16	12	—	—	12	—	12	—	12	—	—
35	TN 2 psp Sanok	Łupków	28/I	9	9	—	3	6	9	—	9	—	—	—
36	K. Instr. Kursu Narc. Nizin.	Białowieża	28/I	27	27	1	7	19	8	19	27	—	—	—
37	K. Instr. Kursu Narc. Nizin.	Białowieża	9/II	12	12	—	2	10	5	7	12	—	—	—
38	Kom. Ośr. Narciarsk. PW	Rozłucz	2/II	36	34	1	4	29	4	30	26	8	—	—
39	Ośr. Narc. Dep. Artylerji	Worochta	16/I	42	37	—	5	32	2	35	33	4	—	—
40	Ośr. Narc. 6 Dyw. Piech.	Milówka	15/II	24	23	—	4	19	2	21	23	—	—	—
41	Szkoła Narc. PZN Zwardoń	Zwardoń	16/II	62	58	2	8	48	3	55	54	4	—	—
42	Wojsk. Klub Sport. Równe	Równe	2/II	161	136	—	4	132	—	136	132	4	—	—
43	Kom. Obwodu PW Dubno	Białogródka	4/II	37	26	—	—	26	—	26	26	—	—	—
44	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	3/II	42	32	1	5	26	21	11	22	10	—	—
45	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	5/II	18	17	—	5	12	—	17	17	—	—	—
46	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	11/II	20	19	—	8	11	15	4	14	5	—	—
47	Kurs Narc. Ofic. Kawalerji	Zakopane	14/II	28	26	1	4	21	2	24	25	1	—	—
48	Centr. Obóz Sp. „Makkabi"	Sianki	5/II	11	9	—	1	8	5	4	9	—	—	—
49	Szkoła Narc. PZN Zwardoń	Zwardoń	9/II	19	18	—	—	18	—	18	18	—	—	—
50	Kurs Narc. Oficerów Kaw.	Zakopane	3/II	33	30	3	—	27	4	26	30	—	—	—
51	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	16/II	55	55	—	—	55	2	53	55	—	—	—
52	Akad. Zw. Sport. Kraków	Zakopane	31/XII 33	28	23	—	6	17	15	8	23	—	—	—
53	SN ŻTG „Dror" Lwów	Brzuchowice	28/I 34	53	29	—	6	23	21	8	27	2	—	—
54	ŻKS „Makkabi" Kraków	Krynica	18/II	11	4	—	—	4	4	—	—	1	3	—
55	Polsk. Tow. Tatrz. Skoczów	Skoczów	18/II	15	13	—	3	10	9	4	9	1	3	—
56	KS „Rodzina W." Warszawa	Bukowina	17/III	91	85	2	11	72	57	28	16	58	—	11

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyzn	Kobiet	Chłopców	Dziewcząt
57	Ośr. Narc. 6 Dyw. Piechoty	Milówka	13/II 34	12	12	—	2	10	—	12	12	—	—	—
58	Gimn. P. im. Sienkiewicza	Lwów	14/II	61	56	—	7	49	—	56	—	—	56	—
59	P. Tow. Tatrz. Drohobycz	Borysław	11/II	39	31	—	—	31	6	25	22	4	5	—
60	Szkoła Narc. PZN Zwardoń	Zwardoń	20/II	19	15	—	1	14	1	14	—	15	—	—
61	TN 2 psp Sanok	Łupków	15/II	8	8	—	—	8	8	—	8	—	—	—
62	TN 2 psp Sanok	Olechowce	18/II	51	45	4	7	34	45	—	31	9	4	1
63	Tatrz. Tow. Narc. Kraków	Zwardoń	25/II	125	73	3	13	57	39	34	55	7	11	—
64	P. Tow. Tatrz. Zakopane	Głodówka	19/II	37	30	1	3	26	6	24	17	13	—	—
65	Centr. Obóz Sp. „Makkabi"	Sianki	24/II	16	16	—	—	16	7	9	13	3	—	—
66	Kom. Kursu Narc. Of. KOP	Zakopane	20/II	31	31	—	3	28	1	30	31	—	—	—
67	Policyjny Kl. Sport. Bielsko	Jaworze	29/I	25	18	2	7	9	—	18	18	—	—	—
68	P. Tow. Tatrz. Stanisławów	Ciężów	11/II	13	11	—	—	11	4	7	11	—	—	—
69	TN 2 psp Sanok	Łupków	28/II	5	5	—	2	3	5	—	5	—	—	—
70	ŻKS „Makkabi" Nowy Targ	Nowy Targ	25/II	10	9	1	1	7	9	—	5	1	3	—
71	Centr. Instytut Wych. Fiz.	Worochta	17/II	38	35	—	3	32	—	35	—	35	—	—
72	Komenda Kursów Narc.	P. Chochoł.	4/III	6	5	1	—	4	—	5	5	—	—	—
73	4 Bryg. Saperów Kraków	Krynica	14/II	10	10	—	2	8	—	10	10	—	—	—
74	Pow. Kom. PW Tomaszów	Tomaszów L.	26/I	43	40	—	1	39	—	40	36	4	—	—
75	Prz. Tow. Narc. Przemyśl	Sianki	25/II	40	40	—	4	36	39	1	37	3	—	—
76	TN 2 psp Sanok	Olechowce	20/II	40	31	1	3	27	30	1	19	—	11	1
77	TN 2 psp Sanok	Maniów	26/II	15	6	1	3	2	6	—	—	6	—	—
78	Kom. Powiatu PW Kraków	Zwardoń	21/II	201	25	1	—	24	2	23	17	—	8	—
79	KOP Komp. „Brycki"	Brycki	4/III	29	17	5	5	7	—	17	16	1	—	—
80	Tow. Krzew. Narc. Kraków	Zwardoń	23/II	100	35	—	5	30	29	6	20	15	—	—
81	Szkoła Narc. PZN Zwardoń	Zwardoń	11/III	57	50	—	—	50	—	50	50	—	—	—
82	Pow. Komenda PW i WF	Nowy Targ	4/III	21	20	—	—	20	—	20	19	1	—	—
83	KN OB PTT Żywiec	Korbielów	4/III	5	5	—	—	5	5	—	4	1	—	—
84	Kom. Kurs. Narc. DOK VI	Worochta	3/III	92	91	—	15	76	—	91	91	—	—	—
85	Pow. Kom. Kursów Narc.	Trembowla	18/II	7	6	—	—	6	—	6	6	—	—	—

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyzn	Kobiet	Chłopców	Dziewcząt
86	Komenda PW Kobiet Lwów	Lwów	11/II 34	14	10	—	—	10	—	10	—	7	—	3
87	Okr. Urząd WF i PW Lwów	Beskid	23/II	22	22	1	4	17	2	20	1	21	—	—
88	ŻTTN „Makkabi" Bielsko	Hala Boracza	4/III	31	30	1	10	19	30	—	20	4	5	1
89	Przemyskie Tow. Narciarzy	Sianki	3/III	29	28	1	5	22	28	—	26	2	—	—
90	SN Krzem. Klubu Sport.	Krzemieniec	11/III	6	4	—	1	3	3	1	2	2	—	—
91	SN TS „Wisła" Zakopane	Poronin	2/III	27	26	—	4	22	1	25	25	1	—	—
92	TN 2 psp Sanok	Maniów	25/II	106	106	—	13	93	106	—	106	—	—	—
93	Kom. Powiatu PW Jaworów	Jaworów	11/III	16	16	—	—	16	—	16	15	1	—	—
94	SN AZS Cieszyn	Barania Góra	18/III	16	15	1	6	8	13	2	13	2	—	—
95	KOP „Brycki" Chocieńczyce	Chocieńczyce	18/II	22	22	1	10	11	—	22	20	2	—	—
96	KS „Beskid" Andrychów	Kocierz	25/II	37	26	—	7	19	11	15	6	4	12	4
97	KOP „Wilejka" Wilejka	Wilejka	22/III	83	83	—	4	79	—	83	83	—	—	—
98	SN KPW Kraków	Zakopane	18/II	42	31	—	2	29	2	29	31	—	—	—
99	KOP „Bat. Krasne" Brycki	Brycki	15/II	68	68	—	5	63	—	68	68	—	—	—
100	Śl. Kl. Narc. Katowice	Istebna	8/I	30	24	—	—	24	5	19	24	—	—	—
101	Śl. Kl. Narc. Katowice	Wisła	11/II	18	15	1	7	7	12	3	15	—	—	—
102	Śl. Kl. Narc. Katowice	Istebna	18/II	29	21	1	2	18	1	20	—	13	—	8
103	Śl. Kl. Narc. Katowice	Wisła	18/II	11	6	—	—	6	5	1	3	—	3	—
104	Okr. Zw. Narc. Krynica	Krynica	10/I	25	25	1	2	22	4	21	—	25	—	—
105	Harc. Kl. Narc. Warszawa	Krynica	10/I	93	93	—	10	83	12	81	30	—	63	—
106	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	1/III	18	18	1	1	16	2	16	18	—	—	—
107	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	11/III	28	19	1	2	16	11	8	14	5	—	—
108	Śl. Klub Narc. Katowice	Istebna	20/II	31	25	—	2	23	3	22	13	9	—	3
109	Śl. Klub Narc. Katowice	Wisła	28/I	15	13	2	3	8	10	3	13	—	—	—
110	Śl. Klub Narc. Katowice	Wisła	25/II	6	4	—	—	4	2	2	4	—	—	—
			Razem	4089	3357	81	429	2847	1274	2083	2420	553	328	56

Z powodu uchybień Regulaminu Odznaki za Sprawność, Komisja Sportowa P. Z. N. nie uznała w sezonie 1933/34, ośmiu biegów.

Tabela zawodów o odznakę za sprawność Polskiego Związku Narciarskiego — Sezon 1934/35

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie: Złota	Stopnie: Srebrna	Stopnie: Bronzowa	Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Seniorów: Mężczyźni	Seniorów: Kobiety	Juniorów: Chłopcy	Juniorów: Dziewczęta
1	Akad. Zw. Narc. Warszawa	Zak.-Głodówka	4/I 35	30	27	—	9	18	15	12	20	4	3	—
2	SN PTT Biała	Magórka	6/I	16	12	—	2	10	9	3	12	—	—	—
3	Klub Narciarski Bukowina	Bukowina	11/I	42	40	—	3	37	—	40	25	8	7	—
4	Szkoła Narciarska PZN	Zwardoń	13/I	50	39	—	8	31	14	25	32	7	—	—
5	Ośr. Narc. DOK V Kraków	D. Chochołow.	17/I	72	66	—	1	65	—	66	65	1	—	—
6	Związek Rezerwistów	Zwardoń	17/I	21	21	—	3	18	6	15	19	2	—	—
7	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	5/II	26	23	—	4	19	1	22	9	—	14	—
8	SN TG „Sokół" Jasło	Jasło	10/II	39	37	—	3	34	—	37	17	5	15	—
9	ŻTTN „Makkabi" Bielsko	Hala Boracza	20/I	51	38	—	7	31	34	4	22	5	9	2
10	SN PTT Drohobycz	Drohobycz	20/I	175	70	—	—	70	—	70	37	3	26	4
11	Tatrz. Tow. Narc. Kraków	Zwardoń	27/I	71	55	3	13	39	37	18	42	11	2	—
12	Szkoła Narciarska PZN	Zwardoń	15/II	94	82	—	6	76	3	79	82	—	—	—
13	Ognisko Zw. Podhal. Rabka	Rabka	23/I	15	14	—	—	14	4	10	8	3	3	—
14	TN 2 psp Sanok	Łupków	30/I	28	28	—	2	26	28	—	28	—	—	—
15	Dow. 6 Dyw. Piech. Kraków	Zwardoń	19/I	23	23	3	2	18	1	22	23	—	—	—
16	TN „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	13/I	33	27	—	1	26	7	20	24	3	—	—
17	Polsk. Tow. Tatrz. Biała	Szczyrk	20/I	18	15	—	—	15	1	14	11	4	—	—
18	Komenda PW Kraków	Zwardoń	12/I	19	16	—	1	15	1	14	2	14	—	—
19	SN Kolejow. PW Kraków	Zwardoń	20/I	40	35	6	7	22	20	15	29	6	—	—
20	Pow. Kom. PW 1 psp.	Nowy Targ	16/I	24	24	1	2	21	—	24	24	—	—	—
21	Szk. Podchor. Ostrów Maz.	Sól	1/II	159	159	—	2	157	159	—	159	—	—	—
22	Szk. Podchor. Ostrów Maz.	Sól	16/II	158	158	—	—	158	158	—	158	—	—	—
23	Narc. Okr.U. WFPWOKX	Sianki	29/I	36	29	—	1	28	9	20	11	18	—	—
24	SN „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	6/I	36	28	3	10	15	15	13	20	8	—	—
25	SN „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	10/I	45	45	—	3	42	29	16	—	21	7	17
26	ŻTTN „Makkabi" Bielsko	Hala Boracza	6/I	31	31	2	12	17	31	—	20	4	6	1
27	Dow. 6 Dywizji Piechoty	Zwardoń	31/I	31	29	—	10	19	—	29	29	—	—	—

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta
28	Ośr. Narc. PW DOK X	Rozłucz	12/I 35	57	57	—	4	53	57	—	57	—	—	—
29	Kryn. Okr. Zw. Narciarski	Krynica	21/I	24	17	—	—	17	—	17	—	—	11	6
30	Narc. Okr. WF i PW DOKX	Sianki	19/I	12	11	1	1	9	5	6	5	5	—	1
31	SN TS „Wisła" Szczawnica	Szczawnica	27/I	33	33	—	5	28	1	32	17	—	16	—
32	Narc. Okr. WF i PW DOKX	Sianki	18/I	39	39	1	11	27	5	34	6	6	17	10
33	TN 2 psp Sanok	Iwonicz	2/II	22	21	1	3	17	21	—	21	—	—	—
34	Ośrodek Narc. DOK V	D. Chochołow.	2/II	57	43	—	—	43	2	41	42	1	—	—
35	Wintersportverein Katowice	Klimczok	2/II	96	88	—	11	77	82	6	36	17	32	3
36	Kom. Pol. P Woj. Śl.-Bielsk.	Olczówka Dol.	8/II	30	20	4	6	10	—	20	20	—	—	—
37	Dow. 6 Dyw. Piechoty	Zwardoń	10/II	30	29	—	8	21	3	26	26	2	1	—
38	2 psp Sanok	Lesko	10/II	133	133	—	—	133	133	—	80	7	46	—
39	Karp. Tow. Narc. Lwów	Sławsko	17/II	59	15	—	1	14	—	15	15	—	—	—
40	„Makkabi" Andrychów	Andrychów	17/II	22	21	—	6	15	1	20	8	3	10	—
41	Ośrodek Narciarski DOKX	Sianki	16/II	51	46	—	4	42	9	37	34	12	—	—
42	Kom. Ośr. Narc. Nizinnego	Białowieża	20/II	6	5	—	—	5	—	5	5	—	—	—
43	Ośrodek Narciarski OK V	D. Chochołow.	19/II	72	49	—	—	49	4	45	49	—	—	—
44	Okr. Ośr. WF Katowice	Wisła	26/II	43	39	—	—	39	3	36	39	—	—	—
45	D. Garn. K. Sap. „Polesie"	Stolin	20/II	18	12	—	—	12	—	12	—	12	—	—
46	Kom. Koła Lok. PW Kobiet	Lwów	10/II	14	13	—	—	13	—	13	—	8	—	5
47	Okr. Ośrodek WF Katowice	Wisła	1/II	15	15	—	—	15	—	15	15	—	—	—
48	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	15/II	21	19	1	3	15	4	15	15	4	—	—
49	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	24/II	16	16	2	2	12	7	9	12	4	—	—
50	OZN Krynica i 4 P. Lotn.	Krynica	13/II	47	45	—	2	43	3	42	45	—	—	—
51	Tow. Krzew. Narc. Kraków	Krynica	22/II	36	26	—	6	20	10	16	19	7	—	—
52	ON „Rachowiec" Zwardoń	Zwardoń	3/III	13	13	2	7	4	3	10	9	4	—	—
53	Narc. Komisja Międzyklub.	Stryj	17/II	14	11	—	—	11	—	11	4	—	7	—
54	Ośrodek Narciarski Sianki	Sianki	28/II 1/III	39	9	—	—	9	1	8	1	8	—	—
55	Ośr. Narc. DOK X Sianki	Sianki	18/II	66	60	—	1	59	—	60	60	—	—	—

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta
56	Okr. Związek Narciarski	Krynica	24/II 35	16	6	—	—	5	1	4	2	3	—	—
57	Ośrodek Narciarski OK V	D. Chochołow.	5/III	16	16	—	8	8	—	16	16	—	—	—
58	Bataljon „Budsław" KOP	Budsław	4/III	74	73	—	10	63	—	73	73	—	—	—
59	Tatrz. Tow. Narc. Kraków	Zwardoń	24/II	52	44	4	12	28	35	9	36	7	1	—
60	Ośrodek Narc. DOK VI	Beskid	28/II	29	26	—	4	22	14	12	—	25	—	1
61	Bataljon KOP „Sienkiewicz"	Sienkiewicze	9, 10/III	150	57	—	1	56	—	57	57	—	—	—
62	Bataljon KOP „Budsław"	Budsław	5/III	12	12	—	—	12	—	12	12	—	—	—
63	Szkoła PZN	Zwardoń	1/III	42	40	2	9	29	13	27	40	—	—	—
64	SK „Rodzina W." Warszawa	Krynica	13/II	4	4	—	—	4	—	4	—	—	3	1
65	ON „Sokół" Brzeszcze	Zwardoń	10/III	33	31	1	4	26	15	16	22	9	—	—
66	SN PTT Biała	Zwardoń	11/I	29	23	—	2	21	6	17	15	7	1	—
67	14 Dyw. Art. K. Białystok	Białystok	17/II	14	14	—	—	14	—	14	14	—	—	—
68	SN Zw. Strzeleckiego	Tarnopol	24/II	4	3	—	—	3	—	3	—	—	1	2
69	Ośr. Zimowy Poczt. PW	Zakopane	11, 12/I	19	11	—	1	10	1	10	6	5	—	—
70	Ośr. Zimowy Poczt. PW	Zakopane	25/I	66	11	—	1	10	1	10	5	6	—	—
71	Ośrodek Narciarski DOK X	Sianki	16/III	18	18	1	4	13	8	10	13	4	—	1
72	Kl. Narciarski „Bukowina"	Bukowina	9/II	32	25	—	1	24	1	24	22	3	—	—
73	Ośr. Narc. Pocztowego PW	Zakopane	8/II	43	20	—	—	20	—	20	20	—	—	—
74	SN „Makkabi" Kraków	Nowy Targ	3/II	37	17	—	2	15	16	1	17	—	—	—
75	Ośr. Narc. Pocztowego PW	Zakopane	14/II	22	18	—	—	18	—	18	11	7	—	—
76	Ośr. Narc. Pocztowego WP	Zakopane	9/III	42	41	2	6	33	2	39	12	29	—	—
77	Klub Narciarski Katowice	Zwardoń	2/II	140	91	—	6	85	8	83	56	4	29	2
78	SN PTT	Skoczów	10/III	10	7	—	—	7	—	7	—	4	3	—
79	Centr. Ośr. Zim. Poczt. Wp	Zakopane	21/II	35	29	1	2	26	1	28	22	7	—	—
80	KOP Warszawa	Jaszczurówka	8/III	83	83	4	9	70	1	82	77	5	—	1
81	Tow. Narciarskie 2 psp	Sanok	24/II	27	26	1	5	20	26	—	26	—	—	—
82	Tow. Narciarskie 2 psp	Łupków	17/II	23	23	—	2	21	23	—	23	—	—	—
83	Kom. Pasa Gr. KOP Sejny	Sejny	17/II	20	19	—	—	19	—	19	16	—	3	—
84	Okr. Urz. WF i PW DOK V	Istebna	2/II	15	14	2	2	10	—	14	—	14	—	—

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzy-szeni	Niestowa-rzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta
85	Tow. Narc. 2 psp Sanok	Sanok	17/II 25	32	28	1	5	22	28	—	22	2	3	1
86	TN 2 psp Sanok	Sanok	23/II	60	58	—	1	57	58	—	58	—	—	—
87	TN 2 psp Sanok	Sanok	22/II	59	59	—	—	59	59	—	59	—	—	—
88	86 Pułk Piechoty	Krasne n. Usz.	14/II	32	28	—	—	28	—	28	28	—	—	—
89	WKS 86 p. p.	Mołodeczno	15/II	98	52	—	2	50	—	52	52	—	—	—
90	SN PTT Stanisławów	Worochta	16/II	15	14	—	1	13	3	11	14	—	—	—
91	Bataljon KOP „Stołpce“	Stołpce	16/II	196	196	—	5	191	—	196	196	—	—	—
92	SN PTT Biała	Biała-Magórka	5/III	54	50	—	1	49	—	50	9	2	35	4
93	SN WKS Kielce	Kielce	10/II	16	15	—	2	13	7	8	13	—	2	—
94	Kurs Narc. St. WF Kraków	Zwardoń	4/III	55	54	1	18	35	6	48	26	28	—	—
95	K. W. Śl. Kl. Narc. Katowice	Wisła	28/II	22	22	1	3	18	3	19	10	7	5	—
96	SN WKS 3 psp Bielsko	Bielsko	17/III	8	7	—	—	7	7	—	7	—	—	—
97	Komenda PW Skałat	Skałat	8/III	20	20	—	1	19	—	20	20	—	—	—
98	Ośrodek Narciarski OK V	D. Chochołow.	31/III	19	19	—	5	14	1	18	18	1	—	—
99	Ośr. Narc. WF i PW KOP	Racki Bór	26/II	24	20	—	—	20	—	20	20	—	—	—
100	Kom. P. WF i PW Krzemien.	Wiśniowiec	24/II	30	22	—	—	22	—	22	7	—	15	—
101	Akad. Od. Zw. Strz. Kraków	Kraków	10/II	48	37	1	3	33	8	29	20	3	14	—
102	Tow. Narc. 2 psp Sanok	Łupków	3/III	34	33	1	3	29	33	—	33	—	—	—
103	SN PTT Żywiec	Pilsko	10/III	25	25	—	1	24	10	15	19	6	—	—
104	Przemyskie Tow. Narciarzy	Rozłucz	26/II	85	83	1	5	77	58	25	83	—	—	—
105	ŻTTN „Makkabi“ Bielsko	Boracza	10/III	22	21	2	7	12	19	2	11	4	6	—
106	ŻKS „Makkabi“ Nowy Targ	Bukowina	24/III	9	8	—	5	3	8	—	7	1	—	—
107	Ośrodek Narc. OK V	D. Chochołow.	16/III	24	24	3	6	15	5	19	19	5	—	—
108	Dow. 6 Dyw. Piechoty	Zwardoń	14/II	160	159	—	1	158	1	158	159	—	—	—
109	SN PTT Żywiec	Zwardoń	13/III	22	21	—	4	17	3	18	21	—	—	—
110	SN „Watra“ Cieszyn	Cieszyn	7/III	56	53	1	2	50	5	48	17	11	24	1
111	KN „Bukowina“	Bukowina T.	13/III	9	5	—	—	5	3	2	5	—	—	—
112	Kom. Ośr. Narc. Worochta	Sławsko	25/I	34	20	—	—	20	2	18	20	—	—	—
113	ON „Rachowiec“ Zwardoń	Zwardoń	12/III	3	3	—	—	3	1	2	3	—	—	—

Nr. komunikatu weryfikac.	Towarzystwo urządzające zawody	Miejscowość zawodów	Data zawodów	Ogółem startowało	Przyznano odznak ogółem	Stopnie			Stowarzyszeni	Niestowarzyszeni	Seniorów		Juniorów	
						Złota	Srebrna	Bronzowa			Mężczyźni	Kobiety	Chłopcy	Dziewczęta
114	Śl. Klub Narc. Katowice	Katowice	10/II 35	18	14	—	2	12	8	6	8	—	6	—
115	Koło SKN „Czantorja“	Ustroń	10/II	17	16	5	4	7	14	2	10	—	6	—
116	Koło SKN „Wisła“	Wisła	2/III	29	23	—	—	23	—	23	—	5	—	18
117	SN PTT Stanisławów	Worochta	19/II	112	112	—	2	110	—	112	112	—	—	—
118	SN PTT Stanisławów	Worochta	15/II	8	6	1	—	5	1	5	3	3	—	—
119	Przemyskie Tow. Narciarzy	Rozłucz	21/II	85	81	—	3	78	1	80	81	—	—	—
120	Okr. Ośr. WF i Lublin	Tomaszów L.	20/II	59	55	—	5	50	1	54	51	4	—	—
121	Okr. Ośr. WF Lublin	Lublin	10/II	17	13	1	1	11	—	13	11	2	—	—
122	KS. „Beskid“ Andrychów	Andrychów	19/II	19	16	—	4	12	11	5	8	4	3	1
123	Okręgowy Ośrodek WF	Wilno	10/II	14	11	—	1	10	—	11	8	3	—	—
124	Kom. Pasa Gr. PW Grodno	Orany	15/II	17	9	—	—	9	—	9	9	—	—	—
125	Podhal. Okr. Zw. Narciarski	Zakopane	14/I	55	30	1	3	26	9	21	30	—	—	—
126	SN Zw. Podhalan Rabka	Rabka	4/IV	10	10	—	—	10	—	10	1	—	9	—
127	Ref. WF BaonKOP „Krasne“	Krasne	24/II	30	28	—	2	26	—	28	28	—	—	—
128	SN KPW Lwów	Ławoczne	20/I	18	12	—	—	12	9	3	11	1	—	—
129	SN KPW Lwów	Sławsko	2/II	16	11	—	2	9	11	—	3	8	—	—
130	SN KPW Lwów	Sławsko	3/II	4	4	—	3	1	4	—	4	—	—	—
131	Kom. Of. Kurs. Narc. DOK X	Worochta	22/I	155	153	3	7	143	2	151	152	1	—	—
132	Kom. Of. Kurs. Nar. DOK VI	Sławsko	9/II	33	32	—	—	32	—	32	32	—	—	—
133	Kom. Kurs. Narc. Sławsko	Sławsko	25/II	20	18	—	—	18	—	18	18	—	—	—
134	Kom. Of. Kurs. Nar. DOK VI	Worochta	2/III	36	35	3	5	27	1	34	30	5	—	—
135	Kom. Of. Kurs. Nar. DOK VI	na Zaroślaku	13/III	25	25	1	1	23	—	25	25	—	—	—
136	Kom. Ośr. Narc. DOK VI	na Zaroślaku	30/III	16	16	1	—	15	—	16	16	—	—	—
	Razem			5659	4763	76	409	4278	1508	3255	3808	472	401	82

Z powodu uchybień Regulaminu Odznaki za Sprawność, Komisja Sportowa PZN nieuznała w sezonie 1934/35, trzech biegów. Prócz tego, w zawieszeniu do decyzji zostają dwa biegi.

KOMISJA TURYSTYCZNA

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA LATA 1933/4 i 1934/5

I. DZIAŁALNOŚĆ KIEROWNICZA W DWULECIU

Popieranie turystyki narciarskiej

Komisja Turystyczna P. Z. N. z racji swych założeń, zajmowała się przedewszystkiem zagadnieniami turystyki masowej, stawiając sobie za zadanie popieranie turystyki czynnej, uprawianej w poszczególnych klubach, należących do Polskiego Związku Narciarskiego, jakoteż przez narciarzy niezrzeszonych. Jako główne zadania wysunęły się:

szlakowanie tras narciarskich w terenie,
popieranie budowy i rozbudowy schronisk,
zakładanie stacyj turystycznych i ratunkowych,
wydawnictwo map turystyczno-narciarskich,
komunikat meteorologiczno-śniegowy,
wydawnictwo przewodników narciarskich,
wydawnictwo spisu schronisk i schronów górskich,
organizowanie raidów i wycieczek narciarskich,
ustalanie programów i branie udziału w konferencjach turystycznych oraz współpraca z innemi towarzystwami,
stworzenie przewodnictwa zawodowego,
fundowanie nagród itd.

W pracy Komisji Turystycznej, najdoskonalszą pomocą okazała się akcja Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa oraz wysiłki inwestycyjne kilku innych towarzystw zrzeszonych w Związku.

Szlaki narciarskie

W zakresie szlakowania narciarskiego ustalono na podstawie szeregu przeprowadzonych konferencyj i po zapoznaniu się ze stanem w tej dziedzinie zagranicą — typ i rodzaj znakowania. Uzgodniono z innemi towarzystwami i przeprowadzono cały szereg szlaków w terenie. Na pierwszy plan wysuwają się tutaj szlaki narciarskie przeprowadzone częściowo kosztem Polskiego Związku Narciarskiego w Wysokich Tatrach, oraz Beskidach środkowych. W Wysokich Tatrach przetrasowano nowy zjazd z Czerwonych Wierchów, zjazd z Hali Gąsienicowej, skrót z Hali Tomanowej na Pyszną, szlak z Polany Waksmundzkiej na Palenicę, oraz poprawiono szereg innych szlaków i zaopatrzono je w specjalne drogowskazy. Niewątpliwie szlaki te będą musiały być jeszcze nieznacznie poprawione, a to już na podstawie poczynionych przy używaniu ich w ostatniej zimie doświadczeń.

Budowa nowych i rozbudowa dawnych schronisk

Ostatnie dwa lata sprawozdawcze zaznaczyły się wzmożoną akcją Polskiego Związku Narciarskiego w dziedzinie budowy schronisk górskich, przyczem akcja ta rozwinięta na szeroką skalę, spotkała się z dużem zrozumieniem ze strony całego szeregu klubów narciarskich i wydała bardzo korzystny plon. Polski Związak Narciarski wykazał, iż w dziedzinie turystyki nie tylko dorównał innym towarzystwom turystycznym, lecz niewątpliwie jakością wybudowanych schronisk i rozmachem z jakim do tego przystąpił, wysunął się na pierwszy plan.

Wszystkie zbudowane schroniska noszą charakter schronisk wybitnie górskich, przeznaczonych dla prawdziwie czynnej turystyki. Niejednokrotnie też przy budowie schronisk, nie zwracano uwagi na doraźne zyski materjalne, jakie możnaby osiągnąć wybudowawszy schronisko w innem miejscu. Idąc więc po linji wyżej wskazanej — obierano przedewszystkiem miejsca mające znaczenie, jako leżące na głównych turystycznych i narciarskich szlakach. Schroniska te urządzeniem wewnętrznem również dostosowane są do wybitnie turystycznego przeznaczenia.

W okresie dwuletnim zdołano wybudować 5 schronisk a w szczególności: na terenie Karpat Wschodnich dwa schroniska: Sekcji Narciarskiej A. Z. S. w Warszawie na Pop Iwanie, oraz Karpackiego Towarzystwa Narciarzy na Mariszewskiej. W Karpatach środkowych Przemyskie Towarzystwo Narciarzy z ogromnym zapałem i dużym bardzo wysiłkiem zdołało wykończyć 3 schroniska a mianowicie w Siankach, pod Pikujem i na przełęczy Pantyrskiej.

Poza temi schroniskami, których budowę rozpoczęto i ukończono w sprawozdawczem dwuleciu — Polski Związek Narciarski wybitnie pomógł poszczególnym swym towarzystwom do rozbudowy i adaptacyj w schroniskach już istniejących. Na terenie Wysokich Tatr rozbudowano i uchroniono przed całkowitą zagładą schronisko na Hali Pysznej, będące pierwszorzędnem oparciem dla turystyki narciarskiej, zarówno zimowej jak i wiosennej. W schronisku W. K. N. na Hali Chochołowskiej poczyniono szereg dalszych inwestycyj, oraz przystąpiono do realizacji dużego schroniska Tatrzańskiego Towarzystwa Narciarzy na Hali Kondratowej.

Komisja Turystyczna podkreśla z uznaniem prowadzone wśród dużych nieraz trudności prace wyżej wymienionych organizacyj a także owocne wysiłki Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa ściśle współdziałającego z P. Z. N.

Stacje turystyczne i ratunkowe

Poza łańcuchem schronisk okazała się paląca potrzeba założenia

całego szeregu stacyj turystyczno-narciarskich, któreby uzupełniły sieć schronisk w terenach, gdzie są one zbyt rzadko rozmieszczone, względnie gdzie mogłyby brak schronisk całkowicie zastąpić. Siłą rzeczy — stacje turystyczne, które czynne były bądźto jedynie przez okres zimowy, bądźteż przez cały rok — zakładane są w ośrodkach zamieszkałych, w pensjonatach, gospodach ale także i w leśniczówkach, placówkach straży granicznej i t. p., rozmieszczonych niejednokrotnie w okolicach nadzwyczaj dla turystyki ważnych, a zupełnie bezludnych. Sieć stacyj turystyczno-narciarskich zorganizowana przez Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa, pod koniec okresu sprawozdawczego obejmowała około 100 punktów, przyczem na terenie Karpat Zachodnich istnieją 52 stacje, a 45 stacyj w Karpatach Wschodnich. Stacje te częściowo posiadają własny sprzęt i umeblowanie, częściowo zaopatrzone są przez Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa, które poza zakontraktowaniem i ustaleniem regulaminu stacyj, zaopatruje je również w mapy turystyczne WIG, oraz o ile możności w sprzęt ratowniczy i opatrunkowy.

Z większych stacyj ratunkowych zaopatrzyło T. K. N. schroniska: przy Morskiem Oku, przy Pięciu Stawach Polskich, w Roztoce, na Hali Gąsienicowej, Hali Kondratowej, Hali Pysznej, Hali Chochołowskiej, na Przełęczy Pantyrskiej, na Pop Iwanie, na Zaroślaku i Pikuju. Schronisko na Babiej Górze dotowano subwencją na zakup sprzętu, potrzebnego przy poszukiwaniu zaginionych, lub zasypanych lawinami narciarzy. Ubiegła zima, obfitująca w tragiczne wypadki wykazała, iż sprzęt ten był koniecznością i że bez niego niejednokrotnie ratunek byłby nie tylko utrudniony, ale wręcz niemożliwy.

Mapy turystyczno-narciarskie

Dla celów specjalnie narciarskich wydało Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa w ciągu sprawozdawczego dwulecia szereg map narciarskich t. zw. „blokdiagramów", obejmujących szereg ważnych i silnie uczęszczanych ośrodków turystycznych Karpat Zachodnich, oraz z Karpat Wschodnich — Czarnohorę. Komisja Turystyczna opracowała również treść narciarską dla map Wojskowego Instytutu Geograficznego, przedewszystkiem dla dużej mapy Tatr Wysokich.

Przewodniki narciarskie

Stosunki finansowe, niestety, nie zezwoliły Komisji Turystycznej na przeprowadzenie powziętego planu wielotomowego przewodnika po całych Karpatach, łącznie z Wysokiemi Tatrami. Dotychczas ukazał się tylko jeden tom zamierzonego wydawnictwa, obejmujący Bieszczady. Szereg dalszych tomów znajduje się w opracowaniu, a wydanie ich będące kwestją najbliższego czasu zależne

jest przedewszystkiem od możności finansowych. Poza tym wybitnie i specjalnie narciarskim przewodnikiem — Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa wydało cały szereg propagandowych broszur i ulotek. Niektóre z nich wydawane były w kilku językach i stały na bardzo wysokim poziomie zarówno artystycznym jak i fachowym.

Komunikat meteorologiczno śniegowy

Podobnie jak w latach poprzednich, również w ostatniem dwuleciu Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa przy wydatnej pomocy Państwowego Urzędu WF i PW wydawało we wszystkie piątki w ciągu całego sezonu zimowego „komunikat meteorologiczno-śniegowy," który podawany za pośrednictwem prasy oraz Polskiego Radja, przynosił stale narciarzom poważne korzyści, wskazując w jakich terenach istnieją dogodne warunki dla uprawiania narciarstwa. Działalność Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa w tej dziedzinie spotykała się stale z wielkiem uznaniem ze strony szerokich rzesz narciarzy, które informowane były nadzwyczaj szybko i ściśle o warunkach turystycznych w terenach narciarskich.

Spis schronisk i schronów górskich

Publikacją, obejmującą całkowity wykaz schronisk i schronów górskich na terenie Karpat jest spis schronisk, jaki pomieszczony jest corocznie w „Kalendarzu Narciarskim P. Z. N." Spis ten podaje w kilku słowach najpotrzebniejsze informacje, obejmujące ilość miejsc noclegowych, stan zagospodarowania, oraz możność porozumienia się uprzedniego z właścicielem lub dzierżawcą. Główną zaletą tego spisu jest jego aktualność, obejmuje on bowiem wszystkie istniejące schroniska i stacje turystyczne, bez względu na własność. Zebranie danych do tego spisu wymagało wielu zabiegów ze strony Komisji Turystycznej.

Raidy i wycieczki narciarskie

Zarówno Komisja Turystyczna PZN, jak i szereg klubów urządzało — poza zwyczajnemi wycieczkami narciarskiemi — również poważne raidy o charakterze dalekobieżnym i przejściowym, których opracowanie i wytrasowanie spoczywało przeważnie w rękach Komisji Turystycznej. Raidy te jako najwyższa forma turystyki szczególnie były popierane, niejednokrotnie też (o ile były urządzane w formie specjalnych imprez) były one popierane przez fundowanie nagród, propagandę itd. Poza raidami czysto narciarskiemi Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa urządzało również znane raidy kolejowe, które przebiegały cały łańcuch Karpat, dając licznemu gronu uczestników zarówno pochodzących z kraju jak i cudzoziemcom, możność spędzenia szeregu dni w zimowej przyrodzie.

Znaczny rozrost turystyki i urządzeń turystycznych na terenie całego państwa, jak również pokaźna ilość władz, instytucyj i organizacyj, zajmujących się turystyką — zmusza zainteresowanych do urządzania perjodycznych konferencyj, lub też do wyłaniania specjalnych komisyj, mających za zadanie ustalanie norm współpracy i wzajemnego porozumienia. Konferencje turystyczne urządzane przez Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji, będące dalszym ciągiem akcji zapoczątkowanej przez PUWF, obsyłane były przez delegatów Komisji Turystycznej, przyczem opracowywano cały szereg wyczerpujących referatów na wszystkie tematy, związane z turystyką narciarską i letnią.

Konferencje turystyczne, współpraca z organizacjami

Stała współpraca, oraz uzgadnianie poszczególnych zagadnień istniało pomiędzy Polskim Związkiem Narciarskim, oraz Polskiem Towarzystwem Tatrzańskiem, które z racji uprawiania turystyki letniej posiadało szereg wspólnych zagadnień. Na całym szeregu odbytych posiedzeń ustalono kwestję szlakowania górskiego, sprawę schronisk, przewodnictwa itd. oraz uzgadniano występowanie wspólne na ogólnych konferencjach turystycznych.

Przewodnictwo zimowe

Idąc za wymaganiami wzrastającej w nadzwyczaj szybkiem tempie turystyki narciarskiej, przystąpiła Komisja Turystyczna w ubiegłym roku do zorganizowania zawodowego przewodnictwa zimowego, przyczem ze względu na specyficzne warunki, na pierwszym planie postawiono przewodnictwo na terenie Wysokich Tatr. Ustalono i zaaprobowano do prowadzenia wycieczek w okresie zimowym liczbę 14-tu przewodników zawodowych, którym ponadto Komisja Turystyczna pod pewnymi warunkami przyznała możność współdziałania w protokołowaniu wycieczek dla Odznaki Górskiej.

Pozatem ustalono z poszczególnymi działaczami w terenie sprawę dalszej organizacji przewodnictwa zimowego w innych ośrodkach.

Fundowanie nagród

Jako specjalny czynnik, mający wzbudzić zainteresowanie i tworzyć zachętę dla towarzystw, biorących udział w specjalnie urządzanych raidach i wyprawach turystycznych, jak również w konkurencji o Odznakę Górską P. Z. N. — Komisja Turystyczna ufundowała, względnie otrzymała przyrzeczenie stworzenia specjalnych nagród. Nagrody te przyznawane są według specjalnych regulaminów. Przy popieraniu ruchu turystycznego zapomocą takiego środka jak nagrody, Komisja Turystyczna unika starannie wszystkich okoliczności, które mogłyby wypaczyć zasadniczy kierunek wycieczkowy.

II. ODZNAKA GÓRSKA P. Z. N.
SEZONY 1933/4–1934/5

Rozwój odznaki górskiej

Oddzielnym zupełnie przedmiotem pracy Komisji Turystycznej, ściśle jednak związanym z wszelkiemi innemi działami jest Odznaka Górska PZN. Instytucja Odznaki Górskiej, która w chwili pisania sprawozdania przebyła zwycięsko pierwsze trzy lata, lata wstępnej organizacji, rozbudowy i uzupełnień — dowodzi, iż utworzenie jej było nie tylko wskazane, ale również konieczne. Koniecznym okazał się czynnik, któryby regulował wzmagający się ciągle ogromnem tempem ruch turystyczno-narciarski. Dla należytego skierowania i opanowania tego ruchu Odznaka Górska okazała się środkiem doskonałym. Wskazywanie, jaki wpływ Odznaka Górska wywarła na rozwój narciarskiej turystyki jest rzeczą zbyteczną. Nawet ludzie, którzy w pierwszym roku istnienia Odznaki Górskiej odnosili się do niej z rezerwą, są obecnie jej entuzjastami i przyznają jej najwyższe walory. Świadectwem wymownem zrozumienia i uznania dla Odznaki Górskiej jest fakt, że inne organizacje turystyczne lub sportowe, nie tylko naśladują stworzony wzór instytucji Odznaki Górskiej, lecz starają się go skopjować, co jednak nie zawsze może okazać się stosowne dla potrzeb danej gałęzi ruchu fizycznego.

Wycieczki punktowane

Szereg cyfr statystycznych wymownie wykazuje rozwój instytucji Odznaki Górskiej w czasie 3-letniego jej istnienia, oraz sposób w jaki systematycznie przeprowadzano potrzebne zmiany.

Lista wycieczek punktowanych obejmowała w pierwszym sezonie około 60-ciu typowych przejść i wycieczek narciarskich — w sezonach następnych liczba ta była stopniowo zwiększana, przyczem ostatnio wyniosła ona około 230 typowych wycieczek i 24 raidów dalekobieżnych. Raidy dalekobieżne wprowadzone zostały w ostatnim sezonie i miały za zadanie specjalnem opunktowaniem zachęcić jaknajszersze masy do odbywania wycieczek dłuższych, dalekobieżnych, mających charakter raidowy. Szereg podanych typowych raidów jako wzorowych, miał służyć za przykład do stwarzania nowych tras.

Lista przodowników

Systematycznie powiększana była również liczba przodowników dla Odznaki Górskiej, która kolejno obejmowała: w okresie pierwszym t.j. w sezonie 1932/33 (wraz z dodatkowo mianowanymi w ciągu sezonu) 264 przodowników, w sezonie 1933/4 — 446 przodowników,

a w sezonie 1934/5 — 619 przodowników. Rozdział tych ostatnich na poszczególne tereny był następujący:

Razem	Na teren całej Polski	Na Karpaty Zachodnie z wyłaczeniem Tatr	Na Tatry	Na Karpaty Wschodnie
619	21	309	167	122

Razem więc było przodowników 619, a oprócz tego upoważniono jeszcze 14 przewodników zawodowych na Tatry do wydawania zaświadczeń ważnych dla protokołów O. G.

Ogromna większość przodowników wykazywała stale prawdziwie duże zainteresowanie instytucją Odznaki Górskiej, zarówno przez osobiste prowadzenie wycieczek w konkurencji o Odznakę i przez ich protokołowanie, jak również przez to, iż sami licznie o odznakę się ubiegali. Stosownie do uchwał Komisji Turystycznej przodownicy, którzy nie wykażą się czynną pracą i pomocą w protokołowaniu wycieczek, oraz ich prowadzeniem, jak również przodownicy, którzy sami nie zdobywając odznaki, wykażą brak zainteresowania dla niej, zostaną z listy przodowników skreśleni. W ten sposób w ubiegłym sezonie skreślonych zostało 84 przodowników i na ich miejsce mianowani zostali nowi tak, że liczba rzeczywiście czynnych przodowników przez stałe przeprowadzanie eliminacyj i uzupełnień ustawicznie wzrasta. Mianowania nowych przodowników odbywają się przedewszystkiem na wniosek klubów, których przodownicy ci są członkami. Liczba zaś mianowanych przodowników odpowiada potrzebom ilości osób ubiegających się o odznakę.

Trzy zakończone obecnie sezony narciarskie wskazują datami statystycznemi na ustawiczny wzrost liczby osób ubiegających się o odznakę. Poniżej podana tabela wykazuje również stosunek poszczególnych kategoryj odznak do siebie.

Stosunek ten przedstawia się następująco:

Sezon	Ogólna liczba		Bronzowe		Srebrne		Złote	
1932/33	517	100%	517	100%	—		—	
1933/34	1102	100%	902	82%	200	18%	—	
1934/35	1161	100%	1219	73%	315	19%	127	8%

ROZWÓJ ODZNAKI GÓRSKIEJ
od początku jej istnienia

Sezon	ogółem odznak	złotych	srebrnych	bronzowych	stowarzyszeni	niestowarzyszeni	mężczyźni	kobiety
1932/33	517	—	—	517	387	130	412	105
1933/34	1102	—	200	902	639	463	916	186
1934/35	1661	127	315	1219	965	696	1410	251
Razem za 3 lata	3280	127	515	2638	1991	1289	2738	542

Ilość klubów ubiegających się o Odznakę Górską, oraz ilość Odznak Górskich zdobytych przez członków danych klubów, przypadająca na poszczególne Okręgowe Związki Narciarskie w czasie sprawozdawczego dwulecia

Tabelka dotyczy wyłącznie stowarzyszonych. Cyfry niestowarzyszonych zawarte są w tabelce powyżej zamieszczonej.

SEZON	I Warszawski		III Lwowski		IV Podhalański		V Krakowsko-Śląski		VI Krynicki		VIII Przemyski		IX Pomorski		X Wołyński	
	Klubów	Odznak	Klubów	Odznak	Klubów	Odznak	Klubów	Odznak	Klubów	Odznak	Klubów	Odznak	Klubów	Odznak	Klubów	Odznak
1933/4	16	88	11	37	6	37	29	347	2	4	7	118	2	7	—	—
1934/5	17	266	10	37	10	54	38	425	4	9	7	165	2	8	1	1

W sezonie 1933/34 — Na ogólną sumę 9 Okręgowych Związków Narciarskich i 187 Klubów zrzeszonych w PZN. — 73 Kluby z 7 Okr. Zw. Narc. ubiegało się o Odznakę Górską, zdobywając 639 punktów.

W sezonie 1934/35 — Na ogólną ilość 10 Okręgowych Związków Narciarskich i 202 Klubów zrzeszonych w PZN. — 89 klubów z 8 Okr. Zw. Narc. ubiegało się o Odznakę Górską, zdobywając 965 punktów.

Liczba wycieczek

Liczba odbytych wycieczek, protokołowanych dla Odznaki Górskiej przedstawia się w całem trzechleciu następująco:

Sezon	ogółem odbytych wycieczek		wycieczek, zaliczonych do odznaki		wycieczek nie zaliczonych do odznaki	
1932/33	4081	100%	2986	75%	1095	25%
1933/34	8930	100%	6850	77%	2080	23%
1934/35	11008	100%	9592	87%	1416	13%

Wzrost liczby odbywanych wycieczek, wykazany w powyższej tabelce odpowiada wzrostowi zainteresowania Odznaką Górską, oraz wzmożeniu ruchu turystyczno-narciarskiego. Należy jednak zaznaczyć, że właśnie w ostatnich dwóch latach, które objęte są niniejszem sprawozdaniem, rozrost naturalny turystyki narciarskiej był różnemi przyczynami hamowany. Nie od rzeczy będzie wspomnieć na tem miejscu, że właśnie przed dwoma laty cofnięte zostały zniżki kolejowe dla narciarzy i turystów, co wywarło zgubny skutek na całą akcję propagandy turystyki.

Propaganda turystyki

Jednem z głównych zadań Odznaki Górskiej jest zamierzona na szeroką skalę propaganda narciarstwa i zrzeszania się pośród szerokich mas czynnych narciarzy, niezrzeszonych w klubach. Odznaka Górska, jakkolwiek jest instytucją Polskiego Związku Narciarskiego, dostępna jest nie tylko dla narciarzy stowarzyszonych, lecz również dla niezrzeszonych. Przez propagandowe działanie Odznaki, przez zaznajomienie narciarzy z poszczególnemi instytucjami Polskiego Związku Narciarskiego, dąży Związek do zainteresowania jak najszerszego terenu i do stworzenia najsilniejszej więzi organizacyjnej.

Bezpośredniem podejściem do szerokich mas jest stworzenie kadry przodowników dla Odznaki Górskiej, która to kadra zależna jest bezpośrednio od Komisji Turystycznej i wprost z nią jest związana. W ten sposób wyeliminowana jest możliwość osłabienia tempa pracy w terenie w klubach słabszych i do organizacji niedysponowanych. Przodownicy, będąc prawdziwie czynnymi turystami mogą oddziaływać bezpośrednio na narciarzy.

Nagroda p. Ministra Komunikacji

Celem pobudzenia zainteresowania Odznaką Górską wśród towarzystw związkowych ufundowana została przez p. Ministra Komunikacji inż. M. Butkiewicza nagroda przechodnia dla klubu, który wykazuje się w danym sezonie największą ilością zdobytych punktów. Po upływie dziesięciu lat nagroda przechodzi na własność Towarzystwa, które w ciągu całej rozgrywki ma największą ilość punktów. Zasady regulaminowe ubiegania się o powyższą nagrodę podobne są do prawideł konkurencji o nagrodę P. Prezydenta, ufundowaną dla Odznaki za Sprawność.

Szczegółowa punktacja ogłaszana jest co roku w Kalendarzu Narciarskim. W sezonie 1933/4 pierwsze miejsce zdobyło Tatrzańskie Towarzystwo Narciarzy w Krakowie, uzyskując 84 pkt., drugie miejsce Przemyskie Towarzystwo Narciarzy w Przemyślu uzyskując 78 pkt., trzecie miejsce S.N. Y.M.C.A. „Skimka" w Krakowie, zdobywając 26 pkt. W dalszym ciągu kilkadziesiąt innych klubów.

W sezonie 1934/5 — według prowizorycznych obliczeń (gdyż nabywanie odznak z ważnością dla konkurencji jest jeszcze otwarte) pierwsze miejsce zdobyła S.N. Szkoły Podchorążych w Ostrowiu Mazowieckiem osiągając 166 pkt., drugie miejsce przypadło Tatrzańskiemu Towarzystwu Narciarzy w Krakowie z 150 pkt., trzecie Przemyskiemu Towarzystwu Narciarzy w Przemyślu, które zdobyło 148 pkt. Punktacja obejmuje ponadto kilkadziesiąt dalszych towarzystw.

Analiza wycieczek

Zestawienie poniższe zawiera statystykę wycieczek punktowanych, rejestrowanych w konkurencji o Odznakę Górską P. Z. N. Przedstawione jest porównanie sezonów 1933/34 i 1934/5 r. Uwzględniono wszystkie protokołowane wycieczki, a więc zarówno te, zapomocą których osiągnięto wymagane normy, jak też t. zw. „niewykończone", t. j. faktycznie wykonane, ale pozbawione aktualności wskutek braku dalszych wycieczek potrzebnych do normy.

Przy przeglądzie poniższego zestawienia należy mieć na uwadze, że:

1) Numeracja wycieczek opiera się na liście 1934/5.

2) Lista wycieczek punktowanych została w sezonie 1934/5 znacznie pomnożona w stosunku do poprzedniego sezonu, a kilka poprzednich wycieczek skasowano. Dlatego też dla orjentacji, wycieczki opatrzone gwiazdką (*) oznaczają, że w liście ważnej na sezon 1933/4 nie były umieszczone i nie mogły być punktowane; wycieczki zaś opatrzone dwoma gwiazdkami (**) oznaczają, że na sezon 1934/5 zostały skasowane, podczas gdy w sezonie 1933/4 były jeszcze aktualne.

3) Odbywały się ponadto raidy, zarówno specjalnie punktowane jak też t. zw. „raidy typowe". W raidach tych znajduje się z natury rzeczy szereg wejść na szczyty figurujące na liście wycieczek punktowanych. Wejścia te nie weszły jednak do poniższego zestawienia, dotyczącego wyłącznie wycieczek punktowanych wg listy.

Należy stwierdzić, że od czasu wprowadzenia raidów typowych opatrzonych punktowaniem z góry ustalonem, oraz raidów dowolnych, które są indywidualnie punktowane przez Komisję Turystyczną w każdym wypadku — kierunek dalekobieżny w turystyce wzmógł się znacznie, świadcząc o zdrowych tendencjach szerokiego ogółu. Stąd też niektóre wycieczki w poniższem zestawieniu nie wykazane, były faktycznie wykonane w pochodach raidowych. W rzeczywistości więc wejścia na poszczególne szczyty były znacznie liczniejsze.

ZESTAWIENIE WYCIECZEK PUNKTOWANYCH
w sezonach 1933/4 i 1934/5
(Bez uwzględnienia raidów typowych i dowolnych)

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy
	Okolice Wisły				
1.	Równica	15	13	40	10
2.	Czantorja	80	32	71	28
3.	Stożek	88	42	72	37
4. 5. 5a.	Barania Góra	311	109	303	72
	Tereny Bielsko Bialskie				
6.	Klimczok i Magura	72	45	137	35
7.	Skrzyczne	61	24	61	7
8.	Magurka	47	28	49	5
9.	Błatnia	16	7	8	4
	Beskidy Raczańskie				
10. 11.	Wielka Racza	233	93	381	89
12.	Kikula i Magura	194	97	210	56
13.	Rachowiec	134	62	168	56
14.	Muńcuł	11	3	2	—
15.	Raycza — Muńcuł — Rycerzowa — Przegibek — Rycerka	6	2	10	—
15a.	Raycza — Muńcuł — Rycerzowa — Młada Hora — Raycza	2	—	9	2
16.	Raycza — Rycerzowa — Przegibek — Jaworzyna — Mała Racza — Wielka Racza — Zwardoń	74	10	94	16
	Beskid Mały				
17. 17a.	Leskowiec	16	13	14	6
18.	Hucisko — Madohora — Wadowice	—	—*	5	1
19.	Z Porąbki przez Żar — Kocierz do Andrychowa	10	6	7	3
20.	Z Andrychowa przez Kocierz—Potrójną — Madohorę — Leskowiec do Wadowic	8	6	9	3
20a.	Z Porąbki przez Żar — Kiczerę — Kocierz — Potrójną — Leskowiec	2	3	13	2
21.	Z Białej przez Groniczek do Porąbki	3	—	2	—
	Grupa Pilska				
22.	Lipowska	27	29	42	8
23.	Boracza i Sucha Góra	57	37	43	10

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1933/4 Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki niezaliczone do normy
24.	Pilsko	278	107	270	65
25.	Romanka	19	2	16	3
	Pasmo Babiogórskie i okolice Suchej				
26.	Babia Góra	188	46	103	19
27.	27a. Polica	—	—*	41	5
28.	Magurka	—	—*	32	12
28a.	Jałowiec	—	—*	38	10
	Beskid Wyspowy i Gorce				
29.	Wielki Luboń	50	32	51	9
30.	Szczebel	—	—	9	—
31.	Lubogoszcz	—	—	10	—
32.	Śnieżnica	—	—	2	—
33.	Ćwilin	—	1	5	1
34.	Mogielica	2	1	4	1
	z Kalendarzyka z r. 1933/34. Z Rabki przez Turbacz — Jaworzynę — Przysłop do Ochotnicy	16	4	—	—**
35.	Z Rabki, Nowego Targu, lub Lasku — przez Turbacz — Kiczorę — Jamnę — Runek — Lubań do Krościenka	9	1	28	10
36.	Turbacz	143	60	182	114
36a.	Stare Wierchy	—	—*	12	1
37.	Lubań	17	9	8	1
	z Kalendarzyka 1933/34 Łysina	—	—	—	—**
	Tereny Szczawnicy, Nowego Sącza i Krynicy				
38.	Dzwonkówka	1	4	5	—
39.	Prehyba	2	—	8	—
40.	Radziejowa	13	4	20	2
41.	Eljaszówka	5	10	9	13
42.	Niemcowa	15	1	14	6
43.	Z Piwnicznej przez Eljaszówkę — Wielki Rogacz — Radziejową	—	6	7	15
44.	Z Piwnicznej lub Rytra przez Eljaszówkę lub Niemcową — Wielki Rogacz — Radziejową — Prehybę — Skałki — Dzwonkówkę do Krościenka	13	1	5	1
45.	Z Piwnicznej — Eljaszówka — Obidze — Wysokie Skałki — Rabsztyn do Szczawnicy	—	1	6	4

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1933/4 Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki niezaliczone do normy
46.	Pisana Hala	12	—	6	—
47.	Nad Kamieniem	14	2	3	4
48.	Jaworzyna	90	37	58	21
49.	Pusta Wielka	35	8	12	4
50.	Z Krynicy przez Jaworzynę — Runek — Pustą Wielką do Żegiestowa .	16	14	32	14
51.	Jaworzynka	—	—*	20	8
52.	Z Krynicy do Tylicza	—	—*	15	8
53.	Krynica — Horyszowski — Lackowa — Dzielec — Łan — Czerteż — Krynica	—	—*	14	1
54.	Zimne.	—	—*	17	1
	Okolice Krosna				
55.	Krosno — Odrzykoń — Królewska Góra — Sucha Góra — Dział — Czarnorzeki — Łysa Góra — Krosno . .	—	—*	16	2
56.	Cergowa Góra	—	—*	8	1
57.	Hyrowa Góra	—	—*	15	1
56a.	Cergowa Góra do Rymanowa Zdroju	—	—*	—	—
57a.	Hyrowa Góra i Dania Góra . . .	—	—*	—	—
57b.	Hyrowa Góra z Dukli do Ropianki	—	—*	—	—
58.	Z Ropianki do Posady Jaśliskiej . .	—	—*	16	3
59.	Z Posady Jaśliskiej do Rymanowa .	—	—*	10	1
	Okolice Łupkowa				
60.	Terpiak	—	—*	9	6
61.	Wysoki Groń	—	—*	8	7
61a.	Wysoki Groń z Łupkowa do Cisny	—	—*	—	—
	Okolice Cisny				
62.	Hyrlata	1	—	—	4
63.	Wiasiel	—	—	1	1
64.	Wołosań	—	—*	1	4
64a.	Z Cisny przez Wołosań do Łupkowa	—	—*	—	—
65.	Przez Wiasiel — Dziurkowiec do Berehów Górnych	—	—*	—	—
	Okolice Berehów Górnych				
65a.	Dziurkowiec.	—	—*	—	—
66.	Połonina Wetlińska	—	11	—	—
67.	Połonina Caryńska	17	3	2	—
68.	Rawka Wielka	—	—*	—	—

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1933/4 Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki niezaliczone do normy
68a.	Przez Rawkę do Sianek	—	—*	—	—
69.	Połonina Caryńska — Ustrzyki Górne — Halicz — do Sianek	—	—*	—	—
	Okolice Chyrowa i Sambora				
70. 70a. 70b.	Huta	8	10	7	—
71.	Kundziczka — Kilczyn — Horb — Wydiłok — Woronienka do Załokcia	—	11	15	—
	z Kalendarzyka 1933/34 Chyrów — Huta — Kobyła — Spas	5	—	—	—**
	Okolice Rozłucza				
71a.	Rozłucz — Stary Terkaliwski — Sejówka — Kochanowiec — Rozłucz . .	—	—*	117	3
72.	Rozłucz — Lenina — Biłycz	—	—*	—	—
73.	Rozłucz — Mochnaczka — Sopiwski — Kijowiec — Zakopaniec — Wołosianka — Rozłucz	—	—*	5	1
74.	Rozłucz — Sejówka — Chmołowate — Dmytryki — Kochanowiec — Rozłucz	—	—*	—	—
75.	Wołosianka — Isaje — Smolna — Załokieć	6	—	67	2
76.	Rozłucz — Turka przez Rozłucz . .	68	6	35	5
76a.	Rozłucz Szczyt	—	—*	8	3
	Okolice Turki				
77.	Radycz — Menczuł Radycki — Wysoki Wierch do Malmanstalu . . .	15	3	8	7
78.	Turka — Borynia — Sianki	—	—*	132	—
	Przełęcz Użocka				
79.	Kińczyk Bukowski	39	3	54	10
80. 80a.	Halicz	138	10	61	5
81. 81a.	Pikuj	126	9	219	14
82.	Pikuj — przejście z Sianek do Ławocznego	—	—	18	4
83.	Kińczyk Hnylski	6	6	58	3
84.	Starostyna	28	3	140	7
85.	Ruski Put	73	4	221	15
86.	Opołonek	—	—*	60	10
87.	Magura	—	—*	53	7
88.	Szczawinka	—	—*	36	6
	z Kalendarzyka 1933/34 — Zełemeny	96	—	—	—**

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy
	z Kalendarzyka 1933/34 — Kruhła — Ruski Put	39	—	—	—**
	Okolice Borysławia i Majdan				
89.	Mraźnica — Załokieć	13	4	16	3
90.	90a. Ciuchowy Dział	24	15	20	11
91.	Malmanstal — Widnocha — Paraszka — Skole	8	1	9	1
92.	Czarna Góra — Perekop — Korostów — Skole	8	2	8	1
	Okolice Skolego				
93.	93a. Paraszka	7	10	29	—
94.	94a. 94b. Zełemin	9	23	9	1
	z Kalendarzyka 1933/34 — Skole — Zełemin — Magura	—	—	—	—**
	Okolice Tuchli i Różanki				
	z Kalendarzyka 1933/34 — Kindrat — Magura do dol. Brzazy	3	—	—	—**
95.	Jarowyszcze	1	—	3	—
96.	Kindrat	3	1	1	—
97.	Tatarówka	—	—	1	—
98.	Sekul	2	—	—	—
98a.	Sekul — Olszanowiec do Seneczowa	—	—	—	—
	Okolice Sławska				
99.	Menczul	32	21	35	5
99a.	Sławsko — Menczul — Grabowiec Skolski — Putyszcze — Tuchla . .	—	—*	4	1
100.	100a. Trościan	127	63	110	34
101.	Zielony Wierch — Ilza — Pliszki	37	14	56	14
101a.	Sławsko — Ilza — Ławoczne . . .	53	24	39	9
102.	102a. Wysoki Wierch	107	59	90	29
103.	103a. Czarna Repa	43	18	37	3
103b.	Wysoki Wierch — Czarna Repa — Przełęcz Wyszkowska	11	3	14	—
	Okolice Ławocznego				
104.	Jawornik Wielki	50	17	54	5
105.	Jawornik Mały	27	18	45	5

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy
106.	Ławoczne — Staneszcze — Berdo — Klimiec	6	2	10	—
	Gorgany Zachodnie				
107.	107a. Gorgan Wyszkowski	10	2	7	—
108.	Wyszków — Bahonka — Dolina Świcy	—	—	—	—
109.	Chom	—	—	—	—
110.	Pustoszak	—	—	—	—
111.	Gorgan Ilemski	—	—	—	—
112.	Ludwikówka—Arszyca — Osmołoda	—	—*	3	1
113.	113a. Jajko Ilemskie	3	1	—	—
114.	Ludwikówka — Prawicz — Mszana — Osmołoda	—	—	—	—
115.	Sywania	2	—	1	—
115a.	Ukiernia — Sywania — Mołoda . .	1	—	10	—
116.	Dolina Świcy do Mołody przez Sołotwinkę	—	—*	—	—
	z Kalendarzyka 1933/34 — Gorgan Ilemski do Osmołody	—	—	—	—**
	Gorgany Centralne				
	z Kalendarzyka 1933/34 — Bojaryn	1	—	—	—**
117.	Grofa	3	—	8	—
117a.	Koń Grofecki — Grofa — Popadja	—	—*	2	—
117b.	Popadja	3	—	—	—
118.	Busztuł	—	—	—	—
119.	Gorgan	1	—	—	—
119a.	Jala — Rafajłowa — Gorgan . . .	—	—*	—	—
120.	Sywula	2	2	4	—
121.	Jala — Sywula — Ruszczyna — Salatruk — Rafajłowa	—	—*	1	—
121a.	Sywula — Bojaryn — Rafajłowa . .	—	—*	6	—
122.	Ihrowyszcze — Wysoka — Huta — Jala	1	2	—	—
122a.	122b. Ihrowyszcze — Wysoka — Sywula zjazd do Huty	1	—	—	—
123.	Borewka — Wysoka — Seredna — Pasieczny	—	—*	—	—
	z Kalendarzyka 33/34 — Taupiszyrka	—	—	—	—**
	Gorgany Wschodnie				
124.	Rogoze — Przełęcz Pantyrska . . .	3	3	8	3
125.	Durny	1	—	1	—

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1933/4 Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki niezaliczone do normy
125a.	Bratkowska	—	—	1	1
126.	Czarna Klewa	1	—	2	1
127.	Przełęcz Pantyrska — Durny — Bratkowska — Czarna Klewa	—	—	3	—
128.	Douha	—	—*	2	1
129.	Doboszanka i Piekun	—	—	—	—
130.	Poleński	—	—	1	1
	z Kalendarzyka 1933/34 — Płoska	—	—	—	—**
	Okolice Doliny Prutu				
131.	Czarnohorzec	2	—	4	—
132.	Jawornik	9	4	7	—
133.	Chomiak	4	4	35	—
134.	Prut — Chomiak — Syniak — Mały Gorgan do Zielenicy	3	2	1	—
	Beskid Huculski				
135.	Makowica	—	—	19	2
136.	Rokieta Wielka	4	4	—	—
137.	Łysina Kosmacka	—	—	—	—
138.	Liszniów	2	5	40	4
139.	Worochteński	27	11	45	6
140.	Worochta—Worochteński — do Kosmacza	2	4	—	—
141.	Żabie — Grahit — Kosmacz	—	—	—	—
142.	Pisany Kamień	—	—	—	—
143.	Kamienisty	—	—	—	—
144.	Michałków	—	—	1	—
	Czarnohora				
145.	Kukul	78	30	68	8
146.	Kostrzyca	24	5	8	—
146a.	Kostrzyca — Bystrec — do Żabiego	1	1	7	—
147.	Howerla	49	18	81	6
148.	Pożyżewska	62	8	70	3
149.	Turkuł	46	10	38	3
150.	Howerla — Breskuł — Pożyżewska— Dancerz — Turkuł — Zaroślak	6	2	20	—
151.	Szpyci	31	9	59	5
152.	Gutin Tomnatik	11	2	20	1
152a.	Pop Iwan	5	—	21	—
153.	Od Przełęczy Turkulskiej po Pop Iwana i do Szybenego	3	1	5	1

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1933/4 Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki niezaliczone do normy
153a.	Bystrec — Pop Iwan — Szybene	—	—	—	—
154.	Menczul	4	—	16	—
155.	Brebenieskul	—	—*	14	2
156.	Smotrycz	3	—	12	—
156a.	Bystrec — Smotrycz — Jawornik z Kalendarzyka 1933/34 — Kizi .	—	—	1	—
		—	1	—	—**
	Góry Czywczyńskie				
157.	Stoh	3	1	1	—
158.	Furatyk i Ladeskuł	4	1	—	—
158a. 159a.	Wielka Budyowska	—	—	—	—
159.	Czywczyn.	—	—	—	—
160.	Ruski Dił — Furatyk — Budyowska — Czywczyn	—	—	2	—
161.	Popadja	1	—	—	—
162.	Komanowa	—	—	—	—
163.	Hniatiasa	—	—	—	—
164.	Czywczyn — Popadja — Łostuń — Komanowa — Hniatiasa — Palenica	1	—	—	—
	Grupa Baby Ludowej				
165.	Kręta	—	—	—	—
165a.	Skupowa.	—	—	—	—
166.	Ludowa	—	—	—	—
167.	Żabie — Ludowa — Szybene . . .	—	—	—	—
168.	Szybene — Watanarka — Hryniawa	—	—	—	—
169.	Baba Ludowa	2	1	2	—
170.	Szybene — Baba Ludowa — Hostij do Jałowiczory	3	—	—	—
	Tatry i Podhale				
171.	Gubałówka	—	—*	119	26
172.	Gęsia Szyja	—	—*	19	2
173.	Piekiełko	—	—*	21	1
174.	Wrótka	—	—*	56	5
175.	Mała Łąka — Miętusia — Kościeliska	—	—*	89	13
176.	Bobrowiec	70	13	34	2
177.	Rakoń przez Długi Upłaz	145	22	128	12
178.	Wołowiec przez Rakoń.	59	9	97	1
179.	Czerwony Wierch nad Jarząbczą .	—	—*	28	2
180.	Trzydniowiański przez Kulawiec .	65	5	32	5
181.	Kończysta nad Jarząbczą	30	1	75	—

Nr. wycieczki wg. listy	Nazwa wycieczki	Sezon 1933/4 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy	Sezon 1934/5 Wycieczki zaliczone do normy	Wycieczki niezaliczone do normy
182.	Starorobociański	21	1	18	—
182a.	Trzydniowiański — Kończysta — Starorobociański — Siwe Turnie — Siwa Przełęcz — Hala Pyszna . . .	—	—*	12	2
183.	Przełęcz Iwaniacka	129	18	190	13
184.	Ornak	15	8	82	4
185.	185a. Siwa Przełęcz	151	41	203	11
186.	Przełęcz Pyszniańska	108	28	67	6
187.	Kamienista szczyt	42	6	40	2
188.	Tomanowa prz.	63	24	143	13
	z Kalendarz. 1933/34 — Błyszcz . .	19	5	—	—**
	Czerwone Wierchy i otoczenie Hali Kondratowej				
189.	Goryczkowa przełęcz	—	—*	65	7
190.	Suchy Kondracki	—	—*	61	5
191.	Kopa Kondracka	72	22	140	13
190a.	191a. Przełęcz pod Kopą Kondracką	—	—*	7	2
192.	Czerwone Wierchy	100	27	81	9
	Otoczenie Hali Gąsienicowej				
193.	Hala Gąsienicowa	116	32	82	10
194.	Kasprowy lub Beskid	360	150	427	75
195.	Żółta Turnia	62	18	40	3
196.	Krzyżne	—	—*	8	—
197.	Zawrat	147	46	170	23
	Dolina 5 Stawów Polskich				
198.	Dolina 5 Stawów	49	19	57	9
199.	200. Gładka Przełęcz	95	26	73	7
	Otoczenie Morskiego Oka				
201.	201a. Opalone	29	4	28	—
202.	Czarny Staw nad Morskiem Okiem	11	2	6	—
203.	Dolina za Mnichem	12	—	3	—
203a.	Szpiglasowa przełęcz	—	—*	3	—

(Objaśnienie znaków (*) (**) podane jest na stronie 118).

NAJPOPULARNIEJSZE SZCZYTY PUNKTOWANE

Sezon 1933/4				Sezon 1934/5			
Nr. wycieczki	Nazwa wycieczki	Wycieczki zaliczone	Wycieczki niewykończone	Nr. wycieczki	Nazwa wycieczki	Wycieczki zaliczone	Wycieczki niewykończone
194.	Kasprowy	360	150	194.	Kasprowy	427	75
4. 5a.	Barania Góra	311	109	10.	Wielka Racza	381	89
24.	Pilsko	278	107	4.	Barania Góra	303	72
10.	Wielka Racza	233	93	24.	Pilsko	270	65
12.	Kikula	194	97	85.	Ruski Put.	221	15
26.	Babia Góra	188	46	81.	Pikuj	219	14
185.	Przełęcz Siwa	151	41	12.	Kikula	210	56
197.	Zawrat	147	46	185.	Siwa Przełęcz	203	11
177.	Rakoń	145	22	183.	Przełęcz Iwaniacka	190	13
36.	Turbacz	143	60	36.	Turbacz	182	114
80.	Halicz	138	10	197.	Zawrat	170	13
13.	Rachowiec	134	62	13.	Rachowiec	168	56
183.	Przełęcz Iwaniacka	129	18	188.	Tomanowa przeł.	143	13
100.	Trościan	127	63	84.	Starostyna	140	7
81.	Pikuj	126	9	191.	Kopa Kondracka	140	13
193.	Hala Gąsienicowa	116	32	6.	Klimczok	137	35
106.	Przeł. Pyszniańska	108	28	177.	Rakoń	128	12
102.	Wysoki Wierch	107	59	171.	Gubałówka	119	26
192.	Czerwone Wierchy	100	27	100.	Trościan	110	34
				26.	Babia Góra	103	19

STATYSTYKA RAIDÓW

1) Raidów kombinowanych dowolnie, niewyszczególnionych na liście, a uznanych przez Komisję Turystyczną odbyło się w sezonie 1933/34: zaliczonych 184, „niewykończonych" 31; w sezonie 1934/5: zaliczonych 401, „niewykończonych" 85.

2) Raidów typowych (tylko w sezonie 1934/5) odbyło się: Nr. 1 — 37 (5), Nr. 2 — 42 (5), Nr. 3 — 11 (4), Nr. 4 — 4 (3), Nr. 5 — 2 (3), Nr. 6 — 117 (5), Nr. 7 — 8 (2), Nr. 8 — 30 (3), Nr. 9 — 42, Nr. 10 — 15, Nr. 11 — 12, Nr. 12 — 0, Nr. 13 — 0, Nr. 14 — 0, Nr. 15 — 3, Nr. 16 — 17, Nr. 17 — 9, Nr. 18 — 1, Nr. 19 — 8, Nr. 20 — 1, Nr. 21 — 3, Nr. 22 — 0.

Najpopularniejszą trasą raidu typowego była więc trasa Nr. 6: Babia Góra—Korbielów—Pilsko, ze zjazdem do Milówki, Węgierskiej Górki lub Rajczy. Powyższe wyjaśnia także pozorny spadek zainteresowania Babią Górą w sezonie 1934/5.

Raidy reprezentują łącznie kilkanaście tysięcy wejść na szczyty.

KOMISJA NARCIARSTWA NIZINNEGO

Ogólne sprawozdanie za 2-lecie

Komisję Narciarstwa Nizinnego (K.N.N.) powołała do życia Rada Narciarska w r. 1933 zdając sobie sprawę z wagi rozwoju tego typu narciarstwa, dotychczas w odrębnej formie organizacyjnej nieistniejącego. Jako siedzibę Komisji wyznaczono Warszawę, powierzając jej przewodnictwo pułkownikowi Barzykowskiemu Stanisławowi.

Narciarstwo nizinne ze względu na swój charakter, w początkach rozwoju nie może być tak atrakcyjnem, jak narciarstwo uprawiane w terenie górzystym. Działalność K.N.N. poszła w kierunku rozwoju tego narciarstwa w najszerszych masach, celem stworzenia i rozpowszechnienia nowego środka komunikacyjnego. Brak nart w terenie nizinnym podczas przeważnie ciężkich zim, zwłaszcza na kresach Rzeczypospolitej, hamuje rozwój życia naszych wsi i miasteczek, zamierającego w chatach na okres długich tygodni. Rozwój więc narciarstwa nizinnego jest warunkiem zapewnienia obronności naszych granic w okresie zimowym.

W związku z tak przemyślanem, szerokiem założeniem rozwoju narciarstwa nizinnego, Komisja uznała za najistotniejsze przystąpienie do wykonania tego założenia w ścisłej współpracy z właściwą w tym kierunku władzą – Państwowym Urzędem W.F. i P.W. W tym celu zaprosiła do swego składu przedstawicieli tego Urzędu, zawołanych narciarzy i nieprzeciętnych organizatorów.

Tak przemyślana współpraca, nad stworzeniem i rozwojem narciarstwa nizinnego dawała w rezultacie: 1) Oparcie na organizacjach podległych Państwowemu Urzędowi W.F. i P.W., rozmieszczonych na terenie całej Rzeczypospolitej; 2) Ustalenie jednolitego sprzętu narciarskiego nizinnego; 3) Jednolitość szkolenia w jeździe na terenach nizinnych.

Akcja wyszkoleniowa i domowy wyrób nart

Prawidłowy rozwój narciarstwa nizinnego zależał od wyszkolenia instruktorów jazdy w terenie nizinnym, przy użyciu specjalnego sprzętu nizinnego i zasad jazdy w terenie nizinnym. W konsekwencji zorganizował P.U.W.F. i P.W. przy ścisłej współpracy z Komisją Narciarstwa Nizinnego — dwutygodniowe kursy dla osób cywilnych, a mianowicie w sezonie 1933/4: 2 instruktorskie kursy narciarstwa nizinnego, oraz 2 kursy domowego wyrobu nart typu nizinnego.

W tym też sezonie P.U.W.F. i P.W. zakontraktował znanego zawodnika fińskiego Lappalainena, jako instruktora pokazowego,

zaś jako typ doświadczalny zatwierdził nizinną nartę fińską. Kwestję więźby zostawiono otwartą, aż do przeprowadzenia doświadczeń z krajowemi więźbami.

W sezonie zimowym 1934/35 odbyły się dwa kursy instruktorskie narciarstwa nizinnego. Natomiast specjalnych kursów domowego wyrobu nart typu nizinnego w tym sezonie nie zorganizowano. Instruowali wyłącznie instruktorzy wojskowi, będący równocześnie instruktorami PZN. Wszystkie te kursy były pomieszczone w Białowieży, gdzie tak teren jak i dobrze postawione warsztaty stolarskie, zapewniały przeprowadzenie planu wyszkolenia.

Przy powoływaniu na powyżej opisane kursy uwzględniono kandydatów: z nizinnych terenów Rzeczypospolitej, z wszystkich organizacyj P. W. i W. F., z osobnem uwzględnieniem 5 członków delegowanych przez PZN na każdy z kursów. Na kandydatów mogli być wyznaczani członkowie tych organizacyj, umiejący jeździć na nartach.

Celem kursów określonym w zarządzeniu P.U.W.F. i P.W. było: 1) pogłębienie metod szkolenia w zakresie narciarstwa nizinnego, 2) wyszkolenie instruktorów narciarstwa nizinnego, dla potrzeb organizacyj przysposobienia wojskowego, Polskiego Związku Narciarskiego, C.I.W.F., P.P. i Straży Granicznej, 3) dokonanie doświadczeń ze sprzętem narciarskim typu nizinnego, celem ustalenia wzoru polskiej narty i więźby nizinnej, 4) zapoznanie uczestników z zasadami domowego wyrobu nart nizinnych, więźby i jej montażu, oraz zasadami jazdy na nartach.

Na zakończenie kursów instruktorskich odbył się egzamin z udziałem przedstawiciela P.U.W.F. i P.W. i Komisji Narciarstwa Nizinnego.

W wyniku tego egzaminu uczestnicy otrzymali stopnie: 5 — instruktorów, 33 — pomocników. Komisja Sportowa zweryfikowała nadane przez Komisję N.N. stopnie w Kalendarzu Narciarskim na rok 1934/35.

W sezonie 1934/35 z powodu braku śniegu doszedł do skutku tylko jeden kurs instruktorski. W analogicznych warunkach komisja egzaminacyjna zakwalifikowała 15 uczestników na pomocników instr. narciarstwa nizinnego. Przyjęto za zasadę, że stopień instruktora będzie nadawany dopiero po pracy w terenie.

Uczestnicy kursu domowego wyrobu nart nizinnych w ilości 37 sporządzili ogółem 62 par nart, które przejął P.U.W.F. i P.W. i rozdzielił między organizacje P.W.

Imprezy specjalne

Za zgodą Komisji Sportowej PZN. i na podstawie obowiązującego regulaminu odznaki za sprawność PZN., odbyły się w Białowieży biegi o odznakę dla uczestników kursów instruktorskich nizinnych. Bieg odbył się w sezonie 1933/34 na trasie 12 km; przeciętny czas osiągnięty wynosił 1 godz. 14 min. 38 sekund, to jest czas odznaki srebrnej względnie złotej. Około 20% uczestników osiągnęło czasy poniżej jednej godziny.

W sezonie 1934/35 bieg odbył się na trasie 18 km i na ciężkim śniegu; uczestnicy uzyskali czasy przewidziane w tabelach PZN.

Biegi były urządzane z tą intencją, ażeby posłużyły jako podstawa do ustalenia specjalnej tabeli dla biegów o odznakę narciarską nizinną; ilość ich dotychczas jest zbyt małą, ażeby stwierdzone czasy mogły posłużyć za podstawę do ustanowienia odrębnych tabel czasów biegu o odznakę za sprawność narciarską na nizinach.

Zamykając tem krótkiem sprawozdaniem dotychczasową 2-letnią działalność w kierunku zorganizowania i rozwoju narciarstwa nizinnego, należy stwierdzić — niezależnie od wyżej wskazanych wyników, — że akcja podjęta z inicjatywy PZN. przez P.U.W.F. i P.W., wydała dodatnie rezultaty, ważkie również dla przygotowania obronności kraju.

KOMISJA WYDAWNICZA P. Z. N.

SPRAWOZDANIE ZA OKRES DWULECIA 1933/4—1934/5

Charakter prac Komisji Wydawniczej

W okresie sprawozdawczego dwulecia Komisja Wydawnicza PZN. utrzymywała nadal swój podwójny charakter organu nadzorczego w stosunku do wszystkich wydawnictw PZN. uwzględniających wewnętrzne potrzeby organizacji związkowej, oraz organu propagandowego za pomocą wydawnictw stałych, określonego typu.

Z pierwszego działu wymienić należy wydanie całego szeregu regulaminów, jak „Zasady akcji wyszkoleniowej", które ukazały się w formie odrębnej broszury. Ponadto Komisja przeprowadziła nadzór nad treścią i zewnętrznym wyglądem szeregu druków administracyjnych jak: legitymacje różnego typu, protokoły, zapisy, programy, ulotki i t. p.

Drugi dział pracy ma do zanotowania szereg poważnych sukcesów, do których należy kontynuowanie wydawnictwa „Kalendarza Informacyjnego" w obu sezonach oraz zorganizowanie i przeprowadzenie całokształtu redakcji stałego pisma ilustrowanego, dostarczanego bezpłatnie członkom.

Wydawnictwo Kalendarza Informacyjnego na r. 1933-34

Wydawnictwo Kalendarza PZN. zostało niewątpliwie bardzo silnie ugruntowane w społeczeństwie narciarskiem, które doskonale pojęło wielkie znaczenie praktyczne i propagandowe tej publikacji. Najlepszym tego dowodem było, iż zarówno członkowie PZN., jak i osoby niezrzeszone — poczęły się domagać wypuszczenia „Kalendarza" na rynek księgarski i dopuszczenia go do sprzedaży tak, aby z tego pożytecznego wydawnictwa korzystać mogli także i nieczłonkowie. Jak wiadomo bowiem, dotychczas „Kalendarz" otrzymywali bezpłatnie jedynie członkowie Związku przy wykupnie nalepki ważności na dany sezon. „Kalendarz" w ograniczonej ilości został dopuszczony na rynek księgarski.

Informacyjny Kalendarz Narciarski jest obrazem dążeń jego redakcji w kierunku możliwie jaknajbogatszej informacji, a zarazem dostosowania treści do potrzeb narciarskiego sezonu. Stąd płynie nietylko poważna ilość praktycznych informacyj (około 10.000 w każdym tomiku), ale także różnorodność artykułów o charakterze propagandowym. Tak naprzykład rocznik szósty tego wydawnictwa na sezon 1933/4 zawierał — poza normalnemi elementami, jakiemi są czynniki kalendarzowe, organizacyjne, programowe, adresowe, regulaminowe, personalne itd. — także: „kurs jazdy na nartach" wraz z odpowiedniemi ilustracjami, co było działem szczególnie chętnie widzianym. Osobny dział tworzyły sprawy informacyjne odnoszące się do egzaminów zarówno na sędziów, jak i instruktorów wraz z listami osób te funkcje już posiadających. Dla trenujących przeznaczone były wskazówki dotyczące zaprawy i biegu sportowego, dla organizatorów: informacje o budowaniu skoczni, o biegach zjazdowych i slalomach.

Inne działy to: prawa i obowiązki sędziów PZN., egzaminacyjne komisje dla sędziów, oficjalna lista sędziów, kategorje zawodów narciarskich, narciarstwo nizinne, narciarskie ulgi kolejowe, skorowidz schronisk i stacyj narciarsko-turystycznych, wykaz przewodników turystycznych i map narciarskich, wiadomości o biuletynie śnieżnym T.K.N., o smarowaniu i impregnowaniu nart, o przekraczaniu granicy polsko-czechosłowackiej itp. Dużym wreszcie działem, budzącym znaczne zainteresowanie, był szczegółowy regulamin odznaki górskiej PZN. wraz z listą punktowanych wycieczek, wskazówkami oficjalnemi i listą przodowników. Osobnym rozdziałem był regulamin odznaki za sprawność, wraz ze wszystkiemi informacjami i wynikami statystycznemi, dotyczącemi tej ważnej instytucji.

Kalendarz na sezon 1934/35

Na sezon 1934/5 Komisja Wydawnicza przygotowała siódmy

skolei rocznik tego wydawnictwa, wzbogacony nowemi działami. Stało się to przyczyną, iż objętość „Kalendarza" została znacznie powiększona, stanowiąc w ostatnim sezonie pokaźny tomik, o przeszło dwustu stronach bardzo drobnego, choć czytelnego druku. Przy zachowaniu niektórych poprzednich działów — uwzględniono, z uwagi na minione piętnastolecie, historykę Polskiego Związku Narciarskiego, oraz przybyły jeszcze nowe rozdziały: „związkowa organizacja szkolenia", „zasady zgłaszania i ewidencji zawodników", „spis narciarskich stacyj ratowniczych T.K.N.", rozdział o gatunkach śniegu, wreszcie nowa, znacznie powiększona lista wycieczek i raidów punktowanych, tudzież mnóstwo różnych informacyj szczególnie aktualnych.

Przygotowanie „Kalendarza" stanowi zawsze bardzo żmudną pracę, zarówno w zakresie zbierania i kontroli odnośnych materjałów, jak też z uwagi na układ graficzny, idący w kierunku jaknajwiększej ekonomji druku i miejsca. Praca ta jednak wydaje pozytywne rezultaty. Ilość błędów w „Kalendarzu" przy olbrzymiej ilości informacyj — jest minimalna, a wygląd zewnętrzny wydawnictwa bardzo dobry. Należy zaznaczyć, że „Kalendarz" jest jedyną tego rodzaju publikacją w polskim świecie sportowym, a tradycja jego, popularność i bardzo duża poczytność — każą i na przyszłość wydawnictwo to utrzymywać. „Kalendarz" wreszcie stał się znakomitym środkiem organizacyjnym, dzięki któremu urządzenia Związku oraz jego zamiary dochodzą do powszechnej wiadomości, wzmacniając sprawność narciarstwa zorganizowanego.

Miesięcznik „Zima" w sezonie 1933/34 r.

Komisja Wydawnicza, w okresie sprawozdawczego dwulecia zrealizowała trudne, od kilku lat już datujące się starania w kierunku uruchomienia stałego pisma ilustrowanego dla narciarzy. Mając na uwadze jaknajwiększą propagandową skuteczność takiego wydawnictwa, Komisja postawiła zasadę, aby pismo to dostawał każdy członek bezpłatnie, bezpośrednio pod swym domowym adresem.

Urzeczywistnienie takiego zamiaru było zadaniem niezwykle trudnem, zważywszy z jednej strony tendencje wysokiego poziomu redakcyjnego i graficznego, z drugiej zaś znaczne koszta, związane z poważnym nakładem. Niemniej jednak zamiary te udało się zrealizować i osiągnąć w ten sposób poważny sukces, a zarazem doniosłe świadczenie dla szerokiego ogółu członków PZN.

Pismem związkowem w sezonie 1933/4 był miesięcznik „Zima" wydawany przy pomocy finansowej ze strony Ministerstwa Komunikacji. Komisja Wydawnicza przy uruchomieniu tego pisma zdo-

łała przeprowadzić zasadę ewidencji adresowej wszystkich członków, co było konieczne z uwagi na zamiar dostarczania „Zimy" wszystkim członkom pod ich bezpośredniemi adresami.

Wydawnictwa tego, wykonywanego techniką rotograwiurową, ukazało się trzy zeszyty o bardzo bogatej i wielostronnej treści narciarskiej, zarówno sportowej jak i turystycznej. Natomiast zamierzony czwarty zeszyt, którego wydanie wyznaczone zostało na początek sezonu 1934/5, już się nie ukazał, a to w związku z przeprowadzoną reformą wydawnictwa, zamienionego na stały miesięcznik. „Zima" została bardzo życzliwie przyjęta przez ogół narciarzy, czego dowody miała redakcja, otrzymująca wiele pism z wyrazami uznania.

Miesięcznik „Turysta w Polsce" w sezonie 1934/35

Pismo związkowe uległo w sezonie 1934/5 rekonstrukcji zarówno organizacyjnej, jak też i materjalnej. Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji zaakceptował propozycję trzech organizacyj, a mianowicie: Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, Polskiego Związku Narciarskiego i Polskiego Związku Kajakowego w kierunku wydawania wspólnego organu dostarczanego, jako bogato ilustrowany miesięcznik, wszystkim członkom powyższych organizacyj. Dzięki pomocy finansowej ze strony Wydziału Turystyki Ministerstwa Komunikacji udało się zamiar ten wprowadzić w czyn i w miejsce „Zimy" — Polski Związek Narciarski przystąpił do wydawania wraz z wymienionemi wyżej organizacjami — stałego miesięcznika dla członków wszystkich trzech organizacyj p. t. „Turysta w Polsce". W skład komitetu redakcyjnego wszedł z ramienia PZN. p. S. Faecher, który też podpisuje „Turystę" jako redaktor.

W tych warunkach udało się osiągnąć spełnienie ważnego postulatu ogólnego turystyki czynnej, a mianowicie zwiększenie zasięgu wpływu wydawnictwa na różne organizacje, a zarazem zainteresowanie członków PZN-u poczynaniami i pracami innych gałęzi turystyki. Wprawdzie „Turysta w Polsce" z natury rzeczy uwzględnia przedewszystkiem zainteresowania ściśle turystyczne, jednakże licząc się z dominującemi w narciarstwie nastrojami wycieczkowemi — członkowie PZN. otrzymują, zdaniem Komisji Wydawniczej, należyty materjał uzupełniany zresztą wiadomościami sportowemi, zwłaszcza temi, które w prasie codziennej traktowane muszą być nieco pobieżniej.

Począwszy od stycznia 1935 ukazuje się „Turysta w Polsce" regularnie co miesiąc i rozsyłany jest pod domowemi adresami wszystkich zrzeszonych w P. Z. N. narciarzy, przyjmujących wydawnictwo z bardzo dużem zadowoleniem.

Komisja Wydawnicza P. Z. N. zważała stale na możliwie dobrą formę graficzną, jaką każde wydawnictwo P. Z. N. winno otrzymać. Z tego także tytułu wydawnictwa Polskiego Związku Narciarskiego spotykały się z życzliwem przyjęciem ogółu sportowego. **Poziom graficzny wydawnictw P. Z. N.**

Wspomnieć wreszcie należy, że Komisja Wydawnicza P. Z. N. pod koniec sprawozdawczego okresu, zajęła się sporządzeniem „Sprawozdania z działalności władz związkowych za okres dwulecia (1933/4—1934/5)", oraz przeprowadziła cały szereg przygotowań celem opracowania czwartego tomu reprezentacyjnego rocznika Związku pod tytułem: „Narciarstwo Polskie". Wydawnictwo tego pamiętnika związkowego zapoczątkowane w roku 1925 związane jest jednak z możliwościami finansowemi P. Z. N.

Całokształt pracy Komisji Wydawniczej P. Z. N. w okresie sprawozdawczego dwulecia wymagał od składu tej komisji dużej ofiarności na rzecz Związku oraz daleko posuniętej pracowitości. Wyniki pracy tej komisji stanowią niewątpliwie poważny dział pomyślnych osiągnięć Polskiego Związku Narciarskiego w sprawozdawczem dwuleciu. Redaktorem wszystkich wydawnictw związkowych był przewodniczący Komisji Wydawniczej P. Z. N. Stanisław Faecher.

KOMISJA SANECZKARSKA PRZY P. Z. N.

SPRAWOZDANIE ZA SEZONY 1933/4 i 1934/5

Ostatnie dwa lata miały dla rozwoju saneczkarstwa, któremu organizacyjnego patronatu udziela PZN — decydujące znaczenie. Gdy w latach poprzednich Komisja tworzyła saneczkarstwo niemal od podstaw, zaczynając od propagandy za wznowieniem tego sportu (który za czasów przedwojennych mógł być uważany za rywala narciarstwa, zaś później zupełnie zanikł) — to obecnie nietylko odrobiono straty powstałe wskutek tak długiej przerwy, ale zrównano się z poziomem saneczkarstwa europejskiego, które doszło do wielkiego rozkwitu.

Począwszy od budowy toru saneczkarskiego, od pierwszego właściwego sprzętu, od pierwszego trenera, od wprowadzenia właściwej techniki jazdy, od pierwszych zawodów, od pierwszego startu zawodników zagranicą — przeszliśmy w przeciągu lat kilku do szczytów, jakiemi były organizowane przez Komisję Saneczkarską PZN. V. Europejskie Mistrzostwa Saneczkarskie, odbyte w lutym 1935 r. w Krynicy. Podnieść należy bardzo dogodne warunki pracy, jakie

ma Krynica, która w wysiłku nad wznowieniem saneczkarstwa w Polsce oraz w jego sukcesie najpoważniejszy wzięła udział.

Weryfikacja wyników w zawodach saneczkarskich o mistrzostwo Polski na rok 1934.

Mistrzostwo w zjeździe pojedynek:

1) Rączkiewicz Stanisław (K.T.H. — 1:34:00)
2) Enker Maks (Makkabi — 1:34:$^{2}/_{10}$)
3) Witkowski Bronisław (K.T.H. — 1:36:$^{3}/_{10}$)

W zjeździe dwójek uzyskała I-sze miejsce para:
Witkowski—Rączkiewicz (1:35:$^{3}/_{10}$)
W klasie starszych — w zjeździe pojedynczym
Żarlikowski Kazimierz (K.T.H. — 1:37:00)
Ogółem startowało 66-ciu zawodników.

Weryfikacja wyników w zawodach saneczkarskich o mistrzostwo Polski na rok 1935.

Mistrzostwo w zjeździe pojedynek:

1) Enker Maks (Makkabi — 1:30:$^{7}/_{10}$)
2) Witkowski Stanisław (K.T.H. — 1:32:$^{8}/_{10}$)
3) Rączkiewicz Stanisław (K.T.H. — 1:33:$^{8}/_{10}$)

W zjeździe dwójek uzyskała I-sze miejsce para:
Witkowski—Rączkiewicz (1:30:$^{1}/_{10}$)
W zjeździe pań
1) Enkerówna Regina (Makkabi — 1:35:00)
2) Migaczówna Helena (K.T.H. — 1:51:$^{4}/_{10}$)
Ogółem startowało 78 zawodników.

Weryfikacja wyników V. Europejskich Mistrzostw Saneczkarskich.

Mistrzostwo Europy w zjeździe pojedynek
1) Tietze Martin (Niemcy — 6:07:2)
2) Enker Maksymiljan (Polska — 6:13:5)
3) Witkowski Bronisław (Polska — 6:16:0)

W zjeździe dwójek

1) Feist—Kluge (Niemcy — 4:37:6)
2) Tietze—Weidner (Niemcy — 4:38:7)
3) Tauber—Schöler (Czechosłowacja, H. D. W. — 4:52:3)

W zjeździe pań

1) Fink Hani (Czechosłowacja — 7:01:4)
2) Hopfer Liselotte (Niemcy — 7:09:0)
3) Porsche-Schinke (Czechosłowacja, H.D.W. — 7:10:5)

W klasie starszych

1) Berger Adolf (Czechosłowacja, H.D.W. — 6:48:1)

2) Soukup Alfred (Czechosłowacja, H.D.W. — 6:52:5)

3) Posselt Fritz (Czechosłowacja, H.D.W. — 7:05:4).

Nagrodę wędrowną ufundowaną przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej dla mistrza Europy w zjeździe pojedynek uzyskał: p. Tietze Martin — Niemcy.

Ogółem startowało 96-ciu zawodników.

Główny przedmiot działania Komisji Saneczkarskiej w roku 1935 stanowiła organizacja V. Europejskich Mistrzostw Saneczkarskich. Międzynarodowa Federacja Saneczkarska doceniając poziom organizacyjny saneczkarstwa w Polsce, powierzyła PZN-owi przeprowadzenie tej czołowej imprezy wraz z organizacją V. Kongresu Saneczkarskiego, którego widownią była również Krynica. Bilans sportowy i moralny całej imprezy należy uznać za udały. Sportowo osiągnęli Polacy wicemistrzostwo Europy oraz III-cie miejsce wśród 100 zawodników 6-ciu narodowości środkowej Europy. Organizacja V. Europejskich Mistrzostw Saneczkarskich przysporzyła nietylko uznania, ale wywołała powszechny podziw. Tor saneczkowy, jego jakość i przygotowanie (zalodzenie) były przedmiotem uznania, czemu Kongres dał wyraz na swem plenarnem posiedzeniu.

Ponadto Komisja Saneczkarska P. Z. N. odegrała doniosłą rolę przeprowadzając międzynarodową organizację saneczkarską Dzięki inicjatywie Komisji złączone zostały dwie obok siebie istniejące i działające federacje saneczkarskie, a to Bobslejowa (F. I. B. T.) i Saneczkarska (I. S. V.) w jeden związek ogólny w zakresie F. I. B. T., w którym saneczkarstwo pozostało samodzielną sekcją. Polska uzyskała również miejsce w prezydjum F. I. B. T., reprezentując tem samem saneczkarstwo na terenie międzynarodowym.

W innych ośrodkach saneczkarstwa była prowadzona ożywiona działalność. W Zakopanem Klub Sportowy „Tatry" po uskutecznieniu licznych adaptacyj toru, wznowił swą działalność. Dalszy rozwój saneczkarstwa w Polsce, to kwestja budowy torów, tam bowiem gdzie powstaje tor, tam równocześnie powstaje i ośrodek tego sportu. Dążeniem K. San. P. Z. N. będzie uruchomienie dalszych budowli, przyczem niewykluczone jest, że jeszcze w tym roku powstanie tor we Worochcie.

Ogólnie biorąc sport saneczkarski pod wpływem biegów zjazdowych przychodzi w Europie do głosu i to nietylko jako sport zawodniczy, ale również jako sport szerokich mas ze względu na swe walory emocjonalne i przyjemnościowe, które przyczyniają się do jego rozrostu.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE SKARBNIKA
ZA SEZONY 1933/4—1934/5

Ogólny wynik gospodarki finansowej

Poraz pierwszy od czasu istnienia Polskiego Związku Narciarskiego, a to na podstawie zmian przeprowadzonych w statucie Związku w roku 1933, — przedłożone są Walnemu Zjazdowi Delegatów dwa sprawozdania rachunkowe łącznie, a to za okres 1933/34 i 1934/35 r. Każde z tych sprawozdań stanowi dla siebie odrębną całość i umożliwia — przez zestawienie cyfr porównawczych — uzyskanie jaśniejszego obrazu z działalności Związku za lata sprawozdawcze.

Bilans za lata 1933/34 zamknięty został niedoborem w kwocie zł. 2.136.24, natomiast bilans za lata 1934/35 wykazuje nadwyżkę zł. 3.919.34 — tak, że oba lata sprawozdawcze razem wykazują nadwyżkę dochodów nad wydatkami w kwocie zł. 1.783.10. Niewielka to wprawdzie kwota w stosunku do rozrostu agend Związku w porównaniu z ubiegłemi latami — lecz świadczy ona o zapobiegliwości władz związkowych, które mimo wielkich celów, jakie miały do spełnienia — nie zapominały, aby spełnienie tych poważnych zadań nie zachwiało finansowemi podstawami Związku.

Ocena bilansów za lata 1933/34 i 1934/35

Przechodząc do oceny obu bilansów, stwierdzić wypada, że po przeprowadzeniu odpowiednich generalnych odpisów pozycyj wątpliwych w bilansie za rok 1932/33 — pozycje, które najwięcej budzą wątpliwości t.j. „dłużnicy i wierzyciele", po przeprowadzonych dalszych odpisach w roku bieżącym, wykazują w latach 1933/34/35 nadwyżkę dłużników nad wierzycielami w kwocie zł. 573.51 — podczas gdy te same pozycje w latach 1932/33 wykazywały nadwyżkę wierzycieli nad dłużnikami w kwocie zł. 1.505.01, i to mimo, iż przeprowadzono poważne odpisy w pozycji dłużników. Gdy w dodatku weźmie się pod uwagę, iż mimo tych odpisów i mimo wzmożenia się działalności — nie naruszony został fundusz obrotowy z roku 1932/33 w kwocie zł. 24.735.50 i że Związek dysponuje gotówką w wysokości zł. 18.265.96 — to śmiało można twierdzić, iż P.Z.N. nietylko na zasadzie cyfr bilansu, ale też na zasadzie realności i płynności funduszów wykazanych cyfrowo, spoczywa na zdrowych podstawach. Wprawdzie gotówka dyspozycyjna zmalała w stosunku do lat 1932/33 o kwotę zł. 3.721.96, to jednak majątek Związku wzrósł w ruchomościach o kwotę zł. 1.478.74, w bibljotece o zł. 120.38, w wydawnictwach o zł. 2.836.42, w papierach wartościowych o zł. 474.00 — razem więc w stosunku do lat 1932/33 o zł. 4.909.54.

Polityka finansowa — stosunek stałych i niestałych dochodów

Wypada się zastanowić — biorąc za podstawę „zestawienie

przychodu i rozchodu" i porównując cyfry z lat 1932/33 z cyframi z lat 1933/34 i 1934/35 — jaką politykę finansową należałoby prowadzić w latach przyszłych.

Z porównania cyfr w „zestawieniu przychodu i rozchodu" za lata wyżej wspomniane wynika, że rok 1932/33 wykazał wpłaty i opłaty członkowskie z różnych tytułów w kwocie zł. 58.281.80, rok 1933/34 z tych samych tytułów kwotę zł. 46.104.20, podczas gdy rok 1934/35 tylko kwotę zł. 37.515.70. Zmalały więc wpływy od członków w ostatnim roku bilansowym t.j. 1934/35 w stosunku do roku 1932/33 o kwotę zł. 20.766.10. Wytworzył się zatem stan tego rodzaju, iż gdy w latach 1932/33 różne wpływy od członków stanowiły niejako podstawę bytu Związku, bo wynosiły około 75% ogólnych przychodów, to obecnie stanowią one, obok rozrostu agend Związku, zaledwie 45% ogólnych przychodów.

Wprawdzie stan ten poprawiają wpływy z odznak za sprawność i górską, które mimo obniżenia stawek i cen przewyższają obecnie rok 1932/33 kwotą zł. 3.002.80 i poprawiają ten stosunek z 45% na około 48.6%, to niemniej jednak stosunek procentowy stałych dochodów Związku w stosunku do ogółu przychodu — z każdym rokiem się pogarsza, a podstawę istnienia Związku stanowią wpływy częściowo niepewne, bo zależne od imprez konjunkturalnych i czynników, mających odpowiednie zrozumienie dla celów Związku. Dlatego też przyszłe władze Związku mają ważne zadanie zastanowienia się nad sposobami wybrnięcia z tej sytuacji, co tem łatwiej im przyjść powinno, iż otrzymują w spadku Związek oparty na silnych podstawach finansowych, gdyż wolny od wszelkich wątpliwych pozycyj bilansowych. W każdym razie w akcji tej niemały skutek powinna odegrać, przy równoczesnem uzyskaniu stałych podstaw dochodu, poważna oszczędność w pozycjach wydatków — naturalnie bez nadmiernego uszczuplenia agend Związku.

Wykonanie preliminarzy budżetowych

Zanalizować też warto uchwalone przez ostatni Walny Zjazd preliminarze budżetowe, które wynosiły na każdy rok po zł. 83.000. Pierwszy rok sprawozdawczy t.j. 1933/34 wykazał w dochodach nadwyżkę w kwocie zł. 3.521.64, a w rozchodach również nadwyżkę w kwocie zł. 5.657.88, czyli, że preliminarz rozchodów został przekroczony o kwotę zł. 2.136.24. Jednakże rok 1934/35 przy zmniejszonych dochodach w stosunku do preliminarza o kwotę zł. 1.950.c8, wykazał zarazem poważne zmniejszenie wydatków bo o zł. 5.969.97, co ponownie świadczy o odpowiedniej orjentacji kierujących czynników Związku w ocenianiu sytuacji finansowej Związku.

BILANS

Polskiego Związku Narciarskiego w Krakowie na dzień 31 maja 1934 r.

Stan czynny

		ZŁOTE
Gotówka		
w kasie	zł. 432.14	
w P.K.O. Kraków	„ 1.197.24	
w Miejsk. K. Oszcz. Kraków	„ 15.078.70	16.708.08
Papiery wartościowe		474.—
Ruchomości		5.036.29
Bibljoteka		205.88
Dłużnicy		
Kluby	zł. 7.660.80	
Okręgi	„ 419.53	
Różni	„ 5.254.82	13.335.15
Wydawnictwa		7.335.23
Sumy przechodnie		107.—
Niedobór za rok 1933/34		2.136.24
Inwestycje w górach subwencje (pożyczki) udzielane Klubom na inwestycje w górach		6.750.—
		52.087.87

Stan bierny

		ZŁOTE
Fundusz obrotowy		24.735.50
Fundusz Krzewienia Narciarstwa 15% od skł. członk. TKN		680.62
Fundusz budowy domu turyst. w Zakopanem uzyskana subw. z Min. Kom.		2.000.—
Fundusz inwestycyjny subwencje i inne fundusze uzyskane na inwestycje w górach		7.650.—
Fundusz Stryjeńskiego		79.55
Wierzyciele		
Kluby	zł. 3.881.40	
Okręgi	„ 2.224.42	
Różni	„ 7.282.72	13.388.54
Nalepki (schroniskowe)		15.—
Sumy przechodnie		66.37
Nadwyżka z roku 1932/33		3.472.29
		52.087.87

ZESTAWIENIE PRZYCHODU I ROZCHODU

za rok 1933/34

Przychód

	ZŁOTE
Wkładki członkowskie	17.489.—
Legitymacje czarne, żółte, nalepki na legitymacje czarne, żółte i kalendarze	28.615.20
Odznaka za sprawność	11.435.60
Odznaka górska	5.013.15
Portorja	2.158.15
Ekspedycje zagran. (zawody) subw. MSZ	4.000.—
Zawody o Mistrzostwo Polski (Święto Zimy)	5.569.07
Wyszkolenie (trener, C.W.) subw. WF.	3.800.—
Odznaki i legitymacje funkcyjne	600.40
Czasopismo Zima	4.511.63
„ „ subw. MK	2.750.—
Nalepki schroniskowe PZN	36.—
Odsetki	543.44
Razem Przychód	86.521.64
Niedobór za rok 1933/34	2.136.24

Rozchód

			ZŁOTE
Wkładki członk. % dla OZN	zł.	2.715.14	
fund. krzew.	„	202.50	2.917.64
Koszt leg. czarnych, żółtych, nalepek i kalendarzy			10.061.50
Odznaka za sprawność			
druki	zł.	877.—	
odznaki	„	1.208.40	
dodatkowa pomoc	„	2.703.50	4.788.90
Odznaka górska			
druki	zł.	336.40	
Odznaki	„	1.491.20	1.827.60
Portorja			4.304.79
Wydatki administracyjne			18.293.35
Koszta podróży i reprezentacji			7.290.85
Ekspedycje zagraniczne (zawody)			12.007.93
Zawody krajowe			400.—
Wyszkolenie (trener, C.W.)			13.301.55
Odznaki i legitymacje funkcyjne			551.—
Czasopismo Zima			11.754.75
Odpisy na stratę			24.50
Amortyzacja ruchomości			1.133.52
Razem Rozchód			88.657.88

BILANS

Polskiego Związku Narciarskiego w Krakowie na dzień 31. maja 1935 r.

Stan czynny

		ZŁOTE
Gotówka		
w kasie	zł. 1.580.76	
w P.K.O. w Krakowie	„ 301.70	
w M.K.O. w Krakowie	„ 16.383.50	18.265.96
Papiery wartościowe		474.00
Ruchomości		4.183.36
Bibljoteka		326.26
Dłużnicy:		
Kluby	zł. 5.137.03	
Okręgi	„ 422.51	
Różni	„ 8.692.96	14.252.50
Wydawnictwa		8.025.82
Nalepki (schroniskowe)		6.00
Inwestycje w górach		23.650.00
		69.183.90

Stan bierny

		ZŁOTE
Fundusz obrotowy		24.735.50
Fundusz Krzewienia Narciarstwa		749.47
Fundusz inwestycyjny		24.650.00
Fundusz Stryjeńskiego		79.55
Wierzyciele:		
Kluby	zł. 4.155.76	
Okręgi	„ 2.658.14	
Różni	„ 6.865.09	13.678.99
Sumy przechodnie		35.00
Nadwyżka z roku 1932/33		3.472.29
Nadwyżka z roku 1933/35	zł. 3.919.34	
Niedobór za rok 1933/34	„ 2.136.24	
Nadwyżka za okres od 1/VI. 1933 — 31/V. 1935		1.783.10
		69.183.90

Kraków, dnia 31. maja 1935 r.

ZESTAWIENIE PRZYCHODU I ROZCHODU

za rok 1934/35

Przychód

Przychód	ZŁOTE
Wkładki członkowskie	13.309.80
Legitymacje czarne, żółte, nalepki na leg. czarne, żółte i kalendarze	24.205.90
Odznaka za sprawność	10.542.50
Odznaka Górska	5.968.15
Portorja	2.139.70
Pismo Związkowe	4.086.17
Nalepki P.Z.N. (schroniskowe)	46.00
„Święto Zimy“ i Mistrzostwa Polski	3.782.59
Odznaki i legitymacje funkcyjne	758.74
Odsetki	610.37
Subwencje	15.500.00
Subwencja na Mistrzostwa Saneczkarskie	500.00
	81.449.92

Rozchód

Rozchód		ZŁOTE
Wkładki członk. % dla O.Z.N.	zł. 2.381.66	
fundusz krzew.	„ 68.85	2.450.51
Koszt legitymacyj czarnych, żółtych, nalepek i kalendarzy		11.393.00
Koszt Odznaki Sprawności		3.069.16
Koszt Odznaki Górskiej		1.806.25
Portorja		4.662.71
Pismo Związkowe		1.240.10
Koszta podróży		3.140.12
Koszta reprezentacji		2.247.00
Ekspedycje zagraniczne		12.431.30
Zawody krajowe		380.80
Ośrodki wyszkoleniowe		10.500.07
Trenerzy		1.024.05
Koszt odznak i legitymacyj funkcyjnych		149.00
Odpisy na stratę		91.13
Amortyzacja ruchomości		1.289.73
Skocznie		904.52
Administracja		19.171.43
Zawody saneczkarskie:		
subwencja P.Z.N.	zł. 300.00	
„ P.U.W.F.	„ 500.00	800.00
Znakowanie		279.70
Dar na budowę Kopca Marsz. Piłsudskiego		500.00
Nadwyżka za rok 1934/35		3.919.34
		81.449.92

Kraków, dnia 31. maja 1935 r.

BIURO ZARZĄDU GŁOWNEGO P. Z. N.

W SEZONACH 1933/4 i 1934/5

Całokształt administracji Polskiego Związku Narciarskiego, a zarazem obsługa Towarzystw związkowych, wykonywane były w okresie sprawozdawczego dwulecia przez stałe biuro PZN. Agendy tego biura, rozpadające się na dwa zasadnicze działy a mianowicie: na dział ściśle administracyjny, oraz dział księgowości — rosły ustawicznie. Było to w związku nietylko ze stałym wzrostem ilości członków PZN, ale także z szeregiem nowych poczynań ze strony władz związkowych.

Normalny tok kancelaryjny obejmował całkowitą korespondencję związkową wraz z prowadzeniem dziennika. Ilość pism wpływających i wychodzących, sięgająca w każdym roku łącznie 10.000 numerów, świadczy o rozmiarach tego działu. Obraz ruchu korespondencji, oraz obraz wzrostu agend tego działu przedstawia załączona tabelka:

Za okres	wpłynęło pism	wyszło pism
1933/34	4351	4938
1934/35	4908	5607

Odrębnym działem biura było wykonywanie i ekspedycja wszystkich druków, legitymacyj, oraz najrozmaitszych wydawnictw, wraz z wystawianiem odnośnych rachunków. Ogółem dział ten obejmuje kilkadziesiąt tysięcy zaszłości, które nietylko muszą być pojedynczo księgowane, ale ponadto wymagają stałej ewidencji tak, że władze związkowe mają każdego czasu przegląd zapotrzebowania i obrotu w tym zakresie.

Dział ten stanowiący najistotniejszy czynnik obsługi Członków, wymaga bardzo wielkiej sprawności, dokładności a przedewszystkiem pośpiechu, co uwidacznia się szczególnie w okresie sezonowym, kiedy występuje duże zapotrzebowanie. Biuro pracuje wtedy z całem natężeniem.

Szczegółowe przedstawienie ruchu druków dotyczących przedewszystkiem obsługi członków obrazuje załączona tabelka. Jakkolwiek z powodu cofnięcia zniżek kolejowych ekspedycja legitymacyj czarnych, żółtych oraz nalepek była w sezonie 1934/35 mniejsza niż w poprzednim sezonie, to jednak ogólna ilość pozycyj ostatniego roku przewyższa znacznie czynności poprzedniego sezonu:

Wysłano w sezonach	1933/34	1934/35
legitymacyj czarnych	4978	4286
„ żółtych	1487	1400
nalepek na legitymacje czarne	9852	8099
„ „ „ konwencyjne	1325	2505
zapisów startowych	5101	5401
protokołów Odznaki Górskiej	9964	11002
odznak sprawności	2353	1852
„ górskich	693	1057
minjatur Odznaki Górskiej	146	376
rachunków wystawiono	2517	2966

Trzecim działem prac biurowych było zestawianie i rozsyłka wszystkich komunikatów organizacyjnych, wysyłanych tak przez Zarząd Główny jak też poszczególne jego organy. Cyfra przeszło 47.000 egzemplarzy komunikatów wysłanych w sezonie 1934/35, a przewyższająca o przeszło 8.000 egzemplarzy cyfrę z poprzedniego sezonu, unaocznić może rozmiary pracy, jaka jest w tym dziale nieodzowna.

Szczegółowe zestawienie wydanych komunikatów zawarte jest w załączonej tabeli:

Wysłano	1934/35		1933/34	
	ilość komunikatów	ilość egzempl.	ilość komunikatów	ilość egzempl.
Komunikatów Zarz. Gł. PZN	13	2794	13	3445
„ Kom. Sport. PZN	7	1553	7	1861
„ Kom. Turyst.PZN (razem z kom. weryfikacyjnymi)	10	2495	7	2103
Komunikatów Kom. Wyd. PZN	3	420	3	97
„ Weryfik. Odznaki „ Sprawności PZN	110	28600	137	37675
„ specjalnych	11	1768	10	811
Protokołów Rady Narciarsk. PZN	4	73	4	86
Komunikatów Prasowych	19	1336	19	1108
Razem:	177	39039	200	47186

Następnym działem pracy biura jest całkowity tok czynności, połączony z administracją Odznaki za Sprawność i Odznaki Górskiej P. Z. N. Działalność w tym zakresie jest nietylko skomplikowana, ale zarazem bardzo drobiazgowa, a przytem wymagająca szczególnej pieczołowitości oraz dokładności w przeprowadzanej kontroli, tudzież ewidencji. Biorąc pod uwagę około 5.000 ubiegających się o Odznakę za Sprawność oraz około 12.000 protokołów

wycieczek o Odznakę Górską rocznie, oraz przeznaczając na jednego ubiegającego się, najmniej 6 minut czasu pracy — biuro poświęcać musi temu działowi bardzo znaczną część uwagi i możliwości personalu.

Tok czynności połączonych z ewidencją oraz weryfikacją Odznaki za Sprawność obejmuje kolejno: udzielanie pozwoleń na zasadzie decyzji K. S., wysyłkę napisów startowych, protokołów biegów i t. p., gromadzenie ich zpowrotem, kontrolę formalności, przeliczanie czasów, weryfikację właściwą, zaliczanie norm czasowych, zaciąganie do kartoteki ewidencyjnej, ogłaszanie komunikatu, zawiadamianie kartkami ubiegających się, wystawianie legitymacyj, przydział i wysyłkę odznak lub ich wymianę, całą kasowość akcji, korespondencję i czynności archiwalne. Przy Odznace Górskiej, czynności są jeszcze większe, gdyż obejmują prócz wszystkich powyższych czynników jeszcze prowadzenie protokołów w porządku alfabetycznym, przeliczanie współczynników oraz obliczanie raidów. Przy obu odznakach prowadzona jest ponadto ścisła statystyka oraz ewidencja punktacji nagród.

Wydzielonym działem jest księgowość Związku, wymagająca nie tylko zapisywania wszystkich pozycyj w uregulowany przepisami sposób, ale przeprowadzania odnośnej korespondencji. Zaznaczyć trzeba, że zaszłości są naogół drobne, natomiast w stosunku do cyfry wydatków i dochodów, jest ich niezwykle dużo co stanowi szczególne obciążenie biura.

Szczegółowe ewidencje wszystkich sędziów, zawodników, instruktorów przodowników Odznaki Górskiej i t. p. ujęte systemem kartotekowym, powiększone zostały o ewidencję wszystkich narciarzy zrzeszonych w P. Z. N. celem uzyskania adresów dla rozsyłki wydawnictw związkowych. W łączności z tem biuro objęło ekspedycję „Zimy“ oraz „Turysty w Polsce“.

Personal biura składał się z czterech sił stałych oraz w miarę potrzeby z kilku sporadycznie zajętych sił pomocniczych.

KRONIKA SPRAWOZDAWCZA

Posiedzenie żałobne celem uczczenia pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego

Na wieść o zgonie Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego zebrał się Zarząd Główny Polskiego Związku Narciarskiego w dniu 13 maja 1935 r. na nadzwyczajne posiedzenie żałobne.

Po przemówieniu wiceprezesa PZN dra Aleksandra Bonieckiego, którego zebrani wysłuchali stojąc, uczczono pamięć zmarłego Wodza Narodu dwuminutowem milczeniem i powzięto uchwałę wysłania depeszy kondolencyjnej na ręce płk. dypl. Władysława Kilińskiego Dyrektora Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Depeszę tę podpisali wszyscy członkowie Zarządu Głównego. Bezpośrednio po tem Zarząd Główny wydał nadzwyczajny żałobny okólnik do wszystkich Członków Polskiego Związku Narciarskiego, w którym zarządził 6-tygodniową żałobę.

Zarząd Główny Polskiego Związku Narciarskiego postanowił przyłączyć się do akcji całego Narodu i wziąć udział w sypaniu kopca imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego. Zarząd Główny postanowił na ten cel przekazać kwotę zł 500, oraz wezwał wszystkich swoich Członków do składania ofiar na ten cel. Wezwanie to znalazło oddźwięk i ze strony Członków PZN płyną ofiary pieniężne, które Związek wpłaca do Komitetu Budowy Kopca, a nazwiska ofiarodawców podaje do wiadomości w swych oficjalnych komunikatach.

Wspomnienia pośmiertne

W okresie sprawozdawczej kadencji śmierć zabrała z grona braci narciarskiej szereg działaczy szczególnie zasłużonych na polu pracy, mającej na celu rozwój Polskiego Związku Narciarskiego:

W roku 1934 zmarł ś. p. Zygmunt Drozdowski, jeden z najstarszych narciarzy, zasłużony członek Tatrzańskiego Towarzystwa Narciarzy, oraz współuczestnik pierwszych prac przy organizowaniu Polskiego Związku Narciarskiego.

W roku 1935 zmarł ś. p. płk. dr. Władysław Osmólski, zasłużony działacz na niwie wychowania fizycznego i propagator idei sportowej w Polsce. Zmarły był w sezonie 1923/24 prezesem Zarządu Głównego P. Z. N., poświęcając wiele pracy około ówczesnej działalności Związku.

W roku 1935 uległ tragicznemu wypadkowi śmiertelnemu podczas biegu zjazdowego o Mistrzostwo Polski, zawodnik ś. p. Adam Tokarz, członek Sekcji Narciarskiej „Sokoła Macierzy“ we Lwowie. Zmarły był wzorowym zawodnikiem, cieszącym się powszechną sympatją.

W roku 1935 zmarł ś. p. Kazimierz Zieliński — dyrektor Polskiej Y. M. C. A. w Krakowie — członek Komisji Rewizyjnej Polskiego Związku Narciarskiego, oraz zasłużony członek Sekcji Narciarskiej „Skimka“ w Krakowie i wybitny działacz na polu narciarskiem.

Gwałtowna burza śnieżna zabrała w roku 1935 na Babiej Górze w sposób tragiczny 4 młode życia ludzkie, uczestników raidu narciarskiego, wytrawnych narciarzy-turystów i działaczy na polu organizacyjnem, a to: ś. p. Kazimierza Frysia, Janinę Frysiównę, Helenę Banachowską i Władysława Olejczyka.
Cześć Ich Pamięci!

Wypadek ś. p. Adama Tokarza podczas XVI Mistrzostw Polski w Zakopanem

W czasie XVI Międzynarodowych Mistrzostw Polski, odbytych w Zakopanem, zdarzył się podczas biegu zjazdowego w dniu 25 lutego 1935 r. nieszczęśliwy wypadek, któremu uległ zawodnik Sekcji Narciarskiej „Sokół Macierz" we Lwowie ś. p. Adam Tokarz. Wypadek ten pociągnął za sobą śmierć zawodnika. Natychmiastowa pomoc i opieka lekarska zorganizowana przez Komitet Zawodów okazały się bezskuteczne.

Zarząd Główny Polskiego Związku Narciarskiego wszczął natychmiast dochodzenia celem ustalenia przyczyn nieszczęśliwego wypadku. Dochodzenia te polegały na dwukrotnej wizji lokalnej z udziałem świadków wypadku, na przesłuchaniu świadków a to pp: Józefa Oppenheima — przewodniczącego Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, (które podczas biegu zjazdowego zorganizowało pogotowie lekarskie i ratunkowe), dra Adama Lewickiego — pełniącego obowiązki lekarza dyżurnego na trasie biegu, p. Paudyna — kierownika trasy, Stanisława Roja i Jana Gąsienicy Tomkowego — członków Tatrzańskiego Pogotowia Ratunkowego, Jakóba Lewakowskiego oraz lekarza kpt. dra Kryłowskiego — naocznych świadków wypadku. Ponadto przeprowadzony został wywiad w Szpitalu Klimatycznym w Zakopanem, dokąd przewieziono ciężko rannego, oraz posłużono się zdjęciami filmowemi dokonanemi przez p. Zbigniewa Płonkę z biegu zjazdowego. Wreszcie przesłuchano pp. Stanisława Zubka i Franciszka Bujaka, rzeczoznawców sprzętu narciarskiego.

Do materjału, zebranego z ramienia Zarządu Głównego włączono materjał dochodzeń przeprowadzonych przez Lwowski Zarząd Okręgu Narciarskiego. Zebrany materjał przedstawiony został Zarządowi Głównemu, w obecności przedstawiciela Lwowskiego Okręgu Narciarskiego w osobie jego prezesa inż. Karola Kullmanna. W wyniku szczegółowej dyskusji nad zebranym materjałem, Zarząd Główny stwierdził co następuje:

1) Śp. Adam Tokarz, jako wzorowy zawodnik przygotowywał się do startu poważnie, wieczór przed biegiem zjazdowym udał się wcześnie na spoczynek, a następnego dnia zjawił się punktualnie na starcie, gdzie oczekiwał 15 minut na swoją kolej.

2) Organizacja biegu zjazdowego na XVI Międzynarodowych Mistrzostwach Polski w Zakopanem w dniu 25 lutego 1935 r. odpowiadała wszelkim warunkom Międzynarodowego Regulaminu Zawodów, w szczególności zaś warunkom tym odpowiadało prowadzenie trasy biegu i jej znakowanie.

3) Warunki atmosferyczne — jakkolwiek w czasie biegu panował silny porywisty wiatr, zmiatający chwilowo i lokalnie ze zboczy tumany śniegu — umożliwiały naogół dostateczną widoczność, a w każdym razie warunki te były takie, że nie dawały podstaw w żaden sposób do odwołania, względnie przerwania zawodów.

4) Pomoc lekarska ze strony organizacji zawodów nastąpiła natychmiast po zawiadomieniu o wypadku i nie było — o ile chodzi o szybkość w samej pomocy lekarskiej jak też i transporcie rannego do szpitala w Zakopanem — żadnych zaniedbań.

5) Poddając krytycznej ocenie organizację biegu zjazdowego w kierunku tak przeprowadzenia trasy jak i w kierunku pomocy lekarskiej — Zarząd Główny na podstawie wyniku zebranego materjału stwierdza, że nikt nie ponosi winy wypadku.

6) Jako powód można jedynie przyjąć nieszczęśliwy przypadek.

Niezależnie od powyższej akcji, Zarząd Główny zajął się przewiezieniem zwłok z Zakopanego do Krakowa, oraz pogrzebem w Krakowie, którego całkowite koszta pokrył z funduszów Związku.

Konferencja w Państwowym Urzędzie W. F. i P. W. w sprawie wypadków narciarskich

W związku z masowym rozwojem narciarstwa, a zwłaszcza turystyki — obserwowały władze związkowe wszystkie objawy tego rozwoju, rejestrując zarówno korzystne, jak i niekorzystne jego strony. Dużą troskę budził objaw powiększającej się ilości nieszczęśliwych wypadków związanych z uprawianiem narciarstwa. Obserwacja pozwalała na wysnucie całego szeregu wniosków oraz sprecyzowanie środków zapobiegawczych, któreby przyczyniły się do zmniejszenia, względnie ograniczenia ilości nieszczęśliwych wypadków a to przez usunięcie najistotniejszych ich przyczyn.

Rozporządzając bogatym materjałem oraz sprecyzowanemi wnioskami i postulatami, zwrócił się Zarząd Główny P. Z. N. do Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i P. W. z prośbą o zorganizowanie konferencji, na której delegaci P. Z. N. przedstawiliby całokształt zagadnień, związanych z tą sprawą, mającą duże społeczne i wychowawcze znaczenie. Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego, doceniając właściwie wagę problemu poruszonego przez P. Z. N., zwołał proponowaną konferencję i zaprosił na nią delegatów Związku.

Na konferencji tej odbytej z końcem marca 1935 r. delegaci P. Z. N. przedstawili całokształt poglądów na kwestję nadmiernej ilości wypadków narciarskich. Omówiwszy ogólnie problem wypadków narciarskich, przedstawili delegaci P. Z. N. kwestję szkoleniową, zaznaczając, że od właściwych metod szkolenia zależny jest ogólny poziom techniki jazdy na nartach. Następnie delegaci P. Z. N. przedstawili konieczność zrzeszania ogółu osób uprawiających narciarstwo a to z tego względu, że tylko w formach zorganizowanych przeciwstawionych dzikiej turystyce i dzikiemu sportowi narciarskiemu — można osiągnąć odpowiednie warunki dla prawidłowego uprawiania narciarstwa. Wreszcie omówili delegaci P. Z. N. niebezpieczeństwa zewnętrzne, tkwiące w przyczynach terenowych, oraz przedstawili dotychczasowe starania o ochronę ruchu, wreszcie omówili wypadki w sporcie czysto zawodniczym.

W zakończeniu przedstawili delegaci P. Z. N. szereg postulatów i wniosków, które zostały obszernie omówione na wspomnianej konferencji, a reprezentanci Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego zapewnili o przychylnem ustosunkowaniu się do próśb, jakie Polski Związek Narciarski uważał za konieczne wysunąć. Postulaty te streszczają się w następujących punktach:

1) Uznanie zasad szkolenia Polskiego Związku Narciarskiego za obowiązujące w całym systemie polskiego narciarstwa, czyli że wszystkie kursy, obozy itp. prowadzić powinni instruktorzy PZN, egzaminowani według powyższych zasad i zatwierdzani przez Okręgowe Urzędy W. F.

2) Instruktorzy Polskiego Związku Narciarskiego powinni otrzymać ochronę prawną wyłączności nauczania na zasadzie specjalnego patentu tak dla zawodowych jak i honorowych nauczycieli narciarstwa. W ślad za tem władze administracyjne winny przeprowadzać kontrolę uprawnień nauczycieli narciarstwa zwłaszcza w zimowiskach i stacjach turystycznych, gdzie w wysokim stopniu występuje pokątne nauczanie narciarstwa.

3) Wszyscy uznani przez Związek przodownicy dla Odznaki Górskiej PZN, oraz egzaminowani i zakwalifikowani przez PZN przewodnicy prowadzący po górach winni, jako kierownicy wycieczek, otrzymać prawną ochronę funkcyj na zasadach jak w postulacie Nr. 2.

4) Na wszystkich kursach, obozach i t. p. formach szkoleniowych wprowadzone będzie obowiązkowo nauczanie o przyczynach nieszczęśliwych wypadków narciarskich i o pierwszej pomocy wraz z ćwiczeniami praktycznemi. Każdy klub narciarski zrzeszony w PZN będzie miał obowiązek powoływać do swego zarządu lekarza.

5) Uznaje się za słuszne dążenie do zrzeszania w P. Z. N. wszystkich narciarzy, przyczem przyznawanie niektórych przywilejów i udogodnień stosowane będzie tylko względem narciarzy zrzeszonych w PZN. Ze swej strony Polski Związek Narciarski zastosuje względem organizacyj niezamożnych specjalne obniżki wkładek członkowskich.

6) Polski Związek Narciarski przedsięweźmie kroki celem kwalifikowania narciarzy początkujących i zorganizuje opiekę nad dostępem do gór ze strony narciarzy niedostatecznie ukwalifikowanych.

7) Polski Związek Narciarski zorganizuje kwalifikowanie sprzętu narciarskiego nadającego się do użytku sportowego i wycieczkowego.

8) W uwzględnieniu potrzeb popularnego ruchu narciarskiego przeprowadzone będą przez PZN i odnośne organizacje turystyczne specjalne prace terenowe, mające na celu stworzenie tras narciarskich, przyczem podkreśla się konieczność przerębywania osobnych dróg w lasach, a to w wypadkach uzasadnionych potrzebami turystyki. Tendencją ma być usuwanie nadmiernych niebezpieczeństw i zagrożenia, a nie całkowite eliminowanie trudności terenowych. W związku z trasowaniem szlaków nastąpi ich znakowanie, a na otwartych przestrzeniach tyczkowanie (ewentualnie w sposób prowizoryczny tylko na zimę).

9) Z inicjatywy Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego podejmą powołane władze odpowiednie kroki około wydania ustawy względnie rozporządzeń, mających na celu prawną ochronę wszystkich publicznych urządzeń służących dla turystyki, a zwłaszcza znakowania, schronisk, schronów, stacyj turystycznych, ratunkowych, tras narciarskich, szlaków jednokierunkowych i t. p.

10) Na wszystkie organizacje utrzymujące objekty obsługi ruchu turystycznego w górach (schroniska, schrony, stacje narciarskie i t. p.) nałożony zostanie obowiązek utrzymywania nocnego sygnału świetlnego, oraz sygnału akustycznego w czasie mgły lub burzy.

11) Na wszystkie organizacje powyższe nałożony będzie obowiązek utrzymywania w porządku inwentarzy stacyj ratunkowych, toboganów transporto-

wych, apteczek i sprzętu do poszukiwania zasypanych lawinami. Ponadto na wszystkie powyższe stacje nałożony będzie obowiązek telefonicznego połączenia z ośrodkami podgórskiemi, a to przy finansowej pomocy ze strony powołanych władz.

12) Polski Związek Narciarski zorganizuje propagandę uświadamiającą o niebezpieczeństwach lekkomyślnego uprawiania turystyki, oraz przeprowadzi akcję, mającą na celu podniesienie poziomu moralności turystycznej i wdrożenie obowiązku wzajemnej pomocy w czasie odbywania wycieczek.

13) Ze strony Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i P. W. oraz Polskiego Związku Narciarskiego podjęte zostaną kroki, mające na celu zrealizowanie asekuracji od wypadków narciarzy zrzeszonych, oraz narciarzy startujących w próbach o Odznakę za Sprawność PZN, tudzież biorących udział w konkurencji o Odznakę Górską PZN.

14) Polski Związek Narciarski wyda szczegółowe przepisy dotyczące obowiązkowego organizowania lekarskich pogotowi ratunkowych podczas wszystkich zawodów sportowych, mogących stanowić niebezpieczeństwo dla startujących.

15) Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego zleca Polskiemu Związkowi Narciarskiemu przeprowadzenie całokształtu akcji, mającej na celu przeciwdziałanie nadmiernej ilości wypadków narciarskich, zapewniając ze swej strony poparcie zapomocą wydania stosownych zarządzeń.

Marsz Szlakiem II Brygady Legjonów

Z inicjatywy p. Generała Tadeusza Kasprzyckiego, obecnego kierownika Ministerstwa Spraw Wojskowych odbył się w roku 1934 pierwszy, a w roku 1935 drugi „Marsz Szlakiem II Żelaznej Brygady Legjonów". Marsz ten ma być z jednej strony widomym wyrazem hołdu dla II Żelaznej Brygady, która na terenie Huculszczyzny przeszła niezwykle krwawe boje, z drugiej zaś strony jest imprezą turystyczno-sportową o ogromnej wychowawczej wartości.

W potężnym zespołowym wysiłku przebiegają narciarze zarówno wojskowi jak i cywilni trasę II Brygady, biegnąc z Rafajłowej przez Pantyr i Rogoze a dalej przez Jabłonicę do Worochty, by tam zakończyć marsz bojowem strzelaniem. Setki wzorowo wyszkolonych zespołów mają do pokonania nietylko znój ciężkiej narciarskiej przeprawy, lecz stoczyć muszą walkę z żywiołem, który niejednokrotnie (jak naprzykład w ostatnim marszu), wiele może zaważyć na szali zwycięstwa.

Z roku na rok coraz to inni startujący zawodnicy są dopuszczani do marszu i zdobywając w nim ogrom doświadczenia, niosą je później w teren. Poza zawodnikami zespolonymi w drużynach, dopuszczeni do konkurencji są również zawodnicy indywidualni. W roku 1935 kilkadziesiąt osób startowało indywidualnie, przyczem w liczbie tej znajdowało się kilka kobiet.

Wysoką wartość imprezy ocenił Pierwszy Marszałek ś. p. Józef Piłsudski, przeznaczając nagrodę przechodnią swego Imienia dla najlepszego wojskowego zespołu. Poza tem cały szereg nagród zarówno dla zespołów, jak i narciarzy indywidualnych przeznaczyły władze i instytucje. Polski Związek Narciarski również ufundował nagrodę przechodnią dla najlepszego cywilnego zespołu, zrzeszonego w PZN, poza tem szereg pamiątkowych plakiet dla innych drużyn.

Organizacja marszu ze względu na jego charakter, jak również na trudności

terenowe, komunikacyjne, oraz trudności pomieszczenia — jest nadzwyczaj ciężka i powoduje, że tylko ograniczona liczba zespołów może być do marszu dopuszczona. Naczelne kierownictwo marszu spoczywa w ręku władz wojskowych, przyczem cały szereg działaczy z Polskiego Związku Narciarskiego oddał w organizacji wielkie usługi. Byli to zarówno działacze z terenu bezpośrednio zainteresowanego marszem, jak również z Zarządu Głównego P. Z. N.

Należy nie wątpić, że impreza o tak doniosłem znaczeniu z roku na rok będzie wykazywać coraz większą liczbę startujących, a to w miarę postępującego umożliwiania tymże wzięcia udziału.

Polski Związek Narciarski ze swej strony, jak dotychczas okazywał jaknajwiększe zainteresowanie marszem, tak nadal w miarę możności dopomagał będzie zarówno w organizacji, jak też stwarzał będzie warunki dla jaknajwiększej ilości drużyn, któreby w marszu mogły wziąć udział. Przypuszczalnie już w następnych latach liczba przyznanych przez P. U. W. F. miejsc dla drużyn cywilnych będzie mogła być znacznie podniesiona.

Turystyka a ochrona przyrody

Na wniosek Zarządu Głównego uchwaliła Rada Narciarska na posiedzeniu w maju 1934 r. sprecyzowanie swego stanowiska w sprawie ustosunkowania postulatów turystyki do wymogów ochrony przyrody w następującem brzmieniu:

„Uwzględniając, że zamiłowanie do turystyki, szerzącej się z żywiołową siłą w społeczeństwie polskiem, ma swe źródło w odwiecznym pędzie ludzkości do zwiedzania, poznawania nowych okolic i swobodnego poruszania się wśród otaczającej ją przyrody — Polski Związek Narciarski stwierdza, że popieranie tego pędu, ułatwianie zaspokojenia go i udostępnianie wchodzących pod uwagę terenów jest naczelnym i głównym obowiązkiem społecznym każdej organizacji turystycznej, a zatem także i Polskiego Związku Narciarskiego. Zgodne z wymogami kultury turystycznej — udostępnianie terenów narciarskich, w pierwszej linji górskich — powinno w pełnej mierze uwzględniać interesy ochrony przyrody, zdążające do utrzymania pierwotnego charakteru terenów górskich, oraz fauny i flory górskiej, co zresztą znakomicie ułatwia sam charakter ruchu narciarskiego, którego podłożem jest szata śnieżna, mająca w naszym kraju zawsze charakter przejściowy.

Gdziekolwiek zatem skrzyżują się interesy narciarstwa z uzasadnionemi interesami ochrony przyrody, należy dążyć do znalezienia drogi, uwzględniającej słuszne obustronne postulaty. W razie niemożności znalezienia kompromisowego wyjścia, należy zasadniczo stać na stanowisku, że interes społeczny, reprezentowany przez czynną turystykę, ma pierwszeństwo przed żądaniami ochrony przyrody.

Zgodnie z powyższemi zasadami Polski Związek Narciarski aprobuje wszelkie poczynania w obrębie gór, mające na celu ochronę krajobrazu górskiego, flory i fauny górskiej pod warunkiem, że:

1) nie będzie w żadnej formie krępowany dostęp do terenów turystycznych i narciarskich,

2) ustawianiu nietrwałych o tymczasowym charakterze urządzeń narciarskich (znakowanie zimowe) — nie będą stawiane zasadniczo przeszkody,

3) nie będzie się stawiało przeszkód ułatwianiu narciarskiego ruchu dalekobieżnego, oraz udostępnianiu szczególnie wartościowych zjazdów,

4) nie będą stawiane zasadniczo przeszkody w budowaniu schronisk górskich, których potrzebę uzasadni albo niewystarczająca ich w danym terenie ilość, albo niedostateczna pojemność istniejących.

Stojąc na takiem stanowisku, Polski Związek Narciarski uznaje potrzebę budowy kolejki szczytowej w Tatrach, uzasadnionej wymogami turystycznemi, narciarskiemi, oraz gospodarczym interesem polskich uzdrowisk podtatrzańskich. W wyborze rodzaju kolejki, jako elektrycznego wyciągu linowego na Kasprowy Wierch, oraz w wykreśleniu jej trasy z Kuźnic ponad Doliną Kasprową — stwierdza Polski Związek Narciarski bardzo szczęśliwe rozwiązanie postulatów natury turystycznej i narciarskiej, przy pełnem uwzględnieniu wymogów ochrony przyrody, oraz przy fortunnem salwowaniu postulatów ochrony krajobrazu. W tym stanie rzeczy Polski Związek Narciarski oświadcza się bez zastrzeżeń za budową kolejki na Kasprowy Wierch i deklaruje na rzecz tej imprezy swą współpracę i najdalej idące poparcie."

Powyższa uchwała została ogłoszona w prasie, a to z uwagi na opublikowanie odnośnych enuncjacyj przez inne organizacje turystyczne.

Znak kwalifikacyjny i powszechna konkurencja zjazdowa

Wśród problemów organizacyjnych, które w okresie sprawozdawczym rozpatrywane były szczegółowo przez Radę Narciarską, dużo uwagi poświęcono możliwości wprowadzenia w życie t. zw. „znaku kwalifikacyjnego" oraz powszechnej konkurencji zjazdowej. Kilka istotnych przyczyn złożyło się na to, że zorganizowanie znaku kwalifikacyjnego musiało być odłożone do przychylniejszych warunków, natomiast powszechna konkurencja zjazdowa wprowadzona będzie w życie już w sezonie 1935/36.

Tendencją znaku kwalifikacyjnego, którego nazwa nie została ostatecznie przesądzona, było podejście do oceniania stopnia umiejętności narciarskiej u szerokiego ogółu. Poza stroną wyszkoleniową takiej tendencji, najważniejszym celem było uzyskania sprawdzianu, że ludzie korzystający z rozmaitych udogodnień i uprawnień Polskiego Związku Narciarskiego — narciarstwo faktycznie uprawiają. Innemi słowy, chodziło o to, aby uzyskać kontrolę w stosunku do tych, którzy korzystają z indywidualnych zniżek kolejowych z tytułu przynależności Związkowej.

Było zawsze pragnieniem władz związkowych, aby zniżki kolejowe i udogodnienia dostępne były wyłącznie dla czynnych narciarzy zrzeszonych w P. Z. N., i aby na tem polu nie było najmniejszych nadużyć. Ze stanowiska taktyki organizacyjnej Związku — wprowadzenie znaku kwalifikacyjnego dałoby w tym kierunku najlepsze wyniki, gdyż dałoby stanowczą pewność, że ludzie zaopatrzeni w legitymacje związkowe są czynnymi narciarzami.

Ponieważ jednakże indywidualne zniżki kolejowe zostały skasowane, przeto władze związkowe nie widziały już powodu, dla którego należałoby wprowadzać w życie znak kwalifikacyjny tembardziej, że stanowiłby on przy realizacji dość poważne obciążenie administracyjne zarówno dla samego Związku, jak też i tych organów, które w jego imieniu miałyby kwalifikacje przeprowadzać. Uznano jednak za słuszne, aby w wypadku, gdy władze udzielające wartościo-

wych udogodnień indywidualnych — zażądają zapewnienia, iż udogodnienia te przysługują wyłącznie czynnym narciarzom — powrócić ponownie do koncepcji znaku kwalifikacyjnego, którego regulaminowe ujęcie jest w zarysie gotowe.

W odróżnieniu od powyższego załatwienia — wprowadzenie w życie „powszechnej konkurencji zjazdowej" wymagało przedewszystkiem bardzo bacznej obserwacji warunków tego działu sportu narciarskiego. Biegi zjazdowe stanowiące dużą atrakcję, a zarazem bardzo pożądane ze stanowiska Związku, jako doskonale kształcące — zawierają dużą dozę niebezpieczeństwa. Należało więc przy wprowadzeniu konkurencji powszechnej zachować bardzo dużą ostrożność i stosować umiar, zwłaszcza w żądaniach wyników szczytowych.

Dlatego też władze związkowe przychylnie patrzały na zawiązki tej akcji ze strony Narciarskiego Klubu Zjazdowego w Zakopanem, który wzorując się na przykładach angielskich, zorganizował t. zw. „testę" umiejętności zjazdu, przeprowadzając egzaminy co pewien czas. Akcja ta, jako nie przedstawiająca żadnego niebezpieczeństwa ogólnego, a zarazem doskonale kształcąca — pozostawiona będzie wspomnianemu Klubowi, przyczem otrzyma on poparcie ze strony Związku.

Natomiast powszechna konkurencja zjazdowa utrzymana zostanie w całości w organizacji związkowej, podobnie jak Odznaka za Sprawność czy też Odznaka Górska. W sezonie 1935/6 ogłoszone zostaną normy regulaminowe i ustalone typowe prasy zjazdowe, wraz z minimami czasów i współczynnikami obliczeniowemi. W odróżnieniu jednak od podobnych instytucyj zagranicznych— polska instytucja powszechnej konkurencji zjazdowej będzie musiała wyeliminować jakikolwiek czynnik rekordu, a zarazem niebezpieczeństwa. Zadaniem bowiem konkurencji zjazdowej będą te same założenia kształcące i propagandowe, jakie przyświecały przy wprowadzeniu w życie odznaki za sprawność i odznaki górskiej.

Sprawy prasowe

Sprawom prasowym poświęcał Zarząd PZN szczególną uwagę. Stwierdzić należy, że akcja PZN na tym terenie spotkała się z bardzo życzliwem poparciem ze strony prawie całej prasy polskiej, która uznała i oceniła wysiłki PZN, mające na celu propagandę narciarskiego sportu. Niemal wszystkie dzienniki i pisma sportowe prowadziły obszerne działy narciarskie i wykorzystywały nadsyłane im informacje prasowe.

W sezonie 1933/34 wydano ogółem pięć ogólnych komunikatów prasowych, trzy poświęcone przygotowaniom narciarskich mistrzostw Polski, oraz dziesięć informacyjno-sprawozdawczych, wydanych w czasie odbywania mistrzostw Polski.

W sezonie 1934/35 wydano 13 ogólnych komunikatów prasowych, oraz sześć informacyjno-sprawozdawczych, wydanych w czasie rozgrywania Mistrzostw Polski. Ponadto dostarczono prasie szczegółowych list startowych i t. p. wiadomości.

Władze związkowe z prawdziwą wdzięcznością rejestrują na tem miejscu życzliwe stanowisko polskiej prasy, które walnie przyczyniło się do realizacji wielu zamierzeń P. Z. N.

ZAKOŃCZENIE

Działalność Polskiego Związku Narciarskiego w okresie sprawozdawczego dwulecia obejmuje tak wiele agend, że szereg ich szczegółów wykonawczych nie mógł znaleźć wyrazu na łamach niniejszego sprawozdania. Szczegółów tych jest bardzo dużo i składają się one na całokształt codziennej pracy władz związkowych, pracy w wysokim stopniu absorbującej i wymagającej nietylko dużej ilości inicjatywy, ale i troskliwości w przeprowadzaniu. Z przyczyn jednak technicznych niemożliwą rzeczą było podanie tych szczegółów, niejednokrotnie bardzo cennych, stanowiących poważniejsze osiągnięcia w pracy nad organizacją narciarstwa polskiego.

Dlatego też sprawozdanie daje tylko pogląd ogólny na najważniejsze problemy przez Związek realizowane, a wchodzi w ważniejsze szczegóły tylko w tym wypadku, gdy stanowią one ilustrację poczynań i metod. W zakończeniu więc całości wypada tylko pokrótce zebrać plon osiągniętych robót i porównać go z tem, co jako „program pracy" zostało wysunięte przed dwoma laty na początku sprawozdawczej kadencji.

W drukowanem „Sprawozdaniu z działalności za sezon 1932/3" program tych prac nakreślony został w odrębnym ustępie p. t. „Rzut oka na przyszłość". Należy stwierdzić, że wszystkie wysunięte podówczas postulaty zostały w ciągu sprawozdawczego dwulecia zrealizowane niemal w całości.

W szczególności więc wysuwano przed dwoma laty: wzmożenie więzi organizacyjnej wewnątrz Związku, oraz wzmocnienie porozumienia między Związkiem a klubami, tudzież znalezienie drogi do każdego poszczególnego członka zrzeszonego. Założeniom tym uczyniła w okresie sprawozdawczym zadość działalność rozbudowanej i ściśle z terenem związanej Rady, oraz niektóre szczególnie pomyślne metody penetracji w szeregi zrzeszonych zapomocą pisma związkowego, dostarczanego bezpośrednio pod domowemi adresami członków. Nową szczególnie skuteczną więzią jest poszukiwanie i znalezienie kontaktu z największemi grupami pracowników, za jakie władze związkowe uważają przeszło tysiąc osób liczący zespół instruktorów, blisko 700 osób liczący zespół przodowników turystycznych oraz nie mniej liczną grupę sędziów. Zapomocą specjal-

nych listów rozsyłanych indywidualnie do tych licznych działaczy, Związek uzyskał nową cenną metodę współpracy, która już wydała i w przyszłości wydawać będzie pożyteczne rezultaty.

Program zakreślony przed dwoma laty wysunął postulat żywej opieki nad narciarstwem nizinnem, a w związku z tem konieczność zorganizowania specjalnej komisji narciarstwa nizinnego. Osobne karty sprawozdania komisji narciarstwa nizinnego, świadczą, że i ten postulat zrealizowany został w pożądanej mierze.

Wysunięto także przed dwoma laty plan wydawania specjalnego pisma, zapomocą którego możnaby docierać do szerokich rzesz członków. Uznano podówczas wagę takiego organu, będącego doskonałą więzią organizacyjną. Odnośne ustępy ze sprawozdania Komisji Wydawniczej świadczą, że trudny ten problem urzeczywistniony został z pełnym sukcesem, przechodzącym oczekiwania.

Odnośnie kontaktu z władzami i instytucjami precyzował ogłoszony przed dwoma laty program prac: konieczność rozwinięcia stosunku Polskiego Związku Narciarskiego do Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego, do Ministerstwa Komunikacji i do Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Mimo pewnych trudności wynikających z odległości właściwej siedziby związku od władz centralnych — kontakt zarówno z Państwowym Urzędem Wychowania Fizycznego, jak i Ministerstwem Komunikacji, był nietylko znacznie silniejszy niż w latach poprzednich, ale równocześnie także znacznie skuteczniejszy. Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego, informowany o zamierzeniach i pracach Związku — udzielał mu swego cennego poparcia i uznania, podobnie jak i Ministerstwo Komunikacji, z którego wydziałem Turystyki starał się Związek jaknajsilniej współpracować. Stosunek z Polskiem Towarzystwem Tatrzańskiem ujęty za pośrednictwem Komisji Porozumiewawczej obu organizacyj, ma do wykazania dalsze sukcesy na polu koordynacji poczynań w zakresie gospodarki górskiej. Jest zamiarem władz związkowych Komisję tę rozbudowywać, wzmagać jej autorytet, i znaleźć dla niej organizacyjne odpowiedniki w terenie.

Osobny dział opracowanego przed dwoma laty programu działalności, mającego obowiązywać w sezonach 1933/4 i 1934/5 zajmował się postulatami dotyczącemi całokształtu zagadnień sportowych i wyszkoleniowych. Wysunięta została konieczność przygotowania reprezentacyj sportowych, utworzenia ośrodka w Zakopanem, powołania podobnych ośrodków w innych częściach kraju, uregulowania sprawy trenerów, zorganizowania jubileuszowych mistrzostw i t. p.

Wszystkie te zadania wykonane zostały w należytej mierze, a szczególnym sukcesem wykazać się może akcja wyszkoleniowa, której zasady organizacyjne są niewątpliwie najlepsze w całym polskim sporcie.

Odnośnie kompleksu zagadnień turystycznych należało według planu kontynuować pożyteczną instytucję Odznaki Górskiej, oraz popierać indywidualne prace inwestycyjne prowadzone przez kluby w terenie. Oba te zasadnicze postulaty doznały urzeczywistnienia w bardzo wysokiej mierze, o czem świadczy zarówno dalszy niezaprzeczony rozwój odznaki górskiej, jak też poważne wzmożenie stanu posiadania klubów narciarskich w Karpatach.

Stwierdzając wykonanie całości planu opracowanego przed dwoma laty, należy równocześnie zaznaczyć, że wszystkie zagadnienia będące jego składowemi częściami muszą być i w przyszłości z równą starannością prowadzone. Doświadczenie uczy, że elementy te stanowią właściwe podstawy rozwojowe polskiego narciarstwa zorganizowanego. One też w dalszym ciągu stanowić winny ogólną osnowę działalności w przyszłej kadencji, a ponadto urzeczywistnienia domagać się będzie jeszcze szereg innych postulatów zarysowujących się w chwili obecnej.

Do najważniejszych z nich należy przystąpienie do trudnego zadania odpowiedniej organizacji pracy w terenie drogą stworzenia warunków, w których poszczególne towarzystwa i organizacje związkowe, mogłyby się zamienić na silne i sprawne instytucje, mogące z pożytkiem pracować dla narciarstwa. Zarówno organizacyjna strona tego problemu jak i materjalna, tudzież kwestja doboru personalnego poszczególnych pracowników — stanowić winna w nadchodzącym czasie przedmiot szczególnej troski nowych władz związkowych.

Polskie narciarstwo zorganizowane wykazywało przez cały czas istnienia Polskiego Związku Narciarskiego wysoki poziom ideowy i doskonałą prężność organizacyjną. Opierając się na tych podstawach można — zdawszy sprawę z zakończonego etapu administracji życiem narciarskiem kraju — spodziewać się, że w dalszym ciągu oba te najcenniejsze czynniki działać będą w przyszłości i przyczynią się do dalszego postępu narciarstwa.

Przekonanie o ważności pracy zarówno dla społeczeństwa jak i państwa, ożywiać będzie w dalszym ciągu szeroki ogół polskich narciarzy pojmujących, że sprawna i jednolita organizacja Polskiego Związku Narciarskiego stanowi wypróbowaną i skuteczną formę dla zapewnienia rozkwitu narciarskiego sportu.

T R E Ś Ć

DRUKARNIA NARODOWA W KRAKOWIE